

JAARVERSLAG

1999 - 2000

RAAD VAN STATE
Jaarverslag 1999-2000

	<u>Pagina's</u>
Voorwoord	I
 <i><u>EERSTE DEEL :</u></i>	
<i>OVERZICHT VAN DE NIEUWE WETTELIJKE EN REGLEMENTAIRE BEPALINGEN</i>	1
 <i><u>TWEEDE DEEL :</u></i>	
<i>BIJZONDERE VERSLAGEN VAN DE ACTIVITEITEN</i>	8
<u>I. ALGEMENE VERGADERING VAN DE RAAD VAN STATE</u>	9
<u>II. AFDELING WETGEVING</u>	14
A. <u>SAMENSTELLING VAN DE KAMERS</u>	14
B. <u>VERDELING VAN DE ZAKEN ONDER DE KAMERS VAN DE AFDELING WETGEVING</u>	16
C. <u>ZAAKAANBOD</u>	18
D. <u>TOEPASSING VAN ARTIKEL 84 VAN DE GE- COOR- DINEERDE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE</u>	30
<u>III. DE AFDELING ADMINISTRATIE</u>	32
A. <u>SAMENSTELLING VAN DE KAMERS</u>	32
B. <u>VERDELING VAN DE ZAKEN ONDER DE KAMERS</u>	35
C. <u>ZAAKAANBOD</u> (Statistieken)	39
D. <u>OPMERKINGEN MET BETREKKING TOT DE ADMINI- STRATIEVE ASPECTEN VAN DE UITVOERING VAN HET VIERJARENPLAN</u>	66

	<u>Pagina's</u>
IV. <u>AUDITORAAT</u>	80
V. <u>HET COORDINATIEBUREAU</u>	106
VI. <u>DE GRIFFIES</u>	109
VII. <u>DE DIENST OVEREENSTEMMING DER TEKSTEN</u>	119
VIII. <u>HET ADMINISTRATIEF PERSONEEL</u>	126
IX. <u>DIVERSEN</u>	129
A. <u>COMMISSIE DOCUMENTATIE</u>	129
B. <u>INFORMATICA BIJ DE RAAD VAN STATE</u>	138
C. <u>DE GEBOUWEN</u>	145
D. <u>BEGROTING</u>	146
E. <u>NEVENACTIVITEITEN</u>	148
F. <u>PERSONEELSVERLOOP</u>	153
G. <u>NECROLOGIE</u>	153

DERDE DEEL :

Rechtspraak

- <i>RECHTSPRAAK VAN HET ARBITRAGEHOF OVER DE GRONDWETTIGHEID VAN DE GECOORDINEERDE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE;</i>	155
- <i>ARRESTEN VAN HET HOF VAN CASSATIE - BEVOEGDHEIDSCONFLICTEN ;</i>	164
- <i>ARRESTEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE AFDELING ADMINISTRATIE</i>	169

VIERDE DEEL :

**BIJDRAGE VAN MAGISTRATEN AAN DE EXTERNE
ACTIVITEITEN VAN DE RAAD VAN STATE**

VOORWOORD

Wat opvalt in het jaarverslag 1999-2000 is de substantiële toename van het aantal beroepen. In totaal werden er 12.738 verzoekschriften ingediend, terwijl in het gerechtelijk jaar 1996-1997 het totaal aantal verzoekschriften 6.560 bedroeg. Het leeuwenaandeel van deze stijging wordt ingenomen door het vreemdelingencontentieux, namelijk 9.237 verzoekschriften tegenover 2.550 in het gerechtelijk jaar 1996-1997.

Omdat verwacht werd dat de wet van 22 december 1999 betreffende de regularisatie van het verblijf van bepaalde categorieën van vreemdelingen verblijvend op het grondgebied van het Rijk tot gevolg zou hebben dat bij de Raad van State talrijke beroepen tegen beslissingen tot weigering van regularisatie zouden worden ingesteld, kwam de wet van 18 april 2000 "tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, alsook de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen" tot stand (B.S., 20 mei 2000), alsmede het koninklijk besluit van 9 juli 2000 houdende bijzondere procedureregeling inzake geschillen over beslissingen betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (B.S., 15 juli 2000).

Met voornoemde wet van 18 april 2000 worden bij de afdeling administratie van de Raad van State twee kamers opgericht, waarvan één Nederlandstalige en één Franstalige, en wordt het wettelijk kader verhoogd met vier staatsraden, zes auditeurs en zes griffiers. Deze nieuwe kamers zullen, ter versterking van de daartoe reeds bestaande, met voorrang uitspraak doen over de aanvragen ingesteld tegen de administratieve beslissingen genomen krachtens de wetten betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. In artikel 2, § 2, van de wet wordt bepaald dat de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad bijzondere regels kan vaststellen inzake de samenstelling van de kamers, de termijnen en de procedure voor de behandeling van de verzoekschriften die gericht zijn tegen een beslissing genomen met toepassing van de wetten betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. Bovendien kan Hij bijzondere regels vaststellen voor de behandeling van de verzoekschriften die enkel korte debatten met zich meebrengen.

Met voornoemd koninklijk besluit van 9 juli 2000 worden de termijnen voor het instellen van een beroep, voor het indienen van de memories en het vragen van de voortzetting van de procedure verkort, worden de laatste memories geschrapt en worden twee verkorte procedures in het leven geroepen : een eerste verkorte procedure geldt voor de geschillen waarbij de oplossing duidelijk is; een tweede verkorte procedure is bestemd voor de beroepen waarvoor, in de fase van de nietigverklaring, slechts korte debatten nodig zijn.

Het doel van dit besluit is volgens het perscommuniqué van de Ministerraad van 9 juni 2000 de Raad in staat te stellen het hoofd te bieden aan het groeiend aantal aanhangig gemaakte geschillen, waarbij in het belang van de verzoekers wordt gezorgd voor een snellere en doeltreffende behandeling van de zaken.

Het zij opgemerkt dat tegen de wet van 18 april 2000 op 30 december 2000 een beroep tot nietigverklaring werd ingesteld bij het Arbitragehof. Een uitspraak is er nog niet. Ook tegen het koninklijk besluit van 9 juli 2000 werden bij de afdeling administratie op 13 september 2000 een beroep tot nietigverklaring en een vordering tot schorsing ingesteld. Bij arrest nr. 93.869 van 13 maart 2001 werd de vordering tot schorsing van het koninklijk besluit verworpen wegens het ontbreken van een ernstig middel; het annulatieberoep is nog hangende.

Tenslotte werd in het gerechtelijk jaar 1999-2000 in het kader van de uitzonderlijke en tijdelijke behoeften (UTB) een contingent van 68 bijkomende contractuele werknemers toegekend om de achterstand inzake het vreemdelingencontentieux te verhelpen.

Door deze recente maatregelen zal het ongetwijfeld mogelijk zijn om meer vreemdelingenzaken binnen een kortere termijn af te handelen. Gelet op de exponentiële toename van het aantal nieuwe verzoekschriften in het vreemdelingencontentieux, ziet het er evenwel niet naar uit dat al die maatregelen voldoende zullen zijn om de achterstand in te halen.

Zoals Staatsraad Lemmens opmerkte, in zijn verslag voor het XVIIde colloquium van de Raden van State en de Hoogste Administratieve Rechtscolleges van de Europese Unie (Wenen, mei 2000), moet ernstig gedacht worden aan het nemen van radicalere maatregelen. De oprichting van administratieve rechtbanken van eerste aanleg, zoals enkele jaren geleden voorgesteld door een werkgroep onder leiding van Eerste Voorzitter Tapie, zou zo een maatregel kunnen zijn (zie infra, p 224). In afwachting van een verregaande hervorming, zou het al een hele stap vooruit zijn, indien alvast het vreemdelingencontentieux aan een bijzonder administratief rechtscollege toevertrouwd zou kunnen worden. De rechtzoekende heeft recht op een behoorlijke en efficiënte behandeling van zijn geschillen met het bestuur.

Op 23 mei 2000 heeft de algemene vergadering besloten om een commissie op te richten die het zesde jaarverslag zal opmaken. Die commissie bestaat uit :

- mevrouw M.-R. BRACKE, kamervoorzitter, voorzitter van de commissie,
- mevrouw S. GEHLEN, staatsraad,
- de heer P. LEMMENS, staatsraad,
- de heer R. AERTGEERTS, eerste auditeur,
- de heer P. NIHOUL, auditeur,
- de heer K. VERMASSEN, eerste referendaris-afdelingshoofd
- de heer R. QUINTIN, referendaris
- mevrouw D. LANGBEEN, hoofdgriffier,
- de heer Ph. VERMEULEN, beheerder ⁽¹⁾,
- de heer M. FAUCONIER, secretaris van de commissie,

Deze commissie heeft een ontwerpverslag ⁽²⁾ opgemaakt dat is overgezonden aan de eerste voorzitter en voorgelegd aan de algemene vergadering van de Raad van State die het op 26 februari 2002 en 12 maart 2002 heeft besproken en op laatstvermelde datum heeft goedgekeurd.

(1) In functie sedert 5 september 2000.

(2) Dit ontwerpverslag is opgemaakt door de commissieleden, met medewerking van de heer M. ROELANDT, auditeur-generaal (auditoraat), de heer Y. KREINS, kamervoorzitter (vereniging van de Raad van State en van de Hoge Administratieve Rechtscolleges van de Europese Unie), de heren J. BAERT, staatsraad en G. JACOBS, eerste auditeur-afdelingshoofd (documentatie) , alsook van mevrouw A.-M. ROOSELEER, eerste taaladviseur (dienst overeenstemming der teksten).

EERSTE DEEL

**OVERZICHT VAN DE NIEUWE WETTELIJKE EN REGLEMENTAIRE
BEPALINGEN**

In de loop van het jaar 1999-2000 is de wetgeving op de Raad van State verscheidene malen gewijzigd.

A) WIJZIGINGEN VAN DE GECOÖRDINEERDE WETTEN

De wetgeving op de Raad van State is gewijzigd bij de wet van 18 april 2000 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, alsook de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen ⁽¹⁾, die in werking is getreden tien dagen na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad, te weten op 30 mei 2000.

Zowel uit de memorie van toelichting als uit het perscommuniqué van de Ministerraad van 27 januari 2000, blijkt dat het oogmerk van de nieuwe bepalingen in verband moet worden gebracht met "het beleid dat de Regering wenst te voeren inzake het verblijf ten opzichte van de vreemdelingen die zich in ons land bevinden ..." ⁽²⁾

en past in het kader van de wet van 22 december 1999 betreffende de regularisatie van het verblijf van bepaalde categorieën van vreemdelingen verblijvend op het grondgebied van het Rijk, die tot gevolg zal hebben dat bij de afdeling administratie van de Raad van State beroepen zullen worden ingesteld tegen beslissingen tot weigering van regularisatie.

In de memorie van toelichting staat daar voorts over te lezen ⁽³⁾ :

"Gelet op de schattingen over het aantal regularisatieaanvragen die volgens de procedure van de voornoemde wet van 22 december 1999 zullen ingediend worden, kan de afdeling administratie van de Raad van State zich verwachten aan een stortvloed van beroepen tot nietigverklaring tegen de beslissingen die genomen zijn krachtens deze wet.

Teneinde het hoofd te bieden aan de omvang van deze beroepen, deze snel te kunnen behandelen om de filosofie van de wet betreffende de regularisatie na te leven en teneinde een nieuwe toename van de achterstand bij het onderzoek van die beroepen bij de Raad van State te vermijden, strekt dit ontwerp van wet ertoe om twee nieuwe kamers op te richten bij de afdeling administratie van de Raad van State, waarvan één nederlandsstalige en één franstalige.

⁽¹⁾ Belgisch Staatsblad van 20 mei 2000; tegen deze wet is op 30 december 2000 een beroep tot nietigverklaring ingesteld bij het Arbitragehof, door :

- 1/ VZW Vlaams Minderhedencentrum;
- 2/ VZW Overlegcentrum voor Integratie van Vluchtelingen;
- 3/ VZW Beweging tegen Rassenhaat, Antisemitisme en Xenofobie;
- 4/ VZW Liga voor Mensenrechten;
- 5/ ASBL La Ligue des Droits de l'Homme.
(Rolnummer 2.079).

⁽²⁾ ⁽³⁾ Gedr. St., Kamer van volksvertegenwoordigers, 1999-2000, nr. 441/1.

Met hetzelfde doel zullen deze twee nieuwe kamers, ter versterking van de daartoe reeds bestaande, met voorrang een uitspraak doen over de aanvragen die ingesteld zullen worden tegen de administratieve beslissingen die genomen zijn krachtens wetten betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en in het bijzonder over de beroepen tegen de beslissingen die genomen zijn krachtens de nieuwe wet betreffende de regularisatie.

Het wettelijk kader wordt aldus verhoogd met vier staatsraden, zes auditeurs en zes griffiers."

Deze hervorming kan evenwel alleen worden waargemaakt als de procedures bij de Raad van State worden gewijzigd "om versnelde procedures mogelijk te maken voor beroepen tegen beslissingen die genomen zijn krachtens de wetten betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen."

Men heeft dus bij koninklijk besluit een bijzondere procedure moeten uitwerken om eventuele, bij de afdeling administratie ingestelde beroepen snel te kunnen behandelen, zowel inzake asiel als inzake regularisatie. Deze kwestie zal verder worden behandeld bij het onderzoek van het koninklijk besluit van 9 juli 2000 houdende bijzondere procedureregeling inzake geschillen over beslissingen betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

B) KONINKLIJKE BESLUITEN HOUDENDE DE INWERKING-STELLING VAN DE WET VAN 25 MEI 1999 TOT WIJZIGING VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE, GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973, VAN DE WET VAN 5 APRIL 1955 INZAKE DE WEDDEN VAN DE AMBTSDRAGERS BIJ DE RAAD VAN STATE, ALSOOK VAN HET GERECHTELIJK WETBOEK

Zoals blijkt uit het perscommuniqué van de Ministerraad van 9 juni 2000, voeren drie koninklijke besluiten, die een onlosmakelijk geheel vormen, de voormelde wet van 25 mei 1999 uit met als oogmerk de procedures bij de afdeling administratie te vereenvoudigen wanneer een van de gedingvoerende partijen geen blijk geeft van voldoende belang bij de voortzetting van het geding. Het gaat om de volgende koninklijke besluiten :

1. het koninklijk besluit van 26 juni 2000 tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 5 en 7 van de wet van 25 mei 1999 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, van de wet van 5 april 1955 inzake de wedden van de ambtsdragers bij de Raad van State, alsook van het Gerechtelijk Wetboek ⁽⁴⁾;

⁽⁴⁾ Belgisch Staatsblad van 15 juli 2000; inwerkingtreding op 25 juli 2000.

2. het koninklijk besluit van 26 juni 2000 tot wijziging van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State ⁽⁵⁾;
3. het koninklijk besluit van 26 juni 2000 tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kortgeding voor de Raad van State ⁽⁶⁾.

Zoals de inspecteur van financiën in zijn nota d.d. 21 december 1999 heeft aangegeven, heeft artikel 5 ⁽⁷⁾ van de wet van 25 mei 1999 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, van de wet van 5 april 1955 inzake de wedden van de ambtsdragers bij de Raad van State, alsook van het Gerechtelijk wetboek, de procedure inzake de vaststelling van het gebrek aan het vereiste belang nog meer vereenvoudigd wanneer de verzoekende partij de termijnen voor het toezenden van de memorie van wederantwoord of van de toelichtende memorie niet in acht neemt, doordat de terechtzitting kan worden gehouden zonder oproeping van de partijen, tenzij ze erom vragen.

Artikel 7 ⁽⁸⁾ van dezelfde wet heeft bovendien gestipuleerd dat de terechtzittingen in dat geval niet openbaar zijn.

Het in werking stellen van deze bepalingen hing evenwel nauw samen met de wijziging van de volgende artikelen :

- * artikel 14bis van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948, dat uitvoering geeft aan artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten;
- * artikel 14quater van datzelfde Regentsbesluit, dat dezelfde formaliteiten oplegde als die waarin artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten voorzag voor het geval van vermoeden van afstand van het geding, waarvan sprake is in artikel 21, zesde lid, van de gecoördineerde wetten;
- * artikel 15ter van het koninklijk besluit van 5 december 1991, dat soortgelijke procedures invoert met betrekking tot het vermoeden van afstand wanneer de verzoekende partij, nadat een vordering tot schorsing van een akte of reglement is afgewezen, geen verzoek tot voortzetting van de procedure indient binnen een termijn van 30 dagen.

Om zich te richten naar de bedoelingen die worden weergegeven in de commentaar op artikel 5 van de wet van 25 mei 1999, dienden dus vooraf of samen met het bepalen van de inwerkingstelling van artikel 21, tweede lid, zoals het is gewijzigd bij de genoemde wet, de volgende artikelen te worden gewijzigd :

⁽⁵⁾ Belgisch Staatsblad van 15 juli 2000; inwerkingtreding op 1 augustus 2000.

⁽⁶⁾ Belgisch Staatsblad van 15 juli 2000; inwerkingtreding op 1 augustus 2000.

⁽⁷⁾ dat artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State wijzigt.

⁽⁸⁾ dat artikel 27 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State aanvult.

- * de artikelen 14bis en 14quater van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948;
- * artikel 15ter van het koninklijk besluit van 5 december 1991.

om ze bestaanbaar te maken met de nieuwe procedures die zijn ingevoerd bij de artikelen 5 en 7 van de wet van 25 mei 1999.

Om die reden voeren de drie besluiten een vereenvoudigde procedure in voor het afwijzen van een beroep tot nietigverklaring in het geval dat één van de partijen geen blijk geeft van haar belang bij het voortzetten van het geding in de hierboven uiteengezette situatie, maar eveneens als gevolg van een verslag van de auditeur die de verwerping of de niet-ontvankelijkheid van het beroep voorstelt en als gevolg van een afgewezen of ingewilligde vordering tot schorsing, en waarbij de betrokken partij niet verzoekt om de voortzetting van de procedure tot nietigverklaring.

C. KONINKLIJK BESLUIT VAN 9 JULI 2000 HOUDENDE BIJZONDERE PROCEDUREREGELING INZAKE GESCHILLEN OVER BESLISSINGEN BETREFFENDE DE TOEGANG TOT HET GRONDGEBIED, HET VERBLIJF, DE VESTIGING EN DE VERWIJDERING VAN VREEMDELINGEN ⁽⁹⁾

Dit besluit, waarvan het ontwerp door de afdeling wetgeving is geredigeerd op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken, moet volgens het perscommuniqué van de Ministerraad van 9 juni 2000 de Raad van State in staat stellen het hoofd te bieden aan het al maar door groeiende aantal aanhangig gemaakte geschillen, waarbij in het belang van de verzoekers wordt gezorgd voor een snellere en doeltreffende behandeling van de zaken;

Luidens het verslag aan de Koning kan de opzet van het ontwerp worden samengevat als volgt :

"De termijnen voor het instellen van een beroep, voor het indienen van de memories en om de voortzetting van de procedure te vragen, worden verkort om de procedure te versnellen en misbruik van de procedure bij wijze van verdragingsmanoeuvre tegen te gaan. Vanuit dat oogpunt dient erop gewezen te worden dat de doeltreffendheid van de beroepen bij het vreemdelingencontentieux geen verband houdt met de traditionele termijn van zestig dagen, zoals in het bijzonder blijkt uit het succes van de beroepen in kort geding volgens de procedure van de uiterst dringende noodzakelijkheid. Bovendien komt de voorgestelde termijn van dertig dagen om beroep in te stellen, ook voor in andere bijzondere procedures; die termijn is zelfs langer dan de termijn die in sommige van die procedures is vastgesteld. Hij is ook even lang of langer dan de termijnen die van toepassing zijn op het vreemdelingencontentieux in andere lidstaten van de Europese Unie.

Het kort geding is gewijzigd. Het verslag van de auditeur is afgeschaft en vervangen door een voorlopig advies (voorlopig, want het definitieve advies wordt ter terechtzitting gegeven), dat beknopter is. De auditeur hoeft evenwel

⁽⁹⁾ Belgisch Staatsblad van 15 juli 2000; inwerkingtreding op 1 augustus 2000.

dat advies niet schriftelijk uit te werken, indien hij van oordeel is dat de vordering tot schorsing slechts korte debatten behoeft. In dat geval zal de griffie in het bericht tot bepaling van de rechtsdag beknopt het standpunt van de auditeur opgeven, overeenkomstig diens richtlijnen, zodat de partijen hun pleidooien daarop kunnen afstemmen.

Er dient evenwel vooral op gewezen te worden dat een vordering tot schorsing alleen maar onderzocht en beoordeeld kan worden volgens een gewone procedure of in korte debatten indien het niet mogelijk is gebruik te maken van de verkorte annulatieprocedures. Het is de bedoeling om het kort geding zoveel mogelijk te bannen.

Naast de verkorting van de termijnen, wordt de annulatieprocedure gekenmerkt door het schrappen van de laatste memories, en dit steeds om verdragingsmanoeuvres tegen te gaan. De aandacht wordt in het bijzonder gevestigd op de twee verkorte procedures die in het leven zijn geroepen en die zowel verzoeker als de verwerende partij voordeel kunnen opleveren.

De eerste verkorte procedure (artikel 27) geldt alleen voor de geschillen waarbij de oplossing meteen duidelijk lijkt. Ze zal worden toegepast op de beroepen waarvoor de Raad van State kennelijk onbevoegd is, op de beroepen die doelloos zijn, kennelijk niet-ontvankelijk, kennelijk niet-gegrond, kennelijk gegrond, of nog in het geval waarin er aanleiding is voor afstand van het geding. Aangezien het gaat om voor de hand liggende oplossingen, geschiedt de procedure mondeling. De auditeur zal zich ertoe beperken zeer beknopt de oplossing die hij voorstaat en de motivering daarvoor, door te geven aan de griffie, die die opneemt in het bericht tot vaststelling van de rechtsdag, en op de terechtzitting zal hij als eerste spreken om zijn standpunt uiteen te zetten. Voorts zal te werk worden gegaan volgens de gewone procedure.

De tweede verkorte procedure (artikel 26) is bestemd voor de beroepen waarvoor, in de fase van de nietigverklaring, slechts korte debatten nodig zijn. Het gaat om zaken waarvan de oplossing, ook al ligt die niet onmiddellijk voor de hand, toch gemakkelijk gevonden kan worden in een kort debat.

De gewone procedure is alleen bestemd voor de zaken die problemen opleveren waarvoor grondigere debatten en een grondiger onderzoek vereist zijn.

Zulk een indeling van procedures is mogelijk bij het vreemdelingencontentieux, waar het mogelijk is een onderscheid te maken tussen de eenvoudige en de complexe zaken.

Het begrip korte debatten en de combinatie van het kort geding en de bodemprocedure dienen nader omschreven te worden. Het begrip zaken die slechts korte debatten behoeven in een kort geding heeft een specifieke inhoud, die in principe verschilt van de inhoud van dat begrip bij de geschillen tot nietigverklaring. De zaken die in de fase van het kort geding in korte debatten worden behandeld, zijn de zaken die, om redenen die eigen zijn aan het kort geding, in die fase gemakkelijk te beoordelen zijn, wat daarom nog niet het geval is in de fase ten gronde (anders zou er grond zijn om gebruik te maken van de verkorte annulatieprocedures). Het gaat bijvoorbeeld om vorderingen tot schorsing die niet ontvankelijk zijn, terwijl het beroep tot nietigverklaring dat misschien wel is : vorderingen tot schorsing die geen uiteenzetting van de feiten bevatten waaruit blijkt dat er een ernstig nadeel is; vorderingen tot schorsing

ingesteld tegen beslissingen van een administratief rechtscollege, enz. Het kan ook gaan om zaken waarin alleen de vordering tot schorsing niet gegrond blijkt, onder andere wanneer het aangevoerde ernstig nadeel niet meer actueel is. Het kan ten slotte ook gaan om zaken waarin het ernstig nadeel vaststaat en waarin de auditeur ervan overtuigd is, op grond van een vaste rechtspraak in het kort geding, dat een bepaald middel ernstig is, maar waarin het riskant zou zijn de bodemprocedure in te korten, bijvoorbeeld omdat een principiësarrest (eventueel van de algemene vergadering of na een prejudiciële vraag) wordt verwacht.

Er dient ten slotte op gewezen te worden dat het ontwerp van reglement aldus is opgevat dat er een schifting van de zaken plaatsvindt, en alleen die zaken die nog altijd van belang zijn en rechtsvragen opwerpen die niet zo gemakkelijk op te lossen zijn, ter terechtzitting worden gebracht." ⁽¹⁰⁾.

Tegen dit besluit is bij de afdeling administratie op 13 september 2000 een beroep tot nietigverklaring ⁽¹¹⁾, en een vordering tot schorsing ⁽¹²⁾ ingesteld door de volgende verzoekende partijen :

- 1/ VZW Vlaams Minderhedencentrum;
- 2/ VZW Overlegcentrum voor Integratie van Vluchtelingen;
- 3/ VZW Beweging tegen Rassenhaat, Antisemitisme en Xenofobie;
- 4/ VZW Liga voor Mensenrechten;
- 5/ ASBL La Ligue des Droits de l'Homme.

⁽¹⁰⁾ Belgisch Staatsblad van 15 juli 2000, blz. 24.794-24.795.

⁽¹¹⁾ Rolnr. A.95.448/XII/2745.

⁽¹²⁾ Verworpen bij arrest 93.869/XII van 13 maart 2001.

TWEEDE DEEL

BIJZONDERE VERSLAGEN VAN DE ACTIVITEITEN

I. ALGEMENE VERGADERING VAN DE RAAD VAN STATE

Van 1 september 1999 tot 31 augustus 2000 is de Raad van State achtmaal samengekomen in algemene vergadering.

1. Op 5 oktober 1999 heeft de gewone algemene vergadering de volgende punten besproken :

- 1/ goedkeuring van de notulen van de algemene vergaderingen van 22 en 29 juni 1999;
- 2/ onderzoek van de sollicitaties naar het ambt van staatsraad; de lijst van de drie kandidaten voor de vacante betrekking van Franstalig staatsraad, opgemaakt na stemming van de algemene vergadering, luidt als volgt :
 - Eerste kandidaat : de heer Pierre VANDERNOOT, referendaris bij het Arbitragehof;
 - Tweede kandidaat : mevrouw Jocelyne BODSON, advocaat-generaal bij het hof van beroep te Luik;
 - Derde kandidaat : de heer Jacques JAUMOTTE, auditeur bij de Raad van State.
- 3/ onderzoek van de sollicitaties naar een ambt van Franstalig assessor; de lijst van de drie kandidaten voor de betrekking van assessor, opgemaakt na stemming van de algemene vergadering, luidt als volgt :
 - Eerste kandidaat : de heer Jean-Michel FAVRESSE, gewoon hoogleraar aan de rechtsfaculteit van de Université Libre de Bruxelles;
 - Tweede kandidaat : de heer Georges VANDERSANDEN,
 - * gewoon hoogleraar aan de rechtsfaculteit van de Université Libre de Bruxelles;
 - * advocaat bij de balie van Brussel;
 - Derde kandidaat : de heer Michel DISPERSYN, gewoon hoogleraar aan de rechtsfaculteit van de Université Libre de Bruxelles;
- 4/ de goedkeuring van het activiteitenverslag 1996-1997;
- 5/ statuut van het administratief personeel van de Raad van State;

6/ samenstelling van een commissie belast met het oplossen van de proceduremoelijkheden die de griffie van de afdeling administratie ondervindt.

2. Op 9 november 1999 heeft de gewone algemene vergadering de volgende punten behandeld :

- 1/ goedkeuring van de notulen van de algemene vergadering van 5 oktober 1999;
- 2/ onderzoek van de sollicitaties naar twee ambten van staatsraad (1 Nederlandstalig en 1 Franstalig);
 - a) de lijst van drie kandidaten voor de vacante Franstalige betrekking, opgemaakt na stemming van de algemene vergadering, luidt als volgt :
 - Eerste kandidaat : mevr. SIMONE GUFFENS,
eerste auditeur bij de Raad van State;
 - Tweede kandidaat : de heer Jacques JAUMOTTE,
auditeur bij de Raad van State;
 - Derde kandidaat : mevr. Colette DEBROUX,
auditeur bij de Raad van State.
 - b) de lijst van de drie kandidaten voor de vacante Nederlandstalige betrekking, opgemaakt na stemming van de algemene vergadering, luidt als volgt :
 - Eerste kandidaat : de heer Luc LAVRYSEN,
* referendaris bij het Arbitragehof;
* hoogleraar milieurecht aan de
Universiteit van Gent;
 - Tweede kandidaat : de heer Geert VAN HAEGENDOREN,
auditeur bij de Raad van State;
 - Derde kandidaat : mevr. Diane MAREEN,
adjunct-auditeur bij de Raad van State.
- 3/ samenstelling van de examencommissie belast met het afnemen van de examens betreffende de taalkennis.

3. Op 1 februari 2000 onderzoekt de openbare algemene vergadering de sollicitaties naar de vacante betrekking van Franstalig assessor.

De lijst van de drie kandidaten voor dat ambt, opgemaakt na stemming van de algemene vergadering, luidt als volgt :

- Eerste kandidaat : de heer Francis DELPEREE,
 - * gewoon hoogleraar aan de rechtsfaculteit van de "Université Catholique de Louvain";
 - * assessor bij de afdeling wetgeving van de Raad van State;

- Tweede kandidaat : de heer Henry BOSLY,
gewoon hoogleraar aan de "Université Catholique de Louvain";

- Derde kandidaat : de heer Francis HAUMONT,
hoogleraar aan de "Université Catholique de Louvain."

De gewone algemene vergadering heeft vervolgens verschillende punten besproken waaronder de goedkeuring van de notulen van de algemene vergadering van 9 november 1999 en de organisatie van een vergelijkend examen voor de werving van Franstalige adjunct-auditeurs en adjunct-referendarissen.

4. Op 21 maart 2000 heeft in openbare en plechtige algemene vergadering de verkiezing, de eedaflegging en de installatie plaatsgehad van de heer Willy DEROOVER, verkozen tot voorzitter van de Raad van State.

De openbare algemene vergadering heeft vervolgens de sollicitaties naar een vacante betrekking van Nederlandstalig assessor onderzocht.

De lijst van de drie kandidaten voor dat ambt, opgemaakt na stemming van de algemene vergadering, luidt als volgt :

- Eerste kandidaat : de heer Guy SCHRANS,
 - * advocaat bij de balie van Brussel,
 - * buitengewoon hoogleraar aan de rechtsfaculteit van de R.U.G.;
 - * assessor bij de afdeling wetgeving van de Raad van State.

- Tweede kandidaat : de heer Boudewijn BOUCKAERT,
 - * gewoon hoogleraar aan de rechtsfaculteit van de R.U.G.;
 - * deeltijds hoogleraar aan de K.U.B.en de K.U.L.

- Derde kandidaat : de heer Ludo CORNELIS,
 - * advocaat bij de balie van Brussel;
 - * deeltijds hoogleraar aan de rechtsfaculteit van de V.U.B.

- De algemene vergadering heeft geen vervanger gevonden voor een Franstalige assessor. Zij heeft immers vastgesteld dat er niet voldoende kandidaten waren die beantwoordden aan de vereisten. De algemene vergadering heeft bijgevolg afgezien van enige voordracht en heeft een nieuwe bericht van vacature laten bekendmaken.

5. Op 4 april 2000 heeft de gewone algemene vergadering de volgende punten besproken :

- 1/ goedkeuring van de notulen van de algemene vergaderingen van 1 en 21 maart 2000;
- 2/ nota betreffende de benoemingsvereisten voor het ambt van griffier;
- 3/ nota van staatsraad P. LEMMENS betreffende de voordrachten door de algemene vergadering van kandidaat-staatsraden, waarin hij bedenkingen heeft bij de gronden waarop de algemene vergadering uitspraak kan doen, de wijze waarop de kandidaten worden gehoord en de wijze waarop de voordrachten worden gemotiveerd.
- 4/ verlenging van een wervingsreserve van Franstalige bestuurssecretarissen.

6. Op 23 mei 2000 heeft de algemene vergadering de sollicitaties onderzocht naar een vacature van Franstalig griffier.

De lijst van twee kandidaten voor dat ambt wordt vastgesteld als volgt :

- Eerste kandidaat : Mevr. Bernadette VIGNERON,
administratief secretaris;
- Tweede kandidaat : Mevr. Colette GIGOT,
eerstaanwendend directie-secretaris.

De gewone algemene vergadering heeft vervolgens de volgende punten onderzocht :

- 1/ goedkeuring van de notulen van de algemene vergadering van 4 april 2000;
- 2/ nota van de commissie documentatie;
- 3/ beurtrol voor de officiële plechtigheden;
- 4/ samenstelling van de commissie van verslaglegging 1999-2000.

7. Op 30 mei 2000 heeft de gewone algemene vergadering de kandidaten voorgedragen voor een ambt van Nederlandstalig staatsraad, nadat ze door de vergadering waren gehoord.

De lijst van drie kandidaten voor dat ambt, opgemaakt na stemming van de algemene vergadering, luidt als volgt :

- Eerste kandidaat : de heer Geert VAN HAEGENDOREN, auditeur bij de Raad van State;
- Tweede kandidaat : de heer Eric BREWAEYS, advocaat bij de balie van Brussel;
- Derde kandidaat : de heer Roger MOERENHOUT, referendaris bij het Arbitragehof.

8. Op 6 juni 2000 besluit de algemene vergadering na het horen van de vier kandidaten voor het ambt van beheerder, dat vacant is als gevolg van het ontslag van de heer Frank FRANCEUS, alleen een gunstig advies uit te brengen over de voordracht van de heer Philippe VERMEULEN, adviseur bij het Openbaar Ambt.

9. Op 27 juni 2000 heeft de gewone algemene vergadering twee punten besproken, te weten het onderzoek van de sollicitaties naar een ambt van Franstalig assessor en dat van de sollicitaties naar de ambten van Franstalig en Nederlandstalig griffier.

a) Voor de vacature van het ambt van Franstalig assessor wordt na het horen van de kandidaten door de algemene vergadering de volgende lijst vastgesteld :

- Eerste kandidaat : B. GLANSDORFF,
 - * gewoon hoogleraar aan de rechtsfaculteit van de Université Libre de Bruxelles;
 - * advocaat bij de balie van Brussel;
- Tweede kandidaat : de heer Jacques GHYSBRECHT,
 - * advocaat bij de balie van Brussel;
 - * docent (fiscaal recht) aan de rechtsfaculteit van de Université Libre de Bruxelles;
- Derde kandidaat : de heer Paul DELNOY, gewoon hoogleraar aan de rechtsfaculteit van de Universiteit van Luik.

b) De gewone algemene vergadering onderzoekt vervolgens de sollicitaties naar zes ambten van griffier, - drie in elke taalrol - ingesteld als gevolg van de uitbreiding van de formatie. Het voorstel om twee commissies op te richten, één in elke taalrol, om de sollicitaties te onderzoeken en advies uit te brengen aan de algemene vergadering, wordt gunstig onthaald. Die twee commissies zullen alleen uit de kamervoorzitters worden samengesteld en zullen reeds op 15 september werkzaam zijn.

II. AFDELING WETGEVING

Gedurende het gerechtelijk jaar 1999-2000 waren de vier kamers wetgeving als volgt samengesteld :

A. SAMENSTELLING VAN DE KAMERS

1. Nederlandstalige kamers

- 1ste kamer :

Voorzitter	:	de heer VERBIEST, kamervoorzitter, tot 28 februari 2000, vervolgens de heer BEIRLAEN, wnd. kamervoorzitter, verkozen tot kamervoorzitter op 21 maart 2000
Leden	:	de heer VAN DAMME, staatsraad, verkozen tot kamervoorzitter op 27 juni 2000, en de heer SMETS, staatsraad
Griffier	:	mevr. BECKERS-WECKX

Deze kamer heeft zitting gehouden op donderdagmorgen en -middag, alsmede op andere dagen voor het onderzoek van de aanvragen om advies binnen drie dagen.

- 3e kamer :

Voorzitter	:	de heer DEROOVER, kamervoorzitter, verkozen tot voorzitter van de Raad van State op 21 maart 2000
Leden	:	de heren ALBRECHT en LEMMENS, staatsraden
Griffier	:	mevr. LIEVENS.

Deze kamer heeft zitting gehouden op dinsdagmorgen en -middag, alsmede op andere dagen voor het onderzoek van de aanvragen om advies binnen drie dagen.

Bovendien hebben de hoogleraren SCHRANS, WIJMEERSCH, ALEN, COUSY en SPRUYT in de beide kamers zitting gehad als assessor.

De verdeling van de zaken onder de Nederlandstalige kamers is dezelfde gebleven sedert ze, tijdens de maand augustus 1999, aangepast is aan de hoedanigheden en bevoegdheden van de leden van de nieuwe regeringen (federale regering, gemeenschaps- en gewestregeringen) ⁽¹³⁾.

⁽¹³⁾ Zie jaarverslag 1998-1999, blz. 32 en 33.

2. Franstalige kamers

- 2e kamer :

maandag

Voorzitter : de heer KREINS, staatsraad,
Leden : de heren LIENARDY en QUERTAINMONT,
staatsraden
Griffier : mevr. VIGNERON, toegevoegd griffier;
griffier sinds 27 juli 2000

woensdag

Voorzitter : de heer STRYCKMANS, eerste voorzitter
Leden : de heren KREINS en QUERTAINMONT,
staatsraden
Griffier : mevr. GIELISSEN, toegevoegd griffier

Deze kamer houdt zitting op maandag- en woensdagmorgen, alsmede op andere dagen van de week voor het onderzoek van aanvragen om advies binnen drie dagen.

- 4e kamer :

Kamervoorzitter : de heer ANDERSEN
Leden : de heer LIENARDY, staatsraad, en tot 4 april 2000
de heren HANSE en QUERTAINMONT,
staatsraden, vervolgens de heer VANDERNOOT,
staatsraad
Griffier : mevr. PROOST-VERDEYEN tot 30 juni 2000,
vervolgens Mevr. GIGOT, toegevoegd griffier

Deze kamer houdt zitting op maandag- en woensdagmiddag, alsmede op andere dagen van de week voor het onderzoek van aanvragen om advies binnen drie dagen.

Bovendien hebben de hoogleraren DELPEREE, GOTHOT, VAN COMPERNOLLE, FAVRESSE en KIRKPATRICK in de beide kamers zitting gehad als assessor.

De verdeling van de zaken onder de Franstalige kamers is dezelfde gebleven sedert ze, tijdens de maand augustus 1999, aangepast is aan de hoedanigheden en bevoegdheden van de leden van de nieuwe regeringen (federale regering, gemeenschaps- en gewestregeringen) ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁴⁾ Zie jaarverslag 1998-1999, blz. 35 tot 37.

B. VERDELING VAN DE ZAKEN ONDER DE KAMERS VAN DE AFDELING WETGEVING.

1. Algemene vergadering van de afdeling.

Tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 heeft de algemene vergadering van de afdeling geen enkele zaak onderzocht.

2. Verenigde kamers ⁽¹⁵⁾

- Verenigde kamers (VR) hebben vijftien adviezen uitgebracht over ontwerpen met zeer uiteenlopende onderwerpen :

- * 28.043 : Wet "houdende uitvoering van het Protocol betreffende milieubescherming bij het Verdrag inzake Antarctica, Aanhangsel en de Bijlagen I, II, III, IV, gedaan te Madrid op 4 oktober 1991 en Bijlage V, gedaan te Bonn op 7-8 oktober 1991".
- * 29.406 : decreet van het Vlaams Parlement "houdende instemming met de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden tot regeling van het scheepvaartverkeer en van de recreatie op de gemeenschappelijke Maas, ondertekend in Brussel op 6 januari 1993".
- * 29.715 : Wet "tot bepaling van de criteria bedoeld in artikel 39, § 2, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten".
- * 29.722 : Wet "tot uitvoering van artikel 62 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten".
- * 29.886 : Ordonnantie "houdende instemming met het Aanvullend Protocol nr. 5 bij de Herziene Rijnvaartakte, opgemaakt te Straatsburg op 28 april 1999".
- * 29.966 : Voorstel van wet "tot oprichting en organisatie, bij het ministerie van Justitie, van een Fonds voor alimentatievorderingen".
(Ingediend door mevr. C. BURGEON).
- * 29.967 : Voorstel van wet "tot regeling van de alimentatievorderingen door bemiddeling van een Rijksbureau voor alimentatievorderingen".
(Ingediend door mevr. J. MILQUET en de heer J.-J. VISEUR).

⁽¹⁵⁾ Bevoegdheidsconflicten.

- * 29.968 : Voorstel van wet "tot wijziging van de voorschotten op en invorderingen van onderhoudsgelden georganiseerd bij de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn".
(Ingediend door mevr. J. HERZET en door mevr. P. CAHAY-ANDRE).
- * 29.969 : Voorstel van wet "tot wijziging van de organieke OCMW-wet, inzake de voorschotten op en invordering van onderhoudsgelden".
(Ingediend door de heer S. VERHERSTRAETEN).
- * 29.994 : Bijzondere wet "tot wijziging van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof".
- * 29.995 : Wet "tot wijziging van de wet van 6 januari 1989 betreffende de wedden en pensioenen van de rechters, de referendarissen en de griffiers van het Arbitragehof".
- * 30.118 : Wet "tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn".
- * 30.125 : Voorstel van decreet van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap "tot wijziging van de organieke wet op de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van 8 juli 1976".
- * 30.336 : Decreet van het Vlaams Parlement "houdende toekenning van een korting op de personenbelastingen".
- * 30.433 : Wet "betreffende de gezinsbemiddeling" (en de amendementen nrs. 1 tot 17).

C. ZAAKAANBOD.

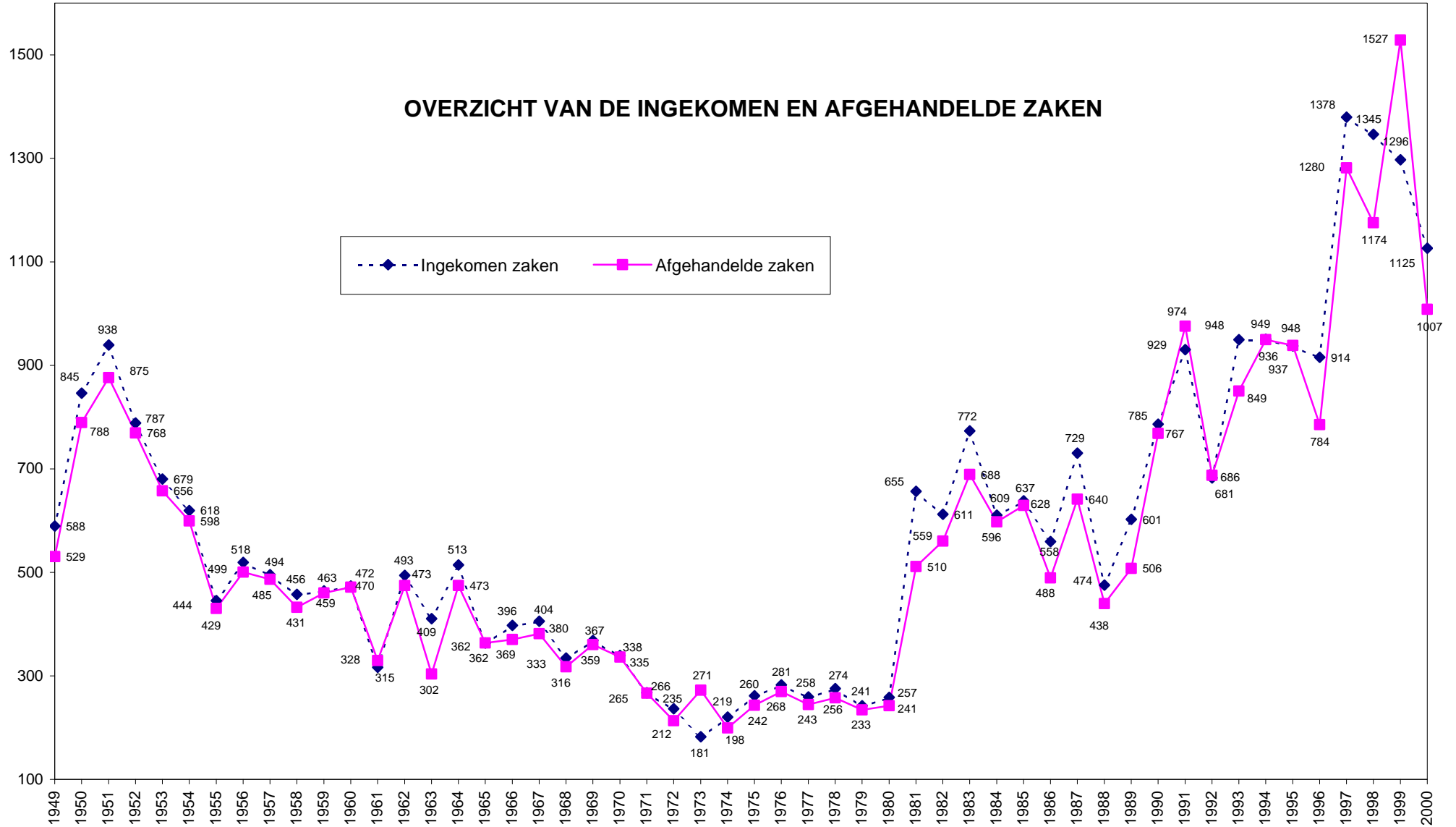
1. Kort statistisch overzicht van de werkzaamheden van de afdeling wetgeving sedert 1948.

Aan de hand van de onderstaande tabel met algemene statistieken van de ingediende adviesaanvragen (reeks 1) en de afgehandelde zaken (reeks 2) voor elk gerechtelijk jaar sedert 1948 kan het verloop van het zaakaanbod inzake adviezen sedert de oprichting van de Raad van State voorgesteld worden.

RAAD VAN STATE

Afdeling Wetgeving

OVERZICHT VAN DE INGEKOMEN EN AFGEHANDELDE ZAKEN

2. Zaken ingediend van 16.09.1999 au 15.09.2000.

	Zonder termijn (1)	Art. 84 1 maand	Art. 84 3 d.	Art. 84bis	Art. 85bis	Dringend Art. 85bis	TOTAAL
Voorzitter Kamer van volksvertegenw.		9	1		4	1	15
Voorz. Senaat		6					6
Voorz. Raad Franse Gem.							
Voorz. Waals Parl.		1		2			3
Voorz. Vlaams Parlement		3					3
Voorz. Brus. Hoofdst. Raad					2	2	4
Voorz. Raad Duits. Gemeenschap		1					1
Eerste Minister		2	1				3
Min. Economie en Wetenschap. Onderz.		15	21	10			46
Min. Buitenl. Zaken	1	6	6	28			41
Min. Justitie		16	13	11			40
Min. Financiën		12	55	7			74
Min. Soc. Zaken en Pensioenen	1	31	79	29			140
Min. van Telecom. en Overheidsbedr. en Participaties		2	10	1			13
Min. Binnenl. Zaken	1	25	13	26			65

(1) Zaken weer ingediend na vervollediging van de voorafgaande vormvereisten.

	Zonder termijn	Art. 84 1 maand	Art. 84 3 d	Art. 84bis	Art. 85bis	Dringend Art.85bis	TOTAAL
Min. Ambtenarenz. en Modernisering van de Openb. besturen		12	4				16
Min. Mobiliteit en Vervoer	1	3	2	4			10
Min. Werkgelegenheid	2	10	12	14			38
Min. Middenstand en Landbouw	2	3	7	9			21
Min. Landsverdediging		1	4	17			22
Min. Volksgezondheid, Consumentenzaken en Leefmilieu	3	15	31	29			78
Min. Begroting, Maatsch. Integratie en Soc. Economie		11	11				22
Staatssecretaris van Buitenl. Zaken		1					1
Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling		5	8	2			15
Staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenw.		1	2				3
Min.-Pres. vd Vlaamse Regering		6	2	1			9
Vlaams Min.	1	89	73	9			172
Min.-Pres. Reg. Fr. Gem.		8	2				10
Min. vd Franse Gem.		68	23	7			98
Min.-Pres. vd Waalse regering		19	2				21
Min. Waalse Reg.		46	21	7			74

	Zonder termijn	Art. 84 1 maand	Art. 84 3 d	Art. 84bis	Art. 85bis	Dringend Art.85bis	TOTAAL
Min.-Voorz. Brus. Hoofdst. Regering		6	3				9
Min. Brus. Hoofdst. Gewest	1	21	1	20			43
COCOM		4	1	2			7
COCOF	1	2	2	3			8
Min.-Pres. Reg. Duits. Gem.		6					6
Min. Duits Gem.		8		1			9
TOTAAL	14	474	410	239	6	3	1146 (1)

(1) 1125 ingeschreven zaken in de rol (nrs. L. 29.561 tot L. 30.685).

	WET- TEN	KB	MB	DECRETEN EN ORDON- NANTIES	BESLUITEN REGERINGEN	MB RE- GERINGEN	WETSVOOR- STELLEN	AMENDE- MENTEN WETTEN	AMENDE- MENTEN WETSVOOR- STELLEN	VOOR- STELLEN DECREET EN ORDON- NANTIE	AMENDE- MENTEN DECRETEN EN ORDON- NANTIES	AMENDE- MENTEN VOOR- STELLEN DECREET EN ORDON- NANTIE	COORDI- NATIES	OPMAKEN VAN TEKSTEN	BEVOEGHEIDS- CONFLICT REGERING EXECUTIEVEN	TOTAAL
Min.-Pres. vd Vlaamse Reg.				8	1											9
Vlaamse Minister			7	24	141											172
Min.-Pres. Reg. Fr. Gem.				10												10
Min. vd Franse Gem.				29	69											98
Min.-Pres. vd Waalse Reg.				19	2											21
Min. Waals Reg.				16	58											74
Min.-Voorz. Brus. Hoofd. Reg.				3	6											9
Min. Brus. Hoofd. Gewest				25	18											43
COCOM				6	1											7
COCOF					8											8
Min.-Pres. Reg. Duits. Gem.				6												6
Min. Duits. Gem.				5	4											9
	132	448	76	155	308		18		1	7				1		1146

**3. GEGEVEN ADVIES (PER KAMER)
VAN 16/09/1999 TOT 15/09/2000**

		Zonder termijn	Art. 84 3 dagen	Art. 84 1 maand	Art. 84bis	Art. 85bis 8 dagen	TOTAAL	TOTALEN
I		24	141	110	40		315	319
	VR		3	1			4	
II		20	70	101	21		212	222
	VR		6	4			10	
III		11	66	71	9	1	158	172
	VR		5	8	1		14	
IV		15	48	65	30		158	166
	VR		3	4	1		8	
AG								
I/V		4	31	21	12		68	68
II/V		2	20	31	6		59	59
VR I/V & II/V				1			1	1
TOTALEN		76	393	417	120	1	1007	1007

**GEGEVEN EN VERTAALDE ADVIEZEN
VAN 16/09/1999 TOT 15/09/2000**

		Zonder termijn	Art. 84 1 maand	Art. 84 3 dagen	Art. 84bis	TOTAAL	TOTALEN
FRANS EN NEDERLANDS	Fed.	27	63	96	57	243	264
	Brus.	1	16	3	1	21	
NEDERLANDS EN FRANS	Fed.	40	85	153	50	328	348
	Brus.		13	2	5	20	
FRANS EN NEDERLANDS & NEDERLANDS EN FRANS	Fed.		3			3	4
	Brus.				1	1	
FRANS EN DUIJS & NEDERLANDS EN DUIJS	F		7			7	13
	N	1	2			3	
	F & N		3			3	
TOTALEN		69	192	254	114	629	629

**AFDELING WETGEVING : BEDRIJVGHEID IN HET ALGEMEEN
GEGEVEN ADVIEZEN VAN 16/09/1999 TOT 15/09/2000**

MACHT	Zonder termijn	Art. 84 1 maand	Art. 84 3 dagen	Art 84 bis	Art. 85bis 8 dagen	Totaal van de tijdens het jaar gegeven adviezen
UITVOEREND	76	399	392	119		986
WETGEVEND		18	1	1	1	21
TOTALEN	76	417	393	120	1	1007

4. Enkele vaststellingen

De vaststellingen die kunnen worden gemaakt op basis van de bovenstaande statistische tabellen bevestigen enigszins de vaststellingen die gemaakt zijn in de twee vorige verslagen, ondanks grote verschillen.

- a) Het aantal adviesaanvragen is in de loop van het jaar 1999-2000 gedaald met 13,15 % tegenover het vorige jaar (1.125 in plaats van 1.296), dat is een gemiddelde van 94 zaken per maand.

Deze relatief grote afname dient evenwel te worden genuanceerd. Ze is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de geringere activiteit in de loop van de eerste zes maanden van het jaar (16 september 1999 - 15 maart 2000 : 339 zaken), waarbij per maand gemiddeld 67 zaken ingediend werden. Dit bevestigt de daling ten gevolge van de parlementsverkiezingen van 13 juni 1999 en van het aantreden van de nieuwe regeringen, waarop reeds gewezen is in het vorige verslag. De activiteit tijdens de periode van 16 maart 2000 tot 15 september 2000 (726 zaken) wijst erop dat de afdeling wetgeving een zeer groot zaakaanbod te verwerken heeft gekregen, een situatie die vergelijkbaar is met de vorige regeerperiode (121 zaken per maand).

- 1/ De federale regering heeft in 1999-2000 nauwelijks minder zaken (648) ingediend dan in 1998-1999 (658). De gemeenschaps- en gewestregeringen hebben daarentegen opnieuw minder aanvragen ingediend, namelijk 466 in 1999-2000 tegenover 589 in 1998-1999, wat een daling is met ongeveer 21 %.
- 2/ Op federaal niveau blijft de Minister van Sociale zaken (en van Pensioenen) de grootste adviesaanvrager, met 140 zaken of 21,5 % van het totale aantal adviesaanvragen van de federale regering, een percentage dat evenwel gedaald is met ongeveer 23,5 % tegenover 1998-1999 (183 zaken). Sommige andere ministers blijven een groot aantal ontwerpen indienen, bijvoorbeeld de Minister van Binnenlandse Zaken (65 in plaats van 63) en de Minister van Volksgezondheid (78, zoals vorige jaar). De Minister van Financiën heeft daarentegen 74 zaken ingediend, dat is dertig meer dan het vorige jaar, en de Minister van Justitie 40, of 11 meer dan in 1998-1999.

Er mag evenwel niet uit het oog verloren worden dat de verdeling van de ministeriële bevoegdheden verschilt naargelang van de regeerperiode.

- 3/ Alle gemeenschaps- en gewestregeringen hebben in 1999-2000 minder zaken ingediend dan in 1998-1999.

Het aantal adviesaanvragen van de Vlaamse Regering ligt op hetzelfde niveau als dat van 1997-1998, te weten 181 zaken tegenover 227 in 1998-1999, wat een daling van 25 % is. De Waalse Gewestregering heeft de afdeling wetgeving geadieerd voor 95 zaken, wat een daling is met 22,5 % tegenover 1998-1999 (123 zaken).

Het is juist dat de Waalse Regering de Raad van State bijzonder weinig ter fine van advies geraadpleegd heeft tijdens de eerste maanden van de regeerperiode (17 zaken tussen 16 september 1999 en 15 maart 2000, of nauwelijks 18 % van het totale aantal zaken ingediend tijdens het jaar) bij het opstellen van het actieplan voor Wallonië.

De daling was minder groot voor de Franse Gemeenschap (108 zaken in plaats van 132, of 18 % minder), en zelfs het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft de Raad van State om advies gevraagd voor 67 zaken tegenover 62 in het jaar 1998-1999, wat een toename van bijna 9 % is.

- 4/ Zoals vorig jaar, is het aantal adviesaanvragen vanwege de federale regering (648 zaken) duidelijk hoger dan dat van de gemeenschaps- en gewestregeringen (466 zaken).

Er dient te worden opgemerkt dat een groot aantal ontwerpen, zowel op federaal niveau als op het niveau van de gemeenschappen of gewesten, strekken tot het verlenen van instemming met internationale akten (88 zaken), een cijfer dat evenwel minder hoog ligt dan dat van vorig jaar (140 zaken).

- 5/ Het aantal adviesaanvragen uitgaande van de federale, gemeenschaps- en gewestregeringen blijft nog altijd veruit het hoogst, in tegenstelling tot het aantal adviesaanvragen ingediend door de voorzitters van de parlementaire vergaderingen (32 zaken, of ongeveer minder dan 3 % van het totale aantal adviesaanvragen). Deze verhouding is nog kleiner dan in het jaar 1998-1999 (4 %).

- b) Het aantal adviezen gegeven in de loop van het gerechtelijk jaar 1999-2000 is sterk gedaald, namelijk van 1.527 in 1998-1999 tot 1.007 in 1999-2000, of een vermindering met 520 adviezen, wat neerkomt op 34,2 %. De daling van het aantal uitgebrachte adviezen is dus duidelijk groter dan die van het aantal ingediende zaken (13,15 % minder). Het aantal adviezen uitgebracht in de loop van de laatste zes maanden van het beschouwde jaar (16 maart tot 15 september 2000 : 580 zaken) is evenwel groter dan het aantal dat uitgebracht is tijdens de eerste zes maanden (16 september 1999 tot 15 maart 2000 : 427 zaken). Dit bevestigt de opmerkingen die gemaakt zijn in het vorige verslag : de afdeling wetgeving kreeg tegen het einde van de vorige regeerperiode zeer veel adviesaanvragen met verzoek om spoedbehandeling, maar haar activiteit is gedurende enkele maanden verminderd ten gevolge van het aantreden van de nieuwe regeringen.

In de laatste maanden was de activiteit evenwel opnieuw zeer hoog (zo bijvoorbeeld zijn er 106 adviezen gegeven tussen 16 mei 2000 en 15 juni 2000 en 159 tussen 16 juni 2000 en 15 juli 2000).

Zoals de vorige jaren werd de 1ste kamer het meest om advies verzocht : 319 adviezen tegenover 447 in 1998-1999, of een daling met 29 % (in 1997 - 1998 waren 312 adviezen gegeven), waarbij de ontwerpen over sociale aangelegenheden nog altijd het talrijkst waren.

De 2de kamer heeft 222 adviezen uitgebracht tegenover 297 in 1998-1999, of een daling met slechts 25 %, waarbij opnieuw een groot aantal, vaak lange en ingewikkelde, ontwerpen uitgingen van de gezagsdepartementen (Justitie, Binnenlandse Zaken, Financiën, ...).

De 3de kamer heeft 172 adviezen uitgebracht tegenover 307 in 1998-1999, of een vermindering met 43,5 %, die te verklaren is door de daling van het aantal ontwerpen ingediend door de Vlaamse Regering.

De 4de kamer heeft 166 adviezen uitgebracht tegenover 407 in 1998-1999, wat neerkomt op een daling van ongeveer 59 %, die toe te schrijven is aan het lage aantal ontwerpen ingediend door het Waals Gewest en aan het kleine aantal ontwerpen houdende instemming met internationale verdragen.

c) Het aantal adviezen gegeven volgens de procedure van de uiterst dringende noodzakelijkheid was het volgende :

- artikel 84, eerste lid, 1/ (1 maand) : 417, of ongeveer 41,30% van de uitgebrachte adviezen, wat neerkomt op een vermindering met 2,15% tegenover het jaar 1998-1999;
- artikel 84, eerste lid, 2/ (3 dagen) : 393, of ongeveer 39 % van de uitgebrachte adviezen, wat neerkomt op een daling van 5,33 % tegenover het jaar 1998-1999.

Het aandeel van de dringende zaken bedraagt dus 80,30% van de uitgebrachte adviezen, dat is iets meer dan het aandeel ervan ten opzichte van de adviesaanvragen (77 %).

d) Het totale aantal dringende zaken is dus licht gedaald wat betreft de adviesaanvragen (- 3, 85 %); de verzoeken om advies binnen ten hoogste een maand zijn het talrijkst gebleven (ongeveer 41,6 %, of een vermindering met 2,3 %); wat betreft de verzoeken om advies binnen ten hoogste drie dagen, dit aantal is nagenoeg stabiel gebleven (37,25 % in 1998-1999 tegenover 35,90 % in 1999-2000, of een vermindering met 1,35 %).

Ondanks het feit dat dat aantal nagenoeg hetzelfde gebleven is tegenover de cijfers van de vorige jaren, moet toch worden vastgesteld dat het aantal verzoeken om advies binnen ten hoogste drie dagen zeer hoog gebleven is. Er blijft een vrij groot verschil bestaan tussen de federale regering, die in 249 gevallen om advies heeft verzocht binnen ten hoogste drie dagen, terwijl ze slechts 148 keer een advies binnen ten hoogste een maand heeft gevraagd, en de gemeenschaps- en gewestregeringen, die slechts 144 ontwerpen hebben ingediend op basis van artikel 84, eerste lid, 2/ (3 dagen), maar 269 keer een beroep hebben gedaan op artikel 84, 1/ (1 maand). Het lijkt dus te worden bewaarheid dat de nieuwe bepalingen van de wet van 4 augustus 1996 ter zake alleen gedurende het jaar 1997-1998 op federaal niveau werkelijk gevolgen hebben gehad, terwijl het nieuwe artikel 84 van de gecoördineerde wetten een gunstige weerslag blijft hebben op het niveau van de gemeenschappen en de gewesten. Het gevolg hiervan is dat het verschil tussen het aantal ingediende zaken en het aantal adviezen gegeven binnen drie dagen vanzelfsprekend klein blijft ($410 - 393 = 17$), terwijl dat duidelijk groter is wat het aantal adviezen binnen ten hoogste een maand betreft ($474 - 417 = 57$). Door het aantal adviezen dat binnen ten hoogste drie dagen dient te worden uitgebracht kan de afdeling wetgeving in heel wat zaken de termijn van een maand niet naleven.

e) Als gevolg van wat voorafgaat, is, zoals de vorige jaren, duidelijk te weinig gebruik gemaakt van de gewone procedure van behandeling volgens de inschrijving op de rol.

In de loop van het jaar 1999-2000 zijn immers 239 ontwerpen zonder termijn ingeschreven, of ongeveer 23 % van het totaal. De federale regering heeft evenwel veel vaker (in 187 gevallen) ⁽¹⁶⁾ dan de gemeenschappen en de gewesten (52 gevallen) ⁽¹⁷⁾ een beroep gedaan op deze procedure.

Er dient te worden opgemerkt dat het nieuwe artikel 84bis, ingevoegd bij de wet van 25 mei 1999, voor de eerste keer van toepassing was op een volledig jaar. Overeenkomstig dit artikel wordt de afdeling wetgeving ermee belast binnen vijftien dagen te onderzoeken of voldaan is aan de voorafgaande formaliteiten die vereist zijn voor adviesaanvragen die niet voorzien zijn van een termijn.

Tijdens het jaar 1999-2000 moesten, wegens het niet vervuld zijn van een of meerdere voorafgaande formaliteiten, 40 zaken worden ingeschreven op de wachtrol waarin artikel 84bis voorziet (ongeveer 17 % van het totaal). Nadat de bewuste formaliteiten vervuld waren, konden 14 zaken (5,3 % van het totaal) opnieuw worden ingeschreven met een nieuw rolnummer.

- f) In verband met het administratief personeel van de afdeling wetgeving dient te worden verwezen naar de opmerkingen die gemaakt zijn in het verslag 1998-1999. Wat betreft de leden van personeelsformatie van de griffie met de graad van opsteller - of een gelijkwaardige graad - is ongelukkiglijk de extra betrekking weggevallen waarmee die personeelsformatie in de loop van vorig jaar uitgebreid was. Bovendien is het door de langdurige afwezigheid van een persoon in wiens vervanging niet kan worden voorzien, niet gemakkelijk het werk te regelen.

5. TOEPASSING VAN ARTIKEL 84 VAN DE GECOÖRDINEERDE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE

In de vorige jaarverslagen van de Raad van State werd geconcludeerd dat de nieuwe redactie van artikel 84 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, die stamt uit 1996, de adviesaanvragers er niet had toe aangezet een beroep te doen op de normale procedure, namelijk volgens de volgorde van de inschrijving op de rol, die gemeenzaam de procedure "zonder termijn" wordt genoemd. De vraag rees in welke mate die situatie niet zou worden gewijzigd door de invoering van een artikel 84bis in de bewuste wetten ⁽¹⁸⁾, waardoor de aanvrager van een advies "zonder termijn" binnen vijftien dagen kan worden ingelicht omtrent een eventueel probleem inzake het al dan niet vervuld zijn van de voorafgaande vormvereisten.

⁽¹⁶⁾ In het bijzonder de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Binnenlandse Zaken.

⁽¹⁷⁾ Met uitzondering van de Brusselse overheden.

⁽¹⁸⁾ Zie in dit verband het bijzonder verslag over het coördinatiebureau.

De vier jongste gerechtelijke jaren geven de volgende ontwikkeling te zien :

GERECHTELIJK JAAR	3 dagen	1 maand	zonder termijn
1996-1997	39,6 %	22,9 %	37,5 %
1997-1998	25,4 %	47,7 %	26,9 %
1998-1999	38 %	42,2 %	19,8 %
1999-2000	35,1 %	41,2 %	23,7 %
gemiddeld	34,5 %	38,5 %	27 %

Hoewel voor het gerechtelijk jaar 1999-2000 het aantal adviesaanvragen volgens de normale procedure opnieuw enigszins gestegen is, is dit een te beperkte ontwikkeling om belangrijk te kunnen zijn, des te meer daar het gaat om een periode waarin een minder hoog aantal aanvragen is ingediend tegenover de vorige jaren. Er dient dus te worden vastgesteld dat artikel 84bis, tenminste wat betreft het eerste jaar waarin het is toegepast, geen ontrading van het gebruik van de spoedprocedures tot gevolg heeft gehad.

Zoals in het verleden gaan de verzoeken om advies binnen ten hoogste een maand hoofdzakelijk uit van de gemeenschappen en de gewesten, waarbij over de ter fine van advies voorgelegde handelingen collegiaal is beraadslaagd, terwijl de beraadslaging in de Ministerraad geen algemene regel is wat de handelingen van de federale overheid betreft.

Krachtens artikel 84, eerste lid, 2/, moet de overheid die zich tot de afdeling wetgeving wendt met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van ten hoogste drie dagen (of acht dagen in het geval bedoeld in artikel 2, § 4) het spoedeisende karakter ervan met bijzondere redenen omkleeden in de adviesaanvraag en de motivering die ze daarin opgeeft, overnemen in de aanhef van de verordening. De afdeling wetgeving waaraan in zo een geval een adviesaanvraag voorgelegd wordt, moet dan de aangevoerde redenen op hun relevantie toetsen, ongeacht het onderzoek dat de afdeling administratie daaraan later kan wijden.

Bij die toetsing kan de afdeling wetgeving aanvragen om advies te geven binnen een termijn van minder dan drie dagen als niet-ontvankelijk beschouwen als de aangevoerde dringende noodzakelijkheid niet voldoende aangetoond is. Dit is het geval geweest met 33 van de 393 aanvragen van die aard die ingediend zijn tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000, namelijk 8,4 %. Dit percentage heeft alleen betrekking op de aanvragen die in hun geheel als niet-ontvankelijk zijn beschouwd en niet op die waarover de afdeling wetgeving een gedeeltelijk advies heeft uitgebracht, namelijk uitsluitend over de bepalingen waarop de aangevoerde dringende noodzakelijkheid van toepassing was. In dat laatste geval moeten de bepalingen waarover de Raad van State geen advies heeft verstrekt, ofwel in het ontwerp vervallen, ofwel voorgelegd worden volgens een andere procedure of eventueel op passender wijze met bijzondere redenen worden omkleed.

III. DE AFDELING ADMINISTRATIE

A. SAMENSTELLING VAN DE KAMERS

Gedurende het gerechtelijk jaar 1999-2000 waren de kamers samengesteld als volgt :

1. Nederlandstalige kamers.

- 7e kamer :

Voorzitter : Mevr. BRACKE, kamervoorzitter,
Leden : de HH. STEVENS en MOONS, staatsraden, en,
sedert 24 mei 2000, de H. LAVRYSEN, staatsraad.
Griffiers : Mevr. WYNANTS en, sedert 24 mei 2000, Mevr.
GOOSSENS (toegevoegd griffier) en de
HH. VANHOUTTE (vreemdelingenzaken) en
MILOJKOVIC (toegevoegd griffier).

De kamer heeft elke week op donderdag gezeteld. De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid werden in principe alle dagen van de week behandeld.

- 9e kamer :

Voorzitter : de H. BORRET, voorzitter ⁽¹⁹⁾, en sedert 1 maart
2000, de H. DE BRABANDERE, kamervoorzitter,
Leden : de HH. BEIRLAEN ⁽²⁰⁾ en HELLIN, staatsraden,
Griffiers : Mevr. VAN AELST, WAUTERS en
GOOSSENS ⁽²¹⁾ (toegevoegd griffier).

De kamer heeft elke week op maandag gezeteld. De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid werden in principe alle dagen van de week behandeld.

⁽¹⁹⁾ Met emeritaat op 01.03.2000.

⁽²⁰⁾ tot 28 februari 2000.

⁽²¹⁾ tot 23 mei 2000.

- **10e kamer :**

Voorzitter : Mevr. VRINTS, kamervoorzitter,
Leden : de HH. BOVIN en LUST, staatsraden,
Griffiers : Mevr. TRUYENS, EYLENBOSCH (toegevoegd
griffier)⁽²²⁾ en, sedert 24 mei 2000, Mevr.
DE KEYSER (toegevoegd griffier).

De kamer heeft elke week op woensdag gezeteld. De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid werden in principe alle dagen van de week behandeld.

- **12e kamer :**

Voorzitter : de H. DE BRABANDERE, kamervoorzitter, en
sedert 1 maart 2000, de H. VERBIEST,
kamervoorzitter.
Leden : de HH. VANDENDRIESSCHE en BAERT,
staatsraden,
Griffiers : Mevr. DOMS en de H. GEURTS (toegevoegd
griffier).

De kamer heeft elke week op dinsdag gezeteld. De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid werden in principe alle dagen van de week behandeld.

2. Franstalige kamers.

- **6e kamer :**

Voorzitter : de H. CLOSSET, kamervoorzitter,
Leden : de HH. HANSE en LEWALLE, staatsraden,
Griffier : de H. HARMEL.

De kamer heeft elke week op woensdag gezeteld. De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid werden in principe alle dagen van de week behandeld.

- **8e kamer :**

Voorzitter : de H. GEUS, kamervoorzitter,
Leden : Mevr. DAURMONT en EHLEN, staatsraden,
Griffier : Mevr. HONDERMARCQ.

De kamer heeft elke week op vrijdag gezeteld. De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid werden in principe alle dagen van de week behandeld.

⁽²²⁾ tot 23 mei 2000.

- **11e kamer :**

Voorzitter : Mevr. WILLOT-THOMAS, kamervoorzitter,
Leden : de HH. MESSINNE en VANHAEVERBEEK,
staatsraden,
Griffiers : Mmes MARTOU ⁽²³⁾ en VANDERPERE,
Toegevoegd griffiers : Mevr. ROBA en de HH. BOSQUET ⁽²⁴⁾ en
REINESON ⁽²⁵⁾.

De kamer heeft elke week op donderdag gezeteld. De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid werden in principe alle dagen van de week behandeld.

- **13e kamer :**

Voorzitter : de H. HANOTIAU, kamervoorzitter,
Leden : de H. LEROY ⁽²⁶⁾ en QUERTAINMONT,
staatsraden ⁽²⁷⁾, en, vanaf 29 mai 2000, Mevr. GUFFENS,
staatsraad,
Griffier : Mevr. MALCORPS.

De kamer heeft elke week op donderdag gezeteld. De vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid werden in principe alle dagen van de week behandeld.

Voor Duitstalige zaken heeft de 13^e kamer in de volgende samenstelling zitting gehouden :

de H. HANOTIAU, kamervoorzitter,
de H. KREINS en Mevr. GEHLEN, kamervoorzitter,
Mevr. NOTEBAERT, griffier.

⁽²³⁾ Tot en met 23 augustus 2000 (eedaflegging als adjunctreferendaris).

⁽²⁴⁾ Tot en met 4 april 2000 (eedaflegging als adjunctreferendaris).

⁽²⁵⁾ Vanaf 5 april 2000.

⁽²⁶⁾ Als voorzitter verkozen op 27 juni 2000.

⁽²⁷⁾ Tot en met 28 mei 2000.

3. Tweetalige kamer.

- **5e kamer :**

Voorzitter : de H. STRYCKMANS, eerste voorzitter,
Leden : de H. LIENARDY of Mevr. GEHLEN en de
HH. BEIRLAEN of MOONS, staatsraden,
Griffier : Mevr. NOTEBAERT en MALCORPS (plaats-
vervangster)

of

- **5e kamer :**

Voorzitter : de H. DE BRABANDERE, kamervoorzitter,
Leden : de HH. BEIRLAEN of MOONS en de H. LIENARDY
of Mevr. GEHLEN, staatsraden,
Griffiers : Mevr. NOTEBAERT en MALCORPS (plaats-
vervangster)

De kamer heeft op donderdag of vrijdag gezeteld.

B. VERDELING VAN DE ZAKEN OVER DE KAMERS

Zaken die tweetalig (nederlands - frans) zijn met toepassing van de bepalingen betreffende het gebruik der talen in bestuurszaken, worden van rechtswege door de tweetalige kamer afgedaan.

Duitstalige zaken en tweetalige zaken (frans - duits) worden behandeld door de dertiende kamer in de hierboven aangegeven samenstelling (zie A.2.)

Eentalige Nederlandse en Franse zaken worden verdeeld over de kamers volgens de hiernavolgende criteria.

1. Nederlandstalige kamers.

De materies die behandeld worden door de Kamers zijn de volgende :

- **7e kamer :**

- vreemdelingenzaken,
- leefmilieu,
- milieueffingen,
- sociale zaken,
- volksgezondheid,
- welzijn en gezin.

- **9e kamer :**

- officina,
- justitie,
- O.C.M.W.,
- kerkfabrieken,
- beroepskamers,
- landsverdediging,
- vergoedingspensioenen,
- landbouw,
- veterinaire keuring,
- vast wervingssecretariaat,
- cultuur,
- economische zaken,
- K.M.O.'s,
- rusthuizen,
- serviceflats,
- tewerkstelling en arbeid,
- rijkswacht,
- sociale integratie,
- statuutzaken,
- financiën,
- verkeerswezen en P.T.T.,
- statuutzaken (Gemeenschappen en Gewesten),
- openbare zaken,
- A.S.L.K.,
- N.M.B.S.

- **10e kamer :**

- ruimtelijke ordening,
- monumenten en landschappen,
- onbewoonbaarverklaring.

- **12e kamer :**

- aanbestedingen,
- openbare werken,
- media,
- Orde van Architecten,
- onteigeningen,
- wetenschapsbeleid,
- binnenlandse zaken, federaal en gewestelijk,
- Brusselse aangelegenheden,
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest,
- Polders - Wateringen,
- onderwijs.

2. Franstalige kamers.

- **6e kamer :**

- volksgezondheid
- sociale zaken, RIZIV
- sociale integratie
- rusthuizen
- O.C.M.W.'s
- pensioenen
- R.S.Z.
- middenstand
- beroepsopleiding
- beroepen, verschillende ordes
- tewerkstelling en arbeid
- arbeidsvergunning
- controledienst van de verzekeringen
- controledienst van de ziekenfondsen
- PMS-centra
- kinderendienst
- apotheken en geneesmiddelen
- kerkfabrieken
- provincies, gemeenten en intercommunale verenigingen (toezicht, ambtenarenzaken, onderwijs, met inbegrip van het onderwijzend personeel)
- beroepsverenigingen

- **8e kamer :**

- regelgeving in ambtenarenzaken,
- personeelsleden van de ministeries en parastatale instellingen van de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten,
- magistraten, notarissen,
- leger, landsverdediging,
- rijkswacht,
- onderwijzend personeel,
- gevangenis (rechtspositie van bewakers, enz. ...),
- selor,
- vakbonden,
- NMBS
- vervoer
- economische zaken,
- belastingen
- kadaster
- financiën,
- beroepskrediet,
- justitie (regl. besluiten), gerechtskosten,
- binnenlandse zaken (regl. besluiten)
- De Post,
- Belgacom,
- wapens - vergunningen van bezit,
- PMS-centra,
- NV Belgische technische samenwerking (problemen ambtenarenzaken).

- **11e kamer :**

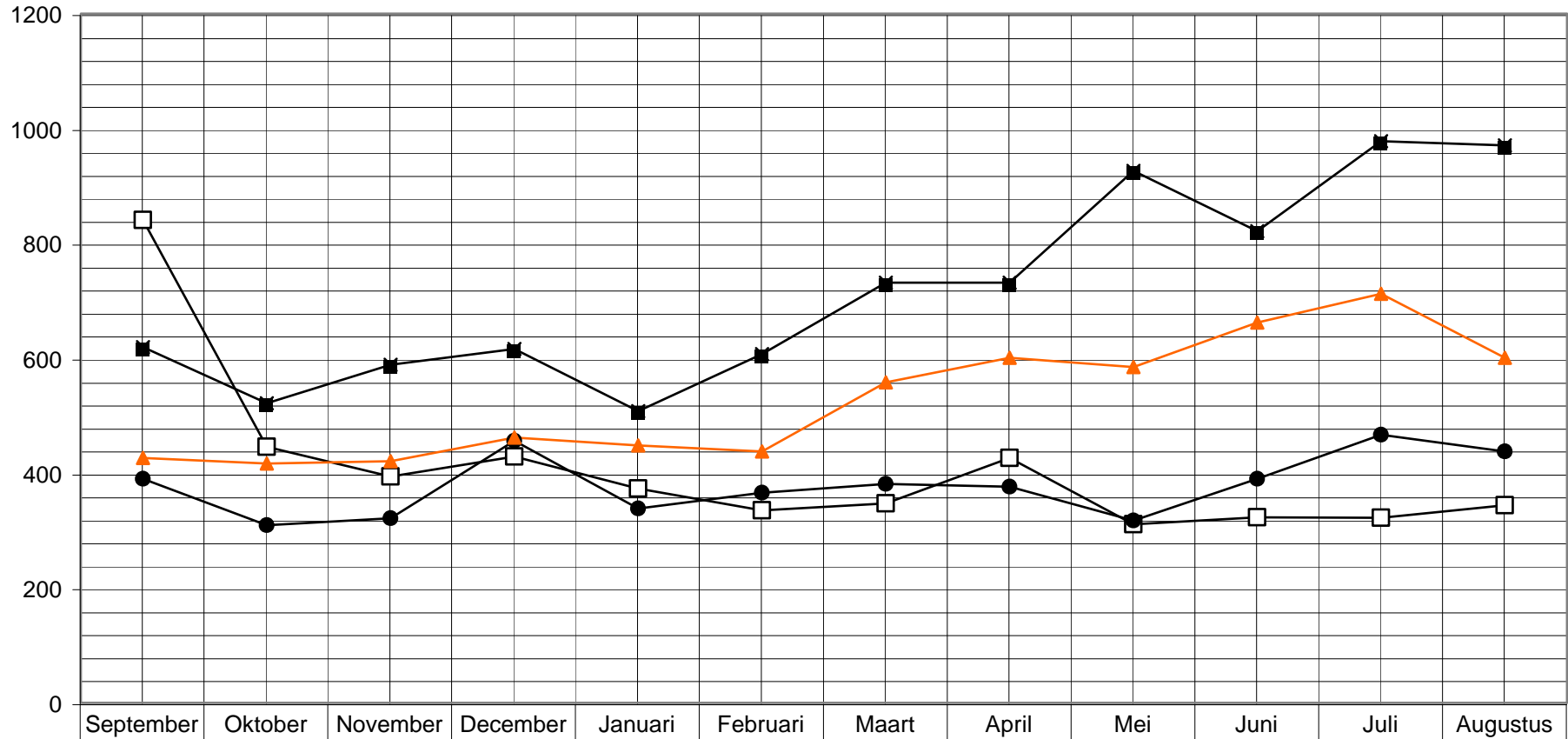
- vreemdelingen en onderwijs behalve ambtenarenzaken (+ reglementering betreffende de vreemdelingen)

- **13e kamer :**

- stedenbouw,
- ruimtelijke ordening,
- leefmilieu,
- wegennet,
- water,
- monumenten en landschappen,
- onteigeningen,
- openbare werken,
- huisvesting,
- landbouw,
- toerisme,
- vervoer,
- economische zaken,
- financiën,
- beroepskrediet,
- radio, televisie (regelgevingen behalve het personeelsstatuut),
- buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking (met inbegrip van de rechtspositieregeling van het personeel),
- justitie (met uitzondering van personeelszaken),
- binnenlandse zaken (verordeningsbesluiten),
- duitstalige zaken.

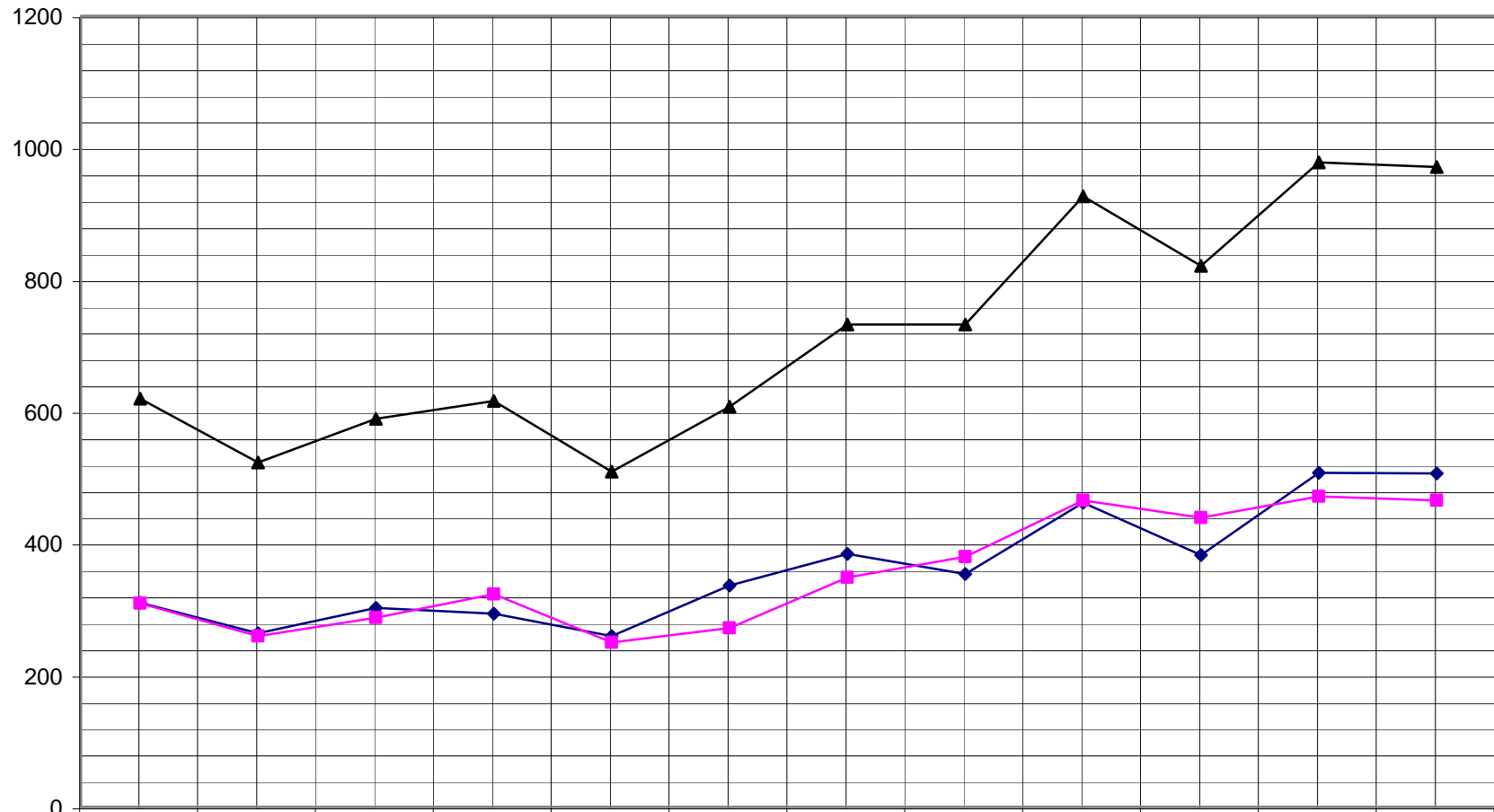
C. ZAAKAANBOD
Statistieken

Aantal op de algemene rol ingeschreven zaken van september 1996 tot augustus 2000

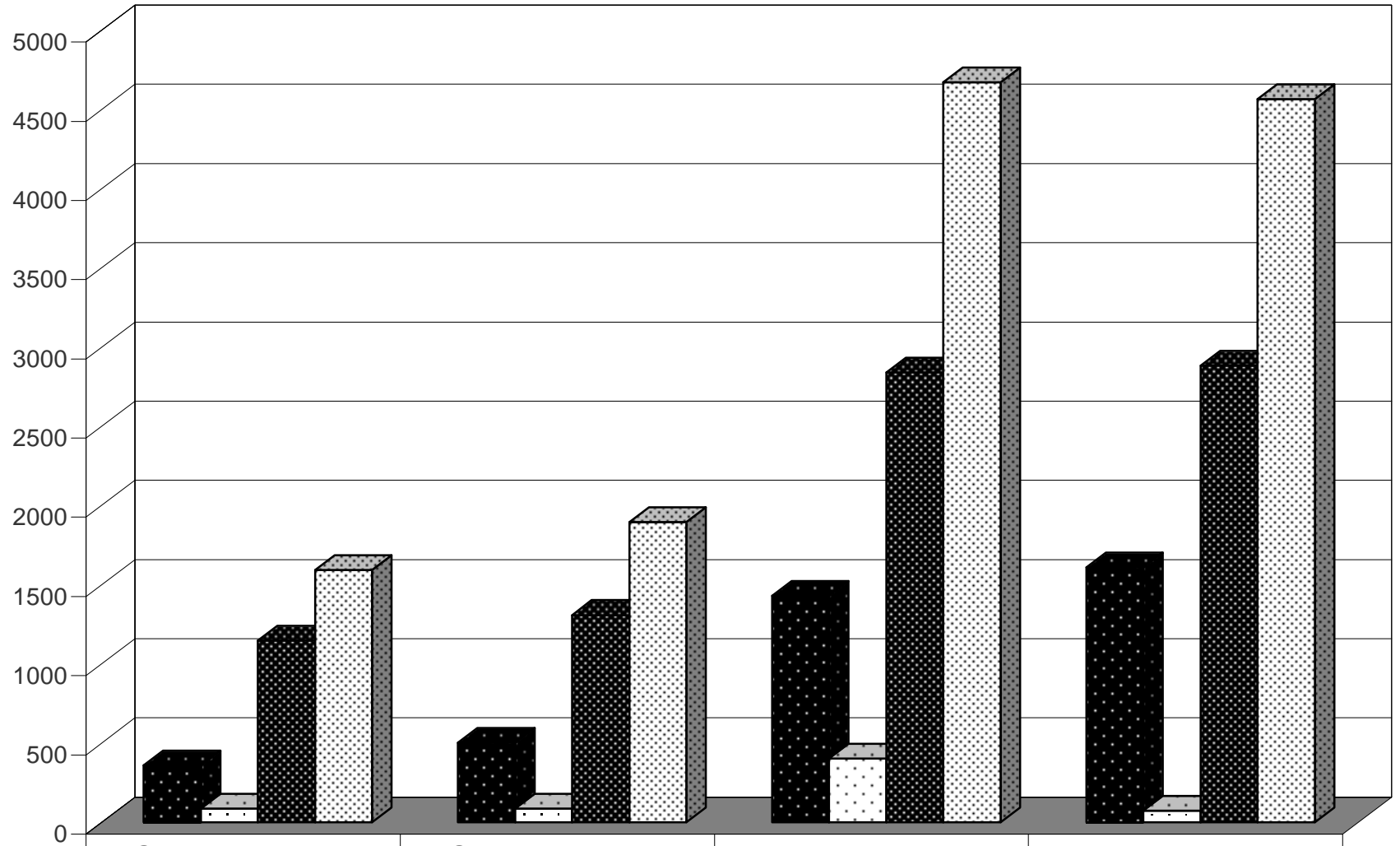
—□— 1996 - 1997	841	446	394	429	373	335	347	426	311	323	322	344
—●— 1997 - 1998	390	309	321	456	338	366	381	376	317	390	467	438
—▲— 1998 - 1999	426	417	421	462	448	438	558	601	585	662	712	601
—■— 1999 - 2000	619	522	589	616	508	607	732	732	926	821	978	971

Aantal op de algemene rol ingeschreven zaken tijdens het jaar 1999 - 2000

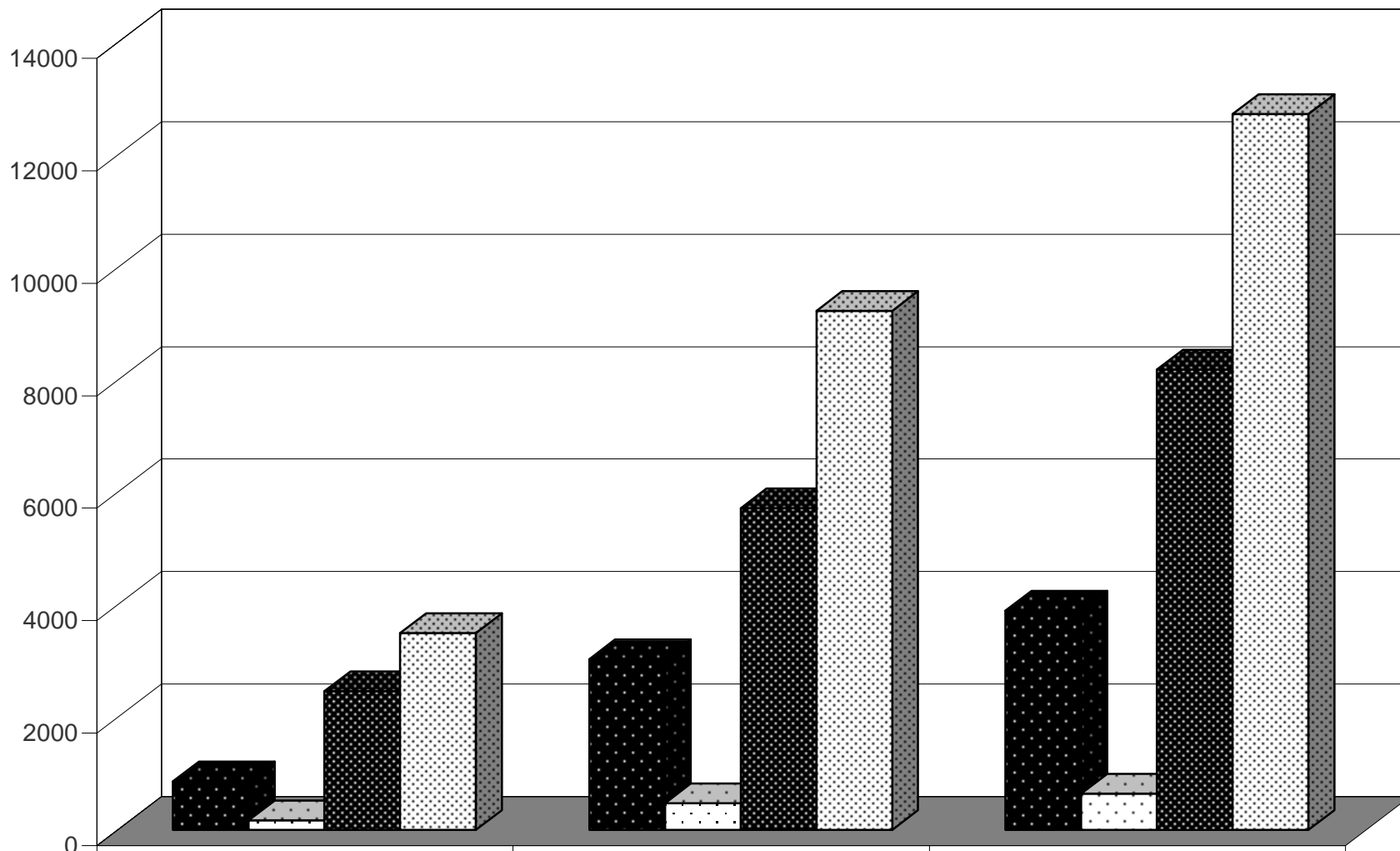
◆ FR	310	263	302	293	259	336	384	353	461	382	507	506
■ NL	309	259	287	323	249	271	348	379	465	439	471	465
▲ TOTAAL	619	522	589	616	508	607	732	732	926	821	978	971

Aantal beroepen volgens aangelegenheid, procedure en taal (september 1999 tot augustus 2000)

	Gewone zaken FR	Gewone zaken NL	Vreemdelingenzaken FR	Vreemdelingenzaken NL
■ Schorsing	359	502	1430	1609
□ Uit. dring. noodz.	87	86	401	74
▣ Vernietiging	1146	1308	2840	2883
▤ Totaal	1592	1896	4671	4566

Aantal beroepen volgens aangelegenheid en procedure van september 1999 tot augustus 2000

	Gewone zaken	Vreemdelingenzaken	Totaal
■ Schorsing	862	3039	3901
□ Uit. dring. noodz.	173	475	648
▣ Vernietiging	2466	5723	8189
▤ Totaal	3501	9237	12738

1. Overzicht van de ingekomen zaken.

1.1. Verzoekschriften (artikelen 11, 12, 14, 16 & 17).

	<i>Ingekomen zaken</i>	<i>Afgehandelde zaken</i>	<i>Hangende zaken</i>
Situatie op 31.08.1995	63887	50355	13532
1995 - 1996	5333	4207	14658
1996 - 1997	4891	4653	14896
1997 - 1998	4541	5610	13827
1998 - 1999	6347	4880	15294
1999 - 2000	8611	5364	18541
Situatie op 31.08.2000	93610	75069	18541

Verklaring van de tabel :

*** Ingekomen zaken : 8611**

(waarvan 4127 dossiers een tweeledige procedure hebben).

Dit aantal komt overeen met het aantal ingediende beroepen (artikelen 11, 12, 14, 16 & 17) waaraan een rolnummer is gegeven. Een aantal beroepen waarbij iets niet in orde was, is evenwel niet op een rol ingeschreven, maar in "registers" gerangschikt, namelijk :

- de G/A-D-F of G/A-D-N ingeval de beroepen niet vergezeld zijn van :
de fiscale zegels, de nodige documenten voor het verkrijgen van pro deo, een afschrift van de bestreden beslissing, een verklaring van keuze van woonplaats in België.
- het aantal "G/A-D-F-zaken" bedraagt 622 en het aantal "G/A-D-N-zaken" bedraagt 317. Dus in totaal 939.

*** Afgehandelde zaken : 5364**

1. Bij arrest :	4532
2. Door samenvoeging	216
3. Door schrapping met arrest (Vorderingen tot schorsing niet vergezeld van een beroep tot nietigverklaring) :	212
4. Door schrapping zonder arrest (Beroepen waarvoor de vraag om pro deo werd geweigerd en waarop geen regels zijn aangebracht :	404
TOTAAL :	5364

*** Hangende zaken : 18541 .**

De hangende dossiers bevinden zich in één van de onderstaande fasen :

Voor de schorsingsprocedure :

"Schorsing" (dossiers die zich op de griffie bevinden in afwachting van de nota met opmerkingen of dossiers die zich op het auditoraat bevinden in afwachting van een verslag over de vordering tot schorsing) .

"Vaststelling schorsing" (dossiers die zich op de kamer bevinden in afwachting van het bepalen van een zittingsdatum) .

"Zitting schorsing" (dossiers waarvoor een zittingsdatum is bepaald en die zich op de griffie bevinden en dossiers die zich bij de kamer bevinden in afwachting van een arrest) .

"Arrest schorsing" (dossiers die zich op de griffie bevinden met het oog op de kennisgeving van het arrest) .

Voor de algemene procedure :

"Voorafgaande Maatregelen" (dossiers die zich op de griffie bevinden voor de uitwisseling van de memories) .

"Einde Voorafgaande Maatregelen" (dossiers die zich bij het auditoraat bevinden in afwachting van een verslag) .

"Verslag" (dossiers die zich op de griffie bevinden voor de uitwisseling van de laatste memories) .

"Vaststelling" (dossiers die zich bij de kamer bevinden in afwachting van het bepalen van een zittingsdatum) .

"Zitting" (dossiers waarvoor een zittingsdatum is bepaald en die zich op de griffie bevinden en dossiers die zich bij kamer bevinden in afwachting van een arrest) .

"Arrest" (dossiers die zich op de griffie bevinden met het oog op de kennisgeving van het arrest) .

OPGELET : De dossiers in de fase "arrest" kunnen beschouwd worden als afgehandelde dossiers.

Aantal hangende dossiers : 20878-2337=18541

<i>Fase van de procedure</i>	<i>FR</i>	<i>NL</i>	<i>TWEETALIG</i>	<i>DUIJS</i>	<i>TOTAAL</i>
"Schorsing"	524	701	4	1	1230
"Vaststelling schorsing" :	77	359	3	0	439
"Zitting schorsing"	161	357	2	0	520
"Arrest schorsing" :	111	677	0	0	788
"Voorafgaande Maatregelen" :	1326	1793	6	6	3131
"Einde Voorafgaande Maatregelen" :	3352	3453	54	3	6862
"Verslag" :	287	1232	17	3	1539
" Vaststelling" :	651	2283	32	7	2973
"Zitting" :	659	379	14	7	1059
"Arrest"	844	1481	7	5	2337
"Totaal" :	7992	12715	139	32	20878

A. Aantal zaken ingeschreven op de algemene rol :

<i>Franstalig :</i>	4326
<i>Nederlandstalig :</i>	4263
<i>Tweetalig :</i>	19
<i>Duitstalig :</i>	12

B. Aantal zaken ingeschreven per kamer :

Kamer	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	AGAV	TOTAAL
Gewone zaken	19	381	288	310	369	321	78	357	454	0	2577
Vreemdelingen zaken	-	-	2928	-	-	-	3114	-	1	0	6043
Totaal	19	381	3216	310	369	321	3192	357	455	0	8620

C. Aantal vorderingen tot schorsing en beroepen tot nietigverklaring voor een zelfde nummer van de algemene rol :

	<i>Procedure</i>	<i>Fr</i>	<i>Ned</i>	<i>Duits</i>	<i>Totaal</i>
Gewone zaken	<i>Schorsing</i>	359	502	1	862
	<i>U.D.N. (1)</i>	87	86	-	173
	<i>Vernietiging</i>	1146	1308	12	2466
	<i>Totaal</i>	1592	1896	13	3501
Vreemdelingen-zaken	<i>Schorsing</i>	1430	1609	0	3039
	<i>U.D.N. (1)</i>	401	74	0	475
	<i>Vernietiging</i>	2840	2883	0	5723
	<i>Totaal</i>	4671	4566	0	9237
	<i>Totaal</i>	6263	6462	13	12738

(1) *Uiterst dringende noodzakelijkheid*

D. Ingekomen verzoekschriften per soort procedure.

Soort procedure	Twee.	Fr	Nd	Totaal
<i>Algemene procedure</i>	11	2049	1984	4044
<i>Schorsing</i>	8	2276	2269	4553
<i>Dwangsom</i>	-	6	2	8
<i>Artikel 9</i>	-	4	5	9
<i>Contrôledienst voor de Verzekeringen</i>	-	1	2	3
<i>Eis tot herstelvergoeding</i>	-	1	-	1
<i>Derdenverzet</i>	-	1	-	1
<i>Herziening</i>	-	-	1	1
Totaal	19	4338	4263	8620

E. Gegevens over beroepen tegen beslissingen inzake asielzoekers.

Aantal beroepen ingesteld tegen beslissingen van volgende instanties :

	Aantal algemene rolrs		Nietigverklaring		Schorsing	
	Fr	Nd	Fr	Nd	Fr	Nd
<i>Dienst Vreemdelingenzaken</i>	451	221	328	198	378	171
<i>Dienst Vreemdelingenzaken (asielzoekers)</i>	261	202	222	191	165	121
<i>Commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen</i>	1822	2175	1711	2164	1230	1331
<i>Vaste Beroepscommissie voor de vluchtelingen</i>	580	330	579	330	58	60
Totaal	3114	2928	2840	2883	1831	1683

Op te merken valt dat de totalen "Nietigverklaring" en "Schorsing" samen de rubriek "Aantal algemene rolnummers" uitmaken. Een enkel rolnummer kan een verzoekschrift tot nietigverklaring en/of schorsing bevatten in zake dezelfde partijen en met betrekking tot een zelfde handeling.

1.2 Adviesaanvragen (artikel 9).

	<i>Ingekomen zaken</i>	<i>Afgehandelde zaken</i>	<i>Hangende zaken</i>
Situatie op 31.08.1995	1186	1143	43
1995 - 1996	13	3	53
1996 - 1997	5	13	45
1997 - 1998	8	11	42
1998 - 1999	4	3	43
1999 - 2000	9	7	45
Situatie op 31.08.2000	1225	1180	45

1.3. Mijnzaken

	<i>Ingekomen zaken</i>	<i>Afgehandelde zaken</i>	<i>Hangende zaken</i>
Situatie op 31.08.1995	1919	1914	3
1995 - 1996	5	5	4
1996 - 1997	5	1	9
1997 - 1998	0	9	0
1998 - 1999	0	0	0
1999 - 2000	0	0	0
Situatie op 31.08.2000	1929	1929	0

1.4. Beroepsverenigingen.

	<i>Ingekomen zaken</i>	<i>Afgehandelde zaken</i>	<i>Hangende zaken</i>
Situatie op 31.08.1995	23215	22832	383
1995 - 1996	185	170	398
1996 - 1997	281	350	329
1997 - 1998	229	160	398
1998 - 1999	212	190	420
1999 - 2000	149	199	370
Situatie op 31.08.2000	24271	23901	370

II. Arresten gewezen van 1 september 1999 tot en met 31 augustus 2000.

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
Schorsing U.D.N. (1)	33	21	11	419	31	11	75	26	19	56	-	-	702
Schorsing	74	77	20	616	99	108	852	128	158	144	3	1	2280
Voorlopige maatregelen	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	3
Dwangsom (art. 36)	-	-	-	-	2	-	-	3	1	1	-	-	7
Nietigverklaring	167	174	54	150	121	190	62	111	183	180	15	6	1413
Art. 14bis	21	20	13	191	31	18	219	7	36	39	-	-	595
Art. 14quater	26	26	44	211	19	49	44	30	57	79	-	-	585
Art. 15bis	1	5	1	33	2	4	17	1	13	6	-	-	83
Art. 15ter	17	13	19	220	17	18	277	37	38	61	1	-	718
Art. 59	26	13	7	12	23	41	1	-	-	1	1	-	125
Art. 93	14	11	14	618	33	2	6	8	9	18	-	-	733
Art. 94	13	19	-	8	32	1	-	5	1	4	2	-	85
Verzekeringen (KB 22/02.91)	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
O.C.M.W.'s	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Vordering tot intrekking (art. 35)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Totaal aantal gewezen arresten	392	380	183	2478	412	442	1553	358	516	589	22	7	7332

(1) Uiterst dringende noodzakelijkheid

III. Soorten bij arrest uitgesproken beslissingen. OPGELET : Het aantal gegeven beslissingen is niet gelijk aan het aantal gewezen arresten. Een arrest kan meerdere beslissingen omvatten.

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
Schorsing U.D.N. (1)													
Afwijzing	23	5	8	172	20	10	68	18	9	34	-	-	367
Afwijzing voor het overige	-	1	-	2	-	-	-	1	-	5	-	-	9
Geen grond om uitspraak te doen	-	-	1	36	1	-	-	-	-	-	-	-	38
Afstand	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	3
Bekendmaking	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Verbeterend arrest	3	-	-	15	2	-	2	-	-	2	-	-	24
Oplegging dwangsom	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	15
Verwerping dwangsom	1	-	2	2	5	-	-	-	2	1	-	-	13
Heropening debatten	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	2
Uitstel uitspraak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Nieuwe rechtsdagbepaling	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Samenvoeging	-	-	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Inwilliging tussenkomst	4	2	-	-	14	-	-	1	10	15	-	-	46
Weigering tussenkomst	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	3
Schorsing bevolen	5	14	2	193	7	1	4	5	9	13	-	-	253
Schorsing voorlopig bevolen	1	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	5
Schorsing niet bevestigd	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Voorlopige maatregelen bevolen	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Verwerping voorlopige maatregelen	1	-	3	12	1	-	-	2	-	1	-	-	20
Opheffing	-	-	-	-	-	-	-	2	-	5	-	-	7
Totaal aantal beslissingen	41	24	17	459	53	11	75	32	31	78	0	0	821

(1) Uiterst dringende noodzakelijkheid.

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
Schorsing													
Vernietiging	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3
Afwijzing	49	63	16	420	76	87	798	108	114	119	1	1	1852
Afwijzing voor het overige	5	-	-	-	-	-	-	3	4	3	1	-	16
Geen grond om uitspraak te doen	6	2	-	12	8	2	-	-	-	-	1	-	31
Afstand	1	4	-	-	4	6	3	2	12	3	-	-	35
Bekendmaking	2	-	-	-	-	11	-	4	3	-	-	-	20
Verbeterend arrest	1	-	-	1	-	-	3	-	1	4	-	-	10
Verwerping dwangsom	-	-	-	1	2	-	-	15	2	2	-	-	22
Heropening debatten	-	-	1	10	1	2	6	-	5	-	1	-	26
Prejudiciële vraag	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	3
Uitstel uitspraak	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Nieuwe rechtsdagbepaling	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	2
Samenvoeging	1	-	-	20	3	1	-	1	9	3	-	-	38
Inwilliging tussenkomst	9	3	-	-	58	31	-	13	71	36	1	1	223
Weigering tussenkomst	1	-	-	-	2	1	-	-	1	2	-	-	7
Inkorting termijnen	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
Schorsing bevolen	13	6	2	126	6	11	35	16	27	17	2	-	261
Schorsing voorlopig bevolen	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Schorsing bevestigd	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Voorlopige maatregelen bevolen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Verwerping voorlopige maatregelen	2	4	1	1	3	-	-	15	-	-	-	-	26
Opheffing	1	2	1	47	-	-	3	1	1	-	-	-	56
Totaal aantal beslissingen	93	85	21	639	168	153	849	178	253	190	7	2	2638

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
*Voorlopige maatregelen													
Verwerping	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Verwerping dwangsom	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Inwilliging tussenkomst	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Verwerping voorlopige maatregelen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Totaal aantal beslissingen	0	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	6

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
*Dwangsom (art.36)													
Verwerping	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	2
Afstand	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2
Verwerping dwangsom	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	3
Inwilliging tussenkomst	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Totaal aantal beslissingen	0	0	0	0	3	0	0	3	1	1	0	0	8

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
*Nietigverklaring													
Vernietiging	67	51	15	42	33	66	6	23	53	25	3	-	384
Verwerping	62	66	34	90	44	84	31	59	67	67	8	-	612
Verwerping voor het overige	13	2	2	2	1	1	-	5	4	7	1	-	38
Geen grond om uitspraak te doen	13	23	4	4	22	8	-	-	-	-	1	-	75
Afstand	13	5	2	-	11	15	5	23	35	64	3	-	176
Afstand van geding	-	-	1	-	1	-	1	-	-	2	-	-	5
Schrapping van de rol	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Afvoering van de rol	-	2	-	3	7	5	19	2	2	2	-	-	42
Bekendmaking	3	4	-	-	4	61	-	2	16	-	-	-	90
Verbeterend arrest	-	1	-	-	1	-	-	-	3	2	-	-	7
Verwerping dwangsom	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	6
Heropening debatten	11	12	-	10	7	17	-	3	22	6	2	-	90
Voortzetting gewone procedure	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	4
Prejudiciële vraag	1	6	-	-	1	-	-	-	3	6	-	1	18
Uitstel uitspraak	2	10	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	15
Nieuwe rechtsdagbepaling	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Uitstel voor onbepaalde tijd	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Samenvoeging	5	2	4	4	2	2	1	1	7	1	-	-	29
Inwilliging tussenkomst	1	-	-	-	3	1	-	-	1	1	-	-	7
Weigering tussenkomst	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
Anonimisering	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Verwerping van schrapping van rol	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Totaal aantal beslissingen	195	185	62	156	141	260	63	120	214	185	20	6	1607

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
*Art. 14bis													
Vernietiging	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2
Verwerping	19	18	14	183	28	18	216	7	34	35	-	-	572
Geen grond om uitspraak te doen	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	3
Afstand	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Verbeterend arrest	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Heropening debatten	-	2	-	6	-	-	1	-	1	-	-	-	10
Voortzetting gewone procedure	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Prejudiciële vraag	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Totaal aantal beslissingen	21	21	14	190	31	18	218	0	35	37	0	0	592

*Art. 14bis : Geen memorie van wederantwoord van de verzoekende partij = ontstentenis van belang.

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
*Art. 14quater													
Verwerping	-	-	-	1	-	-	2	-	2	-	-	-	5
Afstand	24	26	41	204	6	47	23	30	48	77	-	-	526
Afstand van geding	-	-	2	5	13	1	19	-	-	-	-	-	40
Weigering afstand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Afvoering van de rol	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Heropening debatten	1	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	5
Voortzetting gewone procedure	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3
Totaal aantal beslissingen	26	26	45	210	19	49	44	30	50	83	0	0	582

*Art. 14quater : Geen laatste memorie van de verzoekende partij = ontstentenis van belang.

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
*Art. 15bis													
Vernietiging	1	4	1	29	2	4	7	1	13	3	-	-	65
Verwerping	-	-	-	-	-	-	10	-	-	3	-	-	13
Geen grond om uitspraak te doen	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Bekendmaking	-	-	-	-	-	4	-	-	1	-	-	-	5
Heropening debatten	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Inwilliging tussenkomst	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Opheffing	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3
Totaal aantal beslissingen	1	5	1	33	2	8	20	1	16	6	0	0	93

*Art. 15bis : Na het schorsingsarrest (beslissing : schorsing bevolen) heeft de verwerende partij geen verzoek tot voortzetting van de procedure ingediend.

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
*Art. 15ter													
Vernietiging	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Verwerping	-	-	-	2	-	-	10	-	-	-	-	-	12
Geen grond om uitspraak te doen	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Afstand	15	12	1	2	5	19	163	37	36	61	1	-	352
Afstand van geding	-	-	16	214	12	-	102	-	-	-	-	-	344
Heropening debatten	-	-	1	3	-	-	1	-	-	-	-	-	5
Inwilliging tussenkomst	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2
Anonimisering	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Totaal aantal beslissingen	18	14	18	221	17	20	276	37	36	62	1	0	720

*Art. 15ter : Na het schorsingsarrest (beslissing : schorsing verworpen) heeft de verzoekende partij geen verzoek tot voortzetting van de procedure ingediend.

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
*Art. 93													
Vernietiging	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	3
Verwerping	11	8	3	531	10	3	4	6	8	13	-	-	597
Verwerping voor het overige	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
Geen grond om uitspraak te doen	1	4	10	77	22	-	-	-	1	-	-	-	115
Afstand	1	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	5
Afvoering van de rol	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Verbeterend arrest	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Verwerping dwangsom	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Heropening debatten	-	1	-	7	2	-	-	-	-	4	-	-	14
Voortzetting gewone procedure	1	-	-	1	1	-	-	-	-	3	-	-	6
Samenvoeging	-	-	-	39	-	-	-	-	-	-	-	-	39
Verwijzing naar algemene rol	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Inwilliging tussenkomst	-	-	-	-	2	-	-	2	1	2	-	-	7
Weigering tussenkomst	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Totaal aantal beslissingen	14	13	13	661	37	3	5	12	11	25	0	0	794

*Art. 93 : Het verzoekschrift is kennelijk onontvankelijk of niet gegrond; de Raad van State is niet bevoegd.

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
*Art. 94													
Vernietiging	9	16	-	6	15	1	-	5	1	2	1	-	56
Verwerping	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
Verwerping voor het overige	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Geen grond om uitspraak te doen	6	1	-	4	21	1	-	-	-	-	-	-	33
Afstand	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Bekendmaking	2	3	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	9
Verwerping dwangsom	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Heropening debatten	1	1	-	-	2	-	-	-	-	1	1	-	6
Voortzetting gewone procedure	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uitstel uitspraak	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3
Samenvoeging	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Inwilliging tussenkomst	-	2	-	-	8	-	-	-	-	1	-	-	11
Totaal aantal beslissingen	20	28	0	10	52	3	0	7	1	5	2	0	128

*Art. 94 : Het verzoekschrift is kennelijk gegrond.

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
*Art. 59													
Afstand	26	13	7	12	23	41	1	-	-	1	1	-	125
Inwilliging tussenkomst	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	4
Totaal aantal beslissingen	27	13	7	12	26	41	1	0	0	1	1	0	129

*Art. 59 : De verzoekende partij doet afstand van het geding.

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
*Verzekeringen (K.B. 22/02/91)													
Verwerping	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Totaal aantal beslissingen	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1

Soort procedure													Totaal
	VI	VIII	XI	XI-Vr	XIII	VII	VII-Vr	IX	X	XII	V	AGAV	
O.C.M.W.'s													
Tenlasteneming steun O.C.M.W's	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Verwerping	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Totaal aantal beslissingen	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2

Totaal aantal arresten gewezen door de verschillende kamers tijdens de periode van 1 september 1999 tot en met 31 augustus 2000 :

<i>Nederlandstalig :</i>	3458
<i>Franstalig :</i>	3845
<i>Tweetalig :</i>	22
<i>Totaal :</i>	7325

Aantal arresten gewezen door de Algemene Vergadering :

<i>Schorsing :</i>	1
<i>Nietigverklaring :</i>	6
<i>Totaal :</i>	7

Totaal aantal arresten : 7332

D. OPMERKINGEN MET BETREKKING TOT DE ADMINISTRATIEVE ASPECTEN VAN DE UITVOERING VAN HET VIERJARENPLAN

Inhoudsopgave

1. OVERZICHT VAN HET GERECHTELIJK JAAR 1999-2000
 - 1.1. OVERZICHT VAN HET AANTAL VERZOEKSCRIFTEN
 - 1.2. EVOLUTIE VAN HET AANTAL ARRESTEN
 - 1.3. EVOLUTIE VAN HET AANTAL HANGENDE ZAKEN

2. DE ANALYSE VAN DE MEERJARIGE EVOLUTIE VAN DE INSTROOM & DE UITSTROOM ALS TOETSSTEEN VOOR DE 4-JARENPLANNING
 - 2.1. DE 4-JARENPLANNING
 - 2.2. ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE EVOLUTIE VAN HET AANTAL VERZOEKSCRIFTEN & ARRESTEN,
 - 2.3. VREEMDELINGENCONTENTIEUX

3. LIJST TABELLEN

OPMERKINGEN MET BETREKKING TOT DE ADMINISTRatieve ASPECTEN VAN DE UITVOERING VAN HET VIERJARENPLAN

1. OVERZICHT VAN HET GERECHTELIJK JAAR 1999-2000

1.1. Evolutie van het aantal verzoekschriften

1.1.1. algemeen

- * Er waren 8.621 rolnummers voor 12.738 verzoekschriften verdeeld als volgt :

Vernietigingen :	8.189 ⁽²⁸⁾
Schorsingen :	3.901 ⁽²⁹⁾
UDN :	648 ⁽³⁰⁾

- * deze 8.621 rolnummers (goed voor 12.738 verzoekschriften) betekenen een aangroei van 76,2 % vergeleken met het uitgangspunt (gemiddeld 4.891);
- * op 8.621 rolnummers bedroeg het aantal dubbele verzoekschriften 12.096, wat betekent dat de verhouding "dubbele rechtsingang" 71,3 % is of praktisch 87,6 % meer dan de vooropgestelde 38 % bij de uitgangspunten.
- * dit betekent dat 1 zaak een reële werklast vertegenwoordigt van 1,71 verslag/arrest;

1.1.2. Vreemdelingencontentieux

- * bekijkt men de verhouding op het vlak van het vreemdelingencontentieux, dan staan 6.043 rolnummers die tot het vreemdelingencontentieux behoren gelijk met 8.761 verzoekschriften in dubbele rechtsingang of 9.236 met inbegrip van de UDN (65,4 %)
- * dit betekent dat 1 zaak in het vreemdelingencontentieux een werklast vertegenwoordigt van 1,65.
- * binnen dit contentieux is het Commissariaat Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) de meest voorkomende verwerende partij (69,6 % van het aantal verzoekschriften met dubbele rechtsingang)
- * Het aandeel van de Vaste Beroepscommissie is goed voor 1.027 verzoekschriften of 11 % van het aantal verzoekschriften;

⁽²⁸⁾ Dit is 64,3 % van het totaal waarvan 68,6 % Vreemdelingen-zaken.

⁽²⁹⁾ Dit is 30,6 % van het totaal waarvan 76,7 % Vreemdelingenzaken.

⁽³⁰⁾ Dit is 5,1 % van het totaal waarvan 73,5 % Vreemdelingenzaken.

- * het aandeel binnen het vreemdelingencontentieux dat wordt ingenomen door de categorie "asielzoekers" bedraagt 88,3 %, en dat van de categorie "vreemdelingen" 11,7 %

1.2. Evolutie van het aantal arresten

1.2.1. algemeen

- * het aantal arresten over het gerechtelijk jaar 1999-2000 bedroeg 7.332 en situeert zich tussen de vooropgestelde grenswaarden van 7.295 en 7.791

overzicht aantal verzoekschriften & arresten

Tabel 1 : evolutie van het aantal arresten

doelstelling	GJ 1997-1998	GJ 1998-1999	GJ 1999-2000
7.543	7.768	6.519	7.332

Met doelstelling wordt hier bedoeld de waarde die in het vierjarenplan werd vooropgesteld om de rechtsachterstand weg te werken.

1.2.2. vreemdelingenzaken

- * het aantal uitgesproken arresten "vreemdelingenzaken" bedroeg 4.031 of 54,9 %

Tabel 2 : evolutie verhouding arresten vreemdelingenzaken - andere zaken

arresten	GJ 1997-1998	GJ 1998-1999	GJ 1999-2000
totaal	7.768	6.519	7.332
gewoon contentieux	5.341	3.890	3.301
Vreemdelingen.	2.427	2.629	4.031
%	31,2	40,3	54,9

1.2.3. Zaken in verkorte procedure ⁽³¹⁾

De zaken in verkorte procedure, d.i. in toepassing van de artikelen 93 & 94 van het Algemene Procedurereglement bedraagt dit gerechtelijk jaar 818 of 11 % van de uitgesproken arresten in het gerechtelijk jaar 1990-2000.

1.2.4. Zaken zonder onderzoek ten gronde

De zaken die worden beschouwd als "zaken zonder onderzoek ten gronde" zijn de schrappingen zonder arrest ⁽³²⁾ : 404.

Tabel 3 : evolutie van het aantal zaken in verkorte procedure

	prognose	GJ 1997-1998	GJ 1998-1999	GJ 1999-2000
art.93 & 94	492	621	514	818
- heropening debatten		18	16	23
afgehandeld		603	498	795

Tabel 4 : evolutie van het aantal zaken zonder onderzoek ten gronde

	prognose	GJ 1997-1998	GJ 1998-1999	GJ 1999-2000
schrapping	991	235	108	404

* het aantal gevallen kennelijk ongegrond of kennelijk onontvankelijk bedraagt wel x 1,66 het vooropgestelde getal terwijl

* het aantal schrappingen bijna 60 % is lager dan geraamd

⁽³¹⁾ Het betreft zaken die tijdens de behandeling van het schorsingsverzoek onmiddellijk ten gronde worden behandeld en kennelijk gegrond, kennelijk ongegrond of kennelijk onontvankelijk (art. 93 & 94) worden bevonden. De 2 - voor zover er effectief een dubbele rechtsingang is - verzoekschriften leiden tot 1 arrest, soms twee arresten als de Kamer de Auditeur niet volgt, of zelfs 3 bij heropening der debatten. De oorspronkelijke prognose was 492/jaar.

⁽³²⁾ Bij weigering van Pro Deo - waarbij de verzoeker nalaat binnen de toegekende termijn de fiscale zegels aan te brengen- of bij verwerping van de schorsing die niet gevolgd wordt door een beroep tot vernietiging. De oorspronkelijke prognose was 991/jaar.

1.3. Evolutie van de hangende zaken

Bij het opmaken van het vierjarenplan werd het aantal hangende zaken op 1 september 1999 op 11.959 geraamd. Later werd deze raming gecorrigeerd tot 16.036 hangende verzoekschriften⁽³³⁾. Gedurende het gerechtelijk jaar 1999-2000 waren 12.744 nieuwe verzoekschriften ingediend.

Voortgaand op de originele uitgangspositie zou het aantal hangende zaken per saldo op 31 augustus 2000 17.371 moeten bedragen.

De realiteit is evenwel dat op 31 augustus 2000 het aantal hangende verzoekschriften 18.541 bedroeg.

In vergelijking tot de prognose binnen het vierjarenplan (9.741 in september 2000) is dat een toename met **90,3 %**.

2. DE ANALYSE VAN DE MEERJARIGE EVOLUTIE VAN DE INSTROOM & DE UITSTROOM ALS TOETSSTEEN VOOR DE 4-JARENPLANNING

2.1. De 4-jarenplanning

Het is de verdienste geweest van het vierjarenplan om - voor het eerst - binnen de gegeven context en omgevingsvariabelen een mathematisch model op te stellen. Maar alles evolueert, zeker de variabelen waarmee gewerkt wordt. Dat wordt trouwens steeds herhaald in de vorige verslagen en bevestigd in het voorgaande punt 1.3.

Daaruit blijkt dat de prognoses die werden geformuleerd door de feiten achterhaald zijn. Niet het feit dat een beheersplan niet nodig zou zijn. Integendeel. Dit bewijst dat realistische doelstellingen gebaseerd op een objectieve meting een leidraad zijn, maar dat op basis van een volgehouden opvolging, zowel een regelmatige aanpassing van de doelstelling als het ter beschikking stellen en het doelmatig verdelen van voldoende middelen absolute voorwaarden zijn.

2.2. Algemeen overzicht van de evolutie van het aantal verzoekschriften & arresten

2.2.1. Terminologie en praktijk

De statistieken gaan terug tot 1990. Op basis van de statistieken van de griffie administratie zouden in de periode van het gerechtelijk jaar 1990-1991 tot het gerechtelijk jaar 1999-2000 52.000 zaken binnengekomen zijn. Om misverstanden te vermijden inzake de definitie van het begrip "zaken", kan men er van uitgaan dat "zaak" gelijkstaat met "rolnummer". Steeds met dien verstande dat één rolnummer aanleiding kan geven, en geeft, tot verschillende procedures en dat een "afgehandelde

⁽³³⁾ Nota toenmalige beheerder dd. 13.10.99, p. 7.

zaak" kan geleid hebben tot meerdere arresten. In casu betekenen die 52.000 rolnummers 93.610 verzoekschriften.

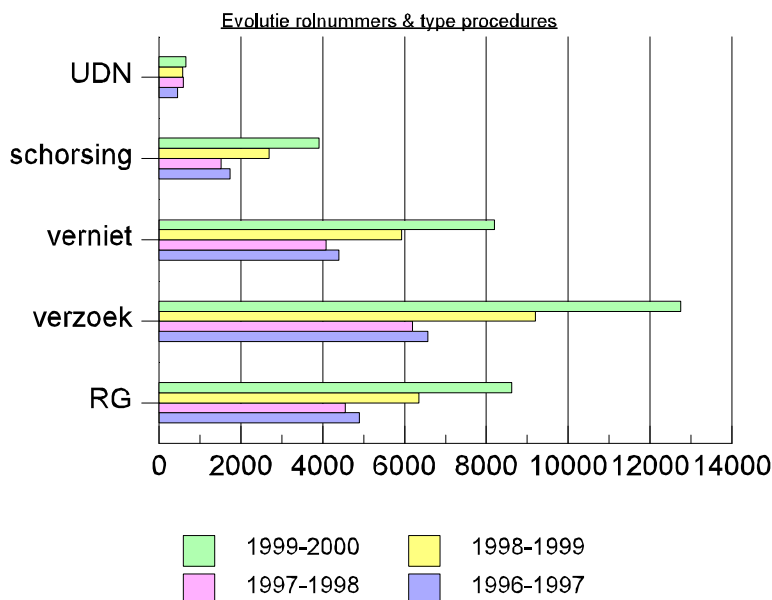
Hierop aansluitend zijn er bovendien nog deze verzoekschriften die nog geen rolnummer hebben gekregen omdat niet aan alle vormvereisten werd voldaan. Deze G/A-D-F of -N waren in het gerechtelijk jaar 1999-2000 goed voor 939 "zaken". Het bijhouden door de Griffie van deze "zaken" die nergens in de procedure voorkomen, geven aanleiding tot bijkomende briefwisseling en prestaties aan de rechtszoekende. Zij vormen evenwel een relatief grote massa die lang kan liggen sluimeren. Zij vormen een onberekenbaar werkvolume en kunnen dan ook niet als dusdanig worden ingecalculeerd voor de werklust waarvoor extra middelen kunnen worden gevraagd en gerechtvaardigd.

2.2.2. Van rolnummer tot verzoekschrift

Wanneer we de laatste 4 gerechtelijke jaren bekijken, zien we een duidelijke toename :

Tabel 5 : evolutie van de relatie tussen het aantal rolnummers en het aantal verzoekschriften

GJ	RG	verzoekschriften 4JP	verzoekschriften	vernietiging	schorsing	UDN	werklust/ per rol- nummer
1996-1997	4.891		6.560	4.391	1.725	444	1,34
1997-1998	4.549	6.560	6.191	4.081	1.521	589	1,36
1998-1999	6.347	6.560	9.188	5.921	2.691	576	1,45
1999-2000	8.611	6.560	12.744	8.194	3.902	648	1,48

Op 4 jaar tijd is er een quasi verdubbeling van het aantal rolnummers (x 1,76)

- het aantal verzoekschriften : x 1,94
- het aantal verzoekschriften tot vernietiging : x 1,86
- schorsingen : x 2,26
- vorderingen bij uiterst dringende noodzakelijkheid (UDN) : x 1,45

Dit uit zich ook in het aantal neergelegde verslagen waar in het gerechtelijk jaar 1999-2000 er een aangroei is met 19,7 %.

Tabel 6 : overzicht aantal verzoekschriften, neergelegde verslagen & arresten

GJ	AR	verzoek-schriften	neergelegde verslagen	arresten
1996-1997	4.891	6.560	7.517	6.315
1997-1998	4.549	6.191	7.022	7.768
1998-1999	6.347	9.188	7.518	6.519
1999-2000	8.611	12.738	9.000	7.332

2.2.3. Van verzoekschrift tot arrest

tabel 7 : evolutie verhouding verzoekschrift / arrest

G.J.	verzoek-schriften	arresten	vereist (4JP)	verzoek-schriften vernietiging	arresten	verzoek-schriften schorsing	arresten	verzoek-schriften UDN	arresten
1996-1997	6.560	6.315		4.391	3.939	1.725	1.910	444	466
1997-1998	6.191	7.768	7.295	4.081	4.959	1.521	2.190	589	619
1998-1999	9.188	6.519	7.295	5.921	4.261	2.691	1.635	576	623
1999-2000	12.738	7.332	7.295	8.189	4.350	3.901	2.280	648	702

- men bemerkt dat het aantal arresten in UDN het aantal verzoekschriften overstijgt wat op zich een contradictie is gelet op de - per definitie - geringe verlooptijd tussen verzoek en arrest. Dit verschil is toe te schrijven aan de opheffing van schorsingen, verbeterende arresten, heropening der debatten en aan de eventuele gewijzigde kwalificatie van schorsing UDN naar gewone schorsing.
- men kan stellen dat de doelstelling die in het vierjarenplan werd vooropgesteld en werd goedgekeurd door de Algemene Vergadering en door de Minister in fine werd gehaald, maar dat de instroom zodanig is toegenomen dat de realiteit er heel anders uitziet : het halen van de

doelstelling resulteert niet in een afname van de werkvoorraad, wel integendeel. Bovendien kan men de vraag stellen of de doelstelling van 7.295 een realistische toetssteen is in het licht van die toename van de instroom : de berekening - voor zover men een prognose kan maken in een materie die van oncontroleerbare elementen afhangt - van 7.295 is gebaseerd op een gemiddelde instroom van 4.891 zaken vooropgesteld in het vierjarenplan.

- men stelt in dit kader vast dat op 4 jaar tijd het aantal arresten met 16 % is gestegen, terwijl de instroom aan verzoekschriften evenwel met 94 % is toegenomen;
- het aantal verzoekschriften tot vernietiging stijgt met 64 %, het aantal verzoekschriften tot schorsing met 126 % en het aantal vorderingen bij UDN stijgt met 46 %.

2.2.4. Evolutie van de verzoekschriften aanpassen binnen de verkorte procedures.

Naast de afstanden (art. 59 APR) stranden heel wat zaken op afwezigheid van belang door het niet indienen van memories (art. 14bis APR) of het niet vragen van het voortzetten van de procedure (14quater APR-art. 15bis/15ter KB 05.12.1991). Een aantal verzoekschriften worden als kennelijk onontvankelijk of kennelijk ongegrond (art. 93 APR) of kennelijk gegrond (art. 94 APR) afgehandeld.

tabel 8 : evolutie verkorte procedures

G.J.	Arresten	afstand	%	14bis, 14 quater & 15bis, 15 ter	%	93	%	94	%	totaal	%
1996-1997	6.315	301	4,7	1.554	24,6	305	4,8	110	1,7	2.270	35,9
1997-1998	7.768	64	0,8	2.133	27,4	571	7,3	50	0,6	2.818	36,3
1998-1999	6.519	136	2,8	2.026	31	419	6,4	95	1,5	2.676	41
1999-2000	7.332	125	1,7	1.981	27	733	9,9	85	1,2	2.924	39,9

- over de 4 jaar bekeken blijft het relatief aandeel "afstand" een zeer klein aandeel;
- het aantal zaken afgehandeld met toepassing van de artikelen 14bis, 14quater, 15bis en 15ter blijft een belangrijk aandeel opeisen (gaande van 25 % tot 31 % in 1998-1999)
- het aantal zaken afgehandeld in toepassing van art. 93 kent in het gerechtelijk jaar 1999-2000 een forse toename (+ 75 % t.a.v. het GJ 1996-1997), terwijl de zaken afgehandeld met toepassing van art. 94 dalen (- 10,5 %)

- in globo blijft het totaal % van zaken afgehandeld met toepassing van de verkorte procedures de laatste 2 jaar rond de 40 % schommelen. In het gerechtelijk jaar 1999-2000 werd in 66 % van deze gevallen de afwezigheid van belang vastgesteld wegens het niet indienen van memories of het niet vragen van het voortzetten van de procedure.

Ook in de voorbije gerechtelijke jaren is dit het geval en liep in de periode 1997-1999 op tot :

1996-1997 : 68,5 %
 1997-1998 : 75,7 %
 1998-1999 : 75,7 %

tabel 9 : aandeel arresten inzake annulatieberoepen uitgesproken na het volgen van de gewone procedure

GJ	totaal arresten	arresten annulatie-beroepen	verkorte procedure	gewone procedure	%
1996-1997	6.315	3.939	2.270	1.669	42,4
1997-1998	7.768	4.959	2.818	2.141	43,2
1998-1999	6.519	4.261	2.676	1.585	37,2
1999-2000	7.332	4.350	2.924	1.426	32,8

In het gerechtelijk jaar 1999-2000 werden slechts 32,8 % van het aantal arresten na annulatieberoep uitgesproken na het volledig volgen van de gewone procedure. Men merkt ook de stelselmatige daling over de beschouwde gerechtelijke jaren.

2.3. Vreemdelingencontentieux

2.3.1. Evolutie verzoekschriften in het vreemdelingencontentieux

tabel 10 : evolutie verzoekschriften in het vreemdelingencontentieux

GJ	vernietiging	schorsing	UDN	totaal
1996-1997	1.306	953	291	2.550
1997-1998	1.571	724	438	2.733
1998-1999	3.174	1.796	404	5.374
1999-2000	5.723	3.039	475	9.237

Het hoeft geen betoog dat de laatste jaren het vreemdelingencontentieux spectaculair is toegenomen. Wat er ook de oorzaak van is, we kunnen enkel vaststellen dat :

- het aantal verzoekschriften van het gerechtelijk jaar 1996-1997 tot en met het gerechtelijk jaar 1999-2000 is te vermenigvuldigen met 3,6
- het aantal verzoekschriften tot vernietiging is te vermenigvuldigen met 4,3 en het relatief gewicht binnen de verzoekschriften is toegenomen van 44 % tot 61 %
- het aantal verzoekschriften tot schorsing is te vermenigvuldigen met 3,2 maar het relatief gewicht is verminderd van 47,6 % naar 32,9 %
- het aantal vorderingen bij UDN is te vermenigvuldigen met 1,6. Ook hier is het relatief gewicht afgenomen van 8,3 naar 5,1 %

Een mogelijke verklaring voor de relatieve achteruitgang van de vorderingen tot schorsing en bij UDN (niet in absolute cijfers weliswaar!) is de politiek uit hoofde van de verzoekers om enkel de vernietiging te vorderen.

2.3.2. Evolutie binnen het totaal aantal verzoekschriften

tabel 11 : aandeel vreemdelingenzaken en andere zaken

GJ	vernietiging		%	schorsing		%	UDN		%	totaal		%
	VZ	andere	VZ	VZ	andere	VZ	VZ	andere	VZ	VZ	andere	VZ
1996-1997	1.306	2.958	30,6	953	772	55,2	291	153	65,5	2.550	3.883	39,6
1997-1998	1.571	2.545	38,2	724	794	47,7	438	148	74,7	2.733	3.487	43,9
1998-1999	3.174	2.747	53,6	1.796	900	66,6	404	172	70,1	5.374	3.819	58,3
1999-2000	5.723	2.466	68,5	3.039	862	76,7	475	173	73,5	9.236	3.501	72,5

De cijfers spreken voor zich :

- het aandeel Vreemdelingenzaken is gestegen met 83 % tussen 1996-2000. Tussen de gerechtelijke jaren 1998/1999 en 1999/2000 bedraagt die stijging ongeveer 25 %.

2.3.3. Evolutie van het aantal arresten in Vreemdelingenzaken

tabel 12 : evolutie van het aantal arresten in verhouding tot verzoekschriften inzake de verschillende procedures

G.J.	verzoekschriften	arresten	vernietiging	arresten	schorsing	arresten	UDN	arresten
1996-1997	2.550	3.091	1.306	1.531	953	1.265	291	295
1997-1998	2.733	2.427	1.571	1.365	724	617	438	445
1998-1999	5.374	2.629	3.174	1.437	1.796	761	404	431
1999-2000	9.237	4.031	5.723	2.069	3.039	1.468	475	494

Ook hier is er inzake de UDN dezelfde opmerking als die naar aanleiding van tabel 7 werd gemaakt.

tabel 13 : evolutie van het aantal arresten in het vreemdelingencontentieux t.a.v. het niet-vreemdelingencontentieux

G.J.	arresten	arresten VZ	%	annulatie	VZ	%	schorsing	VZ	%	UDN	VZ	%
1996-1997	6.315	3.091	48,9	3.939	1.531	38,9	1.910	1.265	66,2	466	295	63,3
1997-1998	7.768	2.427	31,2	4.959	1.365	27,5	2.190	617	28,2	619	445	71,9
1998-1999	6.519	2.629	40,3	4.261	1.437	33,7	1.635	761	46,5	623	431	69,2
1999-2000	7.332	4.031	54,9	4.350	2.069	47,6	2.280	1.468	64,4	702	494	70,3

Dezelfde stijgende trend zet zich door bij de arresten Vreemdelingenzaken. In absolute cijfers is het aantal toegenomen met respectievelijk 940 (t.o.v. 1996/1997) en zelfs met 1.402 eenheden t.o.v. 1998/1999. Daarbij dient voor ogen gehouden te worden dat deze productie toe te schrijven is aan 2 kamers (1N & 1F). In relatieve waarden is dit respectievelijk 30,4 % en 53,3 %.

Voor wat betreft de annulatiearresten is dit respectievelijk een toename met 538 (+ 35,1 %) over de periode '96-'97 en '99-'00 en een toename met 632 arresten (+ 43,9%) t.o.v. het gerechtelijk jaar 1998-1999.

Wat betreft de schorsingsarresten bedraagt deze toename respectievelijk 203 (+ 16 %) en 707 (+ 92,9 %).

Wat betreft de arresten UDN is *deze toename* respectievelijk 199 (+ 67,5 %) en 63 (+ 14,6 %).

2.3.4. Evolutie verkorte procedures binnen het vreemdelingencontentieux

tabel 14 : evolutie verkorte procedures binnen het vreemdelingencontentieux

G.J.	Arresten	afstand	%	14bis, 14 quater & 15bis, 15ter	%	93	%	94.	%	totaal	%
1996-1997	3.091	34	1,1	1.122	36,3	216	7	35	1,1	1.407	45,5
1997-1998	2.427	1	0	871	35,9	396	16,3	9	0,4	1.277	52,6
1998-1999	2.629	22	0,8	913	34,7	339	12,9	10	0,4	1.284	48,8
1999-2000	4.031	13	0,3	1.212	30,1	624	15,5	8	0,2	1.857	46,1

Het percentage verkorte procedures kent een lichte daling terwijl in absolute cijfers er wel een merkbare toename is (+ 573 of + 44,6 % t.o.v. het vorig gerechtelijk jaar.

In punt 2.2.4 werd aangehaald dat in 40 % van de gevallen het beroep na een verkorte procedure afgehandeld wordt. In het Vreemdelingencontentieux is dit 46 % met een gemiddelde van 48,3 % over de laatste 4 gerechtelijke jaren.

Ook hier is het aandeel dat afgehandeld wordt omwille van afwezigheid van belang door het niet indienen van memories of het niet vragen van de voortzetting van de procedure groot :

1996-1997 : 79,7 %
1997-1998 : 68,2 %
1998-1999 : 71,1 %
1999-2000 : 65,3 %

tabel 15 : aandeel verkorte procedures binnen het vreemdelingencontentieux in verhouding tot het totaal aantal verkorte procedures

G.J.	Afstand	VZ	%	14bis 14 quater 15bis 15ter	VZ	%	93	VZ	%	94	VZ	%	tot	VZ	%
96-97	301	34	11,3	1.554	1.122	72,2	216	89	41,2	75	35	46,6	2.270	1.407	62
97-98	64	1	1,5	2.133	871	40,8	396	175	44,2	41	9	21,9	2.818	1.277	45,3
98-99	136	22	16,2	2.026	913	45,1	339	80	23,6	85	10	11,8	2.676	1.284	48
99-00	125	13	10,4	1.981	1.212	61,2	624	209	33,5	77	8	10,4	2.924	1.857	63,5

Dit toont aan dat :

- in het Vreemdelingencontentieux weinig afstand wordt gedaan
- dat globaal gezien de verkorte procedures voor meer dan 60 % terug te vinden is in het Vreemdelingencontentieux, met een gemiddelde van 54,7 % over de laatste 4 gerechtelijke jaren

tabel 16 : aandeel arresten in zaken annulatieberoepen in vreemdelingenzaken uitgesproken na het volgen van de gewone procedure

GJ	totaal arresten VZ	arresten <i>annulatie-beroepen</i>	verkorte procedure	volledige procedure	%
1996-1997	3.091	1.531	1.446	85	5,55
1997-1998	2.427	1.365	1.163	202	14,8
1998-1999	2.629	1.437	1.221	216	15,03
1999-2000	4.031	2.069	1.857	212	10,24

3. Lijst tabellen

nr.	onderwerp	pagina
1	evolutie van het aantal arresten	70
2	evolutie verhouding arresten vreemdelingenzaken - andere zaken	70
3	evolutie van het aantal zaken in verkorte procedure	71
4	evolutie van het aantal zaken zonder onderzoek ten gronde	71
5	evolutie van de relatie tussen het aantal rolnummers en het aantal verzoekschriften	73
6	overzicht aantal verzoekschriften, neergelegde verslagen & arresten	74
7	evolutie verhouding verzoekschrift / arrest	74
8	evolutie verkorte procedures	75
9	aandeel arresten inzake annulatieberoepen uitgesproken na het volgen van de gewone procedure	76
10	evolutie verzoekschriften in het vreemdelingencontentieux	76
11	aandeel vreemdelingenzaken en andere zaken	77
12	evolutie van het aantal arresten in verhouding tot verzoekschriften inzake de verschillende procedures	78
13	evolutie van het aantal arresten in het vreemdelingencontentieux t.a.v. het niet-vreemdelingencontentieux	78
14	evolutie verkorte procedures binnen het vreemdelingencontentieux	79
15	aandeel verkorte procedures binnen het vreemdelingencontentieux in verhouding tot het totaal aantal verkorte procedures	80
16	aandeel arresten in zaken annulatieberoepen in vreemdelingenzaken uitgesproken na het volgen van de gewone procedure	80

IV. AUDITORAAT.

A. CIJFERGEGEVENS OVER HET GERECHTELIJK JAAR 1999-2000.

TOELICHTING BIJ LEZING VAN DE STATISTISCHE GEGEVENS

De cijfergegevens die in deze statistiek werden verwerkt m.b.t. het aantal ingekomen zaken administratie behelzen de verzoekschriften die door het secretariaat van het Auditoraat daadwerkelijk werden ontvangen, i.e. door de griffie administratie werden doorgestuurd naar de administratieve diensten van het Auditoraat.

Dit impliceert dat het cijfermateriaal kan verschillen met de door de griffie administratie naar voren gebrachte gegevens.

Een identieke werkwijze werd gevolgd voor de verrekening van het aantal adviesaanvragen te behandelen door de afdeling wetgeving.

Verder dient de aandacht gevestigd te worden op het feit dat het volume van het aantal "neergelegde" verslagen, de verslagen artikel 14quater niet omvat. Waar dienstig worden deze cijfers in voetnota vermeld.

I. Globale Statistiek.

STATISTIEK GERECHTELIJK JAAR 1999-2000 (1 september 1999 - 31 augustus 2000)	
ADMINISTRATIE	
INGEKOMEN VERZOEKSCRIFTEN	
SCHORSINGEN	
Vreemdelingenzaken	3.065
Gewone zaken	1.051
Totaal	4.116
VERNIETIGINGEN	
Vreemdelingenzaken	5.008
Gewone zaken	2.145
Totaal	7.153
ALGEMEEN TOTAAL	11.269
OPGESTELDE VERSLAGEN	
SCHORSINGEN	
Vreemdelingenzaken	2.783
Gewone zaken	1.118
Totaal	3.901
VERNIETIGINGEN	
Vreemdelingenzaken	2.586
Gewone zaken	2.513
Totaal	5.099
ALGEMEEN TOTAAL	9.000

1. Evaluatie van het zakenaanbod gedurende de jaren 1989 tot 31 augustus 2000.

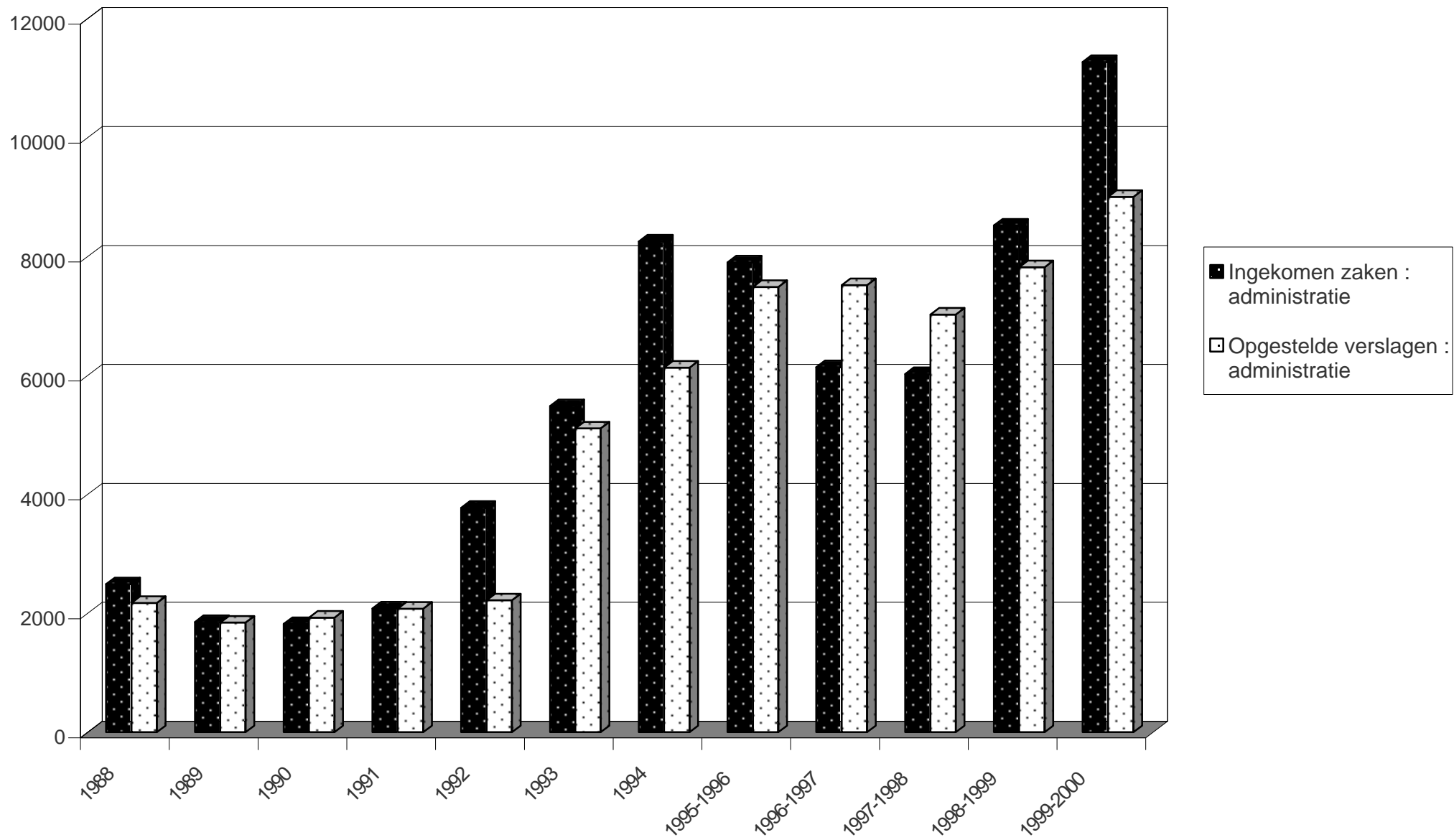
a) Ingekomen zaken.

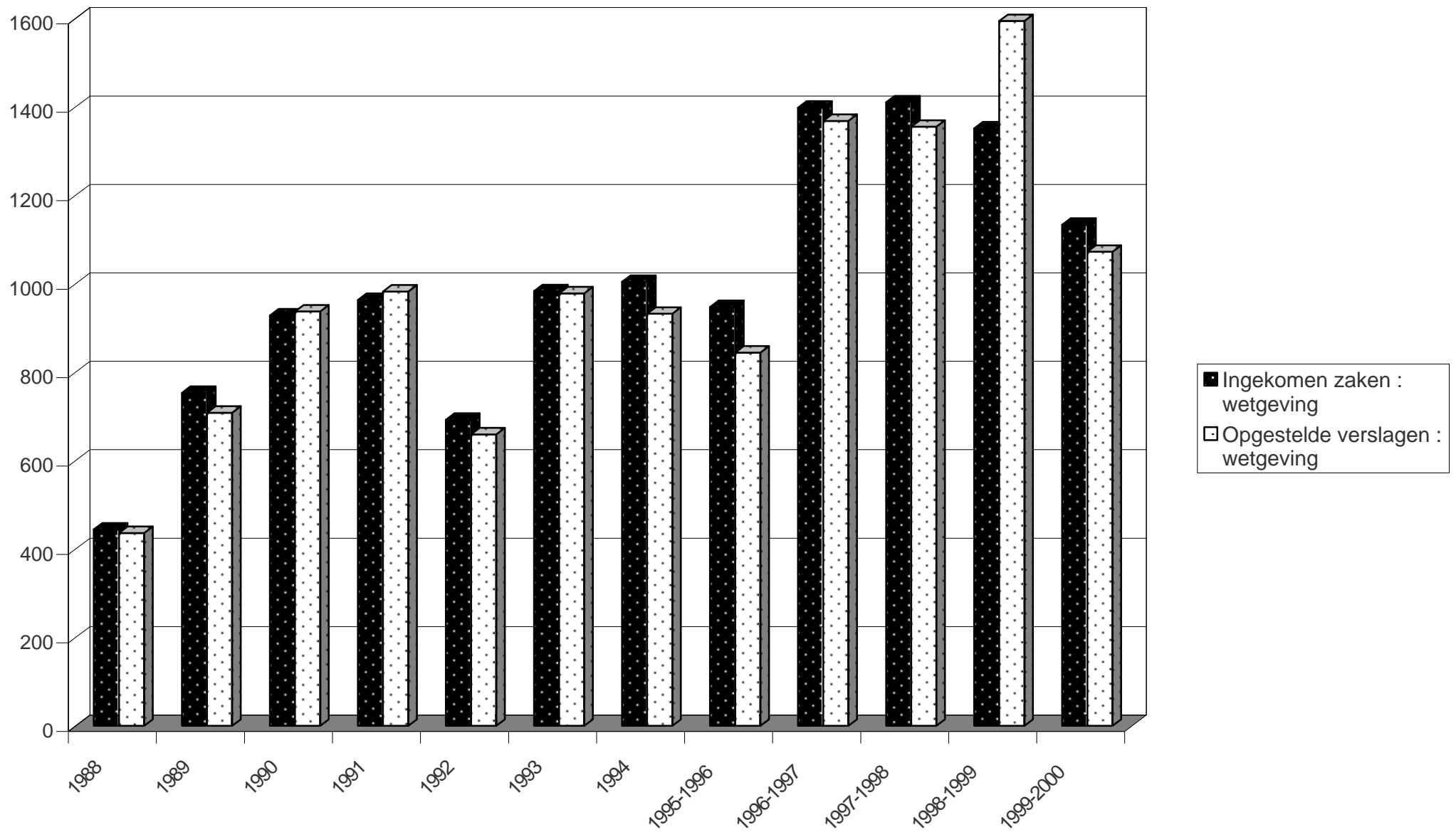
Ingekomen zaken in :	Administratie :	Wetgeving :
gerecht. jaar		
1995-1996	7.900	947
1996-1997	6.138	1.398
1997-1998	6.021	1.410
1998-1999	8.519	1.351
1999-2000	<u>11.269</u>	1.133

Het cijfer 11.269 omvat 7.153 annulatieberoepen en 4.116 schorsingsberoepen.

b) Opgestelde verslagen.

Neergelegde verslagen in :	Administratie :	Wetgeving :
gerecht. jaar		
1995-1996	7.486	844
1996-1997	7.517	1.368
1997-1998	7.022	1.355
1998-1999	7.518	1.594
1999-2000	9.000	1.072

2. Zaken behandeld door de afdeling wetgeving in het gerechtelijk jaar 1999-2000.

a) Ingekomen zaken.

	INGEKOMEN ZAKEN WETGEVING
1995-1996	947
1996-1997	1.398
1997-1998	1.410
1998-1999	1.351
1999-2000	1.133

In het gerechtelijk jaar 1999-2000 werd het Auditoraat geconfronteerd met 1.133 zaken wetgeving⁽³⁴⁾. Ten opzichte van het gerechtelijk jaar 1998-1999 resulteert dit in een daling met ± 16 %.

b) Opgestelde verslagen.

	OPGESTELDE VERSLAGEN WETGEVING
1995-1996	844
1996-1997	1.368
1997-1998	1.355
1998-1999	1.594
1999-2000	1.072

c) Hangende zaken.

	HANGENDE ZAKEN WETGEVING
1995-1996	117
1996-1997	221
1997-1998	316
1998-1999	118
1999-2000	129

⁽³⁴⁾ De verrekening geschiedt met inachtneming van de datum van ontvangst van de adviesaanvraag op het secretariaat van het Auditoraat.

Het aantal opgestelde verslagen wetgeving bedraagt in het gerechtelijk jaar 1999-2000 : 1.072 verslagen of gemiddeld per auditeur : 1.072 gedeeld door 12⁽³⁵⁾ = 90 verslagen per jaar.

d) Toestand van de afdeling wetgeving.

Het aantal hangende zaken -dit zijn de dossiers waarin nog geen auditoraatsverslag is opgesteld- toont aan dat de achterstand ten opzichte van het gerechtelijk jaar 1998-1999 gestegen is met 11 eenheden.

Opdat geen aangroei van het aantal hangende zaken zou ontstaan is het noodzakelijk dat een evenwichtspunt wordt bereikt tussen het aantal ingekomen adviesaanvragen en opgestelde verslagen.

Het aantal ingekomen zaken bedraagt : 1.133.

Het aantal verslagen gekoppeld aan een rolnummer is gelijk aan 1.072.

Aldus is er voor het gerechtelijk jaar 1999-2000 een "achterstand" van 61 zaken.

3. Zaken behandeld door de afdeling administratie in het gerechtelijk jaar 1999-2000.

a) Zaken ingeschreven op de rol van het Auditoraat van 1 september 1999 tot 31 augustus 2000⁽³⁶⁾

- Algemene statistieken.

INGEKOMEN ZAKEN ADMINISTRATIE	
1995-1996	7.900
1996-1997	6.138
1997-1998	6.021
1998-1999	8.519
1999-2000	11.269

⁽³⁵⁾ 14 auditeurs zijn toegevoegd aan de afdeling wetgeving., waarvan één magistraat is gedetacheerd, terwijl de andere magistraat langdurig afwezig is wegens ziekte.

⁽³⁶⁾ Als uitgangspunt voor de verrekening van het totaal aantal eenheden wordt de datum van ontvangst van de verzoekschriften op het secretariaat van het Auditoraat in aanmerking genomen.

In het gerechtelijk jaar 1999-2000 werd het Auditoraat belast met 11.269 zaken administratie. Dit cijfer bevat het aantal vernietigings- en schorsingsverzoekschriften ingeleid in zowel "gewone" als vreemdelingenzaken. Ten opzichte van 1998-1999 (8.519 ingekomen zaken) houdt dit een stijging in van ± 32 %.

b) Opgestelde verslagen administratie (1 september 1999 - 31 augustus 2000).

- Algemene statistieken.

OPGESTELDE VERSLAGEN ADMINISTRATIE	
1995-1996	7.486
1996-1997	7.517
1997-1998	7.022
1998-1999	7.518
1999-2000	9.000

In het gerechtelijk jaar 1999-2000 werden door de magistraten van het Auditoraat 9.000 verslagen administratie opgesteld⁽³⁷⁾. Dit cijfer behelst het aantal verslagen annulatieberoepen en verslagen schorsingen⁽³⁸⁾ in zowel "gewone" als vreemdelingenzaken. Ten opzichte van het gerechtelijk jaar 1998-1999 (7.518 verslagen) betekent dit een stijging met ± 20 %.

c) Zaken in staat.

ZAKEN IN STAAT (enkel beroepen tot nietigverklaring)	
1995-1996	5.866
1996-1997	6.612
1997-1998	6.100
1998-1999	6.167
1999-2000	6.823

⁽³⁷⁾ Als uitgangspunt voor de omzetting van het aantal verslagen in absolute cijfers wordt de datum van verzending van het verslag door het secretariaat van het Auditoraat naar de griffie administratie, of alnaargelang het geval, naar het secretariaat van de kamers, in acht genomen.

⁽³⁸⁾ Dit cijfer bevat niet het aantal verslagen artikel 14quater (nl. 476).

d) Toestand van de afdeling administratie.

De determinerende factoren die het aantal in het stadium "in staat" verkerende zaken bepalen, zijn :

1. de hoeveelheid ingekomen verzoekschriften strekkende tot nietigverklaring die na de beëindiging van de voorafgaande maatregelen, in kwestieus stadium belanden;
2. het aantal opgestelde verslagen inzake annulatieberoepen.

De gegevens m.b.t. deze factoren worden uitgesplitst in de onderstaande tabellen :

INGEKOMEN ZAKEN ADMINISTRATIE - VERNIETIGING	
1995-1996	4.629
1996-1997	4.044
1997-1998	3.905
1998-1999	5.638
1999-2000	7.153

OPGESTELDE VERSLAGEN - VERNIETIGING	
1995-1996	4.433
1996-1997	5.135
1997-1998	4.527
1998-1999	4.860
1999-2000	5.099

Tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 werden 5.007 verslagen ten gronde opgesteld (5.099 - 92 verslagen artikel 13 = 5.007 verslagen).

Dit impliceert dat 2.146 annulatieberoepen meer zijn ingekomen dan er verslagen ten gronde werden neergelegd (7.153 - 5.007), resulterend in een stijging van de "achterstand".

(cf. zaken in staat 1997-1998 : 6.100 zaken;

1998-1999 : 6.167 zaken;

1999-2000 : 6.823 zaken,

of een stijging met ± 11 %)

II. UITSPLITSING - AFDELING WETGEVING.

1. Ingekomen adviesaanvragen.

INGEKOMEN ZAKEN	
1.133 of 100 %	
NEDERLANDSTALIG	FRANSTALIG
595 of 53 %	538 of 47 %

2. Opgestelde verslagen.

VERSLAGEN	
1.072 of 100 %	
NEDERLANDSTALIG	FRANSTALIG
610 of 57 %	462 of 43 %

III. UITSPLITSING - AFDELING ADMINISTRATIE.

1. Ingekomen verzoekschriften.

- a. Uitsplitsing van het totaal aantal tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 ingekomen verzoekschriften in vreemdelingenzaken en "gewone" zaken, alsmede in schorsings- en vernietigingsberoepen en het procentueel aandeel dat zij respectievelijk innemen.
-

INGEKOMEN VERZOEKSCRIFTEN⁽³⁹⁾		
	AANTAL	PROCENTUEEL AANDEEL
Vreemdelingenzaken	8.073	72 %
Gewone zaken	3.196	28 %
ALGEMEEN TOTAAL	11.269	100 %
Schorsingsberoepen	4.116	37 %
Vernietigingsberoepen	7.153	63 %
ALGEMEEN TOTAAL	11.269	100 %

INGEKOMEN VREEMDELINGENZAKEN		
	AANTAL	PROCENTUEEL AANDEEL
Schorsingsberoepen	3.065	38 %
Vernietigingsberoepen	5.008	62 %
TOTAAL	8.073	100 %
INGEKOMEN "GEWONE" ZAKEN		
	AANTAL	PROCENTUEEL AANDEEL
Schorsingsberoepen	1.051	33 %
Vernietigingsberoepen	2.145	67 %
TOTAAL	3.196	100 %
ALGEMEEN TOTAAL Vreemdelingenzaken + Gewone zaken	11.269	

⁽³⁹⁾ De Duitstalige verzoekschriften zijn verrekend in het totaal aantal Nederlandstalige en Franstalige verzoekschriften, al naargelang ze werden toegewezen aan een magistraat van die taalrol.

- b. Uitsplitsing van het totaal aantal tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 ingekomen verzoekschriften, verspreid over de Nederlandstalige en Franstalige afdelingen, waarbij het onderscheid werd gemaakt tussen de vreemdelingenzaken en "gewone" zaken, resp. schorsingsberoepen en vernietigingsberoepen, alsmede, voor elke categorie, het procentueel aandeel van het totaal aantal zaken wordt vermeld.

INGEKOMEN ZAKEN							
11.269 OF 100 %							
NEDERLANDSTALIG				FRANSTALIG			
6.030 OF 54 %				5.239 OF 46 %			
VR.ZAKEN		GEW.ZAKEN		VR.ZAKEN		GEW.ZAKEN	
4.138 OF 37 %		1.892 OF 17 %		3.935 OF 35 %		1.304 OF 11 %	
SCH.	VN.	SCH.	VN.	SCH.	VN.	SCH.	VN.
1.515 OF 14 %	2.623 OF 23 %	589 OF 5 %	1.303 OF 12 %	1.550 OF 14 %	2.385 OF 21 %	462 OF 4 %	842 OF 7 %

c. Nederlandstalige afdelingen

Het aantal verzoekschriften waarin een Nederlandstalig magistraat van het Auditoraat werd aangeduid, bedroeg tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 **6.030 eenheden**.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal vreemdelingenzaken en "gewone" zaken, opgesplitst in schorsingsberoepen en vernietigingsberoepen, alsmede hun procentueel aandeel.

INGEKOMEN ZAKEN - NEDERLANDSTALIGE AFDELINGEN					
	VR.-ZAKEN		GEW.-ZAKEN		TOT.
	AANTAL	PROC. AANDEE L	AANTAL	PROC. AANDEE L	
SCHORS.	1.515	25 %	589	10 %	2.104
VERN.	2.623	43 %	1.303	22 %	3.926
TOTAAL	4.138	68 %	1.892	32 %	6.030 OF 100%

PERCENTSGEWIJZE VERHOUDING TUSSEN DE SCHORSINGS- EN Vernietigingsberoepen IN VREEMDELINGENZAKEN EN "GEWONE" ZAKEN		
	VR.-ZAKEN	GEW.-ZAKEN
SCHORS.-BEROEPEN	72 % <----	----> 28 %
VERN.-BEROEPEN	67 % <----	----> 33 %

d. Franstalige afdelingen

Het aantal verzoekschriften waarin een Franstalig magistraat van het Auditoraat werd aangeduid, bedroeg tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 **5.239 eenheden**.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal vreemdelingenzaken en "gewone" zaken, opgesplitst in schorsingsberoepen en vernietigingsberoepen, alsmede hun procentueel aandeel.

INGEKOMEN ZAKEN - FRANSTALIGE AFDELINGEN					
	VR.-ZAKEN		GEW.-ZAKEN		TOT.
	AANTAL	PROC. AANDEEL	AANTAL	PROC. AANDEEL	
SCHORS.	1.550	30 %	462	9 %	2.012
VERN.	2.385	45 %	842	16 %	3.227
TOTAAL	3.935	75 %	1.304	25 %	5.239 OF 100%

PERCENTSGEWIJZE VERHOUDING TUSSEN DE SCHORSING- EN Vernietigingsberoepen IN VREEMDELINGENZAKEN EN "GEWONE" ZAKEN		
	VR.-ZAKEN	GEW.-ZAKEN
SCHORS.-BEROEPEN	77 % <----	----> 23 %
VERN.-BEROEPEN	74 % <----	----> 26 %

- e. Percentsgewijze verhouding tussen de Nederlandstalige en Franstalige verzoekschriften in "gewone" zaken en vreemdelingenzaken, per categorie opgesplitst in schorsings- en vernietigingsberoepen.
-

"GEWONE" ZAKEN		
3.196		
NEDERLANDSTALIG	PERCENTSGEWIJZE VERHOUDING	FRANSTALIG
1.892	59 % <---> 41 %	1.304
SCHORSINGEN		SCHORSINGEN
589	56 % <---> 44 %	462
VERNIETIGINGEN		VERNIETIGINGEN
1.303	61 % <---> 39 %	842

VREEMDELINGENZAKEN		
8.073		
NEDERLANDSTALIG	PERCENTSGEWIJZE VERHOUDING	FRANSTALIG
4.138	51 % <---> 49 %	3.935
SCHORSINGEN		SCHORSINGEN
1.515	49 % <---> 51 %	1.550
VERNIETIGINGEN		VERNIETIGINGEN
2.623	52 % <---> 48 %	2.385

2. Opgestelde verslagen.

- a. Uitsplitsing van het totaal aantal tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 opgestelde verslagen in vreemdelingenzaken en "gewone" zaken, alsmede in schorsings- en vernietigingsberoepen en het procentueel aandeel dat zij respectievelijk innemen.
-

OPGESTELDE VERSLAGEN⁽⁴⁰⁾		
	AANTAL	PROCENTUEEL AANDEEL
Vreemdelingenzaken	5.369	60 %
Gewone zaken	3.631	40 %
ALGEMEEN TOTAAL	9.000	100 %
Schorsingsberoepen	3.901	43 %
Vernietigingsberoepen	5.099	57 %
ALGEMEEN TOTAAL	9.000	100 %

OPGESTELDE VERSLAGEN VREEMDELINGENZAKEN		
	AANTAL	PROCENTUEEL AANDEEL
Schorsingsberoepen	2.783	52 %
Vernietigingsberoepen	2.586	48 %
TOTAAL	5.369	100 %
OPGESTELDE VERSLAGEN "GEWONE" ZAKEN		
	AANTAL	PROCENTUEEL AANDEEL
Schorsingsberoepen	1.118	31 %
Vernietigingsberoepen	2.513	69 %
TOTAAL	3.631	100 %
ALGEMEEN TOTAAL Vreemdelingenzaken + Gewone zaken	9.000	

⁽⁴⁰⁾ De Duitstalige verslagen zijn verrekend in het totaal aantal in het Nederlands en in het Frans opgestelde verslagen, al naargelang het verslag werd opgesteld door een magistraat van die taalrol.

- b. Uitsplitsing van het totaal aantal tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 opgestelde verslagen, door de magistraten van de Nederlandstalige en Franstalige afdelingen, waarbij het onderscheid werd gemaakt tussen de vreemdelingenzaken en "gewone" zaken, resp. schorsingsberoepen en vernietigingsberoepen, alsmede, voor elke categorie, het procentueel aandeel van het totaal aantal zaken wordt vermeld.
-

OPGESTELDE VERSLAGEN							
9.000 OF 100 %							
NEDERLANDSTALIG				FRANSTALIG			
4.398 OF 49 %				4.602 OF 51 %			
VR.ZAKEN		GEW.ZAKEN		VR.ZAKEN		GEW.ZAKEN	
2.186 OF 24 %		2.212 OF 25 %		3.183 OF 35 %		1.419 OF 16 %	
SCH.	VN.	SCH.	VN.	SCH.	VN.	SCH.	VN.
1.267 OF 14 %	919 OF 10 %	643 OF 7 %	1.569 OF 18 %	1.516 OF 17 %	1.667 OF 18 %	475 OF 5 %	944 OF 11 %

c. Nederlandstalige afdelingen

Het aantal verslagen opgesteld door Nederlandstalige magistraten van het Auditoraat bedroeg tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 **4.398 eenheden**.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal vreemdelingenzaken en "gewone" zaken, opgesplitst in schorsingsberoepen en vernietigingsberoepen, alsmede hun procentueel aandeel.

OPGESTELDE VERSLAGEN - NEDERLANDSTALIGE AFDELINGEN					
	VR.-ZAKEN		GEW.-ZAKEN		TOT.
	AANTAL	PROC. AANDEEL	AANTAL	PROC. AANDEEL	
SCHORS.	1.267	29 %	643	14 %	1.910
VERN.	919	21 %	1.569	36 %	2.488
TOTAAL	2.186	50 %	2.212	50 %	4.398 OF 100 %

PERCENTSGEWIJZE VERHOUDING TUSSEN DE VERSLAGEN M.B.T. SCHORSINGS- EN Vernietigingsberoepen IN Vreemdelingenzaken en "gewone" zaken		
	VR.-ZAKEN	GEW.-ZAKEN
SCHORS.-BEROEPEN	66 % <----	----> 34 %
VERN.-BEROEPEN	37 % <----	----> 63 %

**OVERZICHT VAN DE NEERGELEGDE VERSLAGEN IN
DE NED. ZAKEN ADMINISTRATIE TIJDENS
HET GERECHTELIJK JAAR 1999-2000**

	GEWONE ZAKEN	VREEMDELINGEN	TOTAAL
Schorsingen	643	1267	1910
Vernietigingen verdeling			
art. 15ter	205	338	
art. 15bis	18	20	
art. 93	68	8	
art. 94	16	-	
art. 12	988	286	
art. 13	39	1	
art. 14bis	88	261	
art. 22	54	1	
art. 59	86	1	
art. 6 (dwangsom)	3	-	
art. 9 (adviesaanvr.)	4	-	
art. 26 (NPV)	-	3	
Totaal	1569	919	2488
Art. 14quater	162	54	216
ALG. TOTAAL	2374	2240	4614

d. Franstalige afdelingen

Het aantal verslagen opgesteld door Franstalige magistraten van het Auditoraat bedroeg tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 **4.602 eenheden**.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal verslagen opgesteld in vreemdelingenzaken en "gewone" zaken, opgesplitst in verslagen m.b.t. schorsingsberoepen en vernietigingsberoepen, alsmede hun procentueel aandeel.

OPGESTELDE VERSLAGEN - FRANSTALIGE AFDELINGEN					
	VR.-ZAKEN		GEW.-ZAKEN		TOT.
	AANTAL	PROC. AANDEEL	AANTAL	PROC. AANDEEL	
SCHORS.	1.516	33 %	475	10 %	1.991
VERN.	1.667	36 %	944	21 %	2.611
TOTAAL	3.183	69 %	1.419	31 %	4.602 OF 100 %

PERCENTSGEWIJZE VERHOUDING TUSSEN DE VERSLAGEN M.B.T. SCHORSINGS- EN Vernietigingsberoepen IN VREEMDELINGENZAKEN EN "GEWONE" ZAKEN		
	VR.-ZAKEN	GEW.-ZAKEN
SCHORS.- BEROEPEN	76 % <----	----> 24 %
VERN.-BEROEPEN	64 % <----	----> 36 %

- e. Percentsgewijze verhouding tussen de Nederlandstalige en Franstalige verslagen in "gewone" zaken en vreemdelingenzaken, per categorie opgesplitst in schorsings- en vernietigingsberoepen.
-

"GEWONE" ZAKEN		
4.627		
NEDERLANDSTALIG	PERCENTSGEWIJZE VERHOUDING	FRANSTALIG
2.212	61 % <---> 39 %	1.419
SCHORSINGEN		SCHORSINGEN
643	58 % <---> 42 %	475
VERNIETIGINGEN		VERNIETIGINGEN
1.569	62 % <---> 38 %	944

VREEMDELINGENZAKEN		
5.369		
NEDERLANDSTALIG	PERCENTSGEWIJZE VERHOUDING	FRANSTALIG
2.186	41 % <---> 59 %	3.183
SCHORSINGEN		SCHORSINGEN
1.267	46 % <---> 54 %	1.516
VERNIETIGINGEN		VERNIETIGINGEN
919	36 % <---> 64 %	1.667

f. Zaken in staat

ZAKEN IN STAAT	
6.823	
NEDERLANDSTALIG	FRANSTALIG
3.609 of 53 %	3.214 of 47 %

**SAMENSTELLING VAN DE AFDELINGEN VAN
HET NEDERLANDSTALIGE AUDITORAAT**

M. ROELANDT, Auditeur-generaal

AFDELING I (Wetgeving)

B. SEUTIN	Wvd Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
P. DEPUYDT	Eerste Auditeur
W. VAN VAERENBERGH	Auditeur
G. VAN HAEGENDOREN	Auditeur
R. THIELEMANS	Auditeur
J. VAN NIEUWENHOVE	Auditeur
W. PAS	Auditeur
G. JACOBS	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd Coördinator documentatie en informatie

AFDELING II

W. VAN NOTEN	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
R. AERTGEERTS	Eerste Auditeur
R. VANDER ELSTRAETEN	Eerste Auditeur
M. LEFEVER	Eerste Auditeur
H. COLIN	Adjunct-auditeur
M. STERCK	Adjunct-auditeur

AFDELING III

R. VAN DER GUCHT	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
F. DE BUEL	Eerste Auditeur-Wvd Afdelingshoofd van Afdeling V
B. THYS	Auditeur
D. MAREEN	Auditeur
P. DE SOMERE	Adjunct-auditeur

AFDELING IV

H.F.J. VERHULST	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
E. LANCKSWEERDT	Auditeur
P. SOURBRON	Auditeur
P. PROVOOST	Auditeur
C. ADAMS	Auditeur

AFDELING V

J. HUBREGTSEN

Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
Afwezig - Op rust gesteld bij K.B. van
22.9.2000 m.i.v. 1.7.2000.

P. BARRA

Auditeur

Ch. BAMPS

Auditeur

A. VAN MINGEROET

Adjunct-auditeur

T. DE WAELE

Adjunct-auditeur

A. EYLENBOSCH

Adjunct-auditeur

J. CLEMENT

Auditeur (gedetacheerd)

AFDELING VI

P. DE WOLF

Eerste Auditeur-Afdelingshoofd

E. HAESBROUCK

Eerste Auditeur

J. STEVENS

Eerste Auditeur

L. VERMEIRE

Auditeur

W. WEYMEERSCH

Auditeur

G. DEBERSAQUES

Auditeur (gedetacheerd)

**SAMENSTELLING VAN DE AFDELINGEN VAN
HET FRANSTALIGE AUDITORAAT**

Adjunct-auditeur-generaal

Ch. MENDIAUX

AFDELING I.

J. REGNIER	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
B. JADOT	Auditeur
X. DELGRANGE	Auditeur
P. VANDERNACHT	Auditeur
L. DETROUX	Auditeur
A. LEFEBVRE	Auditeur

AFDELING II

B. DEROUAUX	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
P. NIHOUL	Auditeur
C. DEBROUX	Auditeur
M. PAUL	Auditeur
E. THIBAUT	Auditeur

AFDELING III

M. QUINTIN	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
I. KOVALOVSKY	Auditeur
J.F. NEURAY	Auditeur
W. VOGEL	Auditeur
C. NIKIS	Auditeur
E. BOSQUET	Adjunct-auditeur
I. LEYSEN	Adjunct-auditeur

AFDELING IV

J.-M. DAGNELIE	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
A. DEBUSSCHERE	Eerste Auditeur
J.L. PAQUET	Auditeur
B. LOMBAERT	Auditeur
B. RONGVAUX	Adjunct-auditeur

AFDELING V

Ph. BOUVIER	Eerste Auditeur-Afdelingshoofd
P. HERBIGNAT	Auditeur
P. ERNOTTE	Auditeur
R. HENSENNE	Auditeur
Chr. AMELINCK	Auditeur

AFDELING VI

P. GILLIAUX

St. SAINT-VITEUX

G. BEECKMAN de CRAYLOO

B. CUVELIER

G. JOTTRAND

F. CARLIER

Eerste Auditeur-Afdelingshoofd

Auditeur

Auditeur

Auditeur

Auditeur

Auditeur

J. JAUMOTTE

Auditeur (gedetacheerd)

V. COORDINATIEBUREAU

A. TAKEN

1. Deelname aan de werkzaamheden van de afdeling wetgeving

Het invoegen bij de wet van 25 mei 1999 van een artikel 84bis in de gecoördineerde wetten op de Raad van State heeft een merkelijke invloed gehad op de werklast van het coördinatiebureau wat de deelneming ervan betreft aan de werkzaamheden van de afdeling wetgeving⁽⁴¹⁾. Doordat deze bepaling in werking is getreden op 2 juli 1999, vormt het afgelopen gerechtelijk jaar dus de eerste periode die voldoende lang is om de eerste gevolgen ervan te kunnen onderzoeken.

Zoals erop is gewezen in het vorige jaarverslag, behoort het voorbereidende werk betreffende de toepassing van artikel 84bis door het coördinatiebureau te worden gedaan, aangezien het deze dienst toekomt telkens een nota op te stellen betreffende het vervullen van de voorafgaande formaliteiten. Zo hebben de referendarissen gedurende het gerechtelijk jaar 1999-2000 ongeveer 266 nota's opgemaakt bovenop die welke ze reeds behoren op te maken in het kader van het gewone onderzoek van de dossiers. In een niet onaanzienlijk aantal gevallen houdt het redigeren van die nota's talrijke opzoekingen in en moeten zeer ingewikkelde kwesties in verband met de grond van de zaak worden behandeld. Die extra werklast blijft het toekennen van de reeds eerder gevraagde extra middelen rechtvaardigen.

2. Bijhouden van de documentatie.

Gedurende het afgelopen gerechtelijk jaar - dit wil zeggen rekening houdend met de tussen 16 september 1999 en 15 september 2000 gepubliceerde Staatsbladen - zijn aanzienlijk minder wet- en verordeningsteksten bekendgemaakt dan gedurende het jaar tevoren. Dit is trouwens helemaal niet abnormaal, aangezien het een jaar betrof met enerzijds het einde van een regeringsperiode en anderzijds het begin van een regeringsperiode.

⁽⁴¹⁾ "Art. 84bis. Van zodra er een aanvraag tot advies ontvangen wordt die niet voorzien is van een termijn krachtens artikel 84, eerste lid, onderzoekt de kamer die om advies is verzocht of de voorafgaande formaliteiten die vereist zijn door het voorontwerp of het voorstel dat haar voorgelegd wordt, vervuld zijn.

Binnen de vijftien dagen die volgen op de ontvangst van de in het eerste lid bedoelde aanvraag, brengt zij, in voorkomend geval, de overheid schriftelijk op de hoogte van de voorafgaande formaliteiten die niet vervuld zouden zijn.

Ingeval de kamer die om advies is verzocht in de door het tweede lid voorgeschreven vormen en termijnen vaststelt dat het dossier niet onderzocht kan worden, kan deze kamer beslissen, in afwijking van artikel 84, eerste lid, om over te gaan tot het onderzoek van de zaak die onmiddellijk volgt in de volgorde van inschrijving op de rol.

De zaak waarvan het onderzoek wordt uitgesteld krachtens het vorige lid, wordt van de rol geschrapt en ingeschreven op een wachtrol. Het onderzoek ervan wordt hernomen van zodra de kamervoorzitter vastgesteld heeft dat de formaliteiten volledig vervuld zijn."

Inzonderheid de volgende regelgevende teksten zijn geregistreerd en geanalyseerd :

- 186 wetten
- 189 decreten en ordonnanties
- 834 koninklijke besluiten
- 571 besluiten van regeringen en colleges
- 414 federale ministeriële besluiten
- 84 ministeriële besluiten van gemeenschappen en gewesten.

Van die teksten waren er :

- 1021 loutere wijzigingsteksten;
- 466 op zichzelf staande regelingen, die ook wijzigingsbepalingen bevatten;
- 61 wetteksten waarvan het initiatief uitging van het Parlement;
- 905 bekendgemaakte teksten waarvoor om het advies van de afdeling wetgeving is verzocht;
- 698 waarvoor de dringende noodzakelijkheid is aangevoerd om zich te onttrekken aan het advies van de afdeling wetgeving.

In totaal zijn 2473 akten en teksten van diverse aard geregistreerd. Er wordt verwezen naar het jaarverslag 1998-1999 voor nadere toelichting bij de betekenis van die cijfers.

Bij deze analyse is onder meer herhaaldelijk vastgesteld dat de verplichting opgelegd bij artikel 3 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State inzake de bekendmaking van de adviezen van de Raad van State niet zelden uit het oog werd verloren. Krachtens die bepaling moet het advies gevoegd worden bij de verslagen aan de Koning, aan de Regering en aan het College van de Franse gemeenschapscommissie. Wanneer die vergetelheid wordt vastgesteld, wordt een brief geschreven aan de betrokken minister om hem voor te stellen die lacune te verhelpen met een erratum. Hoewel zo'n brief vrij vaak uitwerking heeft, wordt er in een bepaald aantal gevallen gewoon aan voorbijgegaan, wat onbegrijpelijk is, daar het gaat om een bij de wet opgelegde verplichting.

Tevens is gebleken dat bepaalde regels met betrekking tot de bekendmaking van teksten soms worden veronachtzaamd : teksten die bij uittreksel worden bekendgemaakt, terwijl ze in extenso zouden moeten worden bekendgemaakt of het ontbreken van een vertaling. Als zulks opportuun blijkt wordt ook in dit geval de minister gewezen op de wettelijke verplichtingen terzake.

De relatieve windstilte inzake de bekendmaking van teksten heeft het coördinatiebureau benut om de verschillende gegevensbanken voort actief bij te werken, inzonderheid om de documentatie van het bureau in de toekomst ter beschikking te stellen van het publiek.

BIJLAGE

Samenstelling van het coördinatiebureau (op 15/09/2000)

Franstaligen :

R. QUINTIN,	referendaris
Ph. BROUWERS,	referendaris
Y. HOUYET,	adjunct-referendaris
G. MARTOU,	adjunct-referendaris
L. JANS,	adjunct-referendaris
V. FRANCK,	adjunct-referendaris
A.-F. BOLLY,	adjunct-referendaris

Nederlandstaligen :

M.-C. CEULE,	eerste referendaris-afdelingshoofd
K. VERMASSEN,	eerste referendaris-afdelingshoofd
J. DRIJKONINGEN,	referendaris
E. VANHERCK,	referendaris
B. WEEKERS,	adjunct-referendaris
K. BAMS,	adjunct-referendaris
L. VAN CALENBERGH,	adjunct-referendaris

VI. DE GRIFFIES

A. VREEMDELINGENGESCHILLEN

1. Overzicht

Gedurende het gerechtelijk jaar 1999-2000 heeft de regering uitvoering willen geven aan haar beleid inzake het verblijf van vreemdelingen die zich in België bevinden. Dat beleid berust hoofdzakelijk op een snelle en transparante procedure die de rechten van de verdediging waarborgt, op verwijderingsmaatregelen voor alle vreemdelingen aan wie na afloop van de procedure de status van vluchteling wordt geweigerd of die zich wederrechtelijk op het grondgebied bevinden en ten slotte op een procedure inzake de regularisatie van het verblijf, die beperkt is in de tijd, en op grond waarvan, geval voor geval, een groot aantal personen die zich in een onwettige situatie bevinden, geregulariseerd kunnen worden volgens welbepaalde criteria.

Bij de wet van 22 december 1999 betreffende de regularisatie van het verblijf van bepaalde categorieën van vreemdelingen verblijvend op het grondgebied van het Rijk heeft de wetgever aan de afdeling administratie van de Raad van State een nieuwe bevoegdheid opgedragen voor de gevallen waarin regularisatie wordt geweigerd.

Gelet op de ramingen met betrekking tot het aantal beroepen dat zou kunnen worden ingesteld in het kader van deze wet (om en bij de 10.000), heeft de wetgever besloten aanvullende werkmiddelen toe te kennen aan de Raad van State opdat de Raad het hoofd kan bieden aan de omvang van die beroepen en om te voorkomen dat de achterstand in de rechtsbedeling bij de Raad nog toeneemt. Bij de wet van 18 april 2000 heeft de wetgever bij de afdeling administratie twee nieuwe kamers opgericht, één in elke taalrol, om bij voorrang en ter ondersteuning van de kamers die zulks reeds deden, kennis te nemen van de vorderingen die worden ingesteld tegen de administratieve beslissingen genomen met toepassing van de wetten betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en inzonderheid van de beroepen tegen de beslissingen die genomen zijn met toepassing van de nieuwe regularisatiewet.

De wettelijke formatie wordt aldus uitgebreid met vier staatsraden, zes auditeurs en voor de griffie zes griffiers.

Het totaal aantal griffiers, de hoofdgriffier niet inbegrepen, wordt van zeventien eenheden op drieëntwintig gebracht, met inbegrip van de griffier-informaticus.

De afdeling wetgeving heeft in haar advies van 14 januari 2000 over een voorontwerp van wet tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, alsook de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, gewezen op het volgende :

Art.2

"Zeker wanneer men, zoals het hoort, de hier onderzochte hervorming, in een ruimere context plaatst, dit wil zeggen wanneer men niet alleen oog heeft voor het voorkomen van de toekomstige achterstand, die het gevolg zou kunnen zijn van de toevloed van beroepen gericht tegen afwijzingen van aanvragen om regularisatie, maar ook voor het voorkomen van de toename van de bestaande achterstand en zelfs voor de progressieve wegwerking ervan, is de verhoging van het aantal leden van de Raad, het Auditoraat en de Griffie waarin het ontwerp voorziet, totaal ontoereikend,zoals blijkt uit de tabel hieronder :

	Ingekomen zaken	Afgehandelde zaken	Hangende zaken
Situatie op 31 augustus 1990	41876	36136	5740
1990-1991	1895	1780	5855
1991-1992	3050	1915	6990
1992-1993	5363	2378	9975
1993-1994	6129	3330	12774
1994-1995	5574	4816	13532
1995-1996	5333	4207	14658
1996-1997	4891	4653	14896
1997-1998	4541	5610	13827
1998-1999	6347	4880	15294
Situatie op 31 augustus 1999 ⁽⁴²⁾	84999	69705	15294

Voor de leden en de bedienden van de griffie blijft de situatie echt zorgwekkend. Sedert de inwerkingtreding van de wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, waarvan de hervorming hoofdzakelijk betrekking heeft op de noodzakelijke tussenstap tussen de vordering tot schorsing en het beroep tot nietigverklaring en op de procedures met een alleensprekend rechter, welke maatregelen genomen zijn in het kader van de opslorping van de achterstand in de rechtsbedeling bij de Raad van State, kunnen verscheidene vaststellingen worden gedaan.

⁽⁴²⁾ Op te merken valt dat met ingang van het gerechtelijk jaar 1991-1992 het cijfer van het aantal ingekomen zaken dient te worden gecorrigeerd door het te verhogen met een vermeerderingscoëfficiënt die het extra werk vertegenwoordigt dat thans voortvloeit uit het tweeledige onderzoek van de bij de Raad van State ingestelde beroepen, een eerste maal in de schorsingsprocedure, een tweede maal in de vernietigingsprocedure. Dit percentage is gedurende het gerechtelijk jaar 1998-1999 opgelopen tot 44 % (het aantal dossiers - ongeveer 6.000 - dat wordt vermeld in de tabel stemt aldus overeen met meer dan 9.000 verzoekschriften ...).

2. Vaststellingen

- a) Ten eerste kan worden vastgesteld dat aangezien de uitbreiding van de organieke formatie niet is gevolgd door een voldoende uitbreiding van het aantal griffiers en van het administratief personeel van de diensten van de griffie, en gelet op het steeds toenemend zaakaanbod, meer bepaald in het kader van de vreemdelingengeschillen, er moeilijkheden blijven bestaan, onder meer inzake de voortgang van de procedures door de diensten enerzijds en inzake de organisatie van de terechtzittingen anderzijds en dat dit een weerslag heeft op de werkresultaten van de kamers.
Deze opmerking geldt trouwens niet alleen voor de vreemdelingengeschillen.
- b) Ten tweede ondervindt men nog steeds de gevolgen van arrest nr. 43/98 van 22 april 1998 van het Arbitragehof, daar buitenlandse verzoekers nog steeds alleen aanspraak kunnen maken op maatschappelijk dienstverlening als zij een beroep hebben ingesteld bij de Raad van State. Het aantal annulatiegeschillen neemt dus niet af zoals de wetgever van 1996 het had gehoopt, daar de verzoekende partijen de procedure tot elke prijs en in alle omstandigheden willen voortzetten met het oog op de toekenning van maatschappelijke dienstverlening.
Aangezien voor deze maatschappelijke dienstverlening het bewijs moet worden geleverd van het bestaan van een beroep, hebben de diensten van de griffie zich genoodzaakt gezien attesten af te geven bestemd voor de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, overeenkomstig de omzendbrief van de Minister van Sociale Integratie van 9 december 1998 (Belgisch Staatsblad van 12 december 1998). Die "dienst" weegt zwaar op het rendement van de griffie. De personeelsleden ervan hebben dagelijks te maken met een toestroming van steunaanvragers die niet alleen zeer talrijk zijn, maar die zich bovendien niet altijd kunnen uitdrukken in een van onze landstalen. Daar ze niet steeds vergezeld zijn van een advocaat, gebeurt het vaak dat ze inlichtingen vragen over de procedureregels, over de mogelijkheden om in rechte op te treden, over alle soorten kwesties in verband met hun situatie als rechtzoekende. Die opvang, waarvoor de bedienden van de griffie in de beste omstandigheden pogen te zorgen, ondanks de kleine afmetingen van de lokalen, verstoort in grote mate de werking van de griffie.

3. Vooruitzichten

Voor de griffiers, hun secretariaat en de bedienden van de griffie zullen daarbij nog de moeilijkheden komen die onvermijdelijk zullen volgen uit de tenuitvoerlegging van de bijzondere procedureregels die de Koning gemachtigd wordt vast te stellen in het kader van dezelfde wet van 18 april 2000 tot wijziging van onder meer artikel 30 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, waarvan paragraaf 2 het volgende bepaalt :

*"De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de ministerraad, bijzondere procedureregels vaststellen voor de behandeling van de verzoekschriften die doelloos, kennelijk onontvankelijk, kennelijk ongegrond of kennelijk gegrond zijn, zo nodig in afwijking van artikel 90.
Onverminderd het vorige lid, kan Hij ook, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, bijzondere regels vaststellen inzake de samenstelling van*

de kamers, de termijnen en de procedure voor de behandeling van de verzoekschriften die gericht zijn tegen een beslissing genomen met toepassing van de wetten betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, zo nodig in afwijking van paragraaf 1, evenals van de artikelen 14, 17, 18, 21, 21bis en 90 (van de gecoördineerde wetten). Hij kan bovendien bijzondere regels vaststellen voor de behandeling van de verzoekschriften die enkel korte debatten met zich meebrengen."

Het ontwerp van koninklijk besluit is geredigeerd door de afdeling wetgeving van de Raad van State krachtens artikel 6 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. Het heeft ontstaan gegeven aan het koninklijk besluit van 9 juli 2000 "houdende houdende bijzondere procedureregeling inzake geschillen over beslissingen betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen" (Belgisch Staatsblad van 15 juli 2000).

In die bijzondere regeling zijn de termijnen voor het instellen van de beroepen, voor het indienen van de memories en om de voortzetting van de procedure te vragen ingekort om de procedure te versnellen en om misbruik ervan voor dilatoire doeleinden te bestrijden.

De procedure in kort geding is herzien. Het verslag van de auditeur is erin geschrapt en vervangen door een voorlopig, bondiger advies (voorlopig omdat het definitieve advies op de terechtzitting wordt gegeven). De auditeur wordt hiervan evenwel vrijgesteld wanneer hij meent dat de vordering tot schorsing slechts korte debatten vereist. In dat geval moet de griffie, overeenkomstig de instructies van de auditeur, in het bericht van bepaling van de rechtsdag diens mening beknopt vermelden opdat de partijen hun pleidooien daarop kunnen richten.

Naast de inkorting van de termijnen wordt de annulatieprocedure gekenmerkt door de afschaffing van de laatste memories, eveneens om dilatoire procédés te voorkomen.

De verkorte procedures die de wetgever heeft ingevoerd kunnen zowel in het voordeel van de verzoeker als in het voordeel van de verwerende partij spelen.

De eerste ingekorte procedure is beperkt tot geschillen waarin de oplossing meteen reeds duidelijk is. Ze wordt toegepast op de beroepen waarvoor de Raad van State kennelijk niet bevoegd is, alsmede voor doelloze, kennelijk niet-ontvankelijke, kennelijk niet-gegronde of kennelijk gegronde beroepen en ook in geval van afstand van het geding. Aangezien het om klaarlijkheden gaat, is de wetgever ervan uitgegaan dat de procedure mondeling moet verlopen. De auditeur beperkt zich ertoe de oplossing die hij voorstaat bondig te vermelden alsook de reden daarvoor, zulks ter attentie van de griffie die deze oplossing opneemt in het bericht van bepaling van de rechtsdag en op de terechtzitting treedt de auditeur als eerste op om zijn standpunt duidelijk te maken. Voor het overige wordt tewerk gegaan zoals gewoonlijk.

De tweede ingekorte procedure betreft de annulatieberoepen die slechts korte debatten vereisen. Het gaat om zaken waarvoor dank zij een kort debat gemakkelijk een oplossing kan worden gevonden, zonder dat die daarom meteen voor de hand ligt.

Hoewel de opzet van zo een hervorming het klaren van de zaken is en op de terechtzitting alleen de zaken vast te stellen die nog steeds van belang zijn en die rechtsvragen aan de orde stellen die moeilijk op te lossen zijn, zullen het werk van de diensten van de griffies (het tempo en de materiële uitvoering) en de organisatie van de terechtzittingen er eens te meer aanzienlijk door bemoeilijkt worden. Wat de diensten van de griffie betreft zal het aantal brieven die gepaard gaan met berekening van termijnen (bij voorbeeld wanneer partijen uitgenodigd worden te vragen om te worden gehoord) eens te meer het werk doen toenemen. De complexiteit van de procedures, de inkorting van de termijnen, het groot aantal terechtzittingen en de diversiteit ervan naar gelang van de verschillende procedures, vereisen van de kamers en de griffiers managementkwaliteiten waaruit aldus de acute noodzaak blijkt om het ambtsprofiel van elkeen, en meer bepaald dat van griffier, te herdefiniëren.

4. Varia

a) Pro-Deoaanvragen

In meer dan 75 % van de gevallen worden de zaken ingediend met het verzoek kosteloze rechtspleging te verlenen. Een beroep kan eerst geacht worden effectief te zijn ingesteld wanneer de pro-Deoaanvraag wordt aanvaard bij een beschikking van de kamervoorzitter. Ook hier vergt dit van de diensten van de griffie en van de kamers een naarstige en doeltreffende behandeling. Indien de kosteloze rechtspleging wordt geweigerd moeten de diensten van de griffie aan de aanvragers een brief toezenden waarin een termijn wordt gesteld waarbinnen de verzoekende partij haar beroep moet zegelen, bij gebreke waarvan de zaak van de rol wordt afgevoerd. Gelet op het grote aantal zulke verzoeken, zijn de diensten gedwongen een groot aantal brieven te verzenden en het werk zorgvuldig te organiseren, inzonderheid wat de controle van de termijnen betreft.

b) Beroepen die worden ingesteld zonder inachtneming van de vormvereisten

Zoals erop is gewezen in de vorige verslagen, worden een groot aantal beroepen ingesteld met schending van de vormvereisten. De diensten van de griffie verzenden talrijke brieven waarin de partijen worden verzocht de beroepen in de vereiste vorm in te stellen, volgens de regels die worden voorgeschreven in de procedureregelingen, waaraan de laatste hand is gelegd in het vademecum betreffende de toepassing van de nieuwe procedureregels, ingevoerd bij de wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan, goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Raad van State en bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 14 januari 1999.

Het koninklijk besluit van 9 juli 2000 heeft striktere vormvereisten vastgesteld die onder meer noodzakelijk zijn geworden door het aantal verzoekers die verzuimen de voor de goede afwikkeling van de procedure onontbeerlijke stukken bij hun verzoekschrift te voegen.

Die onregelmatige beroepen zijn vrij talrijk en het belang van de behandeling ervan door de diensten van de griffie mag niet worden onderschat. Indien op de verzoeken om die beroepen in orde te brengen niet wordt ingegaan, worden zij door de griffie op een zeer specifieke manier gearchiveerd.

c) **Uitbreiding van de bevoegdheid van de instanties waarvan de beslissingen vatbaar zijn voor beroep bij de Raad van State - inhaalbeweging inzake asiel.**

De uitbreiding van de bevoegdheid van de vaste commissie, van de Dienst Vreemdelingenzaken en van het CGVS heeft de behandeling van een veel groter aantal zaken mogelijk gemaakt en bijgevolg gezorgd voor een toename van het aantal mogelijke beroepen bij de Raad van State.

B. OVERIGE GESCHILLEN

1. Hervormingen

a) **Hervorming van 1996**

De hervorming van 1996 waarbij onder meer de voortzetting van de procedure verplicht wordt gesteld, heeft de griffiers en de bedienden van de griffie heel wat moeilijkheden bezorgd, bij voorbeeld wat de kosten betreft. Die moeilijkheden zijn voorgelegd aan de commissie die door de Algemene Vergadering is opgericht om proceduremoeilijkheden op te lossen die de griffie van de afdeling administratie ondervindt bij het behandelen van de dossiers. Deze commissie heeft de nodige hulp kunnen bieden voor de oplossing van de zaken. Het is niet overbodig erop te wijzen dat het bestaan en de activiteiten van deze commissie terecht een bewijs zijn van de complexiteit van de nieuwe procedures.

b) **Nieuwe hervorming van 1999**

Bij de wet van 25 mei 1999 "tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, van de wet van 5 april 1955 inzake de wedden van de ambtsdragers bij de Raad van State, alsook van het Gerechtelijk Wetboek," alsmede bij de drie uitvoeringsbesluiten ervan die dezelfde datum dragen, met name 26 juni 2000 (Belgisch Staatsblad van 25 juli 2000), is een vereenvoudiging van de procedure ingevoerd.

Deze vereenvoudiging past in het kader van de zaken waarin een van de betrokken partijen geen blijk geeft van voldoende belang bij de voortzetting van de procedure (zie hoofdstuk : Overzicht van de nieuwe wets- en verordeningsbepalingen, blz. ...).

Ook deze hervorming brengt meer werk mee voor de diensten van de griffie.

Artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten bepaalt :

"Wanneer de verzoekende partij de termijnen voor het toesturen van de memorie van wederantwoord of van de aanvullende memorie niet eerbiedigt, doet de afdeling, nadat de partijen die daarom verzocht hebben gehoord zijn, zonder verwijl uitspraak, waarbij het ontbreken van het vereiste belang wordt vastgesteld."

Artikel 27 van de voormelde wetten bepaalt :

"De terechtzittingen van de afdeling administratie, ... zijn openbaar, tenware zulks voor de orde of de zeden gevaar mocht opleveren; ...

De terechtzittingen van de afdeling administratie zijn evenmin openbaar, wanneer de partijen met toepassing van artikel 21, tweede lid, niet verzocht hebben om gehoord te worden."

De bedienden van de griffie moeten meer doen dan de processtukken alleen maar aandachtig onderzoeken, ze controleren en toezien op de inachtneming van de termijnen, ze moeten allerhande brieven doornemen en "uitpluizen"!

- c) Het aantal zaken over geschillen inzake stedenbouw, ambtenarenzaken en milieu lijkt stabiel. Nochtans kan de behandeling ervan niet worden vergeleken met de vreemdelingengeschillen, alleen al uit het oogpunt van het aantal partijen, bij voorbeeld.
- B. Geheel de griffie lijdt onder de toename van het zaakaanbod, meer bepaald van het aantal vreemdelingengeschillen. De organisatie en het rendement van de griffie dragen de gevolgen van de nieuwe hervorming, van het naast elkaar bestaan van twee soorten van procedures (dossiers van voor de hervorming, dossiers ingediend volgens de nieuwe procedure). Het personeelsbestand is niet toereikend en de diensten lijden onder de regelingen van gedeeltelijke arbeid of loopbaanonderbreking.

C. OPLOSSINGEN VOOR DE ORGANISATORISCHE MOEILIKHEDEN EN PLANNEN

1. Verhoging van het aantal arbeidscontractanten

Voor de griffie van de afdeling administratie heeft de beheerder de machtiging gekregen om 34 arbeidscontractanten in dienst te nemen (zie in het jaarverslag 1998-1999, de opmerkingen over de administratieve aspecten van de uitvoering van het vierjarenplan, van 13 oktober 1999, opgesteld door de beheerder, de heer Frank FRANCEUS en de koninklijke besluiten van 22 december 1999⁽⁴³⁾ waarbij administraties en andere diensten van de ministeries en instellingen van openbaar nut gemachtigd worden contractuelen in dienst te nemen om te voldoen aan uitzonderlijke en tijdelijke personeelsbehoeften. (Belgisch Staatsblad van

⁽⁴³⁾ Zie tabel in bijlage 1.

29 december 1999) en van 3 september 2000 ⁽⁴⁴⁾ tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1999 waarbij administraties en andere diensten van de ministeries en instellingen van openbaar nut gemachtigd worden contractuelen in dienst te nemen om te voldoen aan uitzonderlijke en tijdelijke personeelsbehoeften. (Belgisch Staatsblad van 12 september 2000)). In die machtiging is evenwel geen rekening gehouden met de personeelsbehoeften voor de geschillen inzake regularisatieweigeringen.

2. Huren van een verdieping in het gebouw gelegen aan de Wetenschapsstraat 37

Een splitsing van de griffie wordt in het vooruitzicht gesteld; die verdieping zou dan ingenomen worden door de diensten die de vreemdelingengeschillen behandelen.

Er zijn al lang onderhandelingen aan de gang in verband met het huren van de tweede verdieping van het gebouw gelegen aan de Wetenschapsstraat 37 om er hoofdzakelijk de griffie in onder te brengen die zich uitsluitend zal moeten bezighouden met de vreemdelingengeschillen.

3. Interface met het wachtregister

Er zijn ontwerpen van koninklijke besluiten in voorbereiding die voorzien in de verbinding van de griffie met het rijksregister der natuurlijke personen en met het wachtregister. De Raad van State zal, op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken, zelf de gegevens invoeren met betrekking tot de beroepen en de inzake die beroepen gewezen arresten in het kader van de vreemdelingengeschillen. Gedurende de maand juni en juli hebben de hoofdgriffier, de eerste auditeur-hoofd van de afdeling "Vreemdelingen", sommige leden van de griffie en van de dienst informatica, in samenwerking met het directoraat-generaal Wetgeving van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het rijksregister, de structuur van het wachtregister volledig herzien om het aan te passen aan de nieuwe procedures.

4. Aanpassing van het programma Proadmin

Het computerprogramma voor het beheer van de procedures bij de afdeling administratie is nogmaals aangepast door de dienst informatica in samenwerking met verscheidene gebruikers.

⁽⁴⁴⁾ Zie tabel in bijlage 2.

BIJLAGE 1
SECTOR "MINISTERIES"

Overheidsdienst	Aantal		Niveau of graad	Duur
		"omge- vormd"		
<u>9. Raad van State</u>				
98.1. Afdeling wetgeving	2		opsteller	01.01.2000- 31.12.2000
	2		klerk-typist	"
9.2. Vierjarenplan afdeling administratie	1		opsteller	"
	3		klerk-typist	"
	3		bode- kamerbewaarder	"
9.3. Behandeling van de bijkomende dossiers inzake asiel	3		bestuurssecretaris	"
	3		opsteller	"
98.4. Uitvoering van artikel 77, § 1, van de gecoördineerde wetten	2		documentalist	"
98.5. Uitvoering van artikel 84bis van de gecoördineerde wetten	2		adjunct-secretaris	"

BIJLAGE 2

Overheidsdienst	Aantal		Niveau of graad	Duur
		"omge- vormd"		
9.3. Behandeling van de bijkomende dossiers inzake asiel	3		bestuurssecretaris	01.01.2000- 31.12.2000
	3		opsteller	"
	20		bestuurssecretaris	01.08.2000- 31.12.2000
	8		opsteller	"
	8		opsteller of klerk- typist	"
	18		klerk-typist	"
	6		kamerbewaarder	"

VII. DIENST OVEREENSTEMMING DER TEKSTEN

A. ORGANISATIE VAN DE DIENST

1. Samenstelling

De dienst Overeenstemming der Teksten bestaat momenteel uit 20 personen, namelijk :

- 18 attachés (9 N - 9 F : 11 attachés, 4 eerste attachés, twee taaladviseurs en één eerste taaladviseur);

De bevorderingen in de dienst geschieden volgens het beginsel van de vlakke loopbaan (loopbaan van 24 jaar: 9 + 9 + 6);

- 1 hoofdklerk-stenotypiste (F);
- 1 klerk (N).

2. Taakverdeling

De leiding van de dienst is in handen van de eerste taaladviseur, die het werk verdeelt, de vertalingen revideert van de arresten, adviezen, verslagen en diverse teksten van het Nederlands in het Frans, zorgt voor een laatste lezing van de adviezen Frans-Nederlands en eveneens vertaalt. Voorts revideert de eerste taaladviseur de vertalingen in het Engels.

De attachés en eerste attachés vertalen de adviezen, arresten, verslagen, ontwerparresten en overige teksten van allerlei aard. Hun vertalingen worden gerevideerd door vijf revisors: 2 Franstaligen en 3 Nederlandstaligen. In de loop van het jaar 1999-2000 heeft het team van de Franstalige revisoren versterking gekregen van één eerste attaché.

Het secretariaat tikt de definitieve tekst in van de vertaalde arresten, houdt de dossiers, de documentatie en de registers (op computer en op papier) bij en zorgt voor de voorlopige opslag van de terminologische steekkaarten voor Multiterm.

B. WERKWIJZE

Aan de dienst Overeenstemming der Teksten worden ter vertaling overgezonden :

1. de adviezen die de kamers van de afdeling wetgeving doen toekomen : vertalingen in het Nederlands, het Frans en het Duits; de dienst onderzoekt tevens de verschillende versies van de wet- en verordeningsteksten uit het oogpunt van correct taalgebruik en doet taalkundige en wetgevingstechnische voorstellen;
2. de arresten die overeenkomstig artikel 63, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State uitgekozen zijn om te worden vertaald;
3. de arresten die in het Duits worden uitgesproken;

4. de verslagen opgesteld door de auditeur-rapporteur voor de Ve tweetalige kamer en de ontwerparresten van die kamer;
5. de ontwerparresten die in algemene vergadering moeten worden uitgesproken;
6. allerlei stukken.

Na vertaling worden de teksten gerevideerd en vervolgens aan de aanvrager toegezonden. De vertaalde arresten worden ondertekend door het hoofd van de dienst of diens gemachtigde en vervolgens overgezonden aan de eerste hoofdsecretaris van de griffie van de afdeling administratie met het oog op bekendmaking.

Voorts bouwt de dienst de terminologische gegevensbank (Multiterm), die momenteel ongeveer 150.000 trefwoorden bevat, verder uit.

Op de leden van de dienst wordt eveneens een beroep gedaan voor simultaanvertaling op terechtzittingen van de kamers van de afdeling administratie, alsook tijdens bezoeken en referaten die georganiseerd worden voor buitenlandse prominenten.

Ten slotte wordt de dienst vaak geraadpleegd over taalkundige en terminologische problemen.

Eén van de Nederlandstaligen werkt mee aan het tijdschrift "Nederlands van nu". Hij publiceert daarin artikelen over juridische en administratieve termen en neemt aldus de fakkel over van C. Bittremieux, P. Buyse en A. De Martelaere.

In 1999-2000 heeft het diensthoofd als leerkracht meegewerkt aan het programma "IMPACT" in het kader van taalopleidingen voor magistraten van de rechterlijke orde die georganiseerd worden voor het Ministerie van Justitie.

C. OMVANG VAN DE WERKZAAMHEDEN

1. Vertaling van de adviezen van de afdeling wetgeving ⁽⁴⁵⁾

16-09-1999 tot 15-09-2000

		Zonder termijn	ART. 84 1 maand en 3 dagen	TOTAAL	TOTAAL
FRANS - NEDERLANDS	Fed.	137	153	272	312
	BHG	6	34	40	
NEDERLANDS- FRANS	Fed.	99	216	315	372
	BHG	18	39	57	
FRANS - NEDERLANDS & NEDERLANDS - FRANS	Fed.	-	5	5	5
	BHG	-	-	-	
FRANS - DUIJS & NEDERLANDS - DUIJS	F	4	12	16	27
	N	8	3	11	
	F/N	-	-	-	
TOTAAL		254	462	716	716

2. Voor vertaling ontvangen arresten van 16-09-99 tot 15-09-2000

614

3. Vertaalde arresten van 15-09-99 tot 15-09-2000

524

(45)

De dienst Overeenstemming der Teksten werkt niet volgens het gerechtelijk jaar, behalve voor de adviezen van de afdeling wetgeving. De dienst vertaalt zowel voor de afdeling wetgeving als voor de afdeling administratie. Voor de adviezen moet het tijdschema van de kamers van de afdeling wetgeving worden gevolgd, aangezien die kamers de te vertalen adviezen onverwijld aan de dienst Overeenstemming der Teksten toezenden. Voor de arresten wordt het tijdschema van de kamers administratie niet gevolgd, aangezien de te vertalen arresten al geweest zijn en die vertalingen geen rol spelen in de procedure, behalve verslagen en ontwerparresten van de tweetalige Ve kamer of van de algemene vergadering administratie. Ter wille van de eenvormigheid hebben wij ons voor de statistieken van dit verslag evenwel op de begin- en einddatum van het gerechtelijk jaar gebaseerd.

4. **Vertaalde ontwerparresten**
54
5. **Vertaalde verslagen**
35
6. **Vertaalde varia**
216
7. **Typen van vertaalde oude arresten**
294

Vóór 1992 werden de vertalingen van de dienst Overeenstemming der Teksten getypt door de secretariaten van de kamers van de afdeling administratie. Daar die secretariaten overbelast zijn, heeft de Dienst overeenstemming der teksten het typen van die oude arresten, evenals van de nieuwe, op zich genomen.

8. **Overzichtstabel**

	ADVIEZEN	TE VERTALEN ARRESTEN	VERTAALDE ARRESTEN	ONTWERP-ARRESTEN	VERSLAGEN	VARIA
94		geen gegevens	528	32	30	94
95		geen gegevens	487	18	21	11
94-95	606	geen gegevens				
95			802	24	30	140
96			706	36	28	159
95-96	538					
96-97	835	640	642	42	40	147
97-98	716	639	735	50	31	231
98-99 ⁽⁴⁶⁾	<u>918</u>	744	376	69	52	218
99-00	629	614	524	54	35	216

⁽⁴⁶⁾ In 1998 werd het Liber memorialis vertaald dat een aanzienlijk deel van onze tijd in beslag nam.

D. Voornaamste ondervonden moeilijkheden

1. Vertalingen

a) Adviezen

Inzake adviezen van de afdeling wetgeving moet de dienst zeer vaak met spoed te werk gaan, wanneer het advies wordt gevraagd binnen drie dagen. Bovendien kan het gaan om zeer technische, lange en doorwrochte teksten, die vaak talrijke nasporingen vergen.

In vergelijking met het gerechtelijk jaar 1998-1999 kreeg de dienst 289 adviezen minder te vertalen (918 in 1998-1999 tegen 629 in 1999-2000).

Hoewel het aantal te vertalen adviezen is gedaald, heeft de concordantiedienst opnieuw binnen zeer korte termijnen moeten werken : 254 adviezen binnen drie dagen (artikel 84, 2/) en 192 adviezen binnen één maand (artikel 84, 1/). De dienst heeft wederom moeten vaststellen dat heel wat ontwerpen op taalkundig en wetgevingstechnisch gebied voor kritiek vatbaar waren, maar heeft niet de tijd gehad om die teksten vanuit taalkundig oogpunt grondig te onderzoeken en te verbeteren.

De dienst herinnert er wederom aan dat één van de opdrachten die hem bij de oprichting van de Raad van State werden toevertrouwd, erin bestond een in hoofdzaak correcte en moderne Nederlandse rechtstaal uit te bouwen. De noodzaak om in dat verband aanbevelingen te doen, al ontbreekt daarvoor soms de tijd, blijft niettemin actueel.

Er wordt momenteel over dat onderwerp een academisch proefschrift voorbereid, waarin een balans zal worden opgemaakt van de mate waarin in de Belgische wetgeving aan die taalkundige opmerkingen gevolg wordt gegeven.

b) Arresten

1/ Wat de arresten betreft, hebben de moeilijkheden betrekking op de documentatie: het administratief dossier wordt immers dadelijk na de uitspraak teruggestuurd naar de partijen, zodat de dienst alleen maar over het arrest en het verslag beschikt. Inzake kort geding kan het dossier nog worden ingekeken door de partijen en wordt het slechts gedurende een zeer korte tijd ter beschikking van de dienst gesteld. Het verkrijgen van documentatie en terminologische inlichtingen vergt derhalve heel vaak lange nasporingen die de vertaling vertragen. Bovendien kan de lengte van de arresten variëren van 4 tot 50 en meer bladzijden, zonder te vergeten dat het soms om zeer technische teksten gaat (stedenbouw, leefmilieu, fiscaliteit, enz.).

Verder dient te worden opgemerkt dat door de toeneming van het aantal procedures eenzelfde zaak aanleiding geeft tot meerdere arresten (kort geding, dwangsom, nietigverklaring, voorlopige maatregelen). Niet te verwaarlozen zijn ook de aan het Arbitragehof of aan het Europees Hof van Justitie voorgelegde prejudiciële vragen die vaak handelen over netelige rechtsvragen.

De dienst zorgt bovendien voor het typen en collationeren van de vertaalde arresten. Dat collationeren levert in feite meerwerk op en behoort niet tot de eigenlijke taak van de vertalers. Maar omdat er anders geen arresten de dienst verlaten door het gebrek aan geschoold personeel voor dat werk, was de dienst als het ware genoodzaakt zich daarmee bezig te houden, wat opnieuw ten koste van het eigenlijke vertaalwerk gaat.

- 2/ Problemen in verband met het uitgavecontract hebben ertoe geleid dat de vertalingen van de arresten niet meer regelmatig bekendgemaakt worden (op de Raad worden nog slechts twee exemplaren van de Verzameling der Arresten bijgewerkt).

De vertalingen worden bewaard op de computerschijf van de dienst Overeenstemming der Teksten en worden doorgestuurd naar de dienst Computerisering die ze op een schijf plaatst waar ze beschikbaar zijn voor alle medewerkers van de Raad van State. Nu zijn de vertalingen beschikbaar op het interne net van de Raad van State.

De bekendmaking van de arresten op CD-rom en de mogelijkheid om er inzage van te krijgen op de Internet-site van de Raad van State wettigen de hoop op een oplossing in de nabije toekomst wat de publicatie van de vertalingen betreft.

- 3/ Voor het jaar 1999-2000 kan worden vastgesteld dat het aantal vertaalde arresten (dit wil zeggen vertaald, gerevideerd, getypt en ondertekend) gestegen is tegenover het voorgaande jaar. Dat cijfer kan allicht verklaard worden door de daling van het aantal adviezen (629 tegenover 918).
- 4/ Naar aanleiding van het probleem van de vertaling van de arresten en de publicatie van die vertalingen is het diensthoofd naar de Eerste Voorzitter en de commissie Documentatie gestapt en heeft ze hen gevraagd om een oplossing te vinden. Er is een ontwerp opgesteld en aan de Minister van Binnenlandse Zaken overgezonden. Het ontwerp van koninklijk besluit dat daaruit is voortgevloeid, zal door de afdeling wetgeving van de Raad van State worden onderzocht (ontwerp nr. 30.759/2).

c) Diverse teksten

De overzichtstabel in punt C.8 toont aan dat het aantal vertalingen van diverse aard, zowel voor intern als voor extern gebruik, in de loop van de jaren aanzienlijk toegenomen is. Voor het jaar 1999-2000 gaat het om 216 teksten, waarvan sommige echter lang en ingewikkeld zijn.

De verschillende jaarverslagen zijn voor een groot deel de medeoorzaak van die stijging, alsmede de regelmatige evaluaties van het vierjaarlijks verslag.

In 1998 is het voorstel geopperd om een Vereniging van de Raden van State en van de hoogste administratieve rechtscolleges van de Europese Unie op te richten. De zetel van die vereniging is gevestigd op de Raad van State van België. Die verzorgt ook het secretariaatswerk van de vereniging. Aangezien Frans en Engels de werktalen zijn, heeft de dienst Overeenstemming der Teksten gezorgd voor de Engelse vertaling van de statuten en de briefwisseling, alsook voor het nalezen van stukken over die vereniging.

Voorts behoort erop te worden gewezen dat de jongste jaren in de Raad van State verscheidene commissies zijn opgericht waarvan de notulen naar de dienst Overeenstemming der Teksten worden gestuurd voor vertaling.

Vaak wordt de dienst echter ook gevraagd gewone brieven, nota's, adviezen, formulieren, enz. te vertalen. Ook wordt hij gevraagd teksten na te lezen en te verbeteren.

Er kan worden gesteld dat de tendens die tijdens het jaar 1998-1999 was vastgesteld ook tijdens het jaar 1999-2000 heeft aangehouden en dat de vertaling van diversen een aanzienlijk deel van het werk van de dienst uitmaken.

Deze ontwikkeling verontrust de leiding van de dienst *enigszins* : de fundamentele opdracht van de dienst, namelijk het vertalen van de adviezen en de arresten, komt daardoor immers in het gedrang. Dat wordt door de cijfers voor het jaar 1999-2000 weer bevestigd.

2. Uitrusting

De volledige computerisering van de dienst biedt het voordeel dat de dienst kan beschikken over een terminologiebank en de vertalingen gemakkelijk kan opslaan en inkijken. De dienst beschikt thans over 19 Pentiums, waarvan de verwerkingscapaciteit en de snelheid het mogelijk maken om tegelijk verscheidene documenten of databanken te raadplegen, wat onontbeerlijk is voor de dienst. Door de aansluiting op Internet (1 post die door alle leden van de dienst mag worden gebruikt, met het vooruitzicht dat alle PC's op Internet worden aangesloten) zijn die mogelijkheden nog uitgebreid.

Via het netwerk van de Raad van State kunnen nog vele andere databanken worden geraadpleegd.

In 1999-2000 zijn een aantal nieuwe woordenboeken en talrijke naslagwerken aangekocht die de dienst ten goede komen.

3. Personeel

De twee attachés op proef (F) die geslaagd waren voor het vergelijkend wervingsexamen van april 1999, zijn op 1 juli 2000 in vast verband benoemd. Een eerste attaché (N) is op 1 juli 2000 tot taaladviseur bevorderd en een attaché (N) is op 1 juni 2000 tot eerste attaché bevorderd.

VIII. HET ADMINISTRATIEF PERSONEEL

1.1. Effectieven

Er waren 270 effectieven verdeeld als volgt ⁽⁴⁷⁾ :

Tabel 1 : effectieven

niveau	aantal	%
1	66	24,4
2+	17	6,3
2	35	13
3	91	33,7
4	61	22,6
	270	

1.2. Statutair personeel

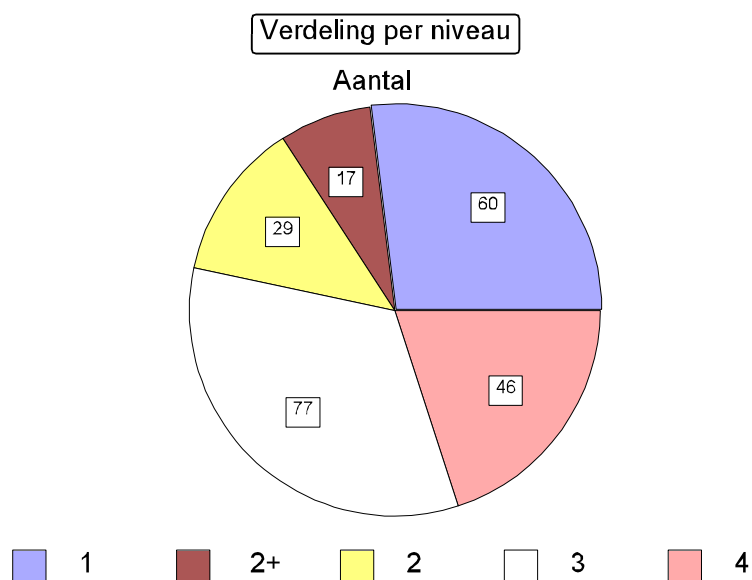
Op 30 augustus 2000 telde het administratief kader **229** statutaire betrekkingen (217 beschikbare), verdeeld als volgt :

tabel 2 : statutair personeel ⁽⁴⁸⁾

niveau	aantal	%	effectief
1	60	27,3	58
2+	17	7,4	17
2	29	12,7	29
3	77	33,6	68
4	46	20,1	45
	229		217

⁽⁴⁷⁾ 270 effectief aanwezige personeelsleden - 217 statutaire betrekkingen die effectief zijn ingevuld

⁽⁴⁸⁾ Tot op heden bestaat het niveau 2+ niet bij de Raad van State, behalve voor de 2 programmeurs. Volledigheidshalve worden de rangen 27/1,25/1,22/4 & 21/2 (behalve 1 rekenplichtig opsteller) bij het niveau 2+ gerekend

1.3. Contractueel personeel

Er waren 53 contractuele personeelsleden, 15 in het kader van de UTB-projecten en 38 in het kader van vervangingen van statutaire en contractuele personeelsleden die gebruik maakten van de geldende arbeidsherverdelende middelen, langdurige afwezigheden & zwangerschapsverloven (voor contractuelen), detachering, ...

1.4. Effect van de arbeidsherverdelende maatregelen

Het is een feit dat de arbeidsherverdelende maatregelen een steeds groter succes kennen. Ruim 21 % van het aantal effectieven geniet van dergelijke maatregelen. Het laat zich aanzien dat dit aantal nog zal stijgen.

Tabel 3 : effect arbeidsherverdelende maatregelen

regime	aantal	%	tewerkstellingseffect
4/5	39	13,6	8 FTE
halftijdse loopbaanonderbreking	17	5,9	8,5 FTE
voltijdse loopbaanonderbreking	4	1,4	4 FTE
totaal	60	21	20,5 FTE

1.5. Bijkomende wervingen in functie van de werkdruk

Om tegemoet te komen aan de bijkomende verwachte werkdruk inzake het vreemdelingencontentieux en meer bepaald inzake de regularisatiedossiers werd in het voorbije gerechtelijk jaar 1999-2000 in het kader van de uitzonderlijke en tijdelijke behoeften (UTB) een contingent van 66 bijkomende contractuele werknemers toegekend om aan de achterstand inzake het vreemdelingencontentieux (zonder regularisatie) te verhelpen, verdeeld als volgt :

tabel 4 : project 9.3 - indeling naar niveau & aantal

9.3. Asiel	
Niveau 1	23
Niveau 2	19
Niveau 3	18
Niveau 4	6

De werving van deze bijkomende personen is voorzien voor het gerechtelijk jaar 2000-2001.

Bovendien werd de tewerkstelling voortgezet van deze personen binnen het UTB-kader voor de volgende projecten :

tabel 5 : andere UTB-projecten

project	N1	N2+	N2	N3	N4	3
9.1. Wetgeving			2	2		4
9.2. 4 jarenplan afdeling Administratie			1	3	3	7
9.4. Art.77,§1 Gecoörd. Wetten	2					2
9.5. Art.84 bis G.W.		2				2
	2	2	3	5	3	15

IX. DIVERSEN

A. COMMISSIE DOCUMENTATIE

1. Inleiding.

De bibliotheek wordt beheerd door een "commissie", die is opgericht door de algemene vergadering van de Raad van State en die bestaat uit vertegenwoordigers van de Raad, het Auditoraat, het Coördinatiebureau, de Griffie en de dienst Overeenstemming der Teksten. Ten gevolge van een buitengewone vergadering op 28 oktober 1998 heeft de commissie vanaf februari 1999 zitting gehouden onder de naam "werkgroep documentatie". Deze vergaderingen werden bijgewoond door vertegenwoordigers van de informaticadienst en documentalisten van het coördinatiebureau.

Op 22 juni 1999 heeft de algemene vergadering besloten de bibliotheekcommissie en de specifieke commissie documentatie samen te voegen en heeft ze de heer BAERT, staatsraad, als voorzitter aangewezen. In die nieuwe commissie, "Commissie Documentatie" genaamd, hebben een lid van de informaticadienst en een documentalist officieel zitting.

De commissie heeft tijdens het jaar 1999-2000 zes vergaderingen gehouden waarin ze zoals ieder jaar een aantal beslissingen heeft moeten nemen om de ontwerpbegroting op te stellen en de documentatie bij te werken en te computeriseren.

2. Bevoegdheid van de Commissie Documentatie.

De algemene vergadering van de Raad van State heeft, zoals reeds aangehaald, op 22 juni 1999 beslist de bibliotheekcommissie en de commissie ad hoc voor de documentatie te fuseren tot een nieuwe commissie met een beperkt aantal leden en met als algemene opdracht het documentatie-aanbod te rationaliseren.

Bij beslissing van 23 mei 2000 heeft de algemene vergadering de bevoegdheden van de Commissie Documentatie gepreciseerd. Aldus is deze commissie niet alleen bevoegd voor de interne documentatie, maar ook voor de externe documentatie, dit is de van buiten de Raad van State consulteerbare documentatie (bijvoorbeeld de website van de Raad van State). Verder is bepaald dat de Commissie Documentatie als stuurgroep fungeert en de documentatiebehoefte van de Raad van State onderzoekt om op basis van die behoeftenstudie de beleidslijnen vast te stellen en een planning op te maken. Ook de opvolging van de uitvoering van de beleidslijnen en de planning, is een taak van de Commissie. De coördinator bedoeld in artikel 76 R.v.St.-wet wordt belast met de coördinatie van de uitvoering door de verschillende diensten van de beleidslijnen vastgesteld door de Commissie.

3. Samenstelling van de Commissie Documentatie.

De Commissie Documentatie telt volgende leden :

J. Baert,	staatsraad, voorzitter van de Commissie,
J. Messinne,	staatsraad,
P. Liénardy,	staatsraad,
G Jacobs,	eerste auditeur-afdelingshoofd, coördinator van de documentatie- verwerking ⁽⁴⁹⁾ ,
K. Vermassen,	eerste referendaris-afdelingshoofd,
R. Quintin,	eerste referendaris,
J.-F. Neuray,	auditeur,
D. Langbeen,	hoofdgriffier,
A.-M. Rooseleer,	eerste taaladviseur,
F. Mordijck,	griffier-informaticus,
F. Franceus,	beheerder.

Naargelang van de te bespreken punten, worden op de vergaderingen ook niet-leden uitgenodigd.

4. Vergaderingen.

Tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 heeft de Commissie Documentatie zes keer vergaderd. De Commissie is voor het eerst bijeengekomen op 24 september 1999, en daarna ook op 1 december 1999 en 26 januari, 8 maart 26 april en 24 mei 2000.

5. Beslissingen.

5.1. Bibliotheek.

Op 24 september 1999 heeft de Commissie beslist tot aankoop van het programma LibraryWorld98 ten einde het collectie- en aankoopbeheer van de bibliotheek te informatiseren. Met LibraryWorld98 kunnen de verschillende onderdelen van een geautomatiseerd bibliotheekbeheer voor weinig geld worden geïntegreerd, namelijk het aankoopbeheer (budgetten, leveranciers, bestellingen, het visualiseren van de bestelde werken in de OPAC ⁽⁵⁰⁾), het beheer van de tijdschriften (follow-up van de inschrijvingen, gedetailleerde registratie van de verzamelingen), het beheer van de catalogisering (MARC-formaat ⁽⁵¹⁾ met instelbare parameters, beheer van de verschillende exemplaren), het beheer van de gebruikers (beschrijvende gegevens, lezerskaart), het beheer van de uitleningen (termijnen, overschrijding van de termijnen, reserveringen, het visualiseren in de OPAC van de uitgeleende werken), de OPAC (zoeken op woord, op titel, op auteur, op onderwerp, geavanceerde zoekfunctie met booleaanse operatoren via web-interface) en het opmaken van allerhande verslagen en statistieken. De bibliotheek heeft tevens streepjescodelezers aangekocht om de uitlening van werken doeltreffender en zorgvuldiger te kunnen beheren.

⁽⁴⁹⁾ Bij koninklijk besluit van 27 januari 2000 werd eerste auditeur-afdelingshoofd G. Jacobs belast met de coördinatie van de documentatieverwerking in de Raad van State in uitvoering van artikel 76, § 3 R.v.St.-wet.

⁽⁵⁰⁾ Online Public Access Catalog (catalogus bestemd voor raadpleging door het publiek).

⁽⁵¹⁾ Machine Readable Catalog (standaardformaat voor uitwisseling van bibliografische gegevens).

Sinds 1 mei 2000 verloopt het uitlenen van boeken door de bibliotheek aldus volledig geïnformatiseerd. Elk personeelslid van de Raad van State kan sindsdien vanop zijn PC het boekenbestand raadplegen en nagaan of een bepaald werk al of niet uitgeleend is.

Om de invoering van het elektronisch beheer van de uitleningen praktisch te organiseren, is door de Commissie Documentatie op 26 april 2000 een bibliotheekreglement aangenomen en uitgevaardigd.

De begroting 1999 van de bibliotheek, die 8.154.756 frank bedroeg, is voor het jaar 2000 teruggebracht tot 7.300.000 frank. Die begroting ressorteert onder de algemene begroting van de Raad van State.

5.2. Documentatienieuws.

Om haar documentair beleid toe te lichten ten overstaan van het personeel en om praktische informatie mede te delen, heeft de Commissie Documentatie een periodieke publicatie gelanceerd, genaamd *Documentatienieuws*.

5.3. Ariadne.

Om de toegang tot en de ontsluiting van de verschillende elektronische documentatiebronnen te verbeteren, is in het intranet van de Raad van State een overzicht van die bronnen opgenomen. Het gaat om een reeks HTML-pagina's die met een browser geraadpleegd kunnen worden en waarin linken naar of informatie over de verschillende documentaire bronnen zijn opgenomen. Het initiatief kreeg de naam Ariadne en is een voorafbeelding van de portaalsite waaraan op termijn wordt gewerkt.

5.4. Wetboeken.

Om het elektronisch raadplegen van wetboeken mogelijk te maken, heeft de Commissie op 8 maart 2000 beslist een netwerklisentie aan te kopen voor het gebruiken van de tweetalige Story-wetboeken (Kluwer). De financiële middelen daarvoor zijn vrijgemaakt door het tot een absoluut minimum beperken van het aantal papieren versies van deze wetboeken.

5.5. Vertaling van de arresten.

In haar vergadering van 24 mei 2000 heeft de Commissie Documentatie een ontwerp van koninklijk besluit uitgewerkt om de reglementering in verband met de vertaling van de arresten van de Raad van State aan te passen aan de regeling opgenomen in de wet van 4 augustus 1996.

5.6. Website en CD-ROM arresten.

Overeenkomstig het koninklijk besluit van 7 juni 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State werd de CD-ROM met de arresten van de Raad van State uitgegeven in de loop van de december 1999. Deze CD-ROM bevat de arresten van drie gerechtelijke jaren (1996-1999) en kreeg een nieuwe layout. Tevens werden de arresten overeenkomstig het koninklijk besluit van 7 juni 1997 verder gepubliceerd op de website van de Raad van State. De wettelijk niet

voorziene publicatie van de arresten via e-mail werd begin 2000 stopgezet om praktische redenen en omwille van de overlapping met de publicatie via de website. De Raad van State heeft reeds sinds 1996, als eerste rechtscollege in België, een eigen website ⁽⁵²⁾ om zijn documentatie voor het publiek en de andere overheden toegankelijk te maken.

In eerste instantie werden via deze weg de jaarverslagen gepubliceerd naast een aantal juridische documenten zoals de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het procedurereglement. Vanaf 1998 werd een aanvang gemaakt met de online publicatie van de arresten en andere voor de rechtzoekenden nuttige informatie. De toegang tot de PDF-documenten wordt aangeboden via een volledige tekstzoekfunctie. Het PDF (Portable Document Format) is gekozen als basis informatie-eenheid voor de documentaire applicaties van de Raad van State. Het is een multiplatform formaat waarvoor gratis leessoftware (reader) ter beschikking gesteld wordt. De lay-outinformatie uit het productieformaat wordt aldus perfect bewaard.

Teneinde de aangeboden informatie aan het publiek te verbeteren werd in 1999 beslist aanpassingen aan de website door te voeren. Aldus werd een rubriek van vaak gestelde vragen opgenomen (FAQ-Frequently Asked Questions) en een pagina met "links". Daarnaast werd in het licht van het toenemend aantal publicaties op de website tevens een "disclaimer" toegevoegd. Deze aanpassingen werden voltooid op 21 september 1999.

⁽⁵²⁾ <http://www.raadvst-consetat.be>.

BIJLAGE

Verslag betreffende de stand van de documentatieverwerking in de Raad van State (Artikel 76, § 3, tweede lid, Gec.W. op de Raad van State)

1.1. Paragraaf 3 van artikel 76 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, toegevoegd door de wet van 25 mei 1999, bepaalt enerzijds dat een lid van het auditoraat voor een hernieuwbare periode van drie jaar door de Koning belast wordt met de coördinatie van de documentatieverwerking van de Raad van State en anderzijds dat jaarlijks een verslag wordt opgesteld om gevoegd te worden bij het in artikel 119 bedoelde verslag⁽⁵³⁾.

1.2. Deze bepaling is één van de diverse bepalingen met betrekking tot de documentatieverwerking die in de voorbije jaren aan de gecoördineerde wetten op de Raad van State werden toegevoegd.

1.2.1. In de eerste plaats werd artikel 76 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State door artikel 28 van de wet van 4 augustus 1996⁽⁵⁴⁾ aangevuld met een bepaling waarbij de leden van het auditoraat ermee belast worden de documentatie betreffende de rechtspraak van de Raad van State in de vorm van geautomatiseerde bestanden bij te houden, te bewaren en ter beschikking te stellen⁽⁵⁵⁾. In de praktijk was het reeds zo dat de documentatie betreffende de rechtspraak op vrijwillige basis werd bijgehouden door de individuele leden van het auditoraat⁽⁵⁶⁾. Deze wetswijziging bevestigde dan ook in zekere zin een bestaande praktijk. Opvallend aan deze bepaling is evenwel dat uitdrukkelijk wordt verwezen naar het bijhouden van de documentatie in digitaal formaat.

(53) Wet van 25 mei 1999 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, van de wet van 5 april 1955 inzake de wedden van de ambtsdragers bij de Raad van State, alsook van het Gerechtelijk Wetboek (B. S., 22.06.1999).

(54) Wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, (B. S., 20.08.1996).

(55) Artikel 76, § 2 luidt als volgt : "De leden van het auditoraat worden ermee belast de documentatie betreffende de rechtspraak van de Raad van State in de vorm van geautomatiseerde bestanden bij te houden, te bewaren en ter beschikking te stellen".

(56) Naast de documentatie van de individuele leden van het auditoraat bestonden er nog publicaties zoals de Permanente Tabellen van de arresten van de Raad van State (UGA) en de Verzameling der Arresten van de Raad van State (UGA) waaraan auditeurs en staatsraden meewerkten; cf. CROMHEECKE, M. en LEFRANC, P., "De wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, een commentaar" TBP, 1996, 651-666.

Hoewel deze bepaling in essentie beoogt de documentatie betreffende de rechtspraak ter beschikking te stellen van de twee afdelingen van de Raad van State ⁽⁵⁷⁾ kan uit de verklaring van de Minister van Binnenlandse Zaken ⁽⁵⁸⁾ tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 4 augustus 1996 worden afgeleid dat bepaalde gegevens uit deze databanken in de toekomst eventueel ook extern verspreid mogen worden.

1.2.2. Voorts werd artikel 77 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, dat de taken van het coördinatiebureau omschrijft, aangevuld door artikel 21 van de reeds genoemde wet van 25 mei 1999 . Enerzijds werd de mogelijkheid gecreëerd om onder bepaalde voorwaarden de documentatie van het coördinatiebureau ter beschikking te stellen van het publiek. Anderzijds werd aan het coördinatiebureau opgedragen te zorgen voor de uitwerking en de verspreiding van de beginselen van de wetgevingstechniek.

1.2.3. Ten slotte zijn er nog de bepalingen die bij artikel 18 van de wet van 4 augustus 1996 werden ingevoegd in de gecoördineerde wetten op de Raad van State. Deze bepalingen beogen een ruime, snelle en rechtstreekse toegankelijkheid van de arresten van de Raad van State .

1.2.3.1. Artikel 28 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zoals het werd aangevuld, bepaalt thans dat de arresten van de Raad van State toegankelijk zijn voor het publiek en dat de Raad van State zorgt voor de publicatie van zijn arresten in de gevallen, in de vorm en onder de voorwaarden vastgesteld bij een in de ministerraad overlegd koninklijk besluit.

1.2.3.2. Tot uitvoering van voornoemd artikel 28 bepaalt het koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State ⁽⁵⁹⁾ in welke gevallen, onder welke voorwaarden en in welke vorm deze publicatie dient te geschieden.

1.2.3.3. Het ministerieel besluit van 3 februari 1998 tot bepaling van het informatienetwerk dat toegankelijk is voor het publiek en van de magnetische drager met het oog op de raadpleging en de registratie van de arresten van de Raad van State ⁽⁶⁰⁾ bepaalt ten slotte nog dat de publicatie concreet zal geschieden via een website op het Internet en via de jaarlijkse uitgave van een cd-rom.

2. Op 22 juni 1999 besliste de Algemene Vergadering van de Raad van State de pas opgerichte commissie ad hoc voor de documentatie en de bestaande bibliotheekcommissie met elkaar te versmelten tot een nieuwe "Commissie Documentatie" en het aantal leden ervan te beperken. Vastgesteld werd dat de bevoegdheden van de twee commissies elkaar overlapt en dat een hervorming zou

⁽⁵⁷⁾ Zie in dit verband het oorspronkelijk artikel 77 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

⁽⁵⁸⁾ Verslag, Gedr.St., Senaat, 1995-1996, nr. 1-321/6, 29. Zie ook: Hand., Senaat, 1997-98, 29 januari 1998, 1-161.

⁽⁵⁹⁾ B. S., 8 augustus 1997.

⁽⁶⁰⁾ B. S., 17 februari 1998.

bijdragen tot een rationalisering van de bevoegdheden en werkzaamheden ⁽⁶¹⁾. Bij koninklijk besluit van 27 januari 2000 werd eerste auditeur-afdelingshoofd, G. Jacobs, belast met de coördinatie van de documentatieverwerking van de Raad van State ⁽⁶²⁾.

2.1. Op 24 september 1999 had de eerste vergadering van de nieuwe Commissie Documentatie plaats. De commissie werd voorgezeten door J. Baert, staatsraad, en was samengesteld uit vertegenwoordigers van de diverse geledingen van de Raad van State. In totaal zou de documentatiecommissie tijdens het gerechtelijk jaar 1999/2000 zes keer vergaderen.

2.2. In een eerste fase werd naast de recurrente aankopen van boeken, tijdschriften en cd-roms en de goedkeuring van het nieuwe bibliotheekreglement vooral aandacht besteed aan de reorganisatie van de bibliotheek, waarbij vooral de beslissing tot informatisering van het beheer van de bibliotheek een belangrijke invloed had op de ontsluiting van de documentatie. Voor de bibliotheekgebruikers betekent dit dat zij on line inzage zullen hebben in het boekenbestand en tevens kunnen nagaan of het gewenste werk beschikbaar is.

Hierbij werd gebruik gemaakt van het programma voor bibliotheekbeheer "Library World 98". De vroegere catalogus die was opgemaakt in FileMaker Pro werd in dat programma ingevoerd en de bibliografische informatie werd vervolgens aangepast. Met Library World 98 kunnen de verschillende onderdelen van een geautomatiseerd bibliotheekbeheer voor weinig geld worden geïntegreerd, namelijk het aankoopbeheer (budgetten, leveranciers, bestellingen, het visualiseren van de bestelde werken in de OPAC) ⁽⁶³⁾, het beheer van de tijdschriften (follow-up van de inschrijvingen, gedetailleerde registratie van de verzamelingen), het beheer van de catalogisering (MARC-formaat ⁽⁶⁴⁾ met instelbare parameters, beheer van de verschillende exemplaren), het beheer van de gebruikers (beschrijvende gegevens, lezerskaart), het beheer van de uitleningen (termijnen, overschrijding van de termijnen, reserveringen, het visualiseren in de OPAC van de uitgeleende werken), de OPAC (zoeken op woord, op titel, op auteur, op onderwerp, geavanceerde zoekfunctie met booleaanse operatoren via web-interface) en het opmaken van allerhande verslagen en statistieken. De bibliotheek heeft tevens streepjescodelezers aangekocht om de uitlening van werken doeltreffender en zorgvuldiger te kunnen beheren.

⁽⁶¹⁾ Wat de bevoegdheden, de samenstelling, het budget, enz. van de Commissie Documentatie betreft wordt verwezen naar het activiteitenverslag van de Commissie Documentatie in het corpus van het jaarverslag.

⁽⁶²⁾ Cf. supra punt 1.1. Deze bepaling werd onder meer verantwoord vanuit de nieuwe behoeften van zowel de magistraten als van het publiek en vanuit de vaststelling dat gedurende verscheidene jaren leden van het auditoraat gedetacheerd waren met o.m. "als opdracht het verzekeren van de documentatie en de informatie van de Raad van State zowel intern als extern, inbegrepen Fedenet en de informatica" en dat "deze detacheringen beantwoorden aan een blijvende behoefte" (Gedr. St., Kamer, 1998-99, nr. 1960/2, 2).

⁽⁶³⁾ Online Public Access Catalog (catalogus bestemd voor raadpleging door het publiek).

⁽⁶⁴⁾ Machine Readable Catalog (standaardformaat voor uitwisseling van bibliografische gegevens).

2.3. In een tweede fase werd in het bijzonder aandacht besteed aan de kwaliteitscontrole van en de betere toegankelijkheid tot de beschikbare documentatie in digitaal formaat.

Op basis van een werkdocument opgesteld door F. Mordijck, griffier-informaticus in de informaticadienst, Ch. Stassart, documentalist in het coördinatiebureau en de coördinator werden de toegankelijkheid tot de informatie en documentatie en de kwaliteitscontrole van de documenten in digitaal formaat als beleidsprioriteiten naar voren geschoven door de documentatiecommissie.

2.4. De noodzaak van deze kwaliteitscontrole kwam eveneens als belangrijkste conclusie naar voren in het omstandige evaluatieverslag betreffende de publicatie van de arresten in het gerechtelijk jaar 1998/1999, dat door de coördinator op 29 februari 2000 aan de Heer Eerste Voorzitter werd bezorgd. Als gevolg hiervan werd gedurende meerdere maanden een systematische controle van de elektronische versies van de arresten van de gerechtelijke jaren 1999/2000 en 1994/1995 doorgevoerd met het oog op de samenstelling en de uitgave van de nieuwe CD-ROM bij de aanvang van het gerechtelijk jaar 2000.

Teneinde in de toekomst de noodzakelijke beleidsmaatregelen met het oog op een aangepaste kwaliteitscontrole te kunnen nemen werd door de documentatiecommissie op 26 januari 2000 tevens besloten tot een doorlichting van de documentflow binnen de Raad van State.

Deze dienstenopdracht werd in augustus 2000 toegewezen aan professor F. Scheelings (Interuniversity specialisation programme in Archives and Record Management) van de V.U.B.. De verwachte duur van de opdracht bedroeg drie maanden vanaf oktober 2000.

2.5. Wat de toegankelijkheid van de documentatie betreft dient nog vermeld te worden dat binnen het auditoraat in overleg met een aantal eindgebruikers een nieuwe gebruiksvriendelijke databank-arresten in FileMaker-Pro werd ontworpen. Deze databank zal in eerste instantie een systematische opname van samenvattingen van de Nederlandstalige arresten van de Raad van State vanaf 1 januari 2000 bevatten ⁽⁶⁵⁾. Tevens zullen de gegevens van de bestaande databank "Capita Selecta Arresten" hierin worden opgenomen. De databank is opgebouwd rond een trefwoordenlijst in een boomstructuur.

2.6. Voorts besloot de documentatiecommissie nog een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de vertaling van de arresten van de Raad van State op te stellen. Dit besluit werd op 15 september 2000 door de Ministerraad goedgekeurd.

2.7. Ten slotte werd overeenkomstig het hierboven vermelde koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State de CD-ROM met de arresten van de Raad van State uitgegeven in de loop van december 1999. Deze CD-ROM bevatte de arresten van drie gerechtelijke jaren (1996-1999) en kreeg een nieuwe lay-out. Tevens werden de arresten verder gepubliceerd op de website van de Raad van State. De wettelijk niet voorgeschreven publicatie van de arresten via e-mail werd echter begin 2000 stopgezet om praktische redenen en vanwege de overlapping met de publicatie via de website.

De Raad van State had reeds in 1996, als eerste rechtscollege in België, een eigen website ⁽⁶⁶⁾ ontwikkeld teneinde zijn documentatie voor het publiek en de andere overheden toegankelijk te maken. In eerste instantie werden via deze weg de jaarverslagen gepubliceerd naast een selectie van juridische documenten zoals de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het procedurereglement. Vanaf 1998 werd

⁽⁶⁵⁾ Aan Franstalige zijde bestaat er een gegevensbank die sedert 1996 de in WP-formaat opgemaakte korte inhoud van de arresten bevat en lijsten van trefwoorden. Een en ander kan ook worden geraadpleegd via Adobe Acrobat.

⁽⁶⁶⁾ [Http://www.raadvst-consetat.be](http://www.raadvst-consetat.be)

een aanvang gemaakt met de on line publicatie van de arresten en andere nuttige informatie voor de rechtzoekenden.

De toegang tot de PDF-documenten wordt aangeboden via een volle-tekstzoekfunctie. Het PDF (Portable Document Format) werd gekozen als basis informatie-eenheid voor de documentaire applicaties van de Raad van State. Het is een multiplatform formaat waarvoor gratis leessoftware (reader) ter beschikking gesteld wordt. De lay-out informatie uit het productieformaat wordt aldus perfect bewaard.

Teneinde de aangeboden informatie aan het publiek te verbeteren werd in 1999 besloten aanpassingen aan de website door te voeren. Zo werd een rubriek van vaak gestelde vragen opgenomen (FAQ-Frequently Asked Questions) evenals een pagina met "Links" naar andere websites. Daarnaast werd in het licht van het steeds toenemend aantal publicaties op de website tevens een "disclaimer" toegevoegd. Deze aanpassingen werden voltooid einde september 1999.

Guido Jacobs
Eerste Auditeur-Afdelingshoofd

B. INFORMATICA BIJ DE RAAD VAN STATE

1. Samenstelling van de commissie

De commissie informatica werd opgericht door de algemene vergadering van de Raad van State.

Ze is samengesteld uit leden die allen stemgerechtigd zijn :

de heer P. LIÉNARDY,	staatsraad, voorzitter,
de heer M. ROELANDT,	auditeur-generaal,
de heer G. JACOBS,	eerste auditeur-afdelingshoofd,
mevrouw D. LANGBEEN,	hoofdgriffier,
de heer Fr. FRANCEUS,	beheerder ⁽⁶⁷⁾ .

De leden van de dienst informatica nemen met raadgevende stem deel aan de vergaderingen ⁽⁶⁸⁾ van de commissie. Zij zorgen bij toerbeurt voor het secretariaat ervan.

2. Dienst informatica

Deze dienst bestaat uit acht personen :

- a) een griffier-informaticus, die diensthoofd is,
- b) twee informatici, van niveau 1,
- c) twee programmeurs, van niveau 2+,
- d) drie personeelsleden belast met uitvoerende taken, van wie één halftijds.

De dienst staat onder leiding van de informaticacommissie.

Een deel van de administratieve, budgettaire of financiële taken met betrekking tot de informatica wordt uitgevoerd door de algemene administratieve diensten, die onder het gezag van de beheerder van de Raad van State staan ⁽⁶⁹⁾.

⁽⁶⁷⁾ Tot 13 januari 2000 (koninklijk besluit van 21 januari 2000).

⁽⁶⁸⁾ Sinds mei 2000 wordt niet meer om de maand, maar om de zes weken vergaderd. In juli en augustus vinden geen vergaderingen plaats.

⁽⁶⁹⁾ Met toepassing van artikel 102bis van de gecoördineerde wetten "(...) benoemt (de Koning), bij een in Ministerraad overlegd besluit en na advies van de algemene vergadering van de Raad van State en van de auditeur-generaal, een beheerder die belast is met het administratieve beheer van de Raad van State en zijn infrastructuur, voor een hernieuwbare periode van drie jaar". De beheerder oefent zijn bevoegdheden uit onder het gezag en de leiding van de eerste voorzitter en de auditeur-generaal.

Tijdens dit gerechtelijk jaar is na het vertrek van een vastbenoemde informaticus een arbeidscontractant in dienst genomen.

3. Taak van de commissie

De taak van de commissie is de jongste jaren grosso modo dezelfde gebleven ⁽⁷⁰⁾. Ze voert de beleidslijnen en keuzen van de commissie documentatie uit die door de algemene vergadering is opgericht.

De commissie beraadslaagt en beslist jaarlijks, bij de voorbereiding van de begroting, over de geraamde uitgaven en de projecten die dienen te worden uitgevoerd, op basis van een door de beheerder voorbereide nota. Ze beraadslaagt over de lijst van de door de dienst op stapel gezette informaticaprojecten. In deze zogenaamde "to do"-lijst wordt een onderscheid gemaakt tussen het terugkerende werk binnen de dienst en de projecten voor de aankoop van materiaal en software, de uitbouw van het net, de verbetering van de kwaliteit van de dienst, het beheer van de website, enz.

Als lid van de commissie heeft de beheerder tot taak te informeren en te coördineren, aangezien hij voor een deel zorgt voor het budgettair en financieel beheer van de instelling en doordat hij de leiding heeft over de algemene diensten, die tot taak hebben sommige overheidsopdrachten uit te voeren, namelijk die welke geen bijzondere kennis inzake informatica vergen.

4. Taak van de informaticadienst

De dienst voert de gebruikelijke taken uit die noodzakelijk zijn voor de goede werking van hoogwaardige informaticamiddelen, in de eerste plaats de aankoop en het beheer van materiaal, met inbegrip van de servers en van het computernetwerk, en vervolgens de aankoop of de ontwikkeling en het updaten van de toepassingen die een adequate gegevensverwerking in alle diensten van de instelling mogelijk maken.

De dienst informatica stelt de middelen en de ondersteuning ter beschikking die nodig zijn om de leden van het auditoraat in staat te stellen de taak te vervullen die hun bij artikel 76, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State toevertrouwd is. Zij zijn er immers mee belast de documentatie betreffende de rechtspraak van de Raad van State in de vorm van geautomatiseerde bestanden bij te houden, te bewaren en ter beschikking te stellen.

De dienst verleent bijzondere steun bij de uitwerking van de door het coördinatiebureau beheerde projecten. Hij onderhoudt ook de website.

5. Overzicht van de informaticamiddelen van de Raad van State

a) Beschrijving van het netwerk

Het interne netwerk van de Raad van State verbindt vijf gebouwen die op de computerzaal aangesloten zijn via optische kabels van 100 Mbits/sec. na de installatie van een stervormige *switch*. In de computerzaal zijn de servers rechtstreeks op de *switch* aangesloten via een verbinding van 100 Mbits/sec. In elk gebouw zijn alle computers aangesloten via een UTP-kabel (10 Mbits/sec.) en in stervorm verbonden via één *hub* per gebouw.

⁽⁷⁰⁾ Zie jaarverslag 1997-1998, blz. 139 en 1998-1999, blz. 203

b) Servers

De Raad van State gebruikt acht gecentraliseerde servers. Samengevat ⁽⁷¹⁾ gaat het om een bestandenserver, een print- en cd-romserver, een DHCP-server, een toepassingsserver, een server "FileMakerPro", een mailserver, een webserver en een server waarmee de personeelsgegevens worden beheerd (Shérazade) door de personeelsdienst.

c) Computers

Type	Modellen meer dan drie jaar oud (van voor 1997)	Modellen minder dan drie jaar oud (1997-2000)	Totaal
Draagbaar	40	78	118
Kantoormodel	134	129	263
Totaal	174	207	381

d) Printers

Type	Modellen meer dan drie jaar oud (van voor 1997)	Modellen minder dan drie jaar oud (1997-2000)	Totaal
Inktprieter	2	3	5
Laserprieter	100	196	296
Totaal	102	199	301

6. Begrotingsmiddelen uitgetrokken voor de informatisering

a) Cijfers

De begrotingsmiddelen zijn ingeschreven onder twee basisallocaties die los staan van de overige werkings- of investeringskredieten van de Raad van State, namelijk:

B.A. 13 59 03 1220 - Allerhande werkingsuitgaven met betrekking tot de informatisering van de Raad van State.

(in miljoenen frank)					
1998	1999	2000	2001	2002	2003
10,3	7,7	7,0	7,0	7,0	7,0

⁽⁷¹⁾ Voor nadere gegevens, zie jaarverslag 1998-1999, hoofdstuk IX, B, 5, b en c.

B.A. 13 59 03 7408 - Allerhande uitgaven voor aankoop van computerapparatuur.

(in miljoenen frank)					
1998	1999	2000	2001	2002	2003
9,8	11,5	11,8	11,0	11,0	11,0

b) Toelichting

De periode waarop dit openbaar jaarverslag betrekking heeft, overlapt twee begrotingsjaren, namelijk de kalenderjaren 1999 en 2000. Wat de lopende uitgaven (A.B. 1220) voor het begrotingsjaar 2000 betreft, is de vermindering van de allocatie te wijten aan een vermindering van de kosten voor het onderhoud van oude PC's als gevolg van de aankoop van nieuwe PC's waarvoor een waarborg van drie jaar geldt. Wat de kapitaaluitgaven (B.A. 7408) voor datzelfde begrotingsjaar betreft, worden de extra middelen die het Parlement in 1999 heeft toegestaan, gehandhaafd. Met deze allocatie kunnen nieuwe computers voor nieuwe personeelsleden worden aangekocht en kunnen verouderde systemen geleidelijk aan worden vervangen. Voor het overige wordt verwezen naar de toelichting bij elke basisallocatie in de verantwoording van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2000 ⁽⁷²⁾.

7. Verwezenlijkingen tijdens de periode 1999-2000

a) Millenniumbug

Overeenkomstig de richtlijnen van de regering en met samenwerking van de computerfirma die het systeem onderhoudt, is het systeem geen enkele keer uitgevallen tijdens de overgang naar het jaar 2000, omdat alle nodige aanpassingen tijdig waren gedaan.

b) Servers

Het prestatievermogen van de servers van het netwerk van de Raad van State is verhoogd, zodat die servers meer informatie kunnen opslaan. Zo is de capaciteit van server SNXI Olivetti opgetrokken van 12Gb tot 18Gb en heeft de FileMakerPro-server van Siemens 10Gb bijgekregen, waardoor het geheugen van die server van 128Mb tot 256Mb is uitgebreid.

⁽⁷²⁾ Gedr. St., Kamer van volksvertegenwoordigers, zitting 1999/2000, doc.50 0198/002, eerste deel, blz. 417 tot 419.

c) **Netwerken**

De 381 computers van de Raad van State zijn alle verbonden met het interne netwerk. Elektronische post kan worden verstuurd via Eudora Light. 220 computers hebben toegang tot FEDENET, het intranet van de federale regering. 174 computers hebben toegang tot het internet. De bescherming van de hardware en software van dat systeem is versterkt en wordt bijgehouden.

De bandbreedte voor de dienst BELNET is verdubbeld. Ze is opgetrokken van 64kb/sec. tot 128kb/sec.

d) **Hardware**

De hardware wordt stapsgewijs vernieuwd naargelang van de toegekende begroting. Zo zijn 70 kantoorcomputers van het type Pentium III-450, 15 draagbare computers van het type Pentium III-333 en 10 persoonlijke laserprinters aangekocht en geïnstalleerd.

e) **Software**

Tijdens deze periode heeft de dienst informatica de behoefte bestudeerd om van besturingsprogrammatuur en tekstverwerkingsprogramma te veranderen. De commissie informatica heeft besloten om de huidige programma's te updaten. De dienst is belast met het voorbereiden van het plaatsen van een overheidsopdracht om de nodige licenties voor Windows 98 SE en WordPerfect Corel 2000 te verwerven. Wat het tekstverwerkingsprogramma betreft, is voor een upgrade van WordPerfect gekozen omdat het personeel gewoon is met WP te werken en er wellicht sneller en efficiënter mee overweg kan dan met een volledig nieuw programma. Die keuze is ook ingegeven door het feit dat de bestanden die met dit tekstverwerkingsprogramma worden aangemaakt, minder vatbaar voor virussen zijn. De installatie is aangevat op het einde van de periode en zal tijdens de volgende periode worden voortgezet.

Er zijn licenties voor File Maker Pro aangekocht en geïnstalleerd, zodat de databanken van het coördinatiebureau kunnen worden ingekeken.

f) Website

De website van de Raad van State ⁽⁷³⁾ is al regelmatig bijgewerkt, maar dat vraagt veel zorg en energie.

g) Productie van de CD-rom

De tweede CD-rom van de Raad van State bevat de arresten van de gerechtelijke jaren 1996 tot 1999.

h) Toepassingen ProAdmin en ProLex

ProLex, dat vooral door de afdeling wetgeving wordt gebruikt, is bijgewerkt. Die bijwerking is vooral bedoeld om rekening gehouden met de nieuwe procedure waarbij de afdeling wetgeving 15 dagen de tijd heeft om bij zaken waarvoor geen advies binnen een bepaalde termijn wordt gevraagd, na te gaan of de voorafgaande vormvereisten correct zijn vervuld ⁽⁷⁴⁾. Andere wijzigingen zijn bedoeld om makkelijker te weten te komen wie het advies heeft aangevraagd. Zulke verbeteringen maken Prolex nog efficiënter.

ProAdmin wordt hoofdzakelijk gebruikt door de diensten van de afdeling administratie. Die toepassing is in 1997 herschreven en wordt binnen de instelling geüpdated.

Deze toepassing is gewijzigd om rekening te houden met de inwerkingtreding van de volgende regelgevende teksten :

- a) het koninklijk besluit van 26 juni 2000 tot wijziging van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State ⁽⁷⁵⁾;
- b) het koninklijk besluit van 26 juni 2000 tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 5 en 7 van de wet van 25 mei 1999 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, van de wet van 5 april 1955 inzake de wedden van de ambtsdragers bij de Raad van State, alsook van het Gerechtelijk Wetboek (2);
- c) het koninklijk besluit van 26 juni 2000 tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State (2);

⁽⁷³⁾ Adres : <<http://www.raadvst-consetat.be>>.

⁽⁷⁴⁾ Artikel 23 van de wet van 25 mei 1999 tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, van de wet van 5 april 1955 inzake de wedden van de ambtsdragers bij de Raad van State, alsook van het Gerechtelijk Wetboek (Belgisch Staatsblad van 22 juni 1999).

⁽⁷⁵⁾ Belgisch Staatsblad van 15 juli 2000; inwerkingtreding op 1 augustus 2000.

- d) het koninklijk besluit van 9 juli 2000 houdende bijzondere procedureregeling inzake geschillen over beslissingen betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (2).

Die wijzigingen waren alleen mogelijk dankzij de hechte samenwerking tussen het auditoraat, de griffie en de dienst informatica, die van het begin af bij de eerste ontwerpen over de nieuwe regelgeving is betrokken. Toen de besluiten in werking traden, was ProAdmin volledig klaar voor gebruik.

Op verzoek van de hoofdgriffier heeft de dienst zich gebogen over de elektronische berichten en kennisgevingen die tijdens de procedure binnenkomen. Dat onderzoek zal worden voortgezet in samenwerking met de griffie van de afdeling administratie.

8. Slotbeschouwingen

De dienst informatica wordt nog steeds geconfronteerd met de snelle en aanhoudende ontwikkeling van hardware en software. Die ontwikkeling leidt tot een paradox : heel wat gebruikers worden veeleisender ten aanzien van de hardware en software die hun ter beschikking worden gesteld, omdat ze thuis vaak over materiaal beschikken dat soms nog efficiënter is. Zij willen op hun werk dezelfde efficiëntie. Tegelijk zijn er gebruikers die merken dat ze de vooruitgang alleen kunnen bijbenen als ze daarbij begeleid worden en die vragen om opleidingen over de nieuwe computerprogramma's. Uiteindelijk is men afgestapt van het idee om een leslokaal in te richten, omdat het materiaal herverdeeld is onder nieuwe personeelsleden. Uit ervaring blijkt dat computeropleidingen veel tijd vergen, terwijl het werk zich opstapelt.

De huidige begrotingskredieten voor computerisering moeten worden gehandhaafd : computermateriaal veroudert immers snel en moet dus regelmatig worden vernieuwd. Vijf jaar lijkt in dat opzicht een redelijke levensduur. Voorts moeten ook voldoende middelen ter beschikking worden gesteld voor het updaten van softwareprogramma's, aangezien de oude versies door efficiëntere systemen worden vervangen en de leveranciers voor die oude versies geen klantenservice meer verlenen.

Tot op heden heeft men dankzij de lage prijzen voor computermateriaal nieuw materiaal kunnen aankopen, hetgeen noodzakelijk was vanwege de personeelsuitbreidingen. Elke uitbreiding van vast of contractueel personeel moet gepaard gaan met een gelijklopende verhoging van het aantal computers, zonder oud materiaal te recupereren. Uit ervaring is gebleken dat zo'n noodoplossing contraproductief is voor de instelling.

Net zoals overal blijft het heel moeilijk personeel te vinden, zowel wegens de administratieve procedures als wegens de situatie op de arbeidsmarkt. Aanneming van diensten is, ondanks de kostprijs, een snelle en efficiënte manier om de capaciteit van het systeem op het hoogst mogelijke niveau te houden en zo goed mogelijk aan de behoeften van de gebruikers te voldoen.

C. GEBOUWEN

In het vorig verslag voor het gerechtelijk jaar 1998-1999 werd de opmerking gemaakt dat "De Raad van State beschikt thans over 5 gebouwen, die met uitzondering van een tiental lokalen na, volledig volzet zijn ..." ⁽⁷⁶⁾.

De geplande komst van 66 nieuwe personeelsleden en het opvullen van vacatures n.a.v. de arbeidsherverdelende maatregelen stelt opnieuw de vraag naar de ruimte om deze personen te huisvesten binnen deze krappe ruimte. Na heel wat prospectie en intern overleg werden bij de overheid en de Inspectie van Financiën 3 scenario's ingediend om bijkomende ruimte in huur te kunnen nemen in de Wetenschapsstraat 37.

⁽⁷⁶⁾ 5.b. Aspecten inzake materiële infrastructuur, p. 141.

D. BEGROTING

De begroting van de Raad van State vormt afdeling 59 van de begroting van het Ministerie van Binnenlandse zaken.

Op de begroting voor het jaar 2000 ⁽⁷⁷⁾ staan de volgende bedragen :

Afdeling 59 RAAD VAN STATE	Aangepaste begroting 99	Oorspronkelijke begroting	Aangepaste begroting
Bezoldigingen vastbenoemd personeel	676.2	689.9	729.4
Bezoldigingen niet-vastbenoemd personeel	48.5	66.0	66.0
Uitgaven van de sociale dienst	0.8	1.3	1.3
Bestendige uitgaven	48.7	47.4	49.0
Uitzonderlijke aankopen	2.0	1.0	1.0
Duurzame roerende goederen	6.0	5.6	7.2
Computerisering	7.7	7.0	7.0
Administratieve rechtspraak ⁽⁷⁸⁾	1.0	1.0	1.0
Colloquium Raden van State E.U.	-	-	-
Arresten van de Raad van State	-	-	-
Aankoop van informatica-apparatuur	11.5	11.0	11.0
TOTALEN voor het programma en de organisatieafdeling 59	802.4	830.2	872.9

⁽⁷⁷⁾ Verantwoordingsnota en gedetailleerde lijst van de kredieten die door de Kamer van volksvertegenwoordigers zijn toegestaan : Zie Gedr. St., Kamer van volksvertegenwoordigers, 0198/002 - 1999-2000, blz. 413-419. Wet van 24 december 1999 houdende de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 2000 (Belgisch Staatsblad van 16 maart 2000; 2de uitgave).

⁽⁷⁸⁾ Begrotingsfonds.

De Minister van Binnenlandse zaken heeft het ontwerp van begroting van de Raad van State toegelicht als volgt : ⁽⁷⁹⁾

"De toepassing van het beginsel van openbaarheid van bestuur op de Raad van State houdt enerzijds in dat de burgers zonder moeilijkheden kennis kunnen nemen van de rechtspraak van dit hoog rechtscollege en anderzijds dat de arresten die het velt uitgesproken kunnen worden binnen een redelijke termijn.

(...)

Wat de tweede doelstelling betreft, moet vastgesteld worden dat de Raad van State te kampen heeft met een vrij aanzienlijke achterstand op het vlak van de rechtsbedeling, die hoofdzakelijk te wijten is aan de toevloed van asielzoekers de laatste jaren, en aan de geschillen die eruit voortvloeien.

De Raad van State zet zich nochtans ononderbroken in om deze achterstand weg te werken, getuige hiervan het vierjarenplan bedoeld in artikel 120 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 12 januari 1973.

Artikel 24 van genoemde gecoördineerde wetten, zoals vervangen bij de wet van 4 augustus 1996, bepaalt overigens dat het lid van het auditoraat dat is aangewezen om het verslag van de zaak op te maken beschikt over een termijn van zes maanden om dit aan de kamer waarbij de zaak aanhangig is over te zenden; deze termijn gaat in op de dag waarop het lid van het auditoraat het volledige dossier van de zaak ontvangt.

Voorname wet van 4 augustus 1996 stelt evenwel dat deze bepaling, die van aard is om de achterstand van de Raad van State op het vlak van de rechtsbedeling weg te werken, slechts in werking treedt op de datum die door de Koning zal vastgesteld worden bij in Ministerraad overlegd besluit.

Het ligt in de bedoeling van de Regering een besluit in die zin ter ondertekening voor te leggen aan het Staatshoofd, wanneer de achterstand voortvloeiend uit de geschillen inzake asielzoekers volledig zal weggewerkt zijn."

⁽⁷⁹⁾

Ontwerp van algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2000; algemene beleidslijnen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken voor het begrotingsjaar 2000 (zie Gedr. St., Kamer van volksvertegenwoordigers, 0198/011 - 1999-2000, blz. 44-45).

E. NEVENACTIVITEITEN

Hier worden de verschillende nevenactiviteiten van de Raad van State en de magistraten ervan samengevat : officiële betrekkingen met Belgische en buitenlandse overheden of instellingen en met de pers; deelneming aan congressen, colloquia of aan werkzaamheden van internationale verenigingen; officiële delegaties of afvaardigingen van magistraten van de Raad van State; ontvangst van stagiairs, enz.

Net als in het jaarverslag 1998-1999 dient er te worden gewezen op de toenemende uitbreiding van de internationale contacten, onder meer van de verzoeken om juridische samenwerking die uitgaan van andere landen die hun systeem van berechting van geschillen van bestuur heropbouwen. De Raad van State besteedt hier bijzonder veel aandacht aan, daar zulke vergaderingen bevorderlijk zijn voor het leggen van contacten met buitenlandse collega's en het uitwisselen van nuttige informatie, terwijl ze terzelfder tijd bijdragen tot de internationale uitstraling van de Raad.

1. Betrekkingen met de Belgische overheden en met de pers

Er zij verwezen naar het jaarverslag 1994-1995 (blz. 162-163), waarin een algemene beschrijving wordt gegeven van de nauwe betrekkingen die de Raad van State onderhoudt met de verschillende ministers en de diverse overheden van de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten. Zulks geldt ook voor contacten met de pers.

2. Betrekkingen met buitenlandse overheden of instellingen

a) Ontvangst van buitenlandse delegaties of bezoekers uit het buitenland

- Op 28 september 1999 heeft Eerste Voorzitter STRYCKMANS een delegatie ontvangen van de Grondwettelijke Raad van Cambodja, geleid door Zijne Excellentie SON SOUBERT. Het onderhoud had betrekking op de werking van de Raad van State, in het kader van de zoektocht naar modellen voor de organisatie van een nieuwe instelling die wordt gevoerd door dit land, dat zijn democratisch bestel aan het heropbouwen is.

- Op 15 oktober 1999 heeft de Raad van State een delegatie van magistraten ontvangen van het Administratief Hof van Kreta, geleid door mevrouw Agapi GALENIANOU-CHALKIADAKI, Eerste Voorzitter van het Hof. Deze bezoekers zijn verwelkomd door kamervoorzitter R. ANDERSEN, hebben een terechtzitting van de VIIIe kamer bijgewoond en hebben deelgenomen aan een werkvergadering geleid door de heren J. DE BRABANDERE, kamervoorzitter, en P. GILLIAUX, eerste auditeur-afdelingshoofd. De gedachtewisseling had betrekking op de werking van administratieve rechtbanken en op de betrekkingen die de Raad van State onderhoudt met het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

- Op 22 november 1999 heeft de Raad van State een delegatie van hoge Russische magistraten ontvangen die onder de leiding stond van de heer Wjatscheslav M. LEBEDEV, voorzitter van het Hoog Gerechtshof van de Russische Federatie.

Het doel van dit door de Konrad ADENAUER Stichting georganiseerde bezoek was zich een idee te vormen van de mogelijkheden van samenwerking in juridische aangelegenheden. Deze bezoekers werden verwelkomd door staatsraad J. BOVIN.

- Op 24 november 1999 hebben Eerste Voorzitter J.-J. STRYCKMANS en de heer J. REGNIER, eerste auditeur - afdelingshoofd, een delegatie van parlementsleden ontvangen van de Nationale Assemblee van Burundi, geleid door de heer Stany SABUWANKA, secretaris-generaal van de Assemblee. Deze bezoekers waren geïnteresseerd in de werking van de Raad van State en inzonderheid in de werkzaamheden van de afdeling wetgeving.

- Dezelfde dag ontvingen de heren STRYCKMANS en REGNIER vervolgens mevrouw Elena CISMARU, ambtenaar van het Roemeense Parlement, en de heer Piotr BOZYM, ambtenaar van de juridische dienst van de Poolse Senaat.

Ook deze personen, die bij het Federale Parlement een stage volgden in het kader van de voorbereiding van de ambtenaren van de landen die kandidaat zijn voor toetreding tot de Europese Unie, waren in het bijzonder geïnteresseerd in de werkzaamheden van de afdeling wetgeving.

- Op 15 december 1999 heeft de Raad van State een delegatie ontvangen van de Commissie voor Europese integratie van de Senaat van de Tsjechische Republiek, welke delegatie uit drie senatoren bestond en geleid werd door mevrouw Jarmilla FILIPOVA. Tijdens dit bezoek werd vooral aandacht besteed aan de omzetting van de Europese richtlijnen.

De delegatie werd verwelkomd door de heer P. GILLIAUX, eerste auditeur-afdelingshoofd. Het onderhoud had betrekking op de problemen die kunnen rijzen wanneer gecontroleerd wordt of nationale wetten verenigbaar zijn met de Europese wetgeving.

- Op 16 juni 2000 zijn drie ambtenaren van de afdeling overheidsopdrachten van het Ministerie van Financiën en Begroting van de Democratische Republiek Congo door de Raad van State ontvangen in het kader van een vervolmakingsstage in openbaar bestuur aan het "Institut des Affaires publiques" van Charleroi.

Deze personen werden verwelkomd door staatsraad P. QUERTAINMONT, hebben een terechtzitting van de VIe kamer bijgewoond en hebben vervolgens van de heer P. QUERTAINMONT en van de heer P. NIHOUL, auditeur, uitleg gekregen over de terechtzitting en over de beslechting van geschillen inzake overheidsopdrachten.

b) Deelneming aan de activiteiten van de Internationale Vereniging van Hoge Administratieve Rechtscolleges

De raad van bestuur van de Vereniging is op 17 april 2000 bijeengekomen in Nicosia (Cyprus). De Raad van State van België was er vertegenwoordigd door de heer Y. KREINS, staatsraad.

c) Deelneming aan de activiteiten van het vast comité voor de colloquia van de Raden van State van de landen van de Europese Unie

Het XVIIe colloquium van de Raden van State en de Hoogste Administratieve Rechtscolleges van de lidstaten van de Europese Unie heeft plaatsgehad te Wenen van 7 tot 10 mei 2000. De Belgische delegatie bestond uit de heren J.-J. STRYCKMANS, eerste voorzitter, M. ROELANDT, auditeur-generaal, W. DEROOVER, voorzitter, en Y. KREINS en P. LEMMENS, staatsraden.

Zoals aangegeven in het jaarverslag 1998-99, had het colloquium als thema : "De invloed van artikel 6 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens op de procedures bij de hoogste administratieve rechtscolleges en de Raden van State". Het Belgische rapport werd voorgesteld door de heer P. LEMMENS, staatsraad.

Tijdens hetzelfde Colloquium zijn de statuten aangenomen van de Vereniging van de Raden van State en van de Hoge Administratieve Rechtscolleges van de Europese Unie ⁽⁸⁰⁾ tot de oprichting van welke vereniging besloten was tijdens het 16e Colloquium dat van 14 tot 17 juni 1998 te Stockholm heeft plaatsgehad.

Het ontwerpstatuut was opgesteld door een multilaterale werkgroep onder Belgisch voorzitterschap.

De structuur van de nieuwe vereniging is de volgende.

1/ De Algemene Vergadering

De algemene vergadering bestaat uit alle leden die er zitting in hebben. De leden van de nieuwe vereniging zijn :

-	voor de Europese Unie	:	het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen,
-	voor België	:	de Raad van State,
-	voor Denemarken	:	de <i>Supreme Court</i> ,
-	voor Duitsland	:	het <i>Bundesverwaltungsgericht</i> ,
-	voor Finland	:	de <i>Supreme Administrative Court</i> ,
-	voor Frankrijk	:	de <i>Conseil d'Etat</i> ,
-	voor Griekenland	:	de <i>Council of State</i> ,
-	voor Groot-Brittannië	:	de <i>Royal Courts of Justice</i> ,
-	voor Ierland	:	de <i>Supreme Court</i> ,
-	voor Italië	:	de <i>Consiglio di Stato</i> ,
-	voor Luxemburg	:	de <i>Conseil d'Etat</i> en de <i>Cour administrative</i> ,
-	voor Nederland	:	de Raad van State,
-	voor Oostenrijk	:	het <i>Verwaltungsgerichtshof</i> ,
-	voor Portugal	:	de <i>Supremo Tribunal Administrativo</i> ,
-	voor Spanje	:	de <i>Tribunal Supremo</i> ,
-	voor Zweden	:	de <i>Supreme Administrative Court</i> .

2/ De Raad van Bestuur

De vereniging wordt voorgezeten door de voorzitter van het rechtscollege dat het tweejaarlijkse colloquium organiseert. De voorzitter van de instelling die het laatste colloquium georganiseerd heeft en de voorzitter van de instelling die het volgende colloquium organiseert zijn de twee ondervoorzitters. De secretaris-generaal, de penningmeester en de financieel commissaris worden door de algemene vergadering verkozen.

⁽⁸⁰⁾ Raadpleeg, voor nadere inlichtingen, de website van de Raad van State.

De raad van bestuur is als volgt samengesteld :

- Voorzitter : de heer Pekka HALLBERG, voorzitter van de Supreme Administrative Court van Finland;
- Ondervoorzitter : de heer Clemens JABLONER, voorzitter van het Verwaltungsgerichtshof van Oostenrijk;
- Ondervoorzitter : de heer Herman TJEENK WILLINK, vice-president van de Raad van State van Nederland;
- Secretaris-generaal : de heer Yves KREINS, staatsraad bij de Raad van State van België;
- Penningmeester : de heer OOSTING, staatsraad bij de Raad van State van Nederland;
- Financieel Commissaris : de heer AZEVEDO MOREIRA, ondervoorzitter van de Supremo Tribunal Administrativo van Portugal.

3/ Het Secretariaat-Generaal

Het secretariaat-generaal is gevestigd op het adres van de Raad van State van België.

Volgens de statuten hebben de werkzaamheden hoofdzakelijk betrekking op de omzetting en toepassing van het communautair recht.

In eerste instantie gaat het voornamelijk om drie activiteiten, waar achteraf andere kunnen bijkomen.

In de eerste plaats gaat het om de voortzetting van de colloquia die om de twee jaar georganiseerd worden en waarvan er sommige reeds gehandeld hebben over thema's die rechtstreeks op het communautair recht betrekking hebben. Zo handelde het in 1996 te Brussel gehouden colloquium over "La transposition en droit interne des directives de l'Union européenne". Het volgende colloquium zal in 2002 te Helsinki plaatsvinden en gewijd zijn aan de prejudiciële vragen die aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen worden voorgelegd.

In de tweede plaats wordt overwogen een gegevensbank aan te leggen, die de volgende gegevens zou kunnen bevatten :

- a. enerzijds gegevens over alle werkzaamheden die op de colloquia verricht worden,
- b. anderzijds, naarmate ze door de leden van de vereniging worden overgezonden :
 - de belangrijkste arresten over de toepassing van het communautair recht,
 - de belangrijkste adviezen over de omzetting van richtlijnen in het intern recht.

In de derde plaats wordt overwogen de uitwisseling van magistraten te bevorderen. Vooral voor de jongste magistraten is het zeer interessant een stage te volbrengen bij een Raad van State of een hoog administratief rechtscollege van een andere lidstaat.

d) Deelneming aan colloquia of vergaderingen in het buitenland

- Een grote delegatie van de Raad van State heeft deelgenomen aan het internationaal colloquium dat van 13 tot 15 december 1999 te Parijs is gehouden onder het thema "Le contrôle de l'administration : techniques, étendue et effectivité des contrôles". De delegatie werd geleid door Eerste Voorzitter J.-J. STRYCKMANS, die vergezeld was van de heer J. BORRET, voorzitter van de Raad van State, mevrouw M. VRINTS en de heren R. ANDERSEN en J. DE BRABANDERE, kamervoorzitters, de heren Y. KREINS en P. LEWALLE, staatsraden, en de heer F. DELPEREE, hoogleraar aan de UCL en assessor bij de afdeling wetgeving. Staatsraad LEWALLE was de Belgische rapporteur.
- Zoals elk jaar zijn twee magistraten van de Raad van State, samen met andere hoge magistraten van de vijftien lidstaten, uitgenodigd om deel te nemen aan de zitting georganiseerd door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap.

Op 15 en 20 juni 2000 was de Belgische Raad van State te Luxemburg vertegenwoordigd door de heren M. HANOTIAU, kamervoorzitter, en R. AERTGEERTS, eerste auditeur.

3. Deelneming aan colloquia of vergaderingen in België

De magistraten van de Raad, het auditoraat en het coördinatiebureau, van wie verscheidenen een gedeelte van hun tijd besteden aan onderwijs- of onderzoeksactiviteiten, hebben, zoals elk jaar, deelgenomen aan verschillende colloquia, congressen en studiedagen in België. Ze zijn er vaak opgetreden als rapporteur en hebben aldus bijgedragen tot de uitstraling van de Raad van State in zijn geheel.

F. PERSONEELSVERLOOP

1. Benoemingen en eedafleggingen

Op 21 maart 2000 heeft in plechtige en openbare algemene vergadering de verkiezing, de eedaflegging en de installatie plaatsgevonden van de heer A. BEIRLAEN als kamervoorzitter.

De heer P. VANDERNOOT, op 1 maart 2000 benoemd tot staatsraad, heeft de eed afgelegd en is geïnstalleerd op 4 april 2000.

Mevr. S. GUFFENS en de heer L. LAVRYSEN, op 16 april 2000 tot staatsraad benoemd, hebben de eed afgelegd voor de algemene vergadering en zijn geïnstalleerd op 23 mei 2000.

Op 27 juni 2000 heeft in openbare en plechtige vergadering de verkiezing, de eedaflegging en de installatie plaatsgevonden van de heren M. LEROY en M. VAN DAMME als kamervoorzitter.

2. Pensionering

Mevr. M. PROOST, griffier, is op 1 juli 2000 gepensioneerd.

G. NECROLOGIE

In de loop van het gerechtelijk jaar 1999-2000 heeft de Raad van State het heengaan betreurd van :

De heer Michel DUMONT, emeritus auditeur-generaal, overleden op 27 september 1999.

Michel DUMONT is geboren op 18 juli 1923 te Dour. Hij studeerde aan de Université Catholique de Louvain, waar hij in 1946 het diploma behaalde van doctor in de rechten. Naast rechten studeerde hij moderne geschiedenis. In 1947 werd hij lid van de balie van Brussel, welke hij verliet voor een ambt van bestuurssecretaris bij de provinciale directie van de oorlogsschade aan privégoederen van Brabant.

In 1948 nam hij deel aan het examen voor de werving van substituten voor de Raad van State en werd bij het besluit van de Regent van 26 oktober 1948 benoemd tot substituut. Zowel bij de afdeling wetgeving als bij de afdeling administratie behandelde Michel DUMONT ontelbare dossiers en specialiseerde hij zich onder meer in gemeenterecht. Vanaf 1949 nam M. DUMONT met een Nederlandstalige collega het initiatief om de arresten en adviezen van de afdeling administratie jaarlijks te laten publiceren in een verzameling. Hij schreef regelmatig artikelen voor gespecialiseerde tijdschriften zoals onder andere "Mouvement communal" en "Revue de l'administration".

Hij was voorzitter van verschillende verenigingen en van verschillende comités.

Michel DUMONT werd in maart 1992 benoemd tot auditeur-generaal. Op 1 augustus 1993 werd hij gepensioneerd als emeritus auditeur-generaal, na 45 jaar ambtsvervulling bij de Raad van State.

DERDE DEEL

RECHTSPRAAK

I. RECHTSPRAAK VAN HET ARBITRAGEHOF OVER DE GRONDWETTIGHEID VAN DE GECOÖRDINEERDE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE

Aan het Arbitragehof zijn prejudiciële vragen gesteld over de grondwettigheid van sommige bepalingen van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. De arresten die het Arbitragehof daarover tijdens het gerechtelijk jaar 1999-2000 heeft gewezen, worden hier besproken in de volgorde van de aangevochten bepalingen.

1. Artikel 14

1.1. Bij verzoekschriften van ministers van de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaams Gewest en de Vlaamse Regering is bij de Raad van State beroep ingesteld tot nietigverklaring van beslissingen van de controlecommissie ingesteld bij de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, naar luid waarvan de kostprijs van de publicatie van artikelen wordt aangerekend op de verkiezingsuitgaven van de betrokken ministers tijdens de eerstvolgende verkiezingen waaraan zij deelnemen.

De partijen hebben betwist dat de Raad van State bevoegd is om kennis te nemen van de beroepen, alsook dat de genoemde controlecommissie een administratieve overheid is en hebben de Raad van State verzocht prejudiciële vragen te stellen, wat in arrest nr. 76.502 en arrest nr. 76.503 van 20 oktober 1998 is geschied. Alleen de tweede en de derde vraag hebben betrekking op artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. Die vragen luiden als volgt :

"2. Schendt artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State luidens (hetwelk) de afdeling Administratie van de Raad van State uitspraak doet "bij wijze van arresten, over de beroepen tot nietigverklaring (...) tegen de administratieve beslissingen in betwiste zaken", geïnterpreteerd in die zin dat de Raad van State niet bevoegd is om kennis te nemen van beroepen gericht tegen de jurisdictionele beslissingen van administratieve rechtscolleges die ressorteren onder de wetgevende macht - meer bepaald voor wat betreft de jurisdictionele beslissingen van de Controlecommissie betreffende de financiering en de boekhouding van de politieke partijen, wanneer deze uitspraak doet krachtens artikel 4bis van de wet van 4 juli 1989, zoals ingevoegd bij de artikelen 1 en 2 van de wet van 12 juli 1994 betreffende de controle op de voor het publiek bestemde mededelingen en voorlichtingscampagnes van de overheid, in de mate dat wordt aangenomen dat de Controlecommissie is te beschouwen als een orgaan dat onder de wetgevende macht ressorteert -, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet omdat aldus aan een categorie van rechtsonderhorigen het recht wordt ontzegd om een geschil dat verband houdt met hun recht om verkozen te worden door de Raad van State te laten beslechten ?

3. Schendt artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State luidens (hetwelk) de afdeling Administratie van de Raad van State uitspraak doet "bij wijze van arresten, over de beroepen tot nietigverklaring (...) tegen de akten en reglementen van de onderscheiden administratieve overheden", geïnterpreteerd in die zin dat de Raad van State niet bevoegd is om kennis te

nemen van beroepen gericht tegen de bestuurshandelingen van organen die ressorteren onder de wetgevende macht - meer bepaald voor wat betreft de bestuursbeslissingen van de Controlemmissie betreffende de financiering en de boekhouding van de politieke partijen, wanneer deze uitspraak doet krachtens artikel 4bis van de wet van 4 juli 1989, zoals ingevoegd bij de artikelen 1 en 2 van de wet van 12 juli 1994 betreffende de controle op de voor het publiek bestemde mededelingen en voorlichtingscampagnes van de overheid, in de mate dat wordt aangenomen dat de Controlemmissie is te beschouwen als een orgaan dat onder de wetgevende macht ressorteert -, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet omdat aldus aan een categorie van rechtsonderhorigen het recht wordt ontzegd om een beroep tot nietigverklaring in te stellen tegen de categorie van bestuurshandelingen die door de wetgevende macht of haar organen worden gesteld ?".

In zijn arrest nr. 20/2000 van 23 februari 2000 onderstreept het Arbitragehof dat de regel dat de verkozen wetgevende Kamers in de uitoefening van hun opdracht over de meest ruime onafhankelijkheid beschikken, tot de basisbeginselen van de democratische opbouw van de Staat behoort. Die onafhankelijkheid uit zich onder meer in het toezicht dat zij zelf uitoefenen op hun leden zowel ter zake van de geldigverklaring van hun mandaat als van de wijze waarop dit wordt verworven. (verkiezingen) (B.3.).

Vervolgens preciseert het Hof dat artikel 4bis van de voormelde wet van 4 juli 1989 moet voorkomen dat de bedoelde personen mededelingen of campagnes ter bevordering van hun persoonlijke imago met overheidsgeld zouden kunnen laten financieren en dat de wetgever, met dat doel voor ogen, de Controlemmissie een preventieve en disciplinaire taak heeft toevertrouwd (B.4.). Het Arbitragehof gaat ervan uit dat de wetgever een dergelijke taak vermocht toe te vertrouwen aan een orgaan samengesteld uit parlementsleden, zonder het gelijkheidsbeginsel te schenden (B.5.).

In verband met artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State stelt het Arbitragehof meer in het bijzonder het volgende :

"B.6. Aan de in artikel 4bis bedoelde categorie van personen wordt ongetwijfeld de mogelijkheid tot jurisdictioneel toezicht ontzegd. Doordat echter die afwezigheid van jurisdictioneel toezicht tot doel heeft de onafhankelijkheid van de wetgevende vergaderingen in verhouding tot de andere machten te waarborgen, is zij niet klaarblijkelijk zonder verantwoording en schendt zij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

B.7. De vragen dienen ontkennend te worden beantwoord, of de beslissingen van de Commissie nu van jurisdictionele (tweede vraag) of van administratieve (derde vraag) aard zijn".

In artikel 2 van het dictum zegt het Arbitragehof voor recht :

"Artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, geïnterpreteerd in die zin dat de Raad van State niet bevoegd is om kennis te nemen van beroepen gericht tegen de beslissingen van de Controlemmissie betreffende de verkiezingsuitgaven en de boekhouding van de politieke partijen, wanneer deze uitspraak doet krachtens artikel 4bis van de voormelde wet van 4 juli 1989, ingevoegd bij de artikelen 1 en 2 van de voormelde wet van 12 juli 1994, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet".

1.2. Naar aanleiding van het beroep dat een gerechtsdeurwaarder had ingesteld om de nietigverklaring te vorderen van een sanctie die de raad van de arrondissementskamer van gerechtsdeurwaarders van Mechelen hem had opgelegd op basis van artikel 531 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals dat van kracht was op 22 oktober 1990, is in arrest nr. 80.682 van 7 juli 1999 aan het Arbitragehof de volgende vraag gesteld :

"Worden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden door artikel 531 zoals geformuleerd vóór de wijziging ervan bij artikel 12 van de wet van 6 april 1992 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het statuut van de gerechtsdeurwaarders, artikel 610 van het Gerechtelijk Wetboek samengelezen met artikel 1088 van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 14, eerste lid van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, in zoverre voormelde artikelen geïnterpreteerd worden in de zin dat ze de gerechtsdeurwaarder aan wie de raad van de arrondissementskamer een in artikel 531 van het Gerechtelijk Wetboek voorziene tuchtstraf oplegt, niet toestaan tegen die tuchtbeslissing een vernietigingsberoep in te stellen bij de Raad van State ?"

Het Arbitragehof heeft beschikt dat er geen grond is om de prejudiciële vraag te beantwoorden en heeft dat standpunt als volgt uitgelegd :

"B.2. De gerechtsdeurwaarder is, enerzijds, ministerieel ambtenaar, en als dusdanig zowel hulporgaan van de uitvoerende als van de rechterlijke macht, en, anderzijds, tevens beoefenaar van een vrij beroep.

De aan het Hof toevertrouwde toetsing van wettelijke normen aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vereist dat de categorie van personen ten aanzien van wie een mogelijke discriminatie wordt aangevoerd, het voorwerp uitmaakt van een pertinente vergelijking met een andere categorie.

Nu noch in de prejudiciële vraag, noch in de motivering van het verwijzingsarrest wordt aangegeven met welke categorie van personen de gerechtsdeurwaarders op tuchtrechtelijk gebied worden vergeleken, kan het Hof niet onderzoeken of de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn geschonden" (arrest nr. 54/2000 van 17 mei 2000).

In arrest nr. 80.682 had de Raad van State overeenkomstig de rechtspraak terzake geoordeeld dat hij niet bevoegd was om kennis te nemen van het beroep; de prejudiciële vraag is gesteld in de bewoordingen van verzoeker.

2. Artikel 19

2.1. In arrest nr. 81.169 van 22 juni 1999 is aan het Arbitragehof de volgende prejudiciële vraag gesteld :

"Houdt artikel 19, derde lid ⁽⁸¹⁾, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State een schending in van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet ?"

⁽⁸¹⁾ n.v.d.r. : zoals dat van kracht was voordat het bij de wet van 25 mei 1999 werd gewijzigd.

Zoals men weet, konden advocaat-stagiairs vóór de recente wijziging van artikel 19, derde lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State de partijen niet bij de Raad van State vertegenwoordigen of bijstaan.

In zijn arrest nr. 106/99 van 6 oktober 1999 stelt het Arbitragehof vast "*dat de prejudiciële vraag identiek is met die welke het Hof heeft beantwoord in zijn arresten nr. 55/98 van 20 mei 1998 en nr. 11/99 van 28 januari 1999*" en "*dat het geen ander antwoord dient te geven op de onderhavige vraag*".

Het Hof heeft in de arresten die het aanhaalt, geoordeeld dat de in het geding zijnde bepaling een onverantwoord verschil in behandeling in het leven roept tussen twee categorieën van advocaten en zonder aanvaardbare redenen het recht van de rechtzoekenden beperkt om vrij hun raadsman te kiezen.

2.2. Een militair die niet in aanmerking kwam voor een bevordering tot apotheker-kolonel bij de strijdkrachten heeft bij de Raad van State een beroep ingesteld tot nietigverklaring van het koninklijk besluit waarbij een andere gegadigde in die rang is bevorderd. Het beroep is ingesteld op 8 februari 1989 en verzoeker is op 1 oktober 1991 gepensioneerd. In zijn verslag heeft de auditeur-rapporteur geconcludeerd dat verzoeker zijn belang bij de zaak verloren had. Op verlangen van verzoeker is aan het Arbitragehof in arrest nr. 75.797 van 16 september 1998 de volgende prejudiciële vraag gesteld :

"Zijn de gecoördineerde wetten op de Raad van State en in het bijzonder de artikelen 19 en 24 in strijd met de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet [thans de artikelen 10 en 11], op zichzelf genomen en samengelezen met artikel 8 van de Grondwet [thans artikel 13] dat een uitdrukking is van het rechtstaatsbeginsel, dat een algemeen beginsel is van grondwettelijke aard, en eveneens samengelezen met de rechtstreeks werkende bepalingen van de artikelen 3, 6 en 13 E.V.R.M. en artikel 1 E.P.E.V.R.M., op zichzelf genomen en in hun onderling verband met artikel 14 E.V.R.M. en eveneens samengelezen met de rechtstreeks werkende bepaling van artikel 14 B.U.P.O., in de mate dat de gecoördineerde wetten op de Raad van State en in het bijzonder de artikelen 19 en 24 zouden vereisen dat een verzoekende partij in zaken van openbaar ambt bij het indienen van zijn annulatieverzoek moet doen gelden dat de overheid gebonden is om hem te benoemen, desnoods met terugwerkende kracht, op een datum voor zijn oppensioenstelling, wil hij op het ogenblik van de behandeling van de zaak zijn belang behouden, wat in feite neerkomt op het ontzeggen aan verzoekende partij van de toegang tot de Raad van State, omdat het beroep op ongeveer 4 jaar voor de oppensioenstelling van verzoekende partij werd ingesteld en dat de Raad van State vermog dit beroep te behandelen na de oppensioenstelling van verzoekende partij, niettegenstaande de Raad reeds in andere zaken geoordeeld heeft dat de verzoekende partij door zijn oppensioenstelling zijn belang verliest ?"

In het dictum van arrest 117/99 van 10 november 1999 verklaart het Arbitragehof voor recht :

"- *De artikelen 19 en 24 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, in die zin geïnterpreteerd dat de ambtenaar die een benoeming aanvecht, zijn belang bij het beroep verliest wanneer hij in de loop van de procedure op pensioen wordt gesteld, schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.*

- *Dezelfde bepalingen, in die zin geïnterpreteerd dat de ambtenaar die een benoeming aanvecht, zijn belang bij het beroep niet noodzakelijk verliest wanneer hij in de loop van de procedure op pensioen wordt gesteld, schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet".*

In de motivering van zijn arrest vermeldt het Hof de tekst van artikel 19, eerste lid, en artikel 24 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zoals die van kracht waren toen de prejudiciële vraag werd gesteld. Vervolgens wijst het Arbitragehof erop dat de omstandigheid dat een belang bij het beroep wordt vereist "wordt gemotiveerd door de bezorgdheid de *actio popularis* niet toe te laten" en preciseert het Hof dat "het (...) aan de Raad van State (staat) te oordelen of de verzoekers die een zaak voor de Raad brengen, doen blijken van een belang bij hun beroep. Het komt de Raad van State ook toe na te gaan of het belang van een verzoekende partij moet worden gehandhaafd tijdens de gehele duur van de rechtspleging" (B.3.).

Vervolgens drukt het Hof zich als volgt uit :

"B.4. Uit de formulering van de prejudiciële vraag blijkt evenwel dat het Hof wordt ondervraagd over de grondwettigheid inzonderheid van artikel 19, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad State, geïnterpreteerd in die zin dat het eist dat de verzoekende partijen die een benoeming aanvechten verschillend worden behandeld naargelang zij al dan niet zijn gepensioneerd op het ogenblik van het onderzoek van hun beroep tot vernietiging.

B.5. Het Hof zal de gestelde vraag onderzoeken, niet om zich uit te spreken over een rechtspraak van de Raad van State, wat niet onder zijn bevoegdheid valt, maar door zich te plaatsen in de in de prejudiciële vraag aangenomen veronderstelling volgens welke de in het geding zijnde bepalingen tot de in de vraag geformuleerde interpretatie verplichten.

B.6. Door het automatisch karakter dat het verlies van belang inhoudt - behalve in het bijzondere geval aangegeven in de prejudiciële vraag - heeft de aan artikel 19 gegeven interpretatie onevenredige gevolgen vermits zij leidt tot een beslissing van onontvankelijkheid van het beroep, zonder dat wordt onderzocht of er in werkelijkheid nog een belang bij dat beroep bestaat en zonder rekening te houden met de gebeurtenissen die het onderzoek ervan hebben kunnen vertragen.

B.7. Een verzoeker verliest niet noodzakelijk elk belang bij de vernietiging van een onwettige benoeming wanneer hij op pensioen wordt gesteld. Aldus, al kan hij de functie waarvan hij de toewijzing betwist weliswaar niet meer ambiëren, toch kan hij een belang, moreel of materieel, behouden bij de vernietiging erga omnes van de beslissing die hem heeft belet die functie te bekleden. Bovendien zal een vernietigingsarrest het hem vergemakkelijken de fout van de administratie aan te tonen indien hij voor de burgerlijke rechter een geding instelt.

B.8. De gestelde vraag dient bevestigend te worden beantwoord in zoverre zij betrekking heeft op een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, zonder dat er aanleiding is om die in samenhang te lezen met de andere in de vraag vermelde bepalingen.

B.9. Het Hof merkt op dat artikel 19 geen vereiste vermeldt wat het behoud van het belang betreft en dat het artikel kan worden geïnterpreteerd in die zin dat de ambtenaar die een benoeming aanvecht, zijn belang bij het beroep niet noodzakelijk verliest wanneer hij in de loop van de procedure op pensioen wordt gesteld".

Op te merken valt dat het Arbitragehof zich ondanks de bewoordingen van de vraag niet uitspreekt over artikel 24 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, dat de auditeur de mogelijkheid biedt alleen het middel van niet-ontvankelijkheid te onderzoeken dat de oplossing van het geschil mogelijk maakt.

Dat arrest heeft aanleiding gegeven tot talrijke commentaren ⁽⁸²⁾. De algemene conclusie die daaruit kan worden getrokken, is dat de beslissing in feite nu bij de Raad van State ligt, die volgens de auteurs hoe dan ook niet langer automatisch mag oordelen dat pensionering hangende het geding leidt tot een verlies van belang en derhalve tot de niet-ontvankelijkheid van het beroep.

3. Artikel 21, tweede lid

3.1. In zijn arrest nr. 32/95 van 4 april 1995 en om de redenen die in het jaarverslag over het gerechtelijk jaar 1994-1995 (blz. 169) zijn samengevat, heeft het Arbitragehof al voor recht verklaard dat artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt. Op verzoek van de partijen zijn echter nog verschillende prejudiciële vragen over de grondwettigheid van die bepaling gesteld.

3.2. De vraag gesteld in arrest nr. 82.818 van 12 oktober 1999 gaat over de sanctie die moet worden opgelegd als de termijn voor het indienen van een memorie van wederantwoord of een aanvullende memorie niet in acht genomen wordt. In arrest nr. 4/2000 van 19 januari 2000 geeft het Arbitragehof daarop hetzelfde antwoord als in het voornoemde arrest nr. 32/95.

3.3. *«Schendt art. 21, 2e lid van de Gecoördineerde Wetten bij de Raad van State, de art. 10 en/of 11 van de Grondwet, en m.n. is dit art. wel in overeenstemming met deze grondwettelijke beginselen in zoverre dit art. aan de verzoekende partij de gekende sanctie (ontbreken van belang-onontvankelijkheid) oplegt bij het niet respecteren van de termijn van art. 7 van het Besluit van de Regent, terwijl het miskennen van de termijnen opgelegd in art. 14bis van ditzelfde besluit van de Regent aan het Auditoraat (art. 14bis § 1, 1ste lid) en aan de Raad van State (art. 14bis, § 1, 2de lid) geen enkele sanctie zou geven, laat staan een sanctie van dezelfde gestrengheid, terwijl deze termijnen van art. 14bis nochtans hetzelfde doel*

(82) - A. COPPENS, "Het belang van de gepensioneerde ambtenaar", *T.B.P.* 2000, blz. 547 e.v.
- J. BAERT en G. DEBERSACQUES, "Het behoud van belang na pensionering voor de Raad van State: een eis van daadwerkelijke rechtshulp?", *R.W.* 1999-2000, blz. 1287 e.v.
- S. DEPRE, "Le maintien de l'intérêt à un recours au Conseil d'Etat", *I.D.j.* 1999-10, blz. 1 en 2.
- P.-J. DEFOORT, "Het belang van gepensioneerde ambtenaren : welke beoordelingsmarge heeft de Raad van State nog ?", *A.J.T.* 1999-2000, blz. 647 e.v.
- B. WILMS, "Verplicht een nakende oppensioenstelling de Raad van State tot prioritaire behandeling ?", *R.J.D.P.* 1999, blz. 311 e.v.
- B. GRIBOMONT en D. LAGASSE, "Peut-on perdre son intérêt à agir devant le Conseil d'Etat en cours de procédure ?", *J.L.M.B.* 2000, blz. 1236 e.v.

beogen, nl. het inkorten van de duur van de rechtspleging ?». Op die vraag antwoordt het Hof in zijn arrest nr. 50/2000 ontkennend. Dat antwoord berust op de volgende motieven :

"De discriminatie die luidens de prejudiciële vraag zou kunnen voortspuiten uit de verschillende behandeling van de verzoekende partij, enerzijds, en de Raad van State en het Auditoraat bij de Raad van State, anderzijds, steunt op een vergelijking van categorieën die niet voldoende vergelijkbaar zijn.

In tegenstelling tot de verzoeker voor de Raad van State, zijn dat rechtscollege en het auditoraat geenszins partij in het geding" (B.2.).

3.4. In de prejudiciële vragen die in arrest nr. 81.885 van 20 juli 1999 worden gesteld en die het Hof in arrest nr. 72/2000 van 14 juni 2000 heeft beantwoord, wordt niet alleen de schending aangevoerd van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, maar ook van die artikelen, al dan niet bezien in samenhang met de artikelen 144 en 145 van de Grondwet en met de artikelen 6 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

De eerste prejudiciële vraag die in arrest nr. 81.885 wordt gesteld, luidt als volgt :

"Schendt artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het evenzeer van toepassing is op de verzoekende partij die, in het kader van het objectieve contentieux, bij de Raad van State een beroep tot nietigverklaring tegen een administratieve beslissing instelt, als op de verzoekende partij die, in het kader van het subjectieve contentieux, bij de Raad van State een voorziening in cassatie instelt tegen een rechterlijke beslissing die door een administratief rechtscollege werd genomen ?"

Het Arbitragehof beantwoordt die vraag ontkennend. Volgens het Arbitragehof bestaan er gewis verschillen tussen het «objectief» contentieux van de beroepen wegens machtsoverschrijding en het «subjectief» administratief cassatieberoep, maar zijn die verschillen niet van die aard dat zij de wetgever ertoe noodzaken om dienaangaande ook een onderscheid te maken op het stuk van de duur van de rechtspleging (B.4.2.). Voorts is het Hof van oordeel dat in het licht van de nagestreefde doelstelling, namelijk het inkorten van de rechtspleging, de maatregel niet kennelijk onevenredig is (B.4.3.).

De tweede prejudiciële vraag die in arrest nr. 81.885 wordt gesteld, luidt als volgt :

"Schendt artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 144 en 145 van de Grondwet en met de artikelen 6 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, in zoverre dat artikel erin voorziet dat de verzoekende partij die bij de Raad van State een voorziening in cassatie instelt tegen een rechterlijke beslissing met betrekking tot subjectieve politieke rechten, van rechtswege, in geval van laattijdige indiening van een memorie van wederantwoord, haar belang bij de rechtspleging verliest, terwijl integendeel, volgens artikel 1094 van het Gerechtelijk Wetboek, de verzoekende partij die voor het Hof van Cassatie een

voorziening instelt tegen een rechterlijke beslissing met betrekking tot subjectieve politieke rechten en laattijdig gebruik maakt van de mogelijkheid om een memorie van wederantwoord in te dienen, niet met het verval van de voorziening in cassatie wordt bestraft ?".

In verband met die vraag attendeert het Hof erop dat de procedures voor de Raad van State en het Hof van Cassatie gelijkenis vertonen, hoewel de twee rechtscolleges niet dezelfde bevoegdheid hebben : het Arbitragehof gaat er echter van uit dat rekening houdend met de toevloed aan zaken bij de Raad van State en met de achterstand in de behandeling van de lopende zaken, *"het redelijk verantwoord (was) dat de wetgever specifiek voor dat rechtscollege meer stringente maatregelen nam"* (B.5.2.). Volgens het Hof *"(leidt) de combinatie van de artikelen 10 en 11, 144 en 145 van de Grondwet niet tot een andere conclusie. Het grondwettelijke onderscheid tussen burgerlijke en politieke rechten is immers niet relevant ten aanzien van het te dezen aangeklaagde verschil in behandeling op het stuk van de rechtspleging"* (B.5.3.). Zonder dat het Arbitragehof zich uitspreekt over de vraag of de artikelen 6 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens toepassing vinden op het onderhavige geval, stelt het vast dat artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State geen afbreuk doet aan die bepalingen.

De derde vraag die aan het Arbitragehof is gesteld, luidt als volgt :

"Schenkt artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 144 en 145 van de Grondwet en met de artikelen 6 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, in zoverre dat artikel erin voorziet dat de verzoekende partij die bij de Raad van State een voorziening in cassatie instelt tegen een rechterlijke beslissing met betrekking tot subjectieve politieke rechten, van rechtswege, in geval van laattijdige indiening van een memorie van wederantwoord, haar belang bij de rechtspleging verliest, terwijl integendeel de laattijdige indiening van een memorie van antwoord door de verwerende partij niet met een gelijkwaardige sanctie wordt bestraft ? Volgens artikel 1094 van het Gerechtelijk Wetboek wordt de verzoekende partij die voor het Hof van Cassatie een voorziening instelt tegen een rechterlijke beslissing met betrekking tot subjectieve politieke rechten en laattijdig gebruik maakt van de mogelijkheid om een memorie van wederantwoord in te dienen, niet bestraft met het verval van de voorziening in cassatie".

Het Arbitragehof is van oordeel dat *"de objectief onderscheiden situaties van de verzoekende partij, die moet doen blijken van een volgehouden belang, en van de verwerende partij, ten aanzien van wie de belangvereiste niet bestaat, (...) op redelijke wijze verantwoord dat onderscheiden maatregelen worden genomen bij niet-nakoming van die respectieve verplichtingen"* (B.6.2.). Om de redenen die in de bespreking van de tweede prejudiciële vraag zijn opgegeven, is het Arbitragehof van oordeel dat artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State geen afbreuk doet aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, gelezen in samenhang met de artikelen 144 en 145 van de Grondwet en met de artikelen 6 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (B.6.3.).

De vierde en laatste prejudiciële vraag luidt als volgt :

"Schendt artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 144 en 145 van de Grondwet en met de artikelen 6 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, in zoverre de toegang tot de rechter en het recht van de verdediging niet bij dat artikel zijn gewaarborgd in geval van een voorziening in cassatie tegen een beslissing van een administratief rechtscollege met betrekking tot subjectieve rechten, terwijl die aantasting van het recht van toegang tot de rechter en van het recht van de verdediging niet bestaat in het kader van een administratief cassatieberoep voor het Hof van Cassatie ?"

Om de redenen die in verband met de tweede vraag zijn opgegeven, is het Arbitragehof van oordeel dat de vierde prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord.

3.5. Artikel 21, zesde lid

In de zaak die aanleiding heeft gegeven tot arrest nr. 75.909 van 24 september 1998 van de Raad van State, heeft de auditeur geconcludeerd dat het beroep tot nietigverklaring moest worden verworpen en heeft de verzoekende gemeente geen verzoek tot voortzetting van de procedure ingediend. In een nieuw verslag, opgemaakt op basis van artikel 14quater, § 1, van de procedureregeling, werd de Raad van State verzocht te verklaren dat de verzoekende partij afstand had gedaan van het geding en dat de vrijwillige tussenkomst tot ondersteuning van het verzoekschrift bijgevolg niet-ontvankelijk was. In het arrest wordt aan het Arbitragehof de volgende prejudiciële vraag gesteld :

"Schendt artikel 21, zesde lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin ten aanzien van de verzoekende partij een vermoeden van afstand van geding wordt gevestigd wanneer zij geen enkel verzoek tot voortzetting van de procedure indient binnen een termijn van 30 dagen die ingaat met de betekening van het verslag van de auditeur waarin de verwerping of onontvankelijkheid van het beroep wordt voorgesteld de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het de tussenkommende partij die het verzoekschrift ondersteunt, maar die bewust niet als verzoekende partij is opgetreden, niet de mogelijkheid biedt de voortzetting van de procedure te vragen ?"

In het eerste gedeelte van arrest nr. 121/99 van 10 november 1999 waarin op die vraag wordt geantwoord, drukt het Arbitragehof zich op dezelfde manier uit als in arrest nr. 67/95 van 28 september 1995, dat wordt aangehaald op bladzijde 167 van het jaarverslag over het gerechtelijk jaar 1994-1995. Vervolgens behandelt het Hof de procedurele afhankelijkheid van de tussenkomst voor de Raad van State in de volgende bewoordingen :

"B.6. Het beginsel van de procedurele afhankelijkheid van de tussenkomst voor de Raad van State ten opzichte van het beroep tot vernietiging, vloeit voort uit verschillende bepalingen van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, waaronder artikel 21bis, § 1, dat bepaalt ("..."). Diezelfde bepaling stelt de tussenkomst overigens afhankelijk van de inachtneming van dwingende termijnen zodat «deze tussenkomst de procedure op generlei wijze vertraagt».

B.7. Door te opteren voor de vrijwillige tussenkomst in plaats van voor het indienen van een beroep tot vernietiging, kiest de tussenkomende partij vrijwillig een type van procedure dat bepaalde voordelen biedt maar waarvan zij ook niet kan zeggen dat zij de situatie van afhankelijkheid ten opzichte van de hoofdprocedure, met inbegrip van de risico's die inherent zijn aan dat statuut, niet kent.

De partij die niet de weg van het beroep tot vernietiging kiest, kan zich niet beklagen over de gevolgen die voor haar voortvloeien uit de ontstentenis van een verzoek tot voortzetting van de procedure door de hoofdverzoeker."

Mitsdien beantwoordt het Hof de gestelde vraag ontkennend.

II. ARRESTEN VAN HET HOF VAN CASSATIE - BEVOEGDHEIDSCONFLICTEN

1. NMBS tegen Lucas - Arrest van 10 september 1999 (A.R.C.97.0402.F).

Naar aanleiding van een staking die op 18 mei 1995 heeft plaatsgehad, hebben verscheidene treinbestuurders een tuchtstraf opgelopen die bestond in een inhouding van 1/5 dag loon, waarvan zij bij de Raad van State de nietigverklaring hebben gevorderd.

De NMBS heeft gesteld dat de Raad van State terzake niet bevoegd was en heeft haar uiteenzetting over die kwestie als volgt afgesloten :

- "1/ Het staat vast dat verzoeker de Raad van State uitdrukkelijk verzoekt om de nietigverklaring van een beslissing waartoe hij slechts in schijn bevoegd is. Het werkelijke, directe en echte voorwerp van de vordering is echter de nietigverklaring van een beslissing die inbreuk maakt op het stakingsrecht. Het geschil loopt dus in werkelijkheid over een subjectief recht.
- 2/ De aangevoerde middelen tot nietigverklaring strekken immers rechtstreeks of onrechtstreeks ertoe de schending van dat recht te doen vaststellen, zodat het geschil helemaal dat ene punt betreft.
Om uitspraak te doen over verzoekers beroep tot nietigverklaring, dient de Raad van State noodzakelijkerwijs na te gaan of het stakingsrecht al dan niet mocht worden uitgeoefend en diende hij onvermijdelijk uitspraak te doen over het bestaan en de omvang van dat subjectief recht.
- 3/ De Raad van State mist daartoe de bevoegdheid, omdat subjectieve rechten tot de bevoegdheid van de rechtbanken van de rechterlijke orde behoren. Het staat niet aan de Raad van State, zelfs niet bij de uitspraak over zijn bevoegdheid, om de wettigheid van de beslissing te onderzoeken, gesteld dat de NMBS die beslissing heeft genomen in de uitoefening van haar tuchtrechtelijke (lees : discretionaire) bevoegdheid."

De NMBS voerde eveneens artikel 13 aan van de wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, gewijzigd bij artikel 3/58 van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek, welk artikel bepaalt dat de NMBS "onderworpen is aan de rechtsmacht van de arbeidshoven

en -rechtbanken, zelfs wat betreft haar vast personeel"; volgens de stelling van de NMBS is de mogelijkheid tot beroep die door deze bepaling wordt geboden, van die aard dat ze tot een gelijkwaardig resultaat leidt als dat van een beroep tot nietigverklaring, zodat niet de Raad van State, maar alleen de arbeidshoven en -rechtbanken volgens haar bevoegd zijn om kennis te nemen van het geschil.

De Raad van State heeft als volgt gereageerd op de exceptie van onbevoegdheid :

"Overwegende, enerzijds, dat de verwerende partij over de discretionaire bevoegdheid beschikte om de bestreden beslissing te nemen en dat die discretionaire bevoegdheid zich uitstrekt zowel tot de regelmatigheid van de stakingsactie als tot het bestaan van een tuchtfout en de strafmaat; dat uit de vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie en van de Raad van State in tuchtzaken volgt dat alleen de Raad van State bevoegd is om over dat soort geschillen uitspraak te doen; dat met name het Hof van Cassatie in een op 27 november 1957 in verenigde kamers gewezen arrest de volgende bewoordingen heeft gebruikt (A.C., 1958, 190) :

«Overwegende, enerzijds, dat, in strijd met wat dit onderdeel onderstelt, tuchtvervolgingen en het uitspreken van tuchtsancties, buiten het geval omschreven in artikel 100, lid 2, van de Grondwet, geen geschillen uitmaken waarvan, krachtens artikel 92, uitsluitend de rechtbanken kennis nemen; dat het ter zake weinig doet dat het tegen de tuchtmaatregel aangevoerde verweer al dan niet op een beweerde krenking van de verenigingsvrijheid steunt;

Overwegende, anderzijds, dat noch uit het bestreden arrest noch uit een procedurestuk waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat verweerder de Raad van State verzocht heeft, benevens om de nietigverklaring van de jegens hem genomen tuchtbeslissing, om vergoeding van een schade, hem berokkend door de daad van aanlegster (te dezen de NMBS) en door hem als onwettelijk beschouwd, noch zelfs om vaststelling van het bestaan van dergelijke schade;

Overwegende dat verweerder in zijn verzoekschrift tot de Raad van State niet zijn recht op loon heeft doen gelden, maar de nietigheid van een jegens hem genomen tuchtsanctie; dat het geen belang vertoont dat de te nemen beslissing gevolgen kan hebben voor de uitoefening van zijn burgerlijk recht op zijn bezoldiging, daar die invloed slechts onrechtstreeks en bijkomend is»;

dat die beginselen te dezen volledig van toepassing zijn; dat, anderzijds, artikel 13 van de wet van 23 juli 1926 niet tot doel heeft af te wijken van artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, maar te bepalen welke rechterlijke instantie bevoegd is om kennis te nemen van de geschillen over subjectieve rechten tussen de NMBS en haar personeelsleden; dat de exceptie van onbevoegdheid moet worden verworpen;"

De tegen dat arrest gerichte voorziening in cassatie steunde op een middel dat ontleend was aan "schending van de artikelen 144, 145, 149 van de gecoördineerde Grondwet, 7, 14, 28 van de bij het koninklijk besluit van 12 januari 1973 gecoördineerde wetten op de Raad van State, 13, laatste lid (vervangen door artikel 3.58 van de wet van 10 oktober 1967), van de wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen". Het middel bevatte drie onderdelen.

Bij zijn arrest van 10 september 1999 heeft het Hof van Cassatie de voorziening verworpen.

Het Hof heeft in de eerste plaats onderzoek gewijd aan het tweede onderdeel van het middel, waarin werd gesteld dat het arrest van de Raad van State niet genoegzaam gemotiveerd was; het Hof heeft geoordeeld dat het bestreden arrest regelmatig met redenen is omkleed, en het Hof in staat stelt zijn toezicht uit te oefenen, zodat het onderdeel feitelijke grondslag mist.

In verband met het eerste onderdeel heeft het Hof verwezen naar de theorie van het echte voorwerp van het beroep en heeft het geoordeeld dat in casu "het werkelijke en rechtstreekse doel van dat beroep dus de nietigverklaring is van een tegen verweerder getroffen tuchtmaatregel alsook het herstel in zijn administratieve toestand; dat verweerder dat doel niet kon bereiken door zich tot de rechtbanken van de rechterlijke orde te wenden; dat het er niet toe doet dat het tegen die maatregel aangevoerde verweermiddel gegrond is op het stakingsrecht; dat de omstandigheid dat de uitspraak over het beroep vereist dat de Raad van State ook uitspraak doet over het bestaan en de omvang van dat recht zijn bevoegdheid niet uitsluit".

Het Hof heeft ten slotte geoordeeld dat het derde onderdeel naar recht faalt, omdat artikel 13, laatste lid, van de wet van 23 juli 1926 waarnaar in het middel wordt verwezen "ertoe strekt, onder de hoven en rechtbanken van de rechterlijke orde, de rechter aan te wijzen die bevoegd is om kennis te nemen van een geschil, dat tot hun bevoegdheid behoort, maar geen afbreuk doet aan artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State".

2. N.V. «Brussels Airport Terminal Company» tegen de failliete N.V. «Travaux» et alia - Arrest van 10 september 1999 - (A.R. C.98.0141.F)

De N.V. Brussels Airport Terminal Company - afgekort als BATC - heeft de opdracht betreffende het optrekken van een gedeelte van de ruwbouw van de uitbreiding van de luchthaven Brussel-Nationaal toegewezen aan een aannemerscombinatie. De afgewezen aannemers hebben tegen die beslissing beroep tot nietigverklaring ingesteld bij de Raad van State.

De N.V. BATC, verwerende partij, heeft gesteld dat de Raad van State terzake onbevoegd is en dat de wet van 14 juli 1976 niet kan worden toegepast, op de grond dat zij niet als een administratieve overheid kan worden beschouwd wanneer zij opdrachten voor aanneming van werken toewijst. Die kwestie is grondig onderzocht door de partijen en in arrest nr. 71.754 d.d. 11 februari 1998 van de Raad van State, die, tot besluit van het onderzoek van die exceptie van onbevoegdheid geoordeeld heeft "dat de bestreden beslissing ertoe strekt een overeenkomst te sluiten voor een gedeelte van de ruwbouw van de uitbreiding van de luchthaven Brussel-Nationaal; dat een dergelijk bouwproject rechtstreeks behoort tot de opdracht van algemeen belang die aan de Regie der Luchtwezen is toevertrouwd en die zij aan de verwerende partij heeft overgedragen, samen met de opdracht om te waken over de veiligheid bij het in- en ontschepen van de passagiers; dat derhalve de verwerende partij, bij het nemen van de bestreden beslissing, gehandeld heeft als "administratieve overheid" in de zin van artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en als een 'publiekrechtelijk persoon' in de zin van artikel 1 van de wet van 14 juli 1976; dat de excepties van onbevoegdheid niet kunnen worden aangenomen".

De tegen dat arrest gerichte voorziening in cassatie steunde op een middel dat ontleend was aan "schending van de artikelen 144, 145, 149, 160 van de op 17 februari 1994 gecoördineerde Grondwet (...), 7, 14, 28 van de bij het koninklijk besluit van 12 januari 1973 gecoördineerde wetten op de Raad van State, en ... van de wet van 14 juli 1976 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten".

Het Hof van Cassatie heeft het bestreden arrest vernietigd bij zijn arrest van 10 september 1999, waarin inzonderheid het volgende te lezen staat :

"...

Dat een naamloze vennootschap, die, ook al is zij opgericht door een administratieve overheid en ook al is zij onderworpen aan de controle van de overheid, geen beslissingen kan nemen die derden kunnen binden, haar privaatrechtelijk karakter niet verliest; dat hiervoor niet terzake doet dat haar een taak van algemeen belang wordt toevertrouwd;

(...)

Overwegende dat het arrest, nu het niet vaststelt dat eiseres als "gemengde" vennootschap, waarvan het privaatrechtelijk karakter volgens dat arrest niet uitgesloten is, voor de vervulling van haar opdracht van algemeen belang waartoe de bestreden akte behoorde, beschikte over de bevoegdheid om beslissingen te nemen die derden binden, de beslissing dat zij een administratieve overheid is en dat de Raad van State bevoegd was om over het beroep uitspraak te doen, niet naar recht verantwoordt;

...".

3/ Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) - Arrest van 10 september 1999 (A.R. C.99.0120.N).

Marcel DE MOOR werkte, na onder het stelsel van de gesubsidieerde contractuelen bij arbeidsovereenkomst in dienst te zijn genomen, bij de subregionale tewerkstellingsdienst Brugge. Hij heeft bij de Raad van State beroep ingesteld om de vernietiging te vorderen van :

- S** "de beslissing van de adjunct-administrateur-generaal van de VDAB houdende de bevestiging van een schrijven waarbij een einde wordt gemaakt aan de arbeidsovereenkomst van betrokkene met ingang van een nader bepaalde datum,
- en de impliciete weigering om hem in dienst te houden.

Bij arrest nr. 78.744 van 15 februari 1999 heeft de Raad van State zich, op grond van artikel 578, 1/, van het Gerechtelijk Wetboek, onbevoegd verklaard om kennis te nemen van het beroep voor zover het strekte tot nietigverklaring van de beslissing om de arbeidsovereenkomst op te zeggen. De Raad heeft zich daarentegen wel bevoegd verklaard om kennis te nemen van het beroep voor zover het strekte tot nietigverklaring van de impliciete weigering om verzoeker in dienst te houden, althans in zoverre daarmee de weigering wordt bedoeld om met verzoeker een nieuwe arbeidsovereenkomst te sluiten. In het arrest staat dat een dergelijke beslissing geen contractuele handeling is, maar een eenzijdige handeling, welke handeling bij dat arrest wordt vernietigd.

De tegen dat arrest gerichte voorziening in cassatie steunde op een middel dat ontleend was aan "schending van artikelen 144, 145 van de gecoördineerde Grondwet van 17 februari 1994, 2, 8, 9, 578, 1/, 702, 3/, 1138, 2/, van het Gerechtelijk Wetboek, 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, 1101, 1102, 1108, 1134, 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek, 1, 32, 3/, 37 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten en 77, § 4, van het decreet van 12 december 1990 betreffende het bestuurlijk beleid". De eiser in cassatie betoogde in het tweede onderdeel van zijn middel dat het bestreden arrest de bewijskracht van de akten in kwestie miskent of minstens ambtshalve het voorwerp van de vordering wijzigt omdat verzoeker, die verweerder is in cassatie, eiser niet verweet geen nieuwe overeenkomst te hebben gesloten, doch integendeel de bestaande overeenkomst te hebben willen beëindigen.

Het Hof van Cassatie heeft het middel gegrond geacht op basis van de volgende overwegingen :

"Overwegende dat verweerder bij verzoekschrift neergelegd voor de Raad van State de vernietiging heeft gevraagd «van de beslissing van de adjunct-administrateur-generaal van de VDAB hem medegedeeld bij schrijven dd. 05.10.1995 houdende de bevestiging van zijn schrijven dd. 14.07.1995 waarbij een einde wordt gesteld aan de arbeidsovereenkomst van betrokkene, dit met ingang van 01.08.1995 (...); de impliciete weigering verzoeker in dienst te houden";

Dat uit het arrest blijkt dat de brief van 5 oktober 1995 vermeldt "dat de dienst bij zijn standpunt blijft (verweerder) te ontslaan";

Dat verweerder opkomt tegen de beslissing van eiser hem op te zeggen en hiervoor decretale bepalingen aanvoert die aan een beperkt aantal werknemers recht geven op het behoud van hun arbeidsovereenkomst;

Overwegende dat de bestreden beslissing oordeelt dat de Raad van State niet bevoegd is om te oordelen over het beroep tot nietigverklaring van de beslissing van de adjunct-administrateur-generaal, de arbeidsovereenkomst op te zeggen; dat het bestreden arrest evenwel beslist «dat de Raad wel bevoegd is om kennis te nemen van het beroep tot nietigverklaring van de 'impliciete weigering (verweerder) in dienst te houden', althans in zoverre daarmee de weigering wordt bedoeld om met (verweerder) een nieuwe arbeidsovereenkomst te sluiten»;

Dat de Raad van State zodoende beslist dat eiser in de brief van 5 oktober 1995 impliciet weigert verweerder in dienst te nemen met een nieuwe arbeidsovereenkomst en oordeelt dat het verzoekschrift mede tegen die impliciete weigering zou gericht zijn;

Dat de Raad van State aldus van de in het middel vermelde akten een uitlegging geeft die met de bewoordingen ervan onverenigbaar is".

(In arrest nr. 86.129 van 21 maart 2000 wordt gesteld dat volgens artikel 33, derde lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, deze zich na cassatie gedraagt naar de beslissing van het Hof van Cassatie wat het rechtspunt betreft waarover dit uitspraak heeft gedaan).

Volgens de noot bij het arrest van het Hof van Cassatie (Bulletin, 1999, blz. 129 en 130), sluit het Hof zich aan bij het volgende standpunt dat procureur-generaal Dumon ingenomen heeft in zijn conclusie vóór het arrest van 24 juni 1981 :

"Eveneens zou ontvankelijk zijn een middel afgeleid uit miskenning van de bewijskracht van de akte omdat de Raad van State, door het aan hem gerichte verzoekschrift of een memorie te doen zeggen wat die akten niet zeggen, eiser belemmerd zou hebben in de uitoefening van zijn recht te betogen dat de Raad van State onbevoegd was (...) of nog eenvoudiger omdat de Raad van State, door aldus de akten te denatureren, uitspraak zou hebben gedaan over een andere dan de voor hem gebrachte eis terwyl, wat deze eis betreft, het hoge administratieve rechtscollege niet bevoegd was."

III. ARRESTEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE AFDELING ADMINISTRATIE

Tijdens de beschouwde periode heeft de algemene vergadering van de afdeling administratie zeven arresten gewezen.

1. Arrest Missorten, nr. 83.410, van 9 november 1999.

Walter Missorten, hoogleraar aan de Vrije Universiteit Brussel (VUB), vervulde er oorspronkelijk een voltijdse opdracht. Hij had ook een nevenactiviteit als bank- en bedrijfsrevisor. Volgens de bestuursorganen van de VUB omvatte deze activiteit in 1994 en 1995 meer dan twee halve dagen per week. Bij drie opeenvolgende beslissingen van de raad van bestuur van de VUB is die overschrijding vastgesteld en is de opdracht van verzoeker als lid van het zelfstandig academisch personeel bepaald op een percentage van een volledige opdracht; de raad van bestuur heeft zich beroepen op artikel 75 van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

In zijn verslag heeft de auditeur-rapporteur ambtshalve een exceptie van onbevoegdheid van de Raad van State opgeworpen.

Enerzijds heeft verzoeker betoogd dat de hem toegemeten termijn van dertig dagen voor de indiening van een laatste memorie onredelijk was en heeft hij zich verzet tegen de verwijzing van de zaak naar de algemene vergadering. Anderzijds heeft hij de exceptie van onbevoegdheid betwist door inzonderheid aan te voeren dat hij in 1979 rechtspositioneel als lid van het vastbenoemde personeel van de VUB benoemd is en heeft hij de Raad van State verzocht aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag te stellen over de overeenstemming van artikel 75 van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap met de artikelen 10, 11 en 24, § 5, van de Grondwet.

In verband met de procedurekwestie heeft de algemene vergadering van de Raad van State geoordeeld "*dat, afgezien van de vaststelling dat de verwijzing van een zaak naar de algemene vergadering van de afdeling administratie om de eenheid van de rechtspraak te verzekeren ook vóór de door de wet van 4 augustus 1996 in artikel 92 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State aangebrachte wijzigingen reeds mogelijk was zij het dan enkel op initiatief van de eerste voorzitter, nieuwe procedureregelen in beginsel onmiddellijk uitwerking hebben, ook op hangende zaken; dat aldus op grond van artikel 92 van de gecoördineerde wetten op*

de Raad van State, zoals gewijzigd door de wet van 4 augustus 1996, de in het geding zijnde zaken op initiatief van de auditeur-generaal naar de algemene vergadering konden worden verwezen; dat krachtens artikel 14, tweede lid, van het algemeen procedurereglement de verzoekende partij over een termijn van dertig dagen beschikt om een laatste memorie in te dienen en de tegenpartij over dertig dagen om erop te antwoorden en het procedurereglement niet voorziet in een mogelijkheid om die termijnen te verlengen; dat de verzoeker overigens ook nog tijdens de openbare terechtzitting de kans gekregen heeft om uitgebreid in te gaan op het bevoegdheidsvraagstuk; dat verzoeker aldus voldoende tijd en mogelijkheden gekregen heeft om zijn stellingen te ontwikkelen en zijn rechten van verdediging derhalve niet geschonden zijn".

Wat de exceptie van onbevoegdheid betreft, wordt op vraag van verzoeker aan het Arbitragehof de volgende prejudiciële vraag gesteld :

"Schendt artikel 75 van het decreet van 12.06.1991 artikel 10 en 11 van de Grondwet in samenlezing met artikel 24, § 5 ... daar waar het kennelijk zonder objectief criterium ter zake naar voor te schuiven een verschillende rechtsbescherming biedt tegen een eventueel onzorgvuldig genomen beslissing, met dien verstande dat voor personeelsleden van de vrije universiteiten zij deze kennelijk laat afhangen van door artikel 578 Ger. W. bepaalde arbeidsrechtbanken, terwijl de leden van het academisch personeel van de andere universiteiten de vernietiging kunnen vragen van hogergeciteerde beslissing bij de Raad van State.

Dat de rechtsbescherming minstens ongelijk is nu de leden van het academisch personeel van de andere universiteiten de vernietiging van de genomen beslissing kunnen vorderen en bijgevolg het universiteitsbestuur zullen kunnen verplichten een meer zorgvuldige beslissing te nemen, zodat mogelijks rechtsherstel kan worden bekomen.

Dat de Arbeidsgerechten zulks niet zullen vermogen.

Dat de Arbeidsrechtbanken de beginselen van behoorlijk bestuur niet kunnen toetsen.

Dat bijgevolg personeelsleden van de andere universiteiten een retroactieve reconstructie van hun loopbaan zullen kunnen bekomen, de leden van het academisch personeel van de vrije universiteiten evenwel niet, wat van belang is omwille van de 6 jaarregel".

2. Arrest De Braeckelee, nr. 83.411, van 9 november 1999

Het beroep betreft de afschaffing van een voetweg, waarbij het "besluit van 30 november 1994 van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden houdende goedkeuring van het besluit van 9 november 1993 van de bestendige deputatie van de provincieraad van Oost-Vlaanderen waarbij de voetweg nr. 36 te Denderhoutem gedeeltelijk wordt afgeschaft", de bestreden handeling is.

Aan de algemene vergadering is een verzoek van de auditeur-generaal voorgelegd, dat steunde op artikel 92, tweede lid, van de organieke wet op de Raad van State om, rekening houdend met de stelling aangenomen in het arrest BRUENIN, nr. 66.191 van 7 mei 1997, uit te maken "hoe de beslissingen van de verschillende overheden, die overeenkomstig artikel 28 van de wet van 10 april 1841 bij de afschaffing van een buurtweg betrokken zijn, zich tot elkaar verhouden"; de partijen hebben over die problematiek geen standpunt ingenomen;

Alvorens het standpunt van de algemene vergadering uiteen te zetten, moet de inhoud van het arrest-Bruenin worden samengevat; in dat arrest wordt een onderscheid gemaakt naargelang tot de aanleg, de wijziging of afschaffing van een voetweg besloten wordt op initiatief van de gemeenteraad of van de bestendige deputatie. Volgens het arrest neemt de gemeenteraad, wanneer hij het initiatief tot de beslissing neemt of ermee instemt, de echte beslissing en doet de bestendige deputatie niets meer dan haar goedkeuren; de beslissing van de regering komt in de plaats van die van de bestendige deputatie, die uit de rechtsorde verdwijnt wegens de devolutive werking van het beroep.

Nadat in het arrest herinnerd is aan de bepalingen van de artikelen 27 en 28 van de wet van 10 april 1841 op de buurtwegen, wordt het volgende gesteld :

"3.1.2.Overwegende dat uit de combinatie van die bepalingen de respectieve bevoegdheden van de gemeenteraad, de bestendige deputatie en de regering als volgt dienen begrepen te worden: de gemeenteraad beoordeelt het nut van de afschaffing van een buurtweg maar aan de bestendige deputatie komt de beslissing toe; de bestendige deputatie treedt daarbij niet op als toezichthoudende overheid maar oefent een beslissingsrecht uit; de Koning -met toepassing van artikel 6, X, 1/, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, nu de gewestregering - oefent, zowel optredend op grond van artikel 28, tweede lid, als optredend op grond van artikel 27, tweede lid, een goedkeuringstoezicht uit ten aanzien van de beslissing genomen door de bestendige deputatie weze het dat het goedkeuringstoezicht, ingesteld door artikel 27, tweede lid, en dat van toepassing is op beslissingen die het gevolg zijn van een eigen initiatief van de bestendige deputatie, als een algemene verplichting opgevat is en dus uitgeoefend moet worden buiten elk beroep om terwijl het goedkeuringstoezicht, ingesteld door artikel 28, tweede lid, en dat van toepassing is op beslissingen genomen door de bestendige deputatie na een initiatief van de gemeenteraad, slechts aan de orde komt in geval de gemeente of een belanghebbende derde het beroep bedoeld in artikel 28, tweede en vierde lid, instelt, in welk geval het besluit geen uitwerking krijgt totdat de regering uitspraak gedaan heeft over de goedkeuring;

3.2. Overwegende dat het in dit geval buiten betwisting staat dat de bestendige deputatie haar beslissing gesteund heeft op artikel 28 van de wet van 10 april 1841, dat verzoeker als belanghebbende derde tegen dat besluit bij de Vlaamse regering beroep ingesteld heeft overeenkomstig het bepaalde in artikel 28, vierde lid, van de wet zodat het aan de Vlaamse regering of aan het door haar aangewezen lid toekwam zich uit te spreken over de goedkeuring van het besluit van 9 november 1993 van de bestendige deputatie, wat gebeurd is met het thans bestreden besluit van 30 november 1994;

Overwegende dat, in acht genomen het sub 3.1.2. uitgetekende stramien, de vernietiging van het goedkeuringsbesluit voor de regering reden moet zijn om, zich richtend naar de met gezag van gewijsde beklede overwegingen van het arrest, zich

opnieuw uit te spreken over de goedkeuring van het besluit van de bestendige deputatie terwijl die vernietiging voor de bestendige deputatie, (welker) beslissing niet bestreden is zodat zij alsnog in het rechtsverkeer aanwezig blijft, de aanzet kan vormen om op eigen initiatief de zaak te heroverwegen;"

In de debatten en in het arrest is uitdrukkelijk alleen de problematiek van de bevoegdheden van de verschillende overheden behandeld. De zaak werd voor het overige verwezen naar de XIIe kamer om het onderzoek voort te zetten.

3. Arrest Van Middel, nr. 83.412, van 9 november 1999.

De Algemene Vergadering werd verzocht om "uitspraak te doen over de vraag op welke wijze het bezwaar dat verzoekster bij de toezichthoudende overheid heeft ingediend de termijn voor het indienen van een annulatieberoep tegen het besluit van de gemeenteraad en tegen het besluit van de examencommissie beïnvloedt;" (in casu ging het om een examencommissie met het oog op de toekenning van een betrekking bij het gemeentebestuur en om de beslissing van de gemeenteraad waarbij de betrekking toegekend werd aan een andere gegadigde dan verzoekster).

In het arrest wordt gepreciseerd dat in het systeem van artikel 92 van de organieke wet op de Raad van State "de Algemene Vergadering zich beperkt tot het beantwoorden van de rechtsvraag die voor de Eerste Voorzitter reden is geweest om de zaak naar de Algemene Vergadering te verwijzen en die noodzakelijk een antwoord moet krijgen om de zaak te beslechten" en dat "in dat systeem de oorspronkelijk bevoegde kamer bevoegd blijft om de rechtsvragen die niet in de verwijzingsbeslissing begrepen zijn te beantwoorden en het geding dienovereenkomstig voort te zetten, ook al kan de oplossing die de bevoegde kamer aan die rechtsvragen geeft van invloed zijn op de inhoud en zelfs op de relevantie van de vraag die aan de Algemene Vergadering gesteld is;".

Er rees in casu een probleem inzake de ontvankelijkheid *ratione temporis* doordat in bepaalde kennisgevingen aan verzoekster niet de gegevens waren vermeld voorgeschreven door artikel 19, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. Het arrest verwijst de zaak bijgevolg naar de oorspronkelijk geadieerde kamer, opdat deze uitspraak doet over dat probleem en over de overige voorwaarden voor ontvankelijkheid.

4. Arrest N.V. Ondernemingen Jan De Nul e.a., nr. 83.413 en nr. 83.414 van 9 november 1999.

De verzoekschriften strekten tot de nietigverklaring van de beslissingen van het vast bureau van het Vlaams Parlement tot het organiseren van een onderhandse gunningsprocedure voor een opdracht van asbestverwijdering en tot het gunnen van deze opdracht.

De algemene vergadering attendeert er in haar arresten op "dat bij artikel 2 van de wet van 25 mei 1999, artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State vervangen wordt; dat in het nieuwe artikel 14 de Raad van State bevoegd wordt gemaakt voor beroepen tot nietigverklaring ingesteld tegen de 'administratieve handelingen van wetgevende vergaderingen of van hun organen ... met

betrekking tot overheidsopdrachten en leden van hun personeel". In het arrest wordt gesteld dat het nieuwe artikel 14 in werking is getreden en dat "de bestreden beslissingen onder de termen vallen van het zopas geciteerde nieuw artikel 14" en "dat de Raad dus bevoegd is om kennis te nemen van het er tegen ingesteld annulatieberoep". Inhoudelijk worden de zaken, met het oog op de voortzetting van het onderzoek, verwezen naar de kamer waarbij het beroep oorspronkelijk aanhangig is gemaakt.

5. Arrest Van Damme, nr. 83.415, van 9 november 1999.

Verzoekster vroeg de nietigverklaring van de beslissingen van het bureau van de Vlaamse Raad, waarbij haar tuchtstraffen worden opgelegd.

Vanwege de wijziging aangebracht in artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, heeft de algemene vergadering, die heeft vastgesteld dat dit nieuwe artikel in casu van toepassing was, dezelfde oplossing gekozen als in de arresten nrs. 83.413 en 83.414.

6. Arrest Feyfer e.a., nr. 87.983, van 15 juni 2000.

Er is bij de Raad van State een vordering ingesteld tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de procedure betreffende een oproeping tot kandidatuurstelling/offerteaanvraag met betrekking tot de opmaak van een studie van onderzoek naar de mogelijkheden tot verbouwing van het oude gemeentehuis en/of nieuwbouw op een perceel naast de gemeentelijke openbare bibliotheek voor socio-culturele infrastructuur en van de beslissing van het college waarbij de ontwerper van de socio-culturele infrastructuur wordt aangewezen.

Toen de vordering tot schorsing is ingediend, was van de gunning van de opdracht reeds kennis gegeven aan de begunstigde. In zulk een geval ging een deel van de rechtspraak er tot dan toe van uit dat de kennisgeving van de gunning van de opdracht aanleiding gaf tot het ontstaan van het contract tussen de opdrachtgever en de gekozen aannemer en dat de Raad van State derhalve niet bevoegd was om kennis te nemen van de uitvoering van dat contract. Een ander deel van de rechtspraak zag in de afsluiting van het contract geen obstakel voor de schorsing van de tenuitvoerlegging van de beslissing waarbij die opdracht wordt toegewezen.

De algemene vergadering heeft ondanks een andersluidend advies van de auditeur, de vordering tot schorsing afgewezen om de volgende redenen :

"Overwegende dat zoals hiervoren bij de uiteenzetting van de feiten is vermeld, de beslissing van 26 augustus 1999 waardoor de verwerende partij de opdracht heeft gegund aan de bvba Studiebureau GVE, met aangetekende brief verstuurd op 22 september 1999 aan laatstgenoemde ter kennis werd gebracht; dat die kennisgeving tot gevolg heeft gehad dat tussen beide partijen een overeenkomst is ontstaan; dat een schorsing door de Raad van State van de beslissing tot gunning van de opdracht niet de schorsing van die overeenkomst zou meebrengen, aangezien het tot de uitsluitende bevoegdheid van de hoven en rechtbanken behoort om de uitvoering van een overeenkomst te schorsen;

Overwegende, bijgevolg, dat het nadeel waardoor verzoekers aanvoeren bedreigd te zijn - te weten, de definitieve onmogelijkheid de opdracht uit te voeren met de daaraan verbonden gevolgen - niet kan worden tenietgedaan of vermeden door een schorsingsarrest van de Raad van State; dat die vaststelling volstaat om de vordering tot schorsing af te wijzen."

VIERDE DEEL :

**BIJDRAGE VAN MAGISTRATEN AAN DE EXTERNE
ACTIVITEITEN VAN DE RAAD VAN STATE**

BELGISCH RAPPORT BIJ HET XVIIe COLLOQUIUM VAN DE RADEN VAN STATE EN DE HOOGSTE ADMINISTRATIEVE RECHTSCOLLEGES VAN DE LIDSTATEN VAN DE EUROPESE UNIE

De gevolgen van artikel 6, lid 1, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens voor de rechtsgang bij de Raad van State

Paul Lemmens
Lid van de Belgische Raad van State

I. Bevoegdheid van de Raad van State

A. Geschillen betreffende subjectieve rechten

1. In deze inleiding wordt een korte beschrijving gegeven van het systeem van beslechting van bestuursrechtelijke geschillen in de Belgische rechtsordering.

De artikelen 144 en 145 van de Grondwet vormen het uitgangspunt.

Deze artikelen hebben betrekking op geschillen omtrent de zogenaamde "subjectieve rechten". Volgens het Hof van Cassatie gaat een geschil over een subjectief recht telkens als een eiser aanvoert dat de verweerder weigert een bepaalde verplichting na te komen die hem bij een wet of besluit rechtstreeks opgelegd wordt. Het hoofdkenmerk is dat voor het nakomen van die verplichting de wet geen ruimte laat voor enige vrijheid⁽⁸³⁾. Typische voorbeelden van zulke geschillen zijn die welke gaan over vorderingen tot het betalen van een salaris of pensioen of tot schadevergoeding wegens de verbreking van een contract of het stellen van een onrechtmatige daad.

Binnen de categorie van geschillen betreffende subjectieve rechten - de enige soort van geschillen bedoeld door de opstellers van de oorspronkelijke Grondwet (1831) - wordt een onderscheid gemaakt tussen geschillen over "burgerlijke rechten" en geschillen over "politieke rechten"⁽⁸⁴⁾. Overeenkomstig artikel 144 behoren geschillen over burgerlijke rechten bij uitsluiting tot de bevoegdheid van de rechtbanken. Volgens artikel 145 behoren geschillen over politieke rechten in beginsel tot de bevoegdheid van de rechtbanken, behoudens de bij de wet gestelde uitzonderingen. De wetgever is aldus bevoegd om te bepalen dat geschillen over politieke rechten beslecht worden door administratieve rechtscolleges.

⁽⁸³⁾ Zie Hof van Cassatie (hierna : Cass.), 10 april 1987, en de conclusie van advocaat-generaal J. Velu, *Arresten Hof van Cassatie*, 1986-1987, blz. 1043, nr. 477; Cass., 10 maart 1994, *Arresten Hof van Cassatie*, 1994, I, blz. 236, nr. 114; Cass., 17 november 1994, en de conclusie van advocaat-generaal B. Janssens de Bisthoven, *Arresten Hof van Cassatie*, 1994, II, blz. 979, nr. 496; Cass., 25 april 1996, en de conclusie van advocaat-generaal G. Dubrulle, *Arresten Hof van Cassatie*, 1996, blz. 359, nr. 137.

⁽⁸⁴⁾ Buiten burgerlijke en politieke rechten bestaan geen andere subjectieve rechten (zie Cass., 21 december 1956, en de conclusie van advocaat-generaal W.-J. Ganshof van der Meersch, *Arresten Hof van Cassatie*, 1957, blz. 278, nr. 430).

Het blijft evenwel onduidelijk wat een burgerlijk recht is en wat een politiek recht. Wanneer tegenover een recht een verplichting staat die een overheid dient na te komen bij de uitvoering van een taak die duidelijk tot haar bevoegdheid behoort, wordt ervan uitgegaan dat dat recht een recht van publiekrechtelijke aard is ⁽⁸⁵⁾. Behalve deze rechten worden sociale-zekerheidsrechten eveneens geacht te behoren tot de categorie van politieke rechten ⁽⁸⁶⁾.

Voor de bevoegdheid van administratieve rechtscolleges is speciaal van belang dat het Hof van Cassatie gebleven is bij zijn standpunt dat het recht op rechtsherstel wegens een onrechtmatige daad een burgerlijk recht is, zelfs indien die daad bestaat in schending van een politiek recht ⁽⁸⁷⁾ of onwettige uitoefening van een discretionaire bevoegdheid ⁽⁸⁸⁾. Dit betekent dat de Grondwet eraan in de weg staat dat administratieve rechtscolleges bevoegd worden gemaakt om te beslissen over rechtsherstel door een overheidsinstantie als haar onwettige daad een burger schade berokkend heeft.

2. Aan administratieve rechtscolleges kan aldus de taak worden opgedragen te beslissen over geschillen betreffende politieke rechten.

In de praktijk echter bestaan er relatief weinig gevallen waarin administratieve rechtscolleges nog bevoegd zijn voor zulke geschillen. Gedurende de laatste decennia is de bevoegdheid voor aangelegenheden inzake sociale zekerheid en sociale zaken overgegaan van administratieve rechtbanken naar arbeidsrechtbanken; recentelijk is de bevoegdheid voor belastingzaken, in zoverre deze behoorde tot administratieve rechtbanken, overgedragen aan burgerlijke rechtbanken.

Wat overblijft voor administratieve rechtscolleges zijn geschillen over enkele nogal uitzonderlijke aangelegenheden, zoals plaatselijke verkiezingen of pensioenen van oorlogsslachtoffers. Voor zulke gevallen is over het algemeen een administratieve rechtbank bevoegd, die volledig of gedeeltelijk bestaat uit leden die geen professionele rechters zijn; in principe kan tegen de beslissingen van dat rechtscollege beroep worden ingesteld bij de Raad van State, in een zogenaamd "administratieve-cassatiegeding" (artikel 14, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State). In deze gevallen kan de Raad alleen de betwiste beslissing vernietigen (en de zaak terugverwijzen naar de administratieve rechtbank), of het hoger beroep

⁽⁸⁵⁾ Zie in verband met het recht om als vluchteling te worden erkend, Arbitragehof (grondwettelijk hof), 18 maart 1997, nr. 14/97, *Belgisch Staatsblad*, 8 mei 1997.

⁽⁸⁶⁾ Zie bijvoorbeeld in verband met het recht op een werkloosheidsuitkering, Cass., 21 december 1956, supra, voetnoot 2.

⁽⁸⁷⁾ Cass., 16 december 1965, en de conclusie van eerste advocaat-generaal W.-J. Ganshof van der Meersch, *Pasicrisie*, 1966, I, 513; Cass., 23 maart 1984, en de conclusie van procureur-generaal E. Krings, *Arresten Hof van Cassatie*, 1983-1984, blz. 948, nr. 423; Cass., 17 november 1994, *Arresten Hof van Cassatie*, 1994, II, blz. 984, nr. 494.

⁽⁸⁸⁾ Cass., 14 januari 1994, en de conclusie van eerste advocaat-generaal G. D'Hoore, *Arresten Hof van Cassatie*, 1994, blz. 44, nr. 20; Cass., 25 april 1996, supra, voetnoot 1.

verwerpen. Uitzonderlijk beslist de Raad van State zelf over de grond van de zaak, ofwel als rechtbank in eerste en laatste aanleg, ofwel als appèlgerecht (artikel 16 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, in het bijzonder wat plaatselijke verkiezingen betreft).

B. Objectieve geschillen

3. De meeste uitspraken van de Raad van State - waarschijnlijk in 95 tot 99 procent van de gevallen - hebben betrekking op geschillen van een totaal andere aard dan die welke tot nu besproken zijn.

De hoofdtaak van de Raad van State bestaat er namelijk in uitspraak te doen over beroepen tot nietigverklaring wegens overtreding van hetzij substantiële, hetzij op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen, overschrijding of afwending van macht, ingesteld tegen de akten en reglementen van de onderscheiden administratieve overheden (artikel 14, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State). Nadat het Arbitragehof (grondwettelijk hof) gesteld had dat hiaten in de mogelijkheid om bij de Raad van State beroep in te stellen tegen bestuurshandelingen in strijd zijn met de Grondwet, is de bevoegdheid van de Raad in 1999 uitgebreid tot administratieve handelingen van wetgevende vergaderingen en rechterlijke organen, voor aangelegenheden in verband met overheidsopdrachten en personeel ⁽⁸⁹⁾.

In deze gevallen gaat de betwiste handeling uit van een overheid die handelt in de uitoefening van een discretionaire bevoegdheid. De burger kan dus geen subjectief recht aanvoeren, in de zin als hierboven omschreven is. Om deze reden worden de desbetreffende geschillen vaak gekwalificeerd als "objectieve" geschillen.

Wat de beroepen tot nietigverklaring betreft, handelt de Raad van State als rechtbank in eerste en laatste aanleg. Zijn bevoegdheid is echter beperkt tot de nietigverklaring van de betwiste handeling of tot de verwerping van het beroep ⁽⁹⁰⁾; hij vermag niet in plaats van de overheid te beslissen over de beleidsaspecten van de zaak en kan de bestreden handeling derhalve niet herzien of ze door een ander besluit vervangen.

Volledigheidshalve dient erop te worden gewezen dat de wetgever in bepaalde domeinen van het overheidsoptreden de beslissingsbevoegdheid onmiddellijk heeft verleend aan een administratieve rechtbank, vanwege de noodzakelijk geachte onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Dit is bijvoorbeeld het geval met uitspraken over aanvragen van asielzoekers om de status van vluchteling te verkrijgen, althans zodra uitgemaakt is dat het verzoek niet kennelijk onontvankelijk is ⁽⁹¹⁾, of met uitspraken

⁽⁸⁹⁾ Zie verder nr. 27.

⁽⁹⁰⁾ Alvorens het beroep tot nietigverklaring te onderzoeken, kan de Raad van State ook de bestreden handeling schorsen (artikel 17 van de gecoördineerde wetten) en voorlopige maatregelen bevelen (artikel 18 van de gecoördineerde wetten).

⁽⁹¹⁾ Het onderzoek van de grond van het verzoek valt dan onder de bevoegdheid van de "Vaste Beroepscommissie voor de Vluchtelingen".

over de vraag of er aanleiding is tot het opleggen van de sanctie van het niet-terugbetalen, door de sociale zekerheid, van verstrekkingen van een beoefenaar van een medisch beroep ⁽⁹²⁾. In zulke gevallen kan tegen de rechterlijke beslissing van die rechtscolleges bij de Raad van State cassatieberoep worden ingesteld, zoals hierboven uiteengezet is (supra, nr. 2).

4. Bij de oprichting van de Raad van State in 1946 was de wetgever van oordeel dat de bevoegdheid om administratieve handelingen te vernietigen verenigbaar was met de Grondwet, aangezien ervan uitgegaan werd dat die vorm van berechting buiten het toepassingsgebied viel van de artikelen 144 en 145 van de Grondwet. De taak van de Raad van State bestond er hoofdzakelijk in een leemte op te vullen, niet zich de bevoegdheid van gewone rechtbanken aan te matigen.

Om te voorkomen dat inbreuk gemaakt wordt op de bevoegdheden van gewone rechtbanken, wordt in artikel 158 van de Grondwet bepaald dat het Hof van Cassatie uitspraak doet over "conflicten van attributie", dit wil zeggen bevoegdheidsconflicten tussen gewone en administratieve rechtbanken. Deze taak wordt niet uitgeoefend via voorafgaande maatregelen, maar door middel van cassatieherziening van uitspraken in laatste aanleg. Daarom kan tegen de arresten van de Raad van State cassatieberoep worden ingesteld bij het Hof van Cassatie, maar alleen in zoverre in die arresten uitspraak gedaan wordt over de vraag of de Raad van State bevoegd is (artikel 33 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State). In de gevallen waarin een arrest van de Raad van State bestreden is, heeft het Hof van Cassatie veelal moeten onderzoeken of het geschil dat bij de Raad van State aanhangig gemaakt was in werkelijkheid betrekking had op subjectieve (burgerlijke) rechten of (uitsluitend) op de wettigheid van een bestuurshandeling; soms heeft het Hof moeten beslissen of de handeling die bij de Raad van State betwist werd, uitging van een "administratieve overheid" of van een orgaan van een andere aard. Het Hof van Cassatie heeft er dus effectief op kunnen toezien dat er niet geraakt werd aan de competentie van de gewone rechtbanken.

Gedurende tientallen jaren was de wettelijke basis van de Raad van State niet uitdrukkelijk in de Grondwet vastgelegd. Hij trad veeleer op buiten de Grondwet, behalve wat betreft zijn cassatiebevoegdheid voor politieke rechten. Deze situatie is in 1993 veranderd door de invoering van een artikel, het huidige artikel 160, dat bepaalt dat er een Raad van State bestaat. In de Grondwet wordt verder vermeld dat de Raad bij wege van arrest uitspraak doet als administratief rechtscollege in de door de wet bepaalde gevallen ⁽⁹³⁾. Het nieuwe artikel 160 brengt dus geen wezenlijke verandering teweeg in de positie van de Raad van State, maar hij wordt gewoon in de Grondwet erkend, zoals de gewone rechtbanken en het Arbitragehof (grondwettelijk hof).

⁽⁹²⁾ De bevoegdheid ter zake, die van dezelfde aard is als een tuchtrechtelijke bevoegdheid, behoort toe aan de Commissie van Beroep van de Dienst voor Geneeskundige Controle van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering.

⁽⁹³⁾ Artikel 160 bepaalt eveneens dat de Raad van State adviezen geeft in de door de wet omschreven gevallen. Deze taak wordt uitgevoerd door de afdeling "wetgeving" (zie verder, nr. 40).

II. Toepasselijkheid van artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens

A. Vaststelling van de burgerlijke rechten en verplichtingen

5. Artikel 6, lid 1, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (hierna te noemen : EVRM) voorziet in bepaalde waarborgen wanneer burgerlijke rechten en verplichtingen worden vastgesteld. De toepasselijkheid hangt af van twee factoren : het bestaan van een geschil over rechten of verplichtingen aan de ene kant en de burgerlijke aard van deze rechten of verplichtingen aan de anderen kant.

Beide factoren zullen worden onderzocht in het licht van de jurisprudentie van de Raad van State.

1. Geschil over rechten en verplichtingen

a. Het geschil

6. Overeenkomstig de gevestigde jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dient er een geschil (in de Franse tekst "contestation") te bestaan over een "recht" (of een "verplichting") waarvan, tenminste op aantoonbare gronden, kan worden gezegd dat het erkend is in het interne recht. Het geschil dient reëel en ernstig te zijn; het kan niet alleen betrekking hebben op het bestaan van een recht, maar ook op de hoegrootheid ervan of de wijze waarop het wordt uitgeoefend. De uitkomst van de procesgang dient rechtstreeks beslissend te zijn voor een zodanig recht⁽⁹⁴⁾.

7. De vraag of er al dan niet een "geschil" bestaat en, zo ja, of het reëel en ernstig is, lijkt niet te hebben geleid tot enige jurisprudentie van de Raad van State.

Wat betreft de vraag of er "rechten" mee gemoeid zijn, kan worden verwezen naar twee uitspraken waarin de Raad van State gesteld heeft dat in een geschil waarbij tegen een administratieve handeling beroep ingesteld was, geen rechten van de overheid (verwerende partij) betrokken waren⁽⁹⁵⁾. De Raad heeft nooit zelf een uitspraak hoeven doen over het bestaan van de "rechten" waarop verzoeker aanspraak maakte.

⁽⁹⁴⁾ Zie heel onlangs EHRM, 19 februari 1998, A. Jacobsson (II), *Rep.*, 1998-I, blz. 165-166, rechtsoverweging 38; EHRM, 29 juli 1998, Le Calvez, *Rep.*, 1998-V, blz. 1899, r.o. 56; EHRM, 6 april 2000, Athanassoglou, r.o. 43.

⁽⁹⁵⁾ Raad van State, 3 juli 1992, n.v. Imsay, nr. 39.979; Raad van State, 2 december 1993, n.v. Imsay, nr. 45.119.

8. Wat betreft het noodzakelijke verband tussen het geschil en de rechten in kwestie, een punt dat bijzonder belangrijk is bij vernietigingsarresten, bestaan er maar weinig uitspraken waarin dit uitvoerig aan bod komt.

Nagenoeg al die uitspraken handelen over de gevolgen van de afloop van het geschil voor rechten binnen de beroepssfeer. Het is wellicht geen toeval dat in de enige, bij de Belgische Raad van State aanhangig gemaakte zaak die tot nu toe aanleiding heeft gegeven tot een arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (zaak-*De Moor*), de kwestie van de vaststelling van een recht eveneens op een zodanig recht betrekking had, meer bepaald het recht om het beroep van advocaat te mogen uitoefenen⁽⁹⁶⁾.

De Raad van State heeft van zijn kant geoordeeld dat een beroep ingesteld tegen de intrekking van een vergunning voor de uitoefening van een vak dat recht zelf betreft⁽⁹⁷⁾. Een geschil over de aanstelling van een persoon in een functie in een onderwijsinstelling, en dus het niet-aanstellen van degene die bij de Raad van State beroep had ingesteld, werd geacht betrekking te hebben op het recht van verzoeker om het beroep van leraar uit te oefenen⁽⁹⁸⁾. Een geschil over het niet- terugbetalen, door de sociale zekerheid, van de geneeskundige verstrekkingen verricht door een medicus, werd geacht een geschil te zijn omtrent het recht van de arts om de geneeskunst uit te oefenen; dusdoende heeft de Raad van State bewust een ruimere interpretatie gegeven aan artikel 6, lid 1, dan de Europese Commissie, die geweigerd had om dat artikel in een soortgelijk geval toe te passen⁽⁹⁹⁾.

Sommige uitspraken handelen over maatregelen die ernstige gevolgen hebben voor de rechtspositie van ambtenaar, zoals afzetting of indisponibiliteitstelling. In dit verband heeft de Raad gesteld dat, in tegenstelling tot vergelijkbare maatregelen tegen beoefenaars van een vrij beroep, die maatregelen geen gevolgen hebben voor het recht om een beroep uit te oefenen als zodanig, maar alleen voor het recht om een bepaalde betrekking te hebben⁽¹⁰⁰⁾. Dit soort beslissingen, dat weliswaar omstreden is, lijkt geen vervolg te hebben gekregen⁽¹⁰¹⁾.

⁽⁹⁶⁾ EHRM, 23 juni 1994, *De Moor*, *Publ. Court*, Series A, vol. 292-A, blz. 15-16, rechtsoverwegingen 43-46.

⁽⁹⁷⁾ Zie in verband met de vergunning om als dokwerker te werken, Raad van State, 20 december 1984, Broeckx, nr. 24.937; Raad van State, 3 juli 1986, Broeckx en Van Craen, nr. 26.840; Raad van State, 28 juni 1990, Petkovics, nr. 35.295.

⁽⁹⁸⁾ Raad van State, 13 maart 1990, De Ridder, nr. 34.348; Raad van State, 15 mei 1990, De Ridder, nr. 34.891.

⁽⁹⁹⁾ Raad van State, 29 juli 1997, De Saedeleer, nr. 67.605. Verg. ECRM, beslissing van 8 juli 1991, D.v. België, nrs. 13.411/87 en 15.904/89, niet gepubliceerd.

⁽¹⁰⁰⁾ Raad van State, 20 januari 1988, Cornet, nr. 29.183; Raad van State, 7 december 1988, Beugnies, nr. 31.567; Raad van State, 13 september 1989, Jonas, nr. 32.996; Raad van State, 18 december 1990, Simar, nr. 36.038.

⁽¹⁰¹⁾ Zie verder, in verband met maatregelen betreffende ambtenaren, nrs. 11-13.

In twee uitspraken werd het beroep tegen een administratieve beslissing geacht betrekking te hebben op rechten die verzoeker kon ontlenen aan een vergunning die hij wenste te verkrijgen of die ingetrokken was. In verband met het beroep dat de houder van een vervoersvergunning ingesteld had tegen de beslissing tot intrekking daarvan, heeft de Raad geoordeeld dat het geschil betrekking heeft op de uitoefening van activiteiten als zakenman en op het recht van een eigenaar om van zijn bezittingen gebruik te maken overeenkomstig de voorschriften van de wet ⁽¹⁰²⁾. In een ander geval had een filmdistributeur beroep ingesteld tegen een beslissing waarbij minderjarigen het recht ontzegd werd om naar een film te kijken; de Raad van State heeft geoordeeld dat het geschil rechtstreeks gevolgen had voor het recht om de film te distribueren; dat recht werd immers uitgeoefend door middel van contracten met bioscoophouders ⁽¹⁰³⁾.

b. De rechtsgang

9. Om te bepalen of artikel 6, lid 1, EVRM van toepassing is in een bepaald stadium van de procedure, dient te worden aangetoond dat de afloop van de procedure in dat stadium reeds beslissend is, of nog altijd is, voor de bewuste rechten.

In dit verband heeft de Raad van State geoordeeld dat met een uitspraak waarbij voorlopige maatregelen opgelegd worden, zoals een vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van een handeling, geen (burgerlijke) rechten en verplichtingen vastgelegd worden ⁽¹⁰⁴⁾.

Er dient ook te worden verwezen naar een beslissing van de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens, waarbij artikel 6, lid 1, geacht wordt niet van toepassing te zijn op een verzoek tot herziening van een zaak die reeds voorgoed was afgesloten door een arrest van de Belgische Raad van State ⁽¹⁰⁵⁾.

2. Het burgerlijk karakter van de rechten en verplichtingen

10. In zijn arresten wijst het Europees Hof voor de Rechten van de Mens er vaak op dat bij de uitlegging van het begrip "burgerlijke rechten en verplichtingen" niet alleen mag worden verwezen naar het interne recht, en dat artikel 6, lid 1, EVRM van toepassing is, ongeacht de hoedanigheid van de partijen, de aard van de wetgeving

⁽¹⁰²⁾ Raad van State, 1 december 1987, p.v.b.a. Lambregts Transportbedrijf, nr. 28.938.

⁽¹⁰³⁾ Raad van State, 12 juni 1992, n.v. W.E.A. Records, nr. 39.719.

⁽¹⁰⁴⁾ Raad van State, 11 september 1998, Russel, nr. 75.722. In het arrest wordt verwezen naar twee beslissingen van de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens : de beslissing van 11 mei 1981, Gallogly v. Verenigd Koninkrijk, nr. 7990/77, *D.R.*, vol. 24, (57), blz. 61, r.o. 4; beslissing van 5 mei 1988, Alsterlund v. Zweden, 12.446/86, *D.R.*, vol. 56, (229), blz. 232, r.o. 1.

⁽¹⁰⁵⁾ ECRM, beslissing van 6 juli 1989, Surmont en de Meurechy v. België, nrs. 13.601/88 en 13.602/88, *D.R.*, vol. 62, (284), blz. 291, III, r.o. 1.

waarin bepaald wordt hoe het geschil dient te worden geregeld en de aard van de overheid die voor de aangelegenheid bevoegd is ⁽¹⁰⁶⁾.

Het kan dus niet a priori uitgesloten worden dat "rechten" waarover bij de Raad van State een geschil aanhangig gemaakt wordt, "burgerlijke" rechten zijn, in de zin van artikel 6, lid 1, EVRM. Het feit dat het voor de Raad van State grondwettelijk onmogelijk is te oordelen over "burgerlijke rechten", in de zin van artikel 144 van de Grondwet (zie hierboven, nr. 1), doet niets af aan deze constatering, vanwege de "autonome" betekenis van de bewoordingen van het EVRM.

a. Overheidsdienst

11. Het gebied in verband waarmee de vraag omtrent de toepasselijkheid van artikel 6 EVRM veruit het meest gesteld is, is de overheidsdienst.

De Raad van State heeft zich een eerste maal over deze kwestie moeten uitspreken in de zaak-*Vercammen*. De Raad heeft op 26 september 1984 het volgende geoordeeld :

"4.5.4. ... conditio sine qua non voor de toepassing van (de artikelen 6, lid 1, en 13) van het EVRM is dat verzoekster geen ambtelijke functie bekleedde, m.a.w. geen beroep uitoefende dat als een openbaar ambt moet worden aangezien, zodat het ter zake een betwisting betreft over een burgerlijk recht in de eigen betekenis van artikel 6.1., EVRM.

4.5.5. Het wordt niet betwist dat verzoekster, als personeelslid van een intercommunale, zich in een statutaire rechtspositie bevindt. Hieruit vloeit echter niet automatisch voort dat verzoekster een openbaar ambt in de ware zin van het woord bekleedde.

Een onderscheid moet worden gemaakt tussen de activiteiten, functies en betrekkingen in dienst van de overheid naargelang die al dan niet als typische overheidstaken zijn te beschouwen, al dan niet typerend zijn voor de specifieke taak van de overheid, al dan niet medewerking aan overheidswerkzaamheden in eigenlijke zin inhouden (vgl. Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, 17 december 1980).

Verzoekster was schoonmaakster in een zwembad; dit is geen activiteit die als typische overheidstaak is te beschouwen. Verzoekster oefende dus geen beroep uit dat een openbaar ambt is; in deze zaak gaat het wel degelijk om een betwisting over een burgerlijk recht in de zin van het Verdrag en is dus artikel 6, E.V.R.M. van toepassing" ⁽¹⁰⁷⁾.

⁽¹⁰⁶⁾ Zie uiterst recent EHRM, 24 november 1997, Szücs, *Rep.*, 1997-VII, blz. 2479, r.o. 36, en Werner, *Rep.*, 1997-VII, blz. 2508, lid 38; EHRM, 1 februari 1999, Théry, r.o. 22.

⁽¹⁰⁷⁾ Raad van State, 26 september 1984, *Vercammen*, nr. 24.689.

Dit "functioneel" criterium is bij andere gelegenheden toegepast door sommige kamers van de Raad van State. Artikel 6, lid 1, werd aldus geacht van toepassing te zijn op zaken over de werving, loopbaan of beëindiging van de dienstbetrekking van een leraar aan een rijksinstelling voor hoger onderwijs⁽¹⁰⁸⁾ en van een arbeider van een openbare maatschappij voor watervoorziening⁽¹⁰⁹⁾. Op basis van hetzelfde criterium werd artikel 6, lid 1, geacht niet van toepassing te zijn op geschillen betreffende een postambtenaar die omging met openbare gelden⁽¹¹⁰⁾, een bediende van het parket van een procureur des Konings⁽¹¹¹⁾ en een burgemeester⁽¹¹²⁾.

12. Vele jaren lang heeft deze jurisprudentie blijk gegeven van een veel bredere uitlegging van het toepassingsgebied van artikel 6, lid 1, dan die gegeven door de instanties van het EHRM. In een aantal gevallen, waarvan sommige betrekking hadden op procedures bij de Belgische Raad van State, heeft de Europese Commissie immers geoordeeld dat rechtszaken over toegang tot een openbaar ambt of ontslag daaruit vallen buiten het toepassingsgebied van artikel 6, lid 1⁽¹¹³⁾, of ten minste "in principe"⁽¹¹⁴⁾ buiten de werkingssfeer van dat artikel vallen. Ondertussen had ook het Europees Hof het standpunt ingenomen dat geschillen nopens de aanwerving, loopbaan en beëindiging van de dienstbetrekking van ambtenaren, ten minste in de regel, vallen buiten het toepassingsgebied van artikel 6, lid 1,⁽¹¹⁵⁾.

Deze meer restrictieve uitlegging van het toepassingsgebied van artikel 6, lid 1, is gevolgd door andere kamers van de Raad van State. In bijna alle gevallen waarin deze kamers een uitspraak hebben gedaan over de toepasselijkheid van artikel 6 gaat het om tuchtzaken. De Raad heeft geoordeeld, meestal zonder verder op

⁽¹⁰⁸⁾ Raad van State, 13 maart 1990 De Ridder, nr. 34.348; Raad van State, 15 mei 1990, De Ridder, nr. 34.891. De Raad heeft uitvoerig geciteerd uit het arrest-*Vercammen*, en is ervan uitgegaan dat het verstrekken van onderwijs niet kan worden beschouwd als een typische taak van een overheidsinstantie, doordat onderwijs ook georganiseerd kan worden op basis van een particulier initiatief.

⁽¹⁰⁹⁾ Raad van State, 2 oktober 1990, Baeten, nr. 35.619.

⁽¹¹⁰⁾ Raad van State, 10 juli 1990, nr. 35.435.

⁽¹¹¹⁾ Raad van State, 10 mei 1993, Van den Langenbergh, nr. 42.869.

⁽¹¹²⁾ Raad van State, 15 maart 1994, Verleye, nr. 46.516.

⁽¹¹³⁾ Zie in verband met zaken tegen België ECRM, beslissing van 12 december 1969, x v. België, nr. 3937/69, *Coll.*, vol. 32, (61), 63; ECRM, beslissing van 13 juli 1970, X v. België, nr. 4291/69, *Coll.*, vol. 35, (165), 168; ECRM, 18 juli 1974, X v. België, nr. 6324/73, *Coll.*, vol. 46, blz. 218.

⁽¹¹⁴⁾ Zie eveneens in verband met zaken tegen België ECRM, 5 mei 1993, J.S. v. België, nr. 18.460/91, niet gepubliceerd; ECRM, 17 januari 1996, Christophe v. België, nr. 28.469/95, niet gepubliceerd; ECRM, 12 april 1996, Malschaert v. België, nr. 28.920/95, niet gepubliceerd.

⁽¹¹⁵⁾ Zie EHRM, 24 augustus 1993, Massa, *Publ. Court*, Series A, vol. 265-B, blz. 20, r.o. 26.

de zaak in te gaan, dat geschillen over tuchtzaken waarbij een ambtenaar betrokken is, niets van doen hebben met burgerlijke rechten of verplichtingen ⁽¹¹⁶⁾.

13. Het is bekend dat het Europees Hof op 8 december 1999 in de zaak-*Pellegrin* afgeweken is van zijn jurisprudentie, daar gebleken was dat deze leidde tot juridische onzekerheid en tot ongelijkheid onder personen in overheidsdienst die gelijkwaardige taken uitvoeren. Het heeft uitdrukkelijk aangegeven dat het een nieuw criterium hanteerde, namelijk een functioneel criterium, dat steunde op de aard van de verplichtingen en verantwoordelijkheden van werknemers. Tegelijkertijd is het Hof teruggekomen van het principe : geschillen tussen werkgevers en werknemers, zelfs bij de overheid, behoren thans in de regel wel tot het toepassingsgebied van artikel 6, lid 1. Overeenkomstig het nieuwe criterium "vallen alleen buiten de werkingssfeer van artikel 6, lid 1, van het Verdrag, geschillen die aanhangig gemaakt worden door ambtenaren wier taken kenmerkend zijn voor de activiteiten van de openbare dienst, in zoverre die dienst optreedt als drager van het openbaar gezag dat verantwoordelijk is voor de bescherming van de algemene belangen van de Staat of van andere openbare autoriteiten ⁽¹¹⁷⁾.

In de zaak-*Pellegrin* wordt in wezen dezelfde redenering gevolgd als die welke in 1984 in de zaak-*Vercammen* ontwikkeld is. Verwacht wordt dat alle kamers van de Raad van State nu het functioneel criterium zullen volgen.

b. Bedrijfs- en beroepswerkzaamheden

14. In bepaalde gevallen heeft de Raad van State rechten aangaande bedrijfs- en beroepsactiviteiten beschouwd als "burgerlijke rechten".

⁽¹¹⁶⁾ Raad van State, 13 januari 1988, François, nr. 29.125; Raad van State, 20 januari 1988, Cornet, nr. 29.183; Raad van State, 7 december 1988, Beugnies, nr. 31.567; Raad van State, 13 september 1989, Jonas, nr. 32.996; Raad van State, 22 februari 1991, Cauwet, nr. 36.479, en Lucas, nr. 36.481; Raad van State, 11 december 1991, Lecat, nr. 38.303; Raad van State, 27 april 1992, Fiore, nr. 39.230; Raad van State, 16 oktober 1992, Leenders, nr. 40.749; Raad van State, 27 april 1994, Jolet, nr. 47.034; Raad van State, 10 juni 1994, Hennico, nr. 47.683; Raad van State, 3 februari 1995, George, nr. 51.525, en Brion, nr. 51.526; Raad van State, 29 maart 1995, Hennico, nr. 52.601; Raad van State, 7 juni 1995, Gérard, nr. 53.554; Raad van State, 18 september 1995, Carleer, nr. 55.192; Raad van State, 3 april 1996, Thunus, nr. 58.984; Raad van State, 17 december 1997, Lambert, nr. 70.395; Raad van State, 25 mei 1999, Mortier, nr. 80.385; Raad van State, 4 april 2000, Lejeune, nr. 86.566.

⁽¹¹⁷⁾ EHRM, 8 december 1999, *Pellegrin*, r.o. 66. In dezelfde zin : EHRM, 30 maart 2000, r.o. 13.

Wat betreft het recht om het beroep van dokwerker uit te oefenen, heeft de Raad van State erop gewezen dat, ondanks het vereiste van een vergunning, de betrokkenen werkten als loontrekker, dat wil zeggen als particulier persoon⁽¹¹⁸⁾.

De Raad heeft verder geoordeeld dat rechten betreffende een vervoersvergunning burgerlijke rechten zijn, in de zin van artikel 6, lid 1, EVRM, zoals het Europees Hof voor de Rechten van de Mens deze bepaling had uitgelegd in de zaak-*Bentham*⁽¹¹⁹⁾. De vergunning hield immers verband met de uitoefening van een beroep als ondernemer, zowel als met het recht van een eigenaar om van zijn bezittingen gebruik te maken overeenkomstig de voorschriften van de wet; die vergunning was bovendien van vermogensrechtelijke aard. Om al deze redenen betrof het geschil over de intrekking van een vergunning burgerlijke rechten⁽¹²⁰⁾.

Het recht om het beroep van taxichauffeur uit te oefenen, dat geen openbaar ambt is, werd evenzo als een burgerlijk recht beschouwd⁽¹²¹⁾.

De rechten van een filmdistributeur werden eveneens geacht burgerlijke rechten te zijn aangezien het gaat om privaatrechtelijke overeenkomsten waarbij die rechten in praktijk gebracht werden, alsook om rechten van financiële aard⁽¹²²⁾.

Ten slotte dient eraan te worden herinnerd dat de zaak-*De Moor*, die voortkwam uit procesvoering bij de Raad van State en die uiteindelijk bij het Europees Hof terechtgekomen is, betrekking had op het recht om het beroep van advocaat uit te oefenen. Het Europees Hof heeft geoordeeld dat dat recht een burgerlijk recht is⁽¹²³⁾. In dezelfde geest heeft de Raad van State dezelfde kwalificatie gegeven aan het recht om de geneeskunst te beoefenen⁽¹²⁴⁾.

c. Ruimtelijke ordening en milieubescherming

15. Geschillen omtrent bouwvergunningen, milieuvergunningen, enz., behoren duidelijk tot de categorie van geschillen waarop artikel 6, lid 1, EVRM van toepassing is.

⁽¹¹⁸⁾ Raad van State, 20 december 1984, Broeckx, nr. 24.937; Raad van State, 3 juli 1986, Broeckx en Van Craen, nr. 26.840; Raad van State, 28 juni 1990, Petkovics, nr. 35.295.

⁽¹¹⁹⁾ zie EHRM, 23 oktober 1985, Bentham, *Publ. Court*, Series A, vol. 97, blz. 16, r.o. 36.

⁽¹²⁰⁾ Raad van State, 1 december 1987, p.v.b.a. Lambregts Transportbedrijf, nr. 28.938.

⁽¹²¹⁾ Raad van State, 16 september 1991, Saint-Viteux, nr. 37.631.

⁽¹²²⁾ Raad van State, 12 juni 1992, n.v. W.E.A. Records, nr. 39.719.

⁽¹²³⁾ EHRM, 23 juni 1994, De Moor, *Publ. Court*, Series A, vol. 292-A, blz. 16, r.o. 47.

⁽¹²⁴⁾ Raad van State, 29 juli 1997, De Saedeleer, nr. 67.605.

In de jurisprudentie van de Raad van State lijkt slechts één uitspraak te bestaan waarin uitdrukkelijk erkend wordt dat dit inderdaad het geval is ⁽¹²⁵⁾.

d. Situatie van vreemdelingen

16. Bijna de helft van het zaakaanbod van de Raad van State zijn verzoekschriften van vreemdelingen tegen maatregelen waarbij hun het recht geweigerd wordt het land binnen te komen of er te verblijven, of geweigerd wordt hun de status van vluchteling toe te kennen ⁽¹²⁶⁾.

In veel van deze gevallen wordt een schending van mensenrechten aangevoerd. Artikel 6 EVRM is een van de artikelen die bij de verzoekers populair zijn. De Raad van State is er echter altijd van uitgegaan dat het bij zulke geschillen niet gaat om het bepalen van "burgerlijke rechten" en dat ze derhalve niet behoren tot het toepassingsgebied van artikel 6, lid 1 ⁽¹²⁷⁾.

Deze jurisprudentie is in overeenstemming met het steeds weerkerende standpunt van de Europese Commissie, volgens welke procedures om te bepalen of een vreemdeling verlof tot verblijf in een land dient te krijgen dan wel uitgewezen dient te worden, waaronder procedures tot het verlenen van politiek asiel, niet het bepalen van burgerlijke rechten met zich meebrengen ⁽¹²⁸⁾.

e. Financiële voordelen en belastingen

17. Een gebied waarop onzekerheid blijft bestaan over de precieze grenzen van het toepassingsgebied van artikel 6, lid 1, EVRM is dat van de belastingen aan de ene kant en van de sociale zekerheid en andere regelingen van vergoeding aan de andere kant.

⁽¹²⁵⁾ Raad van State, 12 mei 1995, p.v.b.a. Société Couvinoise de Carburants, nr. 53.237. De zaak betreft een beroep tegen de weigering om een bouwvergunning toe te kennen. De Raad heeft verwezen naar het bovenvermelde arrest Benthem van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (zie voetnoot 37).

⁽¹²⁶⁾ Zie verder, nr. 61.

⁽¹²⁷⁾ Zie voor de eerste beslissingen in deze zin, Raad van State, 29 oktober 1991, K., nr. 37.976; Raad van State, 24 januari 1992, S.V., nr. 38.576; Raad van State, 5 februari 1992, L., nr. 38.656; Raad van State, 28 februari 1992, N.T., nr. 38.882; Raad van State, 13 maart 1992, M.M., nr. 38.993.

⁽¹²⁸⁾ Zie bijvoorbeeld ECRM, 9 november 1997, P. v. Verenigd Koninkrijk, nr. 13.162/87, D.R., vol. 54, (211), 212; ECRM, 2 september 1996, Slep..ik v. Nederland, nr. 30.913/96, D.R., vol. 86-A, (176), blz. 181, r.o. 1; ECRM, 25 oktober 1996, Kareem v. Zweden, nr. 32.025/96, D.R., vol. 87-A, (173), blz. 184, r.o. 3.

De Raad van State is slechts zijdelings betrokken bij deze kwestie, nu aangelegenheden zoals belastingen en sociale zekerheid bijna volledig niet tot zijn bemoeienis behoren. Als cassatierechter blijft hij echter wel enige bevoegdheid behouden voor eisen tot schadevergoeding die niet binnen te bestek van de gewone socialezekerheidsregeling vallen.

In twee gedingen heeft de Raad moeten beslissen of die eisen te maken hebben met "burgerlijke rechten" in de zin van artikel 6, lid 1, EVRM.

De eerste zaak gold een eis tot vergoeding van schade berokkend aan een Belgisch burger ten gevolge van het verlenen van onafhankelijkheid aan het vroegere Belgisch Congo. De Raad heeft geoordeeld dat het geschil niets te maken heeft met burgerlijke rechten, maar met rechten betreffende financiële steun verleend door een Staat in het kader van een taak van nationale solidariteit⁽¹²⁹⁾.

De andere zaak handelde over een vordering tot herziening van een invaliditeitspensioen van een oorlogsinvalide. De Raad heeft erkend dat het recht op pensioen een persoonlijk en financieel recht is en dat de grootte van dat pensioen voor verzoeker van wezenlijk belang was; hij is ervan uitgegaan dat dit aspecten van privaatrechtelijke aard zijn. Hij heeft evenwel geoordeeld dat er ook publiekrechtelijke facetten waren : de publieke aard van de wetgeving die van toepassing is, de financiering met overheidsgelden en de omstandigheid dat de uitkering van het pensioen losstaat van enige aansprakelijkheid. In verband met het laatste heeft de Raad er eveneens de nadruk op gelegd dat het pensioen in kwestie steunt op de idee van nationale solidariteit. Na te hebben geoordeeld dat de publiekrechtelijke aspecten aanzienlijk belangrijker waren dan de privaatrechtelijke, heeft de Raad geconcludeerd dat er geen burgerlijk recht op het spel stond⁽¹³⁰⁾. Zonder te verwijzen naar de jurisprudentie van het Europees Hof is het duidelijk dat de Raad criteria heeft toegepast die ook door het Hof waren gehanteerd⁽¹³¹⁾.

18. De zaak *J.R. v. België*, die onlangs door de Europese Commissie naar het Europees Hof verwezen is, biedt het Hof een nieuwe gelegenheid om op dit gebied enig houvast te bieden.

Deze zaak resulteert uit een verzoekschrift betreffende de duur van de procedure bij administratieve rechtbanken die een vordering behandelen tot vergoeding van schade veroorzaakt door een ongeval tijdens de periode van terugroeping van verzoeker als reserveofficier. Voor de Commissie heeft de Belgische Regering gesteund op de redenering die de Raad van State in de tweede van de bovenvermelde zaken gevolgd had.

⁽¹²⁹⁾ Raad van State, 8 oktober 1993, Kimpe, nr. 44.403.

⁽¹³⁰⁾ Raad van State, 3 juni 1997, Godderis, nr. 66.512.

⁽¹³¹⁾ Zie in verband met de afweging van aanspraken op uitkeringen, EHRM, 29 mei 1986, Feldbrugge, *Publ. Court*, Series A, vol. 99, blz. 13-16, rechtsoverwegingen 30-40, en *Deumeland, o.c.*, vol. 100, blz. 23-25, rechtsoverwegingen 64-74; EHRM, 26 februari 1993, Salesi, *o.c.*, vol. 257-E, blz. 59-60, r.o. 19; EHRM, 24 juni 1993, Schuler-Zraggen, *o.c.*, vol. 263, blz. 17, r.o. 46; EHRM, 19 maart 1997, Paskhalidis, *Rep.*, 1997-II, blz. 485, r.o. 30.

De Europese Commissie van haar kant heeft de zaak anders bekeken. Ze is ervan uitgegaan dat de vordering een zuiver geldelijk karakter heeft en dat de betaling van schadevergoeding niet afhankelijk is van de uitoefening van enige discretionaire bevoegdheid. Ze heeft derhalve geconcludeerd dat, al is de Staat aansprakelijk, maar niet schuldig, het recht waarover het ging een burgerlijk recht is ⁽¹³²⁾.

De Commissie leek dus de jurisprudentie van het Hof te volgen ⁽¹³³⁾.

B. Het bepalen van de gegrondheid van een strafvervolgning

19. Tot nu toe zijn er bij de Raad van State geen zaken aanhangig gemaakt omtrent welke redelijkerwijs kon worden aangevoerd dat het ging om het bepalen van de gegrondheid van een "strafvervolgning" in de zin van artikel 6, lid 1, EVRM.

Een zaak die verband hield met een procedure in strafzaken, gold een beroep tegen een beslissing van de Minister van Justitie om een persoon uit te leveren om in een ander land terecht te kunnen staan. De Raad heeft geoordeeld dat met de beslissing van de Minister geen uitspraak is gedaan over enige telastelegging, zodat artikel 6 niet van toepassing is op de procedure bij de Raad ⁽¹³⁴⁾.

III. Recht op rechterlijke behandeling

20. Overeenkomstig het Europees Hof voor de Rechten van de Mens "waarborgt artikel 6, lid 1, eenieder het recht om bij een rechterlijke instantie een vordering in te stellen in verband met zijn burgerlijke rechten en verplichtingen. Op die manier geeft dit artikel vorm aan het "recht op rechterlijke behandeling", waarvan het recht van toegang tot een rechter, dat is het recht om bij gerechten een beroep in burgerlijke zaken in te stellen slechts één aspect vormt ⁽¹³⁵⁾. Een ander aspect van het

⁽¹³²⁾ ECRM, verslag van 3 maart 1999, J.R. v. België, nr. 33.919, rechtsoverwegingen 37-38, niet gepubliceerd.

⁽¹³³⁾ Zie over de aanspraak op schadevergoeding wegens aandoeningen ten gevolge van militaire dienst, EHRM, 19 juli 1995, Kerojärvi, *Publ. Court*, Series A, vol. 322, blz. 14, r.o. 36.

⁽¹³⁴⁾ Raad van State, 10 december 1996, Di Tomasi, nr. 63.483.

⁽¹³⁵⁾ EHMR, 21 februari 1975, Golder, *Publ. Court*, Series A, vol. 18, blz. 18, r.o. 36. In dezelfde zin, onder andere : EHRM, 23 september 1982, Sporrang en Lönnroth, *o.c.*, vol. 52, blz. 30, r.o. 84; EHMR, 28 mei 1985, Ashingdane, *o.c.*, vol. 93, blz. 24, r.o. 55.

recht op rechterlijke behandeling is het recht op een "rechterlijke beslechting van het geschil"⁽¹³⁶⁾.

A. Recht van toegang tot een rechter

1. Actierecht

a. Geschillen over subjectieve rechten

21. Het kan geen probleem vormen om bij een gerecht een vordering in te stellen die gegrond is op schending van een subjectief recht. Zoals hierboven uiteengezet is, kunnen vorderingen betreffende burgerlijke rechten bij gewone rechtbanken worden ingesteld, overeenkomstig artikel 144 van de Grondwet, terwijl vorderingen aangaande politieke rechten kunnen worden ingesteld bij gewone rechtbanken, of bij een administratieve rechtbank, als die voor de behandeling van zulke vorderingen ingesteld is, overeenkomstig artikel 145 van de Grondwet⁽¹³⁷⁾.

b. Objectieve geschillen

22. Overeenkomstig artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, oorspronkelijke versie, kon een beroep tot nietigverklaring worden ingesteld tegen akten en reglementen van de onderscheiden "administratieve overheden". Buiten de bevoegdheid van de Raad vielen : handelingen van wetgevende vergaderingen, handelingen van rechterlijke instanties en bepaalde handelingen van bestuurlijke overheden die de wetgever uitdrukkelijk of stilzwijgend aan de bevoegdheid van de Raad onttrokken had. Het was niet altijd duidelijk of er andere mogelijkheden bestonden om zulke handelingen te bestrijden. Deze uitzonderingen hebben in ieder geval aanleiding gegeven tot een aantal ontwikkelingen op rechterlijk en wetgevend gebied, vooral gedurende de laatste tien jaar.

23. In dit verband kan eerst de situatie worden bekeken van handelingen die uitgaan van rechterlijke instanties of van overheden die werkzaam zijn in de rechterlijke sfeer.

Een belangrijk geval is de zaak-*De Moor*, betreffende een beroep dat een advocaat ingesteld had tegen een beslissing van de raad van de orde van een balie, die geweigerd had hem in te schrijven op de rol van advocaten-stagiair. In het verleden had de Raad van State zichzelf onbevoegd verklaard voor beroepen tegen beslissingen van instanties van de balie, gelet op de opvatting die de wetgever te kennen gegeven had bij het opstellen van de desbetreffende wetsbepalingen. Ditmaal laakte verzoeker die situatie, waardoor hij feitelijk geen mogelijkheid had tot bestrijding van de weigering

⁽¹³⁶⁾ EHRM, 23 juni 1981, Le Compte, Van Leuven en De Meyere, *Publ. Court*, Series A, vol. 43, blz. 23, r.o. 51, b; EHRM, 10 februari 1983, Albert en Le Compte, *o.c.*, vol. 58, blz. 16, r.o. 29.

⁽¹³⁷⁾ Cf. *supra*, nr. 1.

om hem op de rol in te schrijven, wat hij een schending achtte van artikel 6, lid 1, van het Europees Verdrag. De zaak werd om deze reden verwezen naar de algemene vergadering van de afdeling bestuursrechtspraak ("afdeling administratie") van de Raad van State, wat een zeer uitzonderlijke stap betekende. In zijn arrest van 31 oktober 1991 echter is de Raad van State niet van zijn jurisprudentie afgeweken. Hij heeft herhaald dat de wetgever handelingen van instanties van de balie aan zijn bevoegdheid onttrokken had en heeft eraan toegevoegd dat "het door verzoeker uit artikel 6, lid 1, van het EVRM afgeleide recht op de behandeling van zijn zaak door een nationale onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie niet meebrengt dat de Raad van State zich zou dienen uit te spreken in een aangelegenheid waarvoor hij niet bevoegd is" ⁽¹³⁸⁾.

Verzoeker heeft vervolgens een klacht ingediend bij de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens, die de zaak bij het Europees Hof heeft aangebracht. In zijn arrest van 23 juni 1994 heeft het Hof de zaak uit het oogpunt van het recht van toegang tot een rechter niet onderzocht. Het heeft echter wel nagetrokken of de procedure bij de raad van de orde van de balie voldeed aan het bepaalde in artikel 6, lid 1, omdat verzoeker over geen rechtsmiddel had beschikt. In dit verband heeft het Hof geoordeeld dat de raad van de orde van de balie de zaak van verzoeker niet eerlijk (gelet op de gebrekkige motivering van zijn uitspraak) en openbaar behandeld had en dat het vonnis bovendien niet in het openbaar was. De proceshandelingen bij de raad van de orde van de balie waren dus niet verricht met inachtneming van artikel 6, lid 1 ⁽¹³⁹⁾.

Het niet-bevoegd zijn van de Raad van State heeft aldus onrechtstreeks geleid tot de constatering van een schending van artikel 6, lid 1. Doordat de Raad van State niet de grond van verzoekers vordering onderzocht had, had de procedure bij dit rechtscollege de mankementen van de procedure bij de raad van de orde van de balie niet rechtgezet.

Nog vóór het wijzen van het arrest van het Europees Hof heeft de wetgever gereageerd om onder meer de leemte op te vullen. Met een wet van 19 november 1992 heeft hij het voor een verzoeker wiens inschrijving op de rol geweigerd wordt, mogelijk gemaakt beroep in te stellen bij de "tuchtraad van beroep", een rechterlijk orgaan samengesteld uit gewone rechters en leden van de balie ⁽¹⁴⁰⁾.

De wet van 19 november 1992 heeft alleen op persoonsgerichte handelingen betrekking. De vraag bleef dus bestaan of regels, uitgevaardigd door de instanties van de balie, voortaan bij de Raad van State konden worden bestreden.

De Raad heeft de gelegenheid gehad om zich over deze zaak uit te spreken naar aanleiding van een beroep tot nietigverklaring ingesteld door een lid van een balie tegen een reglement van de raad van de orde van de balie, in verband met verschillende aspecten van de stage. Deze zaak werd wederom verwezen naar de algemene vergadering van de afdeling administratie, en verzoeker heeft opnieuw

⁽¹³⁸⁾ Raad van State, 31 oktober 1991, De Moor, nr. 38.014.

⁽¹³⁹⁾ EHRM, 23 juni 1994, De Moor, *Publ. Court*, Series A, vol. 292-A, blz. 17-18, rechtsoverwegingen 51-58.

⁽¹⁴⁰⁾ Zie, voor de verdere wijzigingen welke die wet inhoudt, de beschrijving in het arrest-*De Moor* van het Europees Hof, *o.c.*, blz. 12, r.o. 31.

gesteund op artikel 6 (alsmede op artikel 13) van het EVRM om aan te tonen dat de Raad van State bevoegd was. In zijn arrest van 15 september 1997 heeft de Raad echter zijn standpunt niet gewijzigd : hij bleef verwijzen naar de opvatting van de wetgever, zoals die bleek uit de parlementaire voorbereiding van de desbetreffende bepalingen, en concludeerde dat hij niet bevoegd was. Het argument ontleend aan het EVRM werd niet expliciet verworpen ⁽¹⁴¹⁾.

Tegen dit arrest is thans bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens een beroep aanhangig; de zaak verkeert nog in het stadium waarin de ontvankelijkheid van de proceshandelingen wordt onderzocht.

24. Terwijl de zaak-*De Moor* in beraad was bij het Europees Hof, is de vraag gerezen of een griffier van een rechtbank, bij de Raad van State een tuchtstraf kan aanvechten die hem door de procureur-generaal van het hof van beroep opgelegd is.

De Raad heeft geoordeeld dat hij niet bevoegd leek om de zaak te onderzoeken, omdat de onderzochte handeling niet uitgaat van een "administratieve" overheid. Alvorens in die zin een uitspraak te doen, heeft hij echter aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag gesteld in verband met de verenigbaarheid van zo'n situatie met sommige bepalingen van de Grondwet en met artikel 6 van het EVRM ⁽¹⁴²⁾.

Het Arbitragehof heeft geoordeeld dat indien geen enkel beroep kan worden ingesteld, de wet in strijd is met de grondwettelijke bepalingen die het recht op gelijkheid en non-discriminatie waarborgen. Het heeft er evenwel op gewezen dat er een mogelijkheid tot het instellen van cassatieberoep bij het Hof van Cassatie leek te zijn; indien de wet in die zin uitgelegd wordt dat beroep toegestaan is, kan er geen sprake zijn van schending van hogere rechtsregels ⁽¹⁴³⁾.

Ongelukkiglijk is de zaak uiteindelijk niet beslecht. Tijdens de verdere procesgang bij de Raad van State is de Raad tot de bevinding gekomen dat het niet de bedoeling van verzoeker was om de procedure voort te zetten en heeft de Raad derhalve de debatten moeten sluiten zonder enige uitspraak te hebben gedaan over de vraag of hij al dan niet bevoegd is ⁽¹⁴⁴⁾.

25. Onlangs is een nieuw geval aanhangig gemaakt omtrent een leemte in het systeem van rechterlijke toetsing.

In een zaak waarbij een gerechtsdeurwaarder beroep ingesteld had tegen een tuchtstraf die hem door een kamer van gerechtsdeurwaarders opgelegd was, heeft de Raad van State gesteld dat de rechtsstaat vereist dat de gerechtsdeurwaarder zich tot een rechtbank moet kunnen wenden. Gelet op de wetteksten zoals ze bestonden toen

⁽¹⁴¹⁾ Raad van State, 15 september 1997, Misson, nr. 68.116.

⁽¹⁴²⁾ Raad van State, 6 mei 1993, Van Damme, nr. 42.818.

⁽¹⁴³⁾ Arbitragehof, 26 april 1994, nr. 33/94, *Belgisch Staatsblad*, 22 juni 1994.

⁽¹⁴⁴⁾ Raad van State, 8 oktober 1996, Van Damme, nr. 62.403.

het beroep tot nietigverklaring ⁽¹⁴⁵⁾ ingesteld is, is de Raad tot de conclusie gekomen dat het niet de bedoeling van de wetgever was hem op dat gebied bevoegdheid te verlenen. De Raad heeft vervolgens aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag gesteld over het al of niet verenigbaar zijn van de wet, uitgelegd in die zin dat de Raad van State niet bevoegd is, met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en non-discriminatie ⁽¹⁴⁶⁾.

De zaak is nog hangende bij het Arbitragehof.

26. Inmiddels was ook de vraag opgeworpen of het onmogelijk was een administratieve handeling van een wetgevende vergadering, bijvoorbeeld betreffende aangelegenheden inzake personeel of overheidsopdrachten, te betwisten.

In een arrest op een prejudiciële vraag in verband met een tuchtstraf van een personeelslid had het Arbitragehof gesteld dat de onmogelijkheid om administratieve handelingen van een wetgevende vergadering of van organen ervan te bestrijden, een schending vormt van de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en non-discriminatie ⁽¹⁴⁷⁾.

In hun reactie hierop onderstreepten bepaalde kamers van de Raad van State dat de uitspraak van het Arbitragehof steunde op een uitlegging van artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, in de zin dat handelingen van wetgevende vergaderingen niet onder de bevoegdheid van de Raad van State vallen. Dit was namelijk de uitlegging die uitdrukkelijk verwoord was in de prejudiciële vraag. De betrokken kamers meenden echter dat er misschien een andere uitlegging mogelijk was en dat daarenboven die uitlegging geen discriminatie zou inhouden. Voor deze kamers van de Raad van State leverde dit voldoende grond op om te oordelen dat hij bevoegd was, ten minste voor het onderzoeken van verzoekschriften tot het bevelen van voorlopige maatregelen, ingediend onder aanvoering van de dringende noodzakelijkheid ⁽¹⁴⁸⁾.

Elk van deze zaken werd verwezen naar de algemene vergadering van de afdeling administratie, om te onderzoeken of de Raad competent was om zich over de grond van de zaak te beraden. Op het ogenblik van de uitspraak was de zaak door de wetgever geregeld: bij wet was artikel 14 van de gecoördineerde wetten gewijzigd opdat ook bepaalde handelingen van wetgevende vergaderingen tot de bevoegdheid van de Raad zouden behoren. De algemene vergadering heeft er zich in haar arrest toe

⁽¹⁴⁵⁾ Inmiddels had een wet het mogelijk gemaakt beroep in te stellen bij een nieuw opgerichte raad van beroep, vergelijkbaar met die welke reeds bestond voor de leden van de balie.

⁽¹⁴⁶⁾ Raad van State, 7 juni 1999, Wijnen, nr. 80.682.

⁽¹⁴⁷⁾ Arbitragehof, 15 mei 1996, nr. 31/96, *Belgisch Staatsblad*, 25 juni 1996.

⁽¹⁴⁸⁾ Raad van State, 17 december 1997, n.v. Ondernemingen Jan De Nul en n.v. Envisan, nr. 70.402; Raad van State, 16 maart 1998, Van Damme, nr. 72.464; Raad van State, 24 april 1998, n.v. Ondernemingen Jan De Nul en n.v. Envisan, nr. 73.266.

beperkt nota te nemen van die nieuwe wet en die op de lopende zaken toe te passen, zonder enige motivering op basis van de Grondwet of het EVRM ⁽¹⁴⁹⁾

27. De desbetreffende wet dateert van 25 mei 1999 en bevat een aantal wijzigingen van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Artikel 14 van de gecoördineerde wetten is vervangen door een nieuwe tekst, waarvan paragraaf 1, zoals hierboven uiteengezet is ⁽¹⁵⁰⁾, bepaalt dat beroep tot nietigverklaring kan worden ingesteld tegen akten en reglementen van de onderscheiden administratieve overheden, alsook tegen administratieve handelingen van wetgevende vergaderingen en organen van de rechterlijke macht, met betrekking tot overheidsopdrachten en leden van hun personeel.

Deze wijziging is ingegeven door de arresten van het Arbitragehof inzake de griffier van een hof en een personeelslid van een wetgevende vergadering ⁽¹⁵¹⁾.

Er dient echter te worden opgemerkt dat het onzeker is of de wijziging ook de problemen oplost die gerezen zijn in verband met de besluiten van de instanties van de balie en van de gerechtsdeurwaarders ⁽¹⁵²⁾. In dit opzicht kan artikel 6, lid 1, EVRM nog altijd een rol spelen omdat het als basis kan worden genomen om een verandering te verantwoorden, inzonderheid in de jurisprudentie.

2. Effectiviteit van de toegang tot de Raad van State

28. Zoals het Europees Hof gesteld heeft, wordt het recht van toegang niet beschouwd als een theoretisch of illusoir recht, maar als een concreet en effectief recht ⁽¹⁵³⁾.

De Raad van State heeft uitdrukkelijk gesteund op dit standpunt van het Europees Hof in de reeds vermelde zaak- *Vercammen* ⁽¹⁵⁴⁾.

In die zaak had verzoekster beroep ingesteld tegen haar ontslag door een intercommunale. Ze was evenwel eerst naar een arbeidsrechtbank gegaan, die zich onbevoegd verklaard had, en heeft pas dan beroep ingesteld bij de Raad van State, lang

⁽¹⁴⁹⁾ Raad van State, 9 november 1999, n.v. Ondernemingen Jan De Nul en n.v. Envisan, nrs. 83.413 en 83.414, en Van Damme, nr. 83.415.

⁽¹⁵⁰⁾ Zie hierboven, nr. 3.

⁽¹⁵¹⁾ Zie hierboven, nrs. 24 en 26. Zie ook de verwijzing naar deze zaken in *Gedr. St.*, Senaat, 1998-1999, nr. 1-361/3, blz. 2.

⁽¹⁵²⁾ Zie hierboven, nrs. 23 en 25.

⁽¹⁵³⁾ Zie bijvoorbeeld EHRM, 9 oktober 1979, Airey, *Publ. Court*, Series A, vol. 32, blz. 12-14, r.o. 24.

⁽¹⁵⁴⁾ Zie hierboven, nr. 11.

na het verstrijken van de beroepstermijn (60 dagen). De Raad was niettemin bereid haar zaak te behandelen. Hij heeft geoordeeld dat, aangezien er redelijkerwijs twijfel kon bestaan over welk van de twee rechtscolleges bevoegd was, er een nieuwe termijn inging om beroep in te stellen vanaf de dag van de kennisgeving van het vonnis waarbij de arbeidsrechtbank zich onbevoegd verklaard had ⁽¹⁵⁵⁾.

De Raad is aldus vooruitgelopen op de jurisprudentie van het Europees Hof die een paar jaar later tot stand zou komen. Het Europees Hof heeft immers geoordeeld dat, wil het recht van toegang tot een rechter effectief zijn, eenieder duidelijk en concreet de gelegenheid moet hebben om een handeling te bestrijden die een inbreuk op zijn rechten vormt. Als een particulier persoon niet de kans krijgt beroep in te stellen, omdat de procedureregels niet voldoende duidelijk zijn, wordt een inbreuk gemaakt op het recht van toegang tot een rechter ⁽¹⁵⁶⁾.

29. De effectiviteit van het recht is ook aangevoerd door verzoekers die na de ontvangst van de memorie van antwoord van de verwerende partij of van een kennisgeving van de griffie dat die memorie niet ingediend is, niet binnen de bij de wet vastgestelde termijn een memorie van wederantwoord of een toelichtende memorie hadden ingediend. In zulk een geval bepaalt de wet dat verzoeker geacht wordt geen belang meer te hebben bij de zaak en dient de Raad het beroep niet-ontvankelijk te verklaren (artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State) ⁽¹⁵⁷⁾.

Op aanvraag van bepaalde verzoekers heeft de Raad van State de zaak naar het Arbitragehof verwezen en een prejudiciële vraag gesteld over de verenigbaarheid van deze regeling met de Grondwet. In twee van deze zaken is ook de verenigbaarheid met artikel 6, lid 1, van het EVRM ter sprake gebracht. Het Arbitragehof zag echter geen probleem. Het heeft geoordeeld dat de regeling ingesteld is om de procedure bij de Raad van State globaal genomen te versnellen en dat er derhalve een wettig doel mee nagestreefd wordt. Het heeft de gevolgen voor de verzoeker niet buitensporig geacht, doordat het beroep niet onontvankelijk kan worden verklaard in geval van "overmacht" en het voorschrift verzoeker geen zware last oplegt. Het Hof heeft derhalve geconcludeerd dat de regeling niet kan worden beschouwd als een onwettige belemmering van de toegang tot een rechter, des te meer daar de griffie de verzoekers uitdrukkelijk gewezen heeft op de gevolgen van het niet-indienen van een memorie ⁽¹⁵⁸⁾.

⁽¹⁵⁵⁾ Raad van State, 26 september 1984, Vercammen, nr. 24.689. In dezelfde zin, Raad van State, 2 oktober 1990, Baeten, nr. 35.619.

⁽¹⁵⁶⁾ Zie EHRM, 16 december 1992, de Geouffre de la Pradelle, *Publ. Court*, Series A, vol. 253-B, blz. 40-43, rechtsoverwegingen 27-35; EHRM, 4 december 1995, Bellet, *o.c.*, vol. 333-B, blz. 39-43, rechtsoverwegingen 28-38; EHRM, 30 oktober 1998, F.E. v. Frankrijk, *Rep.*, 1998-VIII, blz. 3347-3351, rechtsoverwegingen 41-48.

⁽¹⁵⁷⁾ Zie verder, nr. 67.

⁽¹⁵⁸⁾ Arbitragehof, 6 mei 1997, nr. 27/97, *Belgisch Staatsblad*, 10 juni 1997; Arbitragehof, 15 juli 1999, nr. 94/99, *Belgisch Staatsblad*, 14 december 1999.

Voor de Raad van State zijn deze uitspraken bindend en maken ze een eind aan de discussie ⁽¹⁵⁹⁾. Een heropening van de debatten is evenwel niet uitgesloten, daar blijkt dat ten minste één van de onfortuinlijke verzoekers bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens een klacht ingediend heeft ⁽¹⁶⁰⁾.

B. Recht op een rechterlijke beslechting van het geschil

1. Beslissingsbevoegdheid

30. Zoals het Europees Hof geoordeeld heeft, maakt de "beslissingsbevoegdheid" een integrerend deel uit van de eigenlijke notie "rechterlijke instantie" in de zin van het EVRM ⁽¹⁶¹⁾.

Dit vereiste vormt geen probleem voor de Raad van State. Zijn uitspraken zijn bindend voor de partijen en werken zelfs "erga omnes" in geval van vernietiging van een administratieve handeling. Uitspraken van administratieve rechtbanken zijn eveneens bindend, maar er kan cassatieberoep tegen worden ingesteld bij de Raad van State.

31. Het recht op een rechterlijke beslechting van een geschil impliceert dat rechtbanken in staat moeten zijn alle aanhangig gemaakte kwesties te beslechten, zonder gebonden te zijn door beslissingen van administratieve autoriteiten ⁽¹⁶²⁾.

In principe wordt geen enkele aangelegenheid onttrokken aan de Raad van State of aan administratieve rechtscolleges.

Het is juist dat de Raad van State in een klein aantal gevallen verwezen heeft naar de theorie van de "actes de gouvernement", dit wil zeggen handelingen die door hun aard zo nauw verwant zijn met de uitoefening van politieke macht dat geen

⁽¹⁵⁹⁾ Zie voor gevallen waarin de Raad van State geweigerd heeft aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag te stellen : Raad van State, 1 september 1999, K.K., nr. 82.167; Raad van State, 13 september 1999, Baneton, nr. 82.235.

⁽¹⁶⁰⁾ Verzoeker heeft een klacht ingediend in de zaak waarover het Arbitragehof zich op 15 juli 1999 uitgesproken heeft; de Raad van State heeft nota genomen van de klacht, maar heeft het beroep bij de Raad niettemin onontvankelijk verklaard (Raad van State, 24 november 1999, nr. 83.605).

⁽¹⁶¹⁾ EHRM, 23 oktober 1985, Benthem, *Publ. Court*, Series A, vol. 97, blz. 17, r.o. 40.

⁽¹⁶²⁾ EHRM, 28 juni 1990, Obermeier, *Publ. Court*, Series A, vol. 179, blz. 21-23, rechtsoverwegingen 66-70; EHRM, 17 december 1996, Terra Woningen b.v., *Rep.*, 1996-VI, blz. 2122-2123, rechtsoverwegingen 51-55; EHRM, 10 juli 1998, Tinnelly & Sons Ltd., *Rep.*, 1998-IV, blz. 1657-1663, rechtsoverwegingen 64-79. Zie ook EHRM, 24 november 1994, Beaumartin, *Publ. Court*, Series A, vol. 296-B, blz. 62-63, rechtsoverwegingen 34-39.

enkele rechter ze zou kunnen herzien ⁽¹⁶³⁾. De betekenis van deze verwijzingen mag echter niet worden overschat. Het resultaat zou waarschijnlijk hetzelfde geweest zijn indien de Raad van State zijn uitspraak niet gesteund had op de aard van de handeling, maar op de mate waarin de overheid bij het stellen van de handeling over een discretionaire bevoegdheid had beschikt.

2. Voorafgaande bemoeiing van administratieve of rechterlijke organen en rechterlijke toetsing door de Raad van State

32. Het Europees Hof heeft geoordeeld dat, "hoewel artikel 6, lid 1, vorm geeft aan het "recht op rechterlijke behandeling" ..., het de overeenkomstsluitende staten niet verplicht voor "betwistingen" (geschillen) over "burgerlijke rechten en verplichtingen" een procedure te volgen die in elk van de fasen ervan gevoerd wordt voor "rechterlijke instanties" die voldoen aan de verschillende vereisten van dat artikel. Vereisten zoals flexibiliteit en efficiëntie, die volledig verenigbaar zijn met de bescherming van mensenrechten, kunnen een voorafgaand optreden wettigen van administratieve of professionele organen en, a fortiori, van rechterlijke instanties die niet in ieder opzicht voldoen aan de genoemde vereisten ... ⁽¹⁶⁴⁾.

Indien de beslissingsbevoegdheid werkelijk toegekend wordt aan organen die zelf niet voldoen aan de vereisten van artikel 6, lid 1, moeten de uitspraken van die organen "getoetst worden door een rechterlijke instantie met volledige rechtsmacht die voldoet aan de waarborgen van artikel 6, lid 1" ⁽¹⁶⁵⁾.

De Raad van State heeft bij verschillende gelegenheden naar deze rechtsleer verwezen ⁽¹⁶⁶⁾. Om de gevolgen ervan voor procedures bij de Raad te bepalen, dient een onderscheid te worden gemaakt tussen procedures aangaande een beroep tot nietigverklaring en cassatieprocedures.

⁽¹⁶³⁾ Zie inzonderheid Raad van State, 26 november 1982, Schiltz, nr. 22.690.

⁽¹⁶⁴⁾ EHRM, 23 juni 1981, Le Compte, Van Leuven en De Meyere, *Publ. Court*, Series A, vol. 43, blz. 23, r.o. 51, a.

⁽¹⁶⁵⁾ EHRM, 10 februari 1983, Albert en Le Compte, *Publ. Court*, Series A, vol. 58, blz. 16, r.o. 29. Zie eveneens in dezelfde zin, EHRM, 21 september 1993, Zumtobel, *o.c.*, vol. 268-A, blz. 13, r.o. 29; EHRM, 25 november 1994, Ortenberg, *o.c.*, vol. 295-B, blz. 49-50, r.o. 31; EHRM, 26 april 1995, Fischer, *o.c.*, vol. 312, blz. 17; r.o. 28; EHRM, 20 november 1995, British-American Tobacco Company Ltd., *o.c.*, vol. 331, blz. 25-26, r.o. 78; EHRM, 22 november 1995, Bryan, *o.c.*, vol. 335-A, blz. 16; r.o. 40.

⁽¹⁶⁶⁾ Zie bijvoorbeeld Raad van State, 3 juli 1986, Broeckx en Van Craen, nr. 26.840; Raad van State, 1 december 1987, p.v.b.a. Lambregts Transportbedrijf, nr. 28.938; Raad van State, 5 mei 1988, Thys, nr. 30.007; Raad van State, 20 december 1988, Dewil, nr. 31.650; Raad van State, 28 juni 1989, Ockerman en Notebaert, nr. 32.886, en Vandenberghe, nr. 32.887.

a. Procedures omtrent een beroep tot nietigverklaring

33. Een rechterlijke toetsing kan weliswaar volstaan om te voldoen aan het bepaalde in artikel 6, lid 1, doch dan rijst de vraag of het bereik van die toetsing, die over het algemeen door de Raad van State verricht wordt, voldoet aan de vereisten van dat artikel.

Bij beroepen tot nietigverklaring vermag de Raad van State zijn eigen beslissing (over de grond van de zaak) niet in de plaats te stellen van die van de administratieve overheid. Hij kan alleen de onderzochte handeling vernietigen. Dit betekent echter niet dat zijn bevoegdheid niet ver genoeg reikt, overeenkomstig de vaste jurisprudentie van de Raad ⁽¹⁶⁷⁾. Dat standpunt van de Raad is in overeenstemming met de jurisprudentie van het Europees Hof ⁽¹⁶⁸⁾.

De woorden "volledige rechtsmacht" zijn immers niet zeer passend voor annulatieprocedures. Het vereiste is dat een beroep moet kunnen worden ingesteld, waarbij de "wettigheid" van de beslissing van een administratieve overheid kan worden betwist ⁽¹⁶⁹⁾.

Globaal genomen moet de rechtbank alle argumenten kunnen onderzoeken die door de partijen worden aangevoerd ⁽¹⁷⁰⁾. Deze argumenten kunnen zowel op juridische als op feitelijke aangelegenheden betrekking hebben. In zoverre het om rechtsvragen gaat, moet de rechtbank bevoegd zijn om te onderzoeken of de administratieve overheid de bij de wet bepaalde grenzen in acht genomen heeft; in dit verband moet de rechtbank de ter toets komende handeling kunnen onderzoeken "onder meer in het licht van administratiefrechtelijke beginselen" ⁽¹⁷¹⁾. Voorzover het om feiten gaat, moet de rechtbank bevoegd zijn om zich "te vergewissen" van feiten ⁽¹⁷²⁾, of op zijn minst om "dwalingen omtrent de feiten recht te zetten" ⁽¹⁷³⁾. De rechtbank kan de feiten zelf vaststellen, in een proces "de novo". Artikel 6, lid 1, lijkt

⁽¹⁶⁷⁾ Zie bijvoorbeeld de arresten vermeld in voetnoot 163.

⁽¹⁶⁸⁾ Zie inzonderheid EHRM, 22 november 1995, Bryan, *Publ. Court*, Series A, vol. 335-A, blz. 17, r.o. 44.

⁽¹⁶⁹⁾ EHRM, 23 september 1982, Sporrang en Lönnroth, *Publ. Court*, Series A, vol. 52, blz. 30, r.o. 84.

⁽¹⁷⁰⁾ EHRM, 21 september 1993, Zumtobel, *Publ. Court*, Series A, vol. 268-A, blz. 14, r.o. 32; EHRM, 25 november 1994, Ortenberg, *o.c.*, vol. 295-B, blz. 50, r.o. 34; EHRM, 26 april 1995, Fischer, *o.c.*, vol. 312, blz. 18, r.o. 34.

⁽¹⁷¹⁾ Raadpleeg EHRM, 27 november 1991, Oerlemans, *Publ. Court*, Series A, vol. 219, blz. 21-22, r.o. 56.

⁽¹⁷²⁾ Zie EHRM, 26 april 1995, Fischer, *Publ. Court*, Series A, vol. 312, blz. 18, r.o. 34.

⁽¹⁷³⁾ EHRM, 23 juni 1981, Le Compte, Van Leuven en De meyere, *Publ. Court*, Series A, vol. 43, blz. 23, r.o. 51, b. Vergelijk EHRM, 10 februari 1983, Albert en Le Compte, *o.c.*, vol. 58, blz. 19, r.o. 36.

de rechtbank echter niet te verbieden te steunen op feiten die door de administratieve overheid aangetoond zijn. In het laatste geval is het niettemin noodzakelijk dat de procedure bij de administratieve overheid bepaalde waarborgen biedt wat betreft het besluitvormingsproces, en dat de rechtbank er zich bovendien van vermag te vergewissen dat de overheid gesteund heeft op bewijsmateriaal dat kan dienen als grondslag van feitenvinding en dat haar beslissing gebaseerd is op een gevolgtrekking uit feiten die er geen is die door geen enkele correct optredende overheid zou zijn gemaakt ⁽¹⁷⁴⁾.

De Raad van State meent dat zijn toetsingsbereik voldoet aan de vereisten van artikel 6, lid 1. Hij verwijst naar het feit dat hij de wettigheid van een handeling in al haar aspecten vermag te toetsen ⁽¹⁷⁵⁾. Wat de toetsing van feiten betreft, onderstreept hij dat hij kan nagaan of de handeling die bij hem wordt aangevochten een "feitelijke grondslag" ⁽¹⁷⁶⁾ heeft, met andere woorden, dat hij de juistheid, de relevantie en de kwalificatie van de feiten kan beoordelen, zonder gebonden te zijn door de bevinding van de administratieve overheid ⁽¹⁷⁷⁾. Doordat vele zaken waarin artikel 6, lid 1, wordt aangevoerd, gaan over sancties, voegt de Raad eraan toe dat hij kan onderzoeken of de sanctie evenredig is met het vastgestelde strafbare feit ⁽¹⁷⁸⁾.

De Raad geeft toe dat in zaken die te maken hebben met de discretionaire bevoegdheid van een overheid, de aldus verrichte toetsing alleen een "marginale" toetsing is, en geen toetsing met volledige rechtsmacht. Dit soort van toezicht wordt niettemin toereikend geacht, "aangezien het Europees Hof aanneemt dat,

⁽¹⁷⁴⁾ Zie EHRM, 22 november 1995, Bryan, *Publ. Court*, Series A, vol. 335-A, blz. 17-18, rechtsoverwegingen 44-47.

⁽¹⁷⁵⁾ Raad van State, 5 april 1990, Dossche, nr. 34.646.

⁽¹⁷⁶⁾ Zie bijvoorbeeld Raad van State, 20 december 1984, Broeckx, nr. 24.937; Raad van State, 3 juli 1986, Broeckx en Van Craen, nr. 26.840; Raad van State, 1 december 1987, p.v.b.a. Lambregts Transportbedrijf, nr. 28.938; Raad van State, 5 mei 1988, Thys, nr. 30.007; Raad van State, 20 december 1988, Dewil, nr. 31.650; Raad van State, 28 juni 1989, Ockerman en Notebaert, nr. 32.886, en Vandenberghe, nr. 32.887.

⁽¹⁷⁷⁾ Raad van State, 16 september 1991, Saint-Viteux, nr. 37.631; Raad van State, 5 juli 1994, Nicolay, nr. 48.473.

⁽¹⁷⁸⁾ Zie bijvoorbeeld de beslissingen vermeld in voetnoot 94, te beginnen met Raad van State, 3 juli 1994, Broeckx en Van Craen, nr. 26.840. De Raad verwijst hier naar EHRM, 23 juni 1981, Le Compte, Van Leuven en De Meyere, *Publ. Court*, Series A, vol. 43, blz. 23, r.o. 51, b; EHRM, 10 februari 1983, Albert en Le Compte, *o.c.*, vol. 58, blz. 19, r.o. 36.

waar de overheid over een ruime beoordelingsmacht beschikt, een volledige rechterlijke toetsing niet goed denkbaar is" ⁽¹⁷⁹⁾.

34. De toetsingsbevoegdheid van de Raad van State is zo ruim dat bij de Raad van State beroep kan worden ingesteld tegen elk gebrek in de procedure bij een administratieve overheid ⁽¹⁸⁰⁾. Bijgevolg behoeft niet te worden nagegaan of de procesgang bij die administratieve overheid al dan niet voldeed aan de eisen van artikel 6, lid 1 ⁽¹⁸¹⁾.

De Raad van State gaat zelfs verder. De Raad wijst erop dat de procedure die bij de Raad moet worden gevolgd in elk geval aan de voornoemde eisen voldoet en gaat er in de meeste gevallen van uit dat het zelfs niet nodig is na te gaan of artikel 6, lid 1, al dan niet van toepassing is. Dat heeft ertoe geleid dat er zich, op zijn minst sedert 1987, geen noemenswaardige wijziging meer heeft voorgedaan in de interpretatie van de werkingssfeer van artikel 6, lid 1.

35. Hoewel de rechterlijke toetsing door de Raad van State in principe ruim genoeg is, kunnen er omstandigheden bestaan waarin zulk een conclusie uitzonderlijk niet kan worden getrokken.

Dat is althans wat de Raad heeft gesteld in de zaak-W.E.A. Records. Die zaak betrof een beroep tegen een beslissing waarbij een beroepsinstantie een welbepaalde film als "minderjarigen uitgezonderd" had bestempeld. De Raad van State heeft in die zaak geoordeeld dat hij op basis van de procedure die, overeenkomstig de toepasselijke regeling door de beroepsinstantie was gevolgd, de wettigheid van de bij de Raad aanhangig gemaakte beslissing niet kon toetsen. De Raad heeft daarbij in het bijzonder verwezen naar de omstandigheid dat die instantie geen wettelijke criteria diende toe te passen, niet verplicht was motieven op te geven en de distributeur van de film niet door de instantie was gehoord. De Raad heeft dan ook geconcludeerd dat de beroepsinstantie zelf aan de vereisten van artikel 6, lid 1, behoorde te voldoen.

⁽¹⁷⁹⁾ Raad van State, 1 december 1987, p.v.b.a. Lambregts Transportbedrijf, nr. 28.938; Raad van State, 5 mei 1998, Thys, nr. 30.007; Raad van State, 20 december 1988, Dewil, nr. 31.650; Raad van State, 28 juni 1989, Ockerman en Notebaert, nr. 32.886, en Vandenberghe, nr. 32.887; Raad van State, 19 september 1989, Germonpré, nr. 33.021; Raad van State, 28 februari 1994, Verbiése, nr. 46.312.

De verwijzing naar de jurisprudentie van het Europees Hof betreft meer bepaald zijn arrest van 28 mei 1985, Ashingdane, waarin het Hof stelt dat een wettelijke verplichting, waarbij aan een overheid een ruime discretionaire bevoegdheid verleend wordt, door de aard ervan, niet kan worden onderworpen aan een volle toetsing door de nationale rechtscolleges (*Publ. Court*, Series A, vol. 93, blz. 25, r.o. 59).

⁽¹⁸⁰⁾ Vergelijk EHRM, 19 april 1994, van de Hurk, *Publ. Court*, Series A, vol. 288, blz. 17, r.o. 52.

⁽¹⁸¹⁾ Zie ECRM, 14 oktober 1992, D.B. v. België, nr. 18.718/91, niet gepubliceerd.

Aangezien zulks blijkbaar niet het geval was, is de beslissing van de beroepsinstantie vernietigd⁽¹⁸²⁾.

36. Dat in de rechtsgang bij organen van administratieve aard, behalve in uitzonderlijke gevallen, niet behoeft te worden voldaan aan de vereisten van artikel 6, lid 1, betekent niet dat die bepaling volkomen irrelevant is.

Integendeel, uit de jurisprudentie van de Raad van State blijkt dat administratieve autoriteiten die te maken hebben met semi-rechterlijke geschillen zelfs zonder een schriftelijke verplichting in die zin aan een aantal fundamentele proceduremaatstaven moeten voldoen, zoals het beginsel van onafhankelijkheid en onpartijdigheid (voorzover zulks zich verdraagt met de aard van het orgaan in kwestie), de verplichting om de betrokken burger de gelegenheid te bieden zijn standpunt uiteen te zetten en de verplichting om binnen een redelijke termijn een beslissing te nemen⁽¹⁸³⁾.

Dat die maatstaven grotendeels aangelegd zijn naar het voorbeeld van de overeenkomstige maatstaven uit artikel 6, lid 1, is overduidelijk. Zelfs de interpretatie van deze "algemene principes" loopt vaak parallel met de interpretatie die aan de bepalingen van artikel 6, lid 1, wordt gegeven, in het bijzonder door het Europees Hof.

Artikel 6, lid 1, heeft dan ook gevolgen voor de administratieve procedure, zelfs in stadia waarin dat niet onmiddellijk relevant is. Jammer genoeg is het in het kader van dit verslag niet mogelijk om bij deze ontwikkeling lang te blijven stilstaan.

b. Cassatieprocedures

37. In verband met het Belgische Hof van Cassatie, dat niet bevoegd is om feiten zoals zij door een lagere rechtbank zijn vastgesteld te toetsen, heeft het Europees Hof geoordeeld dat de toetsingsbevoegdheid van dat Hof niet voldoet in het licht van artikel 6, lid 1⁽¹⁸⁴⁾.

De Raad van State, zijnerzijds, heeft het niet nodig geacht zijn rechtspraak in cassatiezaken anders te bekijken dan zijn rechtspraak in beroepen tot nietigverklaring. De Raad heeft dan ook besloten dat zijn toetsingsbevoegdheid als cassatierechter groot genoeg is, zodat de rechtsgang bij lagere administratieve rechtbanken niet noodzakelijk aan de vereisten van artikel 6, lid 1, EVRM hoeft te voldoen⁽¹⁸⁵⁾.

⁽¹⁸²⁾ Raad van State, 12 juni 1992, n.v. W.E.A. Records, nr. 39.719.

⁽¹⁸³⁾ Zie infra, nr. 57, wat betreft het vereiste van de redelijke termijn.

⁽¹⁸⁴⁾ EHRM, 23 juni 1981, *Le Compte, Van Leuven en De Meyere*, Publ. Court, Series A, vol. 43, blz 23, r.o. 51, b, en blz. 26, r.o. 60; EHRM, 10 februari 1983, *Albert en Le Compte, o.c.*, vol. 58, blz. 19, r.o. 36.

⁽¹⁸⁵⁾ Raad van State, 8 oktober 1993, *Kimpe*, nr. 44.403.

Hoewel deze conclusie vanuit een theoretisch oogpunt betwistbaar lijkt, blijkt ze in de praktijk gerechtvaardigd. Als cassatierechter heeft de Raad van State immers maatstaven voor de toetsing aangelegd die meer gelijken op die welke de Raad gebruikt wanneer hij een handeling van een administratieve overheid toetst, dan op die welke bijvoorbeeld door het Hof van Cassatie worden toegepast.

38. Of hetgeen hiervoren gezegd is nog opgaat, is nochtans niet zeker, aangezien artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State vervangen is bij de wet van 25 mei 1999. Het nieuwe artikel 14, § 2, betreffende cassatieberoepen, bepaalt dat de Raad van State "daarbij niet in de beoordeling van de zaken zelf (treedt)". Net dezelfde woorden worden in artikel 147 van de Grondwet gebruikt met betrekking tot het Hof van Cassatie. Bovendien is tijdens de parlementaire voorbereiding gezegd dat de Raad van State als cassatierechter niet over feitenkwesaties, doch enkel over rechtskwesaties mag oordelen⁽¹⁸⁶⁾.

Vooralsnog kan niet worden gezegd of de Raad van State er door deze wetswijziging toe zal worden gebracht anders aan te kijken tegen zijn rol in cassatieberoepen. Als de Raad beslist dat hij voortaan geen enkele feitenkwesatie mag beoordelen⁽¹⁸⁷⁾, zouden de vereisten van artikel 6, lid 1, EVRM toepasselijk kunnen worden op de procesgang bij administratieve rechtbanken.

IV. Structurele en procedurele waarborgen

A. Onafhankelijkheid en onpartijdigheid

1. Onafhankelijkheid

39. Over de onafhankelijkheid van de Raad van State en de leden ervan hoeft niet veel te worden gezegd. De waarborgen die doorgaans terzake gelden, zijn ook op hen van toepassing. Net zoals de professionele rechters van de gewone rechtbanken worden de rechters van de Raad van State voor het leven benoemd.

Een kenmerk van administratieve rechtbanken is dat hun leden slechts voor een bepaalde termijn worden benoemd. De Raad van State heeft geoordeeld dat zulks noch hun onafhankelijkheid, noch hun onpartijdigheid aantast⁽¹⁸⁸⁾.

⁽¹⁸⁶⁾ Memorie van toelichting, Gedr. St., Kamer van volksvertegenwoordigers, 1998-1999, nr. 1960-1, blz. 3.

⁽¹⁸⁷⁾ Sedert de inwerkingtreding van de wet van 25 mei 1999 heeft de Raad van State bevolen de procedure in een zaak te heropenen om een debat mogelijk te maken over de gevolgen van de wet voor zijn toetsingsbevoegdheid, in verband met argumenten die op feiten steunen (Raad van State, 29 september 1999, Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering, nr. 82.513).

⁽¹⁸⁸⁾ Zie in verband met de Vaste Beroepscommissie voor Vluchtelingen, Raad van State, 29 december 1993, A., nr. 45.547; Raad van State, 1 april 1994, M., nr. 46.852.

2. Onpartijdigheid

40. In de zaak-Procola heeft het Europees Hof geoordeeld dat het geschillencomité van de Luxemburgse Raad van State niet beantwoordde aan de vereisten van een onpartijdig rechtscollege, in een zaak die behandeld was door een college van vijf leden, waarvan er vier vooraf meegewerkt hadden aan het opstellen van het advies van de Raad over het ontwerp van besluit dat ter toetsing was voorgelegd⁽¹⁸⁹⁾.

Een soortgelijke situatie kan zich in het Belgische rechtsbestel niet voordoen. In artikel 29, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State wordt bepaald dat leden van de afdeling administratie en auditeurs niet mogen deelnemen aan de procedure tot schorsing of nietigverklaring van handelingen als zij vooraf deelgenomen hebben aan het opstellen van het advies van de afdeling wetgeving (die organiek een andere afdeling is dan de afdeling administratie) over het ontwerp van diezelfde handeling.

41. Een kwestie die aanleiding heeft gegeven tot soms hoogoplopende discussies, is die van de samenstelling van de kamer die uitspraak moet doen over een beroep tot nietigverklaring van een handeling, nadat een beslissing is gevallen over een vordering tot schorsing van diezelfde handeling. De vraag is, meer bepaald, of de kamer die de hoofdzaak moet onderzoeken geheel of ten dele mag bestaan uit dezelfde leden als de kamer die de vordering tot schorsing heeft behandeld.

De gecoördineerde wetten op de Raad van State geven geen uitdrukkelijk antwoord in deze of gene zin. In enkele beslissingen heeft de Raad geoordeeld dat de gecoördineerde wetten er niet aan in de weg staan dat de beide soorten kamers geheel of ten dele uit dezelfde leden bestaan⁽¹⁹⁰⁾.

De wetsbepalingen bieden echter niet voldoende zekerheid. Toen bepaalde partijen de vraag aan de orde hebben gesteld of de gecoördineerde wetten, geïnterpreteerd in de zojuist vermelde zin, bestaanbaar zijn met de grondwet en met artikel 6, lid 1, EVRM, werd deze kwestie bij wijze van een prejudiciële vraag aan het Arbitragehof voorgelegd.

Het Arbitragehof heeft onderstreept dat er volgens de gecoördineerde wetten één enkele procedure is, weliswaar in twee fasen (voorlopige beslissing over de vordering tot schorsing, gevolgd door een eindbeslissing over het beroep tot nietigverklaring). Dat het in zo'n regeling niet bij wet verboden is dat dezelfde personen zowel de vordering tot schorsing als het beroep tot nietigverklaring onderzoeken, tast hun objectieve onpartijdigheid niet aan. Het Hof heeft daaraan toegevoegd dat de vrees van sommige partijen in verband met de onpartijdigheid van de kamer in de fase van het onderzoek van de zaak zelf, des te minder gerechtvaardigd was daar de Raad van State geen uitspraak behoefde te doen over subjectieve rechten,

⁽¹⁸⁹⁾ EHRM, 28 september 1995, Procola, Publ. Court, Series A, vol. 326, blz. 16, r.o. 45.

⁽¹⁹⁰⁾ Zie, bijvoorbeeld, Raad van State, 28 november 1997, Salle-Hacha, nr. 69.893; Raad van State, 1 februari 1999, Vandenhende, nr. 78.468.

doch alleen over de aangevoerde objectieve onwettigheid van een handeling. Het Arbitragehof heeft geoordeeld dat ook indien ervan uit mocht worden gegaan dat artikel 6, lid 1, EVRM van toepassing is op het bij de Raad van State aanhangige geschil, zulks niet tot een andere conclusie zou leiden⁽¹⁹¹⁾.

Ondertussen is ook de vraag gerezen of de rechter die besloten heeft dat de argumenten die de verzoeker heeft aangevoerd niet "kennelijk" gegrond zijn en dus niet van die aard zijn dat erop kan worden beschikt in het kader van een kort geding, bevoegd is om deel te nemen aan de behandeling van diezelfde zaak na uitwisseling van alle memories. Ook in dezen heeft de Raad van State geoordeeld dat het feit alleen dat de rechter betrokken was bij de eerste fase van de procedure geen voldoende reden is om te vrezen dat hij niet geschikt zou zijn om vervolgens op onpartijdige wijze te oordelen over de zaak zelf⁽¹⁹²⁾.

42. In verband met de objectieve onpartijdigheid van leden van administratieve rechtbanken kunnen nog enkele beslissingen van de Raad van State worden vermeld.

De beroepscommissie van de dienst voor geneeskundige verzorging van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering onderzoekt klachten tegen beoefenaars van een medisch beroep, betreffende (bv.) een overdreven voorschrijfgedrag. De commissie bestaat ten dele uit vertegenwoordigers van verzekeringsinstellingen en vertegenwoordigers van beroepsverenigingen van de beoefenaars in kwestie. De Raad van State heeft geoordeeld dat zulk een samenstelling in het algemeen gesproken niet onverenigbaar is met de vereiste van onpartijdigheid, ook al kunnen sommige van de voornoemde instellingen of verenigingen belangen verdedigen die niet die van de beoefenaars in kwestie zijn⁽¹⁹³⁾. De zaken liggen echter anders wanneer een van de leden de instelling zelf vertegenwoordigt die, doordat ze beroep heeft ingesteld, aan de basis van de rechtsgang ligt. In dat geval kunnen er gegronde redenen zijn om aan de onpartijdigheid van dat lid te twijfelen⁽¹⁹⁴⁾.

In verband met beroepscommissies die bevoegd zijn om uitspraak te doen op vorderingen tot het verkrijgen van vergoedingspensioenen, heeft de Raad van State rekening gehouden met schijn. De Raad heeft geoordeeld dat de onpartijdigheid niet gewaarborgd was, aangezien een lid dat de vordering had onderzocht en aansluitend officieel een standpunt had ingenomen in een advies dat aan de partijen was bezorgd, deelgenomen had aan de uiteindelijke besluitvorming⁽¹⁹⁵⁾.

⁽¹⁹¹⁾ Arbitragehof, 10 februari 1999, nr. 17/99, Belgisch Staatsblad 6 mei 1999; Arbitragehof, 20 april 1999, nr. 48/99, Belgisch Staatsblad 17 september 1999.

⁽¹⁹²⁾ Raad van State, 11 september 1998, Russel, nr. 75.722.

⁽¹⁹³⁾ Raad van State, 13 september 1989, Monseur, nr. 32.994; Raad van State, 22 november 1995, Loiseau, nr. 56.395.

⁽¹⁹⁴⁾ Raad van State, 30 maart 1992, Van Steenberge, nr. 39.098.

⁽¹⁹⁵⁾ Raad van State, 13 maart 1990, Put, nr. 34.336; Raad van State, 27 juni 1991, Vrancken, nr. 37.346.

Uit deze jurisprudentie blijkt dat de door het Europees Hof vastgestelde criteria, in het bijzonder die betreffende het objectieve aspect van de onpartijdigheid, door de Raad van State worden toegepast.

B. Eerlijk proces

1. De rechtsgang bij administratieve rechtbanken in het algemeen

43. In België bestaat er geen wet inzake de administratieve procedure (bij administratieve rechtbanken) in het algemeen. Voor procedures bij administratieve rechtbanken gelden "algemene beginselen" aangaande een goede rechtsbedeling, waarvan het beginsel van het recht van verdediging wellicht het belangrijkste is. Door middel van wettelijke bepalingen kunnen die beginselen evenwel worden aangevuld of kan soms zelfs in afwijkingen daarvan worden voorzien. Zulke bepalingen staan dan in de onderscheiden wetten betreffende elk afzonderlijk rechtscollege.

De Raad van State kan een beslissing van een administratieve rechtbank vernietigen wegens schending van substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen (artikel 14, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State). Onderzoek van de jurisprudentie van de Raad van State leidt tot de verbazingwekkende conclusie dat de procedure bij administratieve rechtbanken slechts in heel weinig gevallen onderzocht is vanuit het oogpunt van artikel 6 EVRM.

Een vermeldenswaardig punt is het recht van de partijen om door een raadsman te worden vertegenwoordigd. In een zaak betreffende een tuchtprocedure tegen effectenmakelaars voor de Beroepscommissie van de Openbare Fondsen- en Wisselbeurs van het Rijk, heeft de Raad van State geoordeeld dat in tuchtzaken de regel geldt dat de betrokkene persoonlijk aanwezig dient te zijn en dat alleen bij een uitdrukkelijke bepaling in uitzonderingen op die regel kan worden voorzien. De Raad van State heeft geen zodanige bepaling gevonden, noch in de wet in kwestie, noch in het EVRM. De Raad heeft dan ook geconcludeerd dat de beroepscommissie geen enkele procedureregeling had geschonden door de effectenmakelaars bij verstek te vonnissen en hun advocaten niet toe te staan hen te vertegenwoordigen⁽¹⁹⁶⁾. In een recentere uitspraak heeft de Raad een ander standpunt ingenomen. De Raad heeft immers geoordeeld dat artikel 6, lid 3, c, EVRM elke verdachte het recht waarborgt om door een raadsman te worden vertegenwoordigd en dat die bepaling dan ook de uitdrukking is van een algemeen beginsel dat op zich ook van toepassing is in tuchtprocedures⁽¹⁹⁷⁾. Het nieuwe standpunt sluit beter aan bij de jurisprudentie van het Europees Hof betreffende de procesvoering voor de strafrechter⁽¹⁹⁸⁾.

⁽¹⁹⁶⁾ Raad van State, 7 september 1988, Leiser, Beelen en Kirschen, nr. 30.637.

⁽¹⁹⁷⁾ Raad van State, 27 november 1996, De Herdt, nr. 63.300. De zaak betrof een tuchtprocedure bij een administratief orgaan, niet bij een administratieve rechtbank.

⁽¹⁹⁸⁾ EHRM, 23 november 1993, Poitrimol, Publ. Court, Series A, vol. 277-A, blz. 13-15, rechtsoverwegingen 28-39; EHRM, 22 september 1994, Lala, o.c., vol. 297-A, blz. 11-14, rechtsoverwegingen 25-35; en Pelladoah, o.c., vol. 297-B, blz. 32-35, rechtsoverwegingen 32-42; EHRM, 21 januari 1999, Van Geysseghem, rechtsoverwegingen 26-36, niet gepubliceerd.

44. Aangezien een onderzoek van de kwestie van de rechtsgang bij administratieve rechtbanken in België noodzakelijkerwijze zou leiden tot een casuïstische benadering en aangezien artikel 6, lid 1, EVRM daarenboven in dit opzicht geen zichtbare rol lijkt te hebben gespeeld, zal in dit verslag niet nader op die rechtsgang worden ingegaan. Het lijkt nuttiger zich te concentreren op de eerlijkheid van het proces bij de Raad van State, zowel in beroepen tot nietigverklaring als in cassatieberoepen.

2. De rechtsgang bij de Raad van State

a. Recht om bij de rechtsgang te worden betrokken

45. Een belangrijk aspect van het recht op een eerlijk proces is het recht om bij de rechtsgang te worden betrokken.

Bij de Raad van State wordt dit recht niet alleen verleend aan de verzoeker en de verwerende partij (een overheidsbestuur), maar ook aan eenieder die belang heeft bij de beslechting van het geschil. In principe brengt de griffier van de Raad van State het beroep, op basis van richtsnoeren die hem gegeven worden door de auditeur die met de zaak is belast, ter kennis van de personen die daarbij belang hebben (bv. degene wiens benoeming of vergunning wordt bestreden). Die personen beschikken dan over een termijn van dertig dagen om in het geding tussen te komen. Degenen die van de griffie geen kennisgeving hebben ontvangen, kunnen te allen tijde vragen in het geding te mogen tussenkomen, op voorwaarde dat de tussenkomst de procedure niet vertraagt (zie artikel 21bis van de gecoördineerde wetten op de Raad van State).

Wie als tussenkomende partij mag optreden, kan memories indienen en op de terechtzitting zijn standpunt uiteenzetten.

b. Contradictoir karakter van de procesvoering

46. Een ander essentieel aspect van het recht op een eerlijk proces is dat de procedure op tegenspraak dient te verlopen, namelijk dat elke partij de gelegenheid moet krijgen om kennis te nemen van en commentaar te leveren op de opmerkingen en de bewijsstukken die door de andere partij worden aangebracht ⁽¹⁹⁹⁾.

Dat beginsel wordt strikt nageleefd. Elke partij moet bij de griffie haar memories indienen, samen met alle stukken die zij wenst over te leggen. Aan de andere partijen wordt een kopie van de memories toegestuurd. Het dossier met alle

⁽¹⁹⁹⁾ Zie, bv., EHRM, 16 februari 2000, Rowe en Davis, r.o. 60, niet gepubliceerd, en Jasper, r.o. 51, niet gepubliceerd.

bewijsstukken kan op de griffie worden ingekeken. In de praktijk sturen de advocaten elkaar een kopie van hun bescheiden ⁽²⁰⁰⁾.

47. Het Europees Hof heeft gesteld dat het recht op een procedure van hoor en wederhoor niet alleen geldt voor de memories en bewijsstukken die de partijen overleggen, doch ook voor ieder bewijsstuk dat of iedere opmerking die door een onafhankelijke instantie is ingediend met de bedoeling de beslissing van het rechtscollege te beïnvloeden. In dezelfde zin is bijvoorbeeld geoordeeld over de conclusie van de advocaat-generaal in een geding bij het Belgische Hof van Cassatie ⁽²⁰¹⁾.

In de procesgang bij de Raad van State speelt de auditeur een rol die vergelijkbaar is met die van de advocaat-generaal.

In feite is de rol van de auditeur zelfs belangrijker. Hij moet niet alleen op de terechtzitting een mondeling advies geven, maar ook vooraf een schriftelijk verslag opmaken waarin hij de argumenten van de partijen analyseert en een conclusie in deze of gene zin voorstelt. Dat verslag wordt toegestuurd aan de partijen, die daarop, in principe schriftelijk, commentaar mogen geven ⁽²⁰²⁾. Ook in gedingen waar de nadruk ligt op een snelle behandeling van de zaak, zoals schorsingsprocedures ⁽²⁰³⁾ of procedures waarin de auditeur op basis van een analyse van het beroep tot nietigverklaring onmiddellijk voorstelt te beschikken dat de Raad van State kennelijk onbevoegd is, of dat het beroep kennelijk niet-ontvankelijk, kennelijk ongegrond of kennelijk gegrond is ⁽²⁰⁴⁾, wordt het verslag aan de partijen toegezonden, maar dan wordt tegelijk een datum vastgelegd voor de terechtzitting en is die terechtzitting de enige mogelijkheid voor de partijen om, mondeling, commentaar te leveren op het verslag.

Terwijl het schriftelijk verslag dus door de partijen ten volle aan een debat op tegenspraak kan worden onderworpen, is dat niet altijd het geval geweest met het mondelinge advies dat de auditeur op de terechtzitting geeft zodra de partijen hun argumenten mondeling hebben uiteengezet. Het is immers lange tijd de regel geweest dat de debatten gesloten werden nog voor de auditeur zijn advies had gegeven, zodat de

⁽²⁰⁰⁾ Zie de artikelen 6, 7 en 14 van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State, hierna te noemen de "procedureregeling".

⁽²⁰¹⁾ Zie EHRM, 30 oktober 1991, Borgers, Publ. Court, Series A, vol. 214-B, blz. 30-32, rechtsoverwegingen 22-29; EHRM, 20 februari 1996, Vermeulen, Rep., 1996-1, blz. 232-234, rechtsoverwegingen 27-34; EHRM, 25 juni 1997, Van Orshoven, Rep., 1997-III, blz. 1049-1051, rechtsoverwegingen 34-42.

⁽²⁰²⁾ Zie de artikelen 14 en 29 van de procedureregeling.

⁽²⁰³⁾ Zie de artikelen 12 en 13 van het koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kortgeding voor de Raad van State.

⁽²⁰⁴⁾ Zie de artikelen 93 en 94 van de procedureregeling.

partijen geen commentaar konden leveren op het advies van de auditeur⁽²⁰⁵⁾. Sinds het Europees Hof de nadruk heeft gelegd op het belang van de procedure op tegenspraak in verband met de conclusie van de advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie, hebben de kamervoorzitters bij de Raad van State evenwel de partijen de gelegenheid geboden om, zodra de auditeur zijn advies heeft gegeven, nogmaals het woord te nemen voor een korte reactie. Een eenvoudige verandering van de gewoonten is aldus voldoende gebleken om de procedure aan te passen aan de vereisten van artikel 6, lid 1, EVRM.

c. Gelijkheid van procespartijen

48. Volgens het Europees Hof houdt het beginsel van de gelijkheid van procespartijen in dat elke partij een redelijke kans moet krijgen om haar zaak uiteen te zetten in omstandigheden waardoor zij niet wezenlijk benadeeld is ten opzichte van de wederpartij⁽²⁰⁶⁾.

Bij de Raad van State wordt geen onderscheid gemaakt tussen de onderscheiden partijen. In het algemeen gesproken hebben zij dezelfde, of op zijn minst soortgelijke, procedurele rechten. Publieke overheden genieten in elk geval geen privileges in vergelijking tot burgers.

In een zaak heeft de Raad geoordeeld dat de toepassing van procedureregels tot een ongelijke behandeling leidde. In die zaak had de auditeur voorgesteld het beroep kennelijk niet-ontvankelijk te verklaren, waarop zijn verslag was toegezonden aan de verzoeker, aan de verwerende partijen en aan twee partijen die net voordien in de zaak waren tussengekomen. Terwijl de verzoeker en de verwerende partijen niet schriftelijk konden reageren op het verslag, verkeerden de tussenkommende partijen in de mogelijkheid een nieuw verzoek tot tussenkomst in te dienen, waarin zij hun argumenten konden uiteenzetten in het licht van het standpunt dat de auditeur had ingenomen. De Raad heeft toen geoordeeld dat de verzoeker aldus in een situatie terecht kwam waarin het beginsel van de gelijkheid van procespartijen geschonden was; in een procedure die hoofdzakelijk schriftelijk verloopt, is het gewicht van een louter mondelinge argumentatie verwaarloosbaar in vergelijking met dat van een geschrift. De Raad heeft de verzoeker daarom de mogelijkheid geboden om ook een geschrift in te dienen⁽²⁰⁷⁾.

d. Bewijsstukken

49. In beroepen tot nietigverklaring bij de Raad van State kan de verzoeker argumenten aanvoeren die op feiten gebaseerd zijn. De verwerende partij, harerzijds, is

⁽²⁰⁵⁾ Zie, voor een beslissing die deze werkwijze verantwoordt, Raad van State, 30 juni 1987, Lambrechts, nr. 28.317.

⁽²⁰⁶⁾ Zie, zeer recentelijk, EHRM, 3 maart 2000, Kr.mál, r.o. 39, niet gepubliceerd.

⁽²⁰⁷⁾ Raad van State, 4 juni 1997, n.v. Cinés Wellington, nr. 66.564.

verplicht om het administratief dossier aan de Raad toe te zenden ⁽²⁰⁸⁾. Wanneer de verzoeker bij de inzage van het dossier feiten heeft opgemerkt die tot dan toe onbekend waren, kan hij op die feiten nieuwe argumenten gronden, die hij kan aanvoeren in zijn memorie van wederantwoord of zijn toelichtende memorie.

In cassatieberoepen mogen nieuwe feiten, dat zijn feiten die niet voorgelegd waren aan het administratief rechtscollege waarvan de beslissing betwist wordt, in principe niet aangevoerd worden ⁽²⁰⁹⁾. In hoeverre de Raad van State in dit soort van gedingen op feiten geponde argumenten kan onderzoeken lijkt onzeker ⁽²¹⁰⁾.

50. Wanneer blijkt dat het administratief dossier niet alle informatie bevat die nodig is voor de beslechting van het geschil, kan de Raad van State welke overheid ook gelasten alle dienstige bescheiden en inlichtingen te bezorgen ⁽²¹¹⁾. Aangezien de auditeur als eerste het dossier onderzoekt, bevindt hij zich in de praktijk in de juiste positie om initiatieven te nemen in verband met de bewijsstukken die dienstig zijn voor de zaak ⁽²¹²⁾.

In theorie beschikt de Raad van State over de mogelijkheid om specifieke onderzoeksdaden te bevelen, zoals het aanstellen van een expert of het horen van een getuige ⁽²¹³⁾. In de praktijk is het door het onderzoek van de auditeur doorgaans niet meer nodig om zulke onderzoeksdaden te stellen.

51. Slechts in uitzonderlijke gevallen rijzen er problemen betreffende de wettigheid van de overgelegde bewijsstukken. Over zulke aangelegenheden moet de Raad van State oordelen op grond van algemene rechtsbeginselen, aangezien er in dit verband geen geschreven regels bestaan. Artikel 6, lid 1, EVRM zou daarbij eveneens een rol kunnen spelen.

De kans bestaat dat een partij de bewijsstukken waarover ze beschikt, weigert over te leggen op de grond dat het onwettig zou zijn die stukken openbaar te maken. De Raad van State zou dan uitspraak moeten doen over de gegrondheid van het aldus ingenomen standpunt, in het raam van zijn onderzoek van de vraag of de bestreden beslissing op een toereikende feitelijke grondslag berust ⁽²¹⁴⁾.

⁽²⁰⁸⁾ Zie artikel 6 van de procedureregeling.

⁽²⁰⁹⁾ Zie, bv., Raad van State, 18 december 1992, Devlaminck, nr. 41.435.

⁽²¹⁰⁾ Zie supra, nr. 38.

⁽²¹¹⁾ Artikel 23 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

⁽²¹²⁾ Zie artikel 12 van de procedureregeling.

⁽²¹³⁾ Artikel 25 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

⁽²¹⁴⁾ De Raad van State heeft bijvoorbeeld geoordeeld dat het medisch geheim voor een overheidsinstantie geen geldige reden kan zijn om een medisch verslag niet in haar dossier op te nemen. De Raad heeft daarop laten volgen dat hij niet in staat was de wettigheid van de bestreden beslissing te toetsen, waarop hij die beslissing vernietigd heeft (Raad van State, 27 november 1992, Jander, nr. 41.211).

e. Het horen van de partijen

52. Artikel 22 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State bepaalt dat de behandeling van de zaken schriftelijk geschiedt, maar dat de Raad van State de partijen "kan" oproepen en horen. Die bepaling is aangevuld met de artikelen 14 tot 14quater van de procedureregeling, die voorzien in het bepalen van de rechtsdag zodra de auditeur zijn verslag heeft ingediend en, behoudens in kort geding, de partijen de gelegenheid hebben gehad daarop schriftelijk commentaar te leveren.

De partijen krijgen met andere woorden altijd de gelegenheid hun standpunt mondeling uiteen te zetten.

Het nut van die mondelinge uiteenzetting is in beroepen tot nietigverklaring of cassatieberoepen echter vaak beperkt, aangezien de partijen ruimschoots de gelegenheid hebben gehad om hun standpunt in hun geschriften uiteen te zetten. Op de terechtzitting kunnen zij zich beperken tot een loutere verwijzing naar hun memories.

Bij vorderingen tot schorsing is het horen van de partijen van meer belang. Daar heeft de verzoeker voor het eerst de gelegenheid om te reageren op de nota die de verwerende partij normaal gezien heeft ingediend ⁽²¹⁵⁾.

53. Er dient te worden opgemerkt dat artikel 21 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State bij een wet van 25 mei 1999 aldus gewijzigd is dat de Raad van State een vordering niet-ontvankelijk vermag te verklaren zonder een mondelinge uiteenzetting van de standpunten te laten plaatsvinden. Die mogelijkheid bestaat wanneer de verzoeker geen memorie van wederantwoord of geen toelichtende memorie indient binnen de bij wet gestelde termijn. Zoals reeds eerder gesteld, bepaalt de wet dat de verzoeker in dat geval geacht wordt geen belang meer te hebben bij de zaak ⁽²¹⁶⁾.

Het nieuwe artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State schrijft voor dat de partijen alleen dan behoeven te worden gehoord wanneer een van de partijen daarom verzoekt.

De voormelde bepaling is nog niet in werking getreden. Dat zal geschieden zodra de procedureregeling daaraan is aangepast. Dan zou de mogelijkheid kunnen bestaan om in de procedureregeling soortgelijke bepalingen op te nemen,

⁽²¹⁵⁾ Gelet op de aard van de rechtsgang is het feit dat de verwerende partij in het kader van die rechtsgang geen tweede nota kan indienen en dat de verzoeker geen memorie van wederantwoord kan indienen, verenigbaar geacht met het recht op een eerlijk proces (Raad van State, 19 oktober 1999, Gheeraert, nr. 82.952).

⁽²¹⁶⁾ Zie supra, nr. 29. Zie ook infra, nr. 67.

teneinde mondeling horen ook in andere situaties facultatief te maken waarin voorzien wordt in een kort geding⁽²¹⁷⁾.

f. Onderzoek, door de Raad van State, van de middelen, argumenten en bewijsstukken van de partijen

54. Volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is elk rechtcollege "verplicht de middelen, argumenten en bewijzen van de partijen terdege te onderzoeken, onverminderd zijn taxatie van de relevantie ervan voor zijn beoordeling"⁽²¹⁸⁾.

Om te tonen dat hij die verplichting nakomt, moet de Raad van State zijn beslissing motiveren⁽²¹⁹⁾.

Wanneer een lid van de kamer die de zaak heeft behandeld om een of andere reden niet aan de beraadslaging kan deelnemen, moeten de debatten heropend worden en moet een nieuwe terechtzitting plaatsvinden. Wanneer de voorzitter van de kamer, na de zaak te hebben behandeld en aan de beraadslaging te hebben deelgenomen, niet in staat is het arrest te ondertekenen, mag hij voor die formaliteit door een andere rechter worden vervangen.

C. Openbaarheid van de terechtzitting en openbaarheid van de uitspraak

1. Openbaarheid van de terechtzitting

55. Het wordt algemeen aanvaard dat de terechtzitting van een rechtcollege slechts openbaar is in zoverre dat uit een geschreven regel voortvloeit. Voor geschillen betreffende burgerlijke rechten en verplichtingen is artikel 6, lid 1, EVRM zo een regel.

⁽²¹⁷⁾ Zie het advies dat de Raad van State op 17 december 1988 heeft gegeven over het ontwerp dat de wet van 25 mei 1999 is geworden, Gedr. St., Kamer van volksvertegenwoordigers, 1998-99, nr. 1960-1, blz. 23-24. De Raad verwijst naar gevallen waarin de verzoeker na een ongunstig verslag van de auditeur te hebben ontvangen, niet heeft laten blijken dat hij de procedure wenst voort te zetten (artikel 21, zesde lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State) of waarin verzoeker na ontvangst van het arrest waarbij zijn vordering tot schorsing wordt afgewezen, niet heeft laten blijken dat hij de procedure in de hoofdzaak wenst voort te zetten (artikel 17, § 4ter, van de gecoördineerde wetten). Zie voorts nr. 67.

⁽²¹⁸⁾ Zie bv. EHRM, 19 april 1993, Kraska, Publ. Court, Series A, vol. 254-B, blz. 49, r.o. 30; EHRM, 19 april 1994, van de Hurk, o.c., vol. 288, blz. 19, r.o. 59.

⁽²¹⁹⁾ Artikel 28, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Aangezien artikel 6, lid 1, niet altijd van toepassing is op geschillen bij administratieve rechtbanken, hangt het vaak van de wettelijke bepalingen af of de terechtzitting van zulke rechtbanken openbaar is.

Wat de Raad van State betreft, bepalen artikel 27 van de gecoördineerde wetten en artikel 26 van de procedureregeling dat de terechtzittingen bij de Raad van State openbaar zijn, tenzij zulks gevaar mocht opleveren voor de orde of de goede zeden, in welk geval bij gemotiveerde beslissing wordt verklaard dat de kamer met gesloten deuren zitting houdt. Openbare terechtzittingen zijn dus de regel; terechtzittingen met gesloten deuren zijn de - in de praktijk niet-bestaande - uitzondering⁽²²⁰⁾.

2. Openbaarheid van de uitspraak

56. Wat over de openbaarheid van de terechtzitting is gezegd, geldt eveneens voor de openbaarheid van de uitspraak : de openbaarheid moet voorgeschreven worden door een uitdrukkelijke bepaling.

Wat de Raad van State betreft, bepalen artikel 28, eerste lid, van de gecoördineerde wetten en artikel 33 van de procedureregeling dat elk arrest in openbare terechtzitting wordt uitgesproken.

In feite wordt de openbaarheid door andere middelen gegarandeerd. Tot 1994 werden alle arresten gepubliceerd in een officiële verzameling van beslissingen. Deze publicatie is stopgezet. Artikel 28, derde en vierde lid, van de gecoördineerde wetten en het koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten van de Raad van State voorzien nu in een publicatie in elektronische vorm. Alle arresten, uitgezonderd die betreffende de status van vreemdeling, worden bekendgemaakt via internet⁽²²¹⁾ en via CD-roms die de Raad ter beschikking stelt⁽²²²⁾. Totdat het arrest wordt gewezen, kunnen de partijen te allen tijde vragen dat hun identiteit niet wordt vermeld in de gepubliceerde versie van het arrest.

⁽²²⁰⁾ Het feit alleen dat de goede zeden ter sprake zullen komen, is geen voldoende reden om een terechtzitting met gesloten deuren te houden. Dat kan alleen wanneer de goede zeden in het gedrang kunnen komen door een openbare bespreking van de zaak (Raad van State, 28 juni 1996, Keustermans, nr. 60.616).

⁽²²¹⁾ De website van de Raad is <http://www.raadvst-consetat.be>. Thans zijn de arresten sedert april 1994 beschikbaar.

⁽²²²⁾ Thans zijn de arresten van 1996-97 tot 1998-99 beschikbaar op CD-rom.

D. Redelijke termijn

1. Rechtsgang bij administratieve instanties

57. Zoals hiervoren uiteengezet is, volstaat het in principe dat voldaan is aan de vereisten van artikel 6, lid 1, EVRM in het stadium van de rechtsgang bij een rechterlijk orgaan met volledige rechtsmacht ⁽²²³⁾.

Dat klopt evenwel niet helemaal voor het vereiste van een beslissing binnen een "redelijke termijn". Ook al hoeft alleen de beslissing van het rechtscollege binnen een redelijke termijn gewezen te worden, dan nog zal de redelijkheid van de termijn ten dele afhangen van de duur van de procedure bij administratieve instanties, wanneer die procedure volledig moet worden doorlopen vóór de zaak bij het rechtscollege aanhangig kan worden gemaakt. Wanneer artikel 6, lid 1, EVRM van toepassing is, kan de termijn die binnen redelijke perken dient te blijven dan ook ingaan vanaf het ogenblik waarop de zaak bij een administratieve beroepsinstantie wordt ingeleid ⁽²²⁴⁾.

Volgens de jurisprudentie van de Raad van State is het in feite niet nodig na te gaan of artikel 6, lid 1, al dan niet van toepassing is. De Raad gaat er immers van uit dat elke bestuurlijke overheid hoe dan ook verplicht is om binnen een redelijke termijn uitspraak te doen, aangezien zulks voortvloeit uit een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur. Dat geldt in het bijzonder in tuchtzaken, zelfs bij een administratieve instantie van eerste aanleg ⁽²²⁵⁾ en in administratieve beroepen met betrekking tot een vergunning voor de exploitatie van een hinderlijk bedrijf ⁽²²⁶⁾.

58. In vele gevallen is bij de desbetreffende wet een uitdrukkelijke termijn bepaald waarbinnen administratieve autoriteiten in tuchtzaken of in beroepen een beslissing moeten nemen.

Procedures bij bestuurlijke overheden vormen bijgevolg meestal geen groot probleem uit het oogpunt van het vereiste van de redelijke termijn.

⁽²²³⁾ Zie hiervoren, nr. 32.

⁽²²⁴⁾ Zie EHRM, 28 juni 1978, König, Publ. Court, Series A, vol. 27, blz. 33, r.o. 98.

⁽²²⁵⁾ Zie bijvoorbeeld Raad van State, 20 februari 1990, De B., nr. 34.108; Raad van state, 13 oktober 1993, L., nr. 44.493; Raad van State, 31 mei 1994, H., nr. 47.683. Zie ook Arbitragehof, 7 december 1999, nr. 129/99, Belgisch Staatsblad van 15 februari 2000.

⁽²²⁶⁾ Zie bijvoorbeeld Raad van State, 30 juni 1994, n.v. Sidaplast, nr. 48.386.

2. Rechtsgang bij administratieve rechtscolleges

59. Voorzover artikel 6, lid 1, EVRM van toepassing is op een geding dat bij een administratief rechtscollege aanhangig is gemaakt, moet dat rechtscollege het vereiste van de redelijke termijn ontegensprekelijk nakomen.

De Raad van State heeft enkele keren geoordeeld dat deze verplichting bijgevolg geldt voor de commissie van beroep van de dienst voor Geneeskundige Controle van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering⁽²²⁷⁾. De Raad heeft geoordeeld dat de doorlooptijd bij die commissie onredelijk lang had geduurd, doordat het dossier gedurende twee jaar onaangeroerd was gebleven wegens een te grote werkvoorraad⁽²²⁸⁾ en in een zaak waar de kamer gedurende anderhalf jaar niet kon worden samengesteld doordat de regering getalmd had om een nieuw lid van de commissie aan te wijzen⁽²²⁹⁾.

60. Een zaak waarbij de doorlooptijd bij een administratief rechtscollege ter sprake komt, is thans bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aanhangig, nadat de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens daarover haar advies had gegeven.

De zaak in kwestie is de zaak J.R. tegen België, die hiervoren al is vermeld⁽²³⁰⁾. In die zaak was in 1976 een geding aangespannen bij een rechtbank van eerste aanleg, waarna in 1980 beroep werd ingesteld bij een hof van beroep. In 1999 was de zaak nog steeds aanhangig nadat een groot aantal geneeskundige onderzoeken waren bevolen. In haar advies over de grond van de zaak heeft de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens gesteld dat zij geen enkele overtuigende reden voor die grote vertraging had gevonden en heeft ze geconcludeerd dat artikel 6, lid 1, EVRM geschonden was⁽²³¹⁾.

3. Rechtsgang bij de Raad van State

a. De doorlooptijd, een aangelegenheid die veel zorgen baart.

61. De doorlooptijd bij de Raad van State is een aangelegenheid die sedert de jaren '80 en vooral sedert de jaren '90 onophoudelijk bekommerning veroorzaakt.

De toestand kan het best worden beschreven aan de hand van statistische gegevens.

⁽²²⁷⁾ Zie, voor de vaststelling van dat beginsel, Raad van State, 14 februari 1986, Nihard, nr. 26.180.

⁽²²⁸⁾ Raad van State, 16 maart 1990, Declève, nr. 34.370.

⁽²²⁹⁾ Raad van State, 29 juli 1997, De Saedeleer, nr. 67.605.

⁽²³⁰⁾ Zie hiervoren, nr. 18.

⁽²³¹⁾ ECRM, 3 maart 1999, rep., J.R. v. België, nr. 33.919/96, niet gepubliceerd.

Voor het kalenderjaar 1998 heeft de griffie de volgende gegevens vergaard ⁽²³²⁾:

- Aantal zaken die in 1998 zijn ingekomen : 4.816
- Aantal zaken die in 1998 zijn afgehandeld (ongeacht de datum waarop ze zijn ingekomen) : 5.342.

Met het computersysteem kon voor 118 van die 5.342 zaken niet worden nagegaan wanneer ze waren ingekomen. Voor de overige 5.224 zaken bedroeg de gemiddelde doorlooptijd (dat is van de dag waarop ze waren ingekomen tot de dag waarop de beslissing viel) 976 dagen of 2 jaar, 8 maanden en 6 dagen.

- Achterstand in de afdoening van zaken, dat is het aantal zaken die vóór 1 januari 1999 zijn ingekomen en nog niet afgehandeld waren op 31 december 1998 : 15.266.

Het lijkt nuttig de achtergrond van die getallen te schetsen.

Onlangs heeft de Raad van State een overzicht gegeven van het aantal zaken die gedurende de voorbije negen gerechtelijke jaren ingekomen en afgehandeld zijn ⁽²³³⁾. Uit die tabel blijkt een steeds groter aantal aanhangige zaken :

⁽²³²⁾ Hierbij is geen onderscheid gemaakt naargelang het om zaken in eerste of in laatste aanleg gaat. Naast de (weinige) cassatieberoepen (en enige, zeer uitzonderlijke andere gevallen) behandelt de Raad van State de zaken als rechtcollege in eerste en laatste aanleg.

⁽²³³⁾ Advies dat de Raad van State, afdeling wetgeving, op 14 januari 2000 heeft gegeven over een wetsontwerp dat geleid heeft tot een wet tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en van de vreemdelingenwet, Gedr. St., Kamer van volksvertegenwoordigers, nr. 50.0441/1, blz. 14.

	Ingekomen zaken	Afgehandelde zaken ⁽²³⁴⁾	Hangende zaken ⁽²³⁵⁾
Situatie op 31 augustus 1990	41.876	36.136	5.740
1990-91	1.895	1.780	5.855
1991-92	3.050	1.915	6.990
1992-93	5.363	2.378	9.975
1993-94	6.129	3.330	12.774
1994-95	5.574	4.816	13.532
1995-96	5.333	4.207	14.658
1996-97	4.891	4.653	14.896
1997-98	4.541	5.610	13.827
1998-99	6.347	4.880	15.294
Situatie op 31 augustus 1999	84.999	69.705	15.294

Uit deze tabel blijkt dat, hoewel het aantal afgehandelde zaken (bijna) voortdurend toeneemt, ook het aantal hangende zaken blijft aangroeien.

Een treffend kenmerk van de werklast van de Raad van State is het zeer grote aantal beroepen dat ingesteld wordt door vreemdelingen, meestal asielzoekers, tegen beslissingen nopens hun toegang tot of hun verwijdering van het grondgebied en tegen beslissingen waarbij hen de status van vluchteling wordt ontzegd. In 1998-99 vertegenwoordigden de vreemdelingenzaken 54% van het totale zaakaanbod. De schommelingen in het aantal ingekomen zaken zijn grotendeels toe te schrijven aan schommelingen in dit deel van het zaakaanbod, terwijl het aantal "gewone" zaken dat jaarlijks wordt ingediend vrij stabiel blijft.

⁽²³⁴⁾ Het aantal "ingekomen zaken" omvat een groot aantal gedingen in het raam waarvan zowel een vordering tot schorsing als een beroep tot nietigverklaring is ingesteld. In 1998-99 vertegenwoordigden dit soort zaken 44% van het totale aantal ingekomen zaken. Men mag niet vergeten dat deze zaken, althans in principe, tweemaal moeten worden onderzocht en dus aanleiding geven tot twee arresten.

⁽²³⁵⁾ Niet alle zaken worden afgesloten met een arrest. In 1998-99, bijvoorbeeld, werden de 4.880 afgehandelde zaken als volgt beëindigd : door een eindarrest : 4.113; door samenvoeging : 158; door ze, bij arrest, van de rol af te voeren : 501; door ze zonder een arrest van de rol af te voeren : 108.

Niet alle arresten die gewezen worden, vormen het sluitstuk van een zaak ("eindarresten"). De in 1998-99 gewezen arresten, bijvoorbeeld, kunnen als volgt worden opgesplitst :

- Eindarresten	4.113
- Arresten in contradictoire schorsingsprocedures	1.635
- Arresten in ex parte schorsingsprocedures :	617
- Andere arresten :	154

62. Uiteraard kunnen lange termijnen kwalijke gevolgen hebben voor de partijen. Zo moeten op het terrein van de wettelijke gevolgen ervan, wij er rekening mee houden dat het verstrijken van de tijd een weerslag kan hebben op de ontvankelijkheid van het beroep. Zo kan bijvoorbeeld niet worden uitgesloten dat een verzoeker door een wetswijziging elk belang verliest bij het verkrijgen van de vernietiging van de door hem bestreden handeling⁽²³⁶⁾.

Vele jaren lang heeft de Raad van State geoordeeld dat pensionering van een verzoeker die in beroep komt van een besluit waarbij een mededinger bevorderd is, het nut van het verkrijgen van de vernietiging van het besluit tenietdoet, wat het beroep niet-ontvankelijk maakt. Die rechtspraktijk, die steunt op een interpretatie van de bepaling van de gecoördineerde wetten op de Raad van State betreffende het wettelijk vereiste belang van de verzoeker, is onlangs voor het Arbitragehof aangevochten. Het Hof heeft geoordeeld dat die interpretatie te grote gevolgen heeft, voorzover ze ertoe leidt het beroep niet-ontvankelijk te verklaren zonder vooraf na te gaan of er in feite nog een belang bestaat en zonder rekening te houden met de gebeurtenissen die mogelijkwijze tot achterstand bij de behandeling van de zaak hebben geleid⁽²³⁷⁾.

63. In enkele zaken is aangaande de kwestie van een redelijke doorlooptijd bij de Belgische Raad van State er een klacht geweest bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

De enige zaak waarin het Hof een arrest heeft geveld, is de zaak-De Moor, die hiervoren al is vermeld⁽²³⁸⁾. Die zaak betrof nochtans een atypische situatie. De zaak had op de rol van de Raad van State gestaan gedurende bijna acht jaar, waarbij er vier jaar lang geen zichtbare activiteit was geweest, namelijk tussen het eerste mondelinge horen en de heropening van de debatten. Zoals de regering voor het Europees Hof heeft aangevoerd, "hebben zowel het overlijden van de magistraat-rapporteur en de ambtsverlating van een andere magistraat als het emeritaat van de Voorzitter bijgedragen tot een vertraging van de procesgang". Het Europees Hof heeft

⁽²³⁶⁾ Zie Raad van State, 4 februari 1993, Benne, nr. 41.887. Zie ook Raad van State, 30 maart 1995, nr. 52.617.

⁽²³⁷⁾ Arbitragehof, 10 november 1999, nr. 117/99, Belgisch Staatsblad 1 februari 2000.

⁽²³⁸⁾ Zie supra, nr. 23.

geoordeeld dat die gebeurtenissen die vertraging niet konden verantwoorden en dan ook geconcludeerd dat artikel 6, lid 1, EVRM geschonden was ⁽²³⁹⁾.

Blijkbaar is slechts één andere zaak ontvankelijk verklaard. De zaak-Vanderheggen betrof een beroep tot nietigverklaring van een vergunning voor het openen van een apotheek die aan een apotheker was afgegeven. Na vijf jaar en acht maanden is haar vergunning vernietigd. Haar klacht bij de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens is ontvankelijk verklaard, hoewel de regering gewezen had op de enorme toename van het aantal zaken in de desbetreffende periode ⁽²⁴⁰⁾. Kort geleden zijn de verzoeker en de regering tot een minnelijke schikking gekomen, wat verder onderzoek van de merites van de zaak overbodig heeft gemaakt ⁽²⁴¹⁾.

b. Mechanismen om sommige gevolgen van werkachterstand op te heffen.

64. Enkele algemene bestuursrechtelijke regels maken het mogelijk de gevolgen van werkachterstand ten dele of misschien zelfs volledig te neutraliseren.

In zaken waarin de verzoeker de vernietiging van de door hem bestreden handeling verkrijgt, heeft dat arrest tot gevolg dat de handeling geacht wordt nooit te hebben bestaan. Zowel de overheidsinstantie als de verzoeker komen door het arrest weer in de positie waarin zij verkeerden net voordat de vernietigde beslissing werd genomen.

Gelijk de Raad van State heeft geoordeeld, brengt de vernietiging voor de overheidsinstantie normaal gezien de verplichting mee om de begane onregelmatigheid goed te maken ⁽²⁴²⁾. Zulks betekent echter niet dat, wanneer de aanwijzing van een mededinger van de verzoeker vernietigd is, de overheidsinstantie hoe dan ook verplicht is de verzoeker aan te stellen ⁽²⁴³⁾.

Wanneer het overheidsorgaan blijkbaar niet geneigd is de noodzakelijke conclusies te trekken, kan de verzoeker onder bepaalde voorwaarden de Raad van State vragen aan dat orgaan een civielrechtelijke sanctie op te leggen in de vorm van een bedrag ineens, een bedrag per tijdseenheid of een bedrag per overtreding ⁽²⁴⁴⁾. Dat mechanisme is echter niet zo populair. Een van de redenen daarvan is ongetwijfeld dat de opbrengst van die geldstraf niet ten goede komt aan de verzoeker zelf, maar aan een

⁽²³⁹⁾ EHRM, 23 juni 1994, De Moor, Publ. Court, Series A, vol. 292-A, blz. 19-20, r.o. 62-68.

⁽²⁴⁰⁾ ECRM, 16 april 1998, beslissing over de ontvankelijkheid, Vanderheggen v. België, nr. 30.861/96, niet gepubliceerd.

⁽²⁴¹⁾ Zie ECRM, rep., 31 mei 1999, Vanderheggen v. België, 30.861/96, niet gepubliceerd.

⁽²⁴²⁾ Raad van State, 10 maart 1992, Asselman, nr. 38.968.

⁽²⁴³⁾ Cass., 8 februari 1991, Arresten van het Hof van Cassatie 1990(91), blz. 617; Raad van State, 4 mei 1993, Roggeman, nr. 42.779.

⁽²⁴⁴⁾ Artikel 36 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

overheidsfonds tot modernisering van de organisatie van de administratieve rechtspraak.

Van meer belang voor de verzoeker is wellicht het feit dat de vernietiging door de Raad van State, volgens de jurisprudentie van het Hof van Cassatie, noodzakelijkerwijze aantoonde dat de handeling in kwestie onrechtmatig is. Dat betekent dat het hof in een burgerlijk geding omtrent schadevergoeding moet oordelen dat het overheidsorgaan een onrechtmatige daad heeft gesteld, tenzij dat orgaan een onoverkomelijke fout of enige andere reden kan aanvoeren tot ontheffing van zijn aansprakelijkheid. Dan dient uiteraard nog te worden aangetoond dat de verzoeker schade heeft geleden en dat die schade een oorzakelijk verband vertoont met de gelaakte onrechtmatige daad ⁽²⁴⁵⁾.

65. Of de verzoeker, of enige partij bij het geschil, de schade die veroorzaakt is door de onredelijk lange doorlooptijd bij de Raad van State (of bij enig ander rechtscollege) kan verhalen, is een vraag die thans alleen op algemene wijze kan worden beantwoord, aangezien er blijkbaar geen precedents in dat verband bestaan.

In enkele recente arresten heeft het Hof van Cassatie aanvaard dat de Staat aansprakelijk kan worden gesteld voor de schade veroorzaakt door een onrechtmatige daad van een rechter of een ander gerechtelijk officier, bijvoorbeeld in gevallen waarin het rechtscollege een in een internationaal verdrag vervatte regel heeft geschonden ⁽²⁴⁶⁾.

Zulks lijkt een mogelijke schadevergoeding in geval van schending van de redelijke-termijnbepaling van artikel 6, lid 1, EVRM, niet uit te sluiten.

c. Acties ondernomen om die toestand te verhelpen

1. Procedure

66. In de loop der jaren zijn verscheidene maatregelen getroffen om de achterstand weg te werken en, meer in het algemeen, te grote vertragingen te voorkomen.

Die maatregelen waren erop gericht een zeker aantal zaken af te doen binnen een redelijke termijn, niet het aantal inkomende zaken te beperken. Er staat geen beperking op het recht om tegen een bestuurshandeling in beroep te gaan, zoals bijvoorbeeld voorgeschreven zou worden door een systeem van verlof tot het instellen van beroep. Aangezien de Raad van State in vernietigingsprocedure een rechtscollege

⁽²⁴⁵⁾ Cass., 13 mei 1982, en de conclusie van advocaat-generaal J. Velu, Arresten Hof van Cassatie, 1981(82), blz. 1134-1139; Cass. 21 juni 1990, Arresten Hof van Cassatie, 1989(90), blz. 1353.

⁽²⁴⁶⁾ Cass., 19 december 1991, en de conclusie van advocaat-generaal J. Velu, Arresten Hof van Cassatie, 1991(92), blz. 364; Cass., 8 december 1994, Arresten Hof van Cassatie 1994, II, blz. 1074; Cass., 26 juni 1998, en de conclusie van advocaat-generaal J. Spreutels, Arresten Hof van Cassatie, 1998, nr. 343.

in eerste en laatste aanleg is, kan worden betwijfeld of zo een systeem verenigbaar zou zijn met de rechtstaat en met het recht van toegang tot een rechter.

67. De laatste jaren is het de wetgever er vooral om te doen geweest te voorzien in verscheidene mechanismen waarmee, wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan, zaken kunnen worden afgedaan zonder onderzoek van de hoofdzaak.

Thans ziet een eerste reeks mechanismen er als volgt uit :

- verzoeker verliest het wettelijk vereiste belang wanneer hij verzuimt een memorie van wederantwoord of een memorie van toelichting in te dienen ⁽²⁴⁷⁾;
- er wordt vermoed dat verzoeker afstand doet van zijn beroep wanneer hij, na ontvangst van het verslag waarin de auditeur concludeert dat zijn beroep niet-ontvankelijk of ongegrond is, niet om de voortzetting van de procedure verzoekt ⁽²⁴⁸⁾;
- een handeling waarvan de tenuitvoerlegging is geschorst, wordt zonder verder onderzoek van de zaak zelf, vernietigd wanneer de verwerende partij niet om de voortzetting van de procedure verzoekt wanneer zij het schorsingsarrest heeft ontvangen ⁽²⁴⁹⁾;
- er wordt vermoed dat de verzoeker afstand doet van zijn beroep wanneer hij, na ontvangst van het arrest waarbij zijn vordering tot schorsing wordt afgewezen, niet om de voortzetting van de procedure verzoekt ⁽²⁵⁰⁾.

Al deze mechanismen voorzien in strenge conclusies die dienen te worden getrokken wanneer de verzoeker of de verwerende partij op een bepaald ogenblik niet langer meer lijkt te geloven in een goede afloop van de zaak.

⁽²⁴⁷⁾ Artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, en artikel 14bis van de procedureregeling. Zie hiervoren, nr. 29.

⁽²⁴⁸⁾ Artikel 21, zesde lid, van de gecoördineerde wetten, en artikel 14quater van de procedureregeling.

⁽²⁴⁹⁾ Artikel 17, § 4bis, van de gecoördineerde wetten, en artikel 15bis van het koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State.

⁽²⁵⁰⁾ Artikel 17, § 4ter, van de gecoördineerde wetten, en artikel 15ter van het koninklijk besluit van 5 december 1991.

Een tweede reeks maatregelen maakt in de volgende omstandigheden een soort van verkorte procedure mogelijk :

- wanneer de auditeur alleen al op grond van een onderzoek van het beroep tot nietigverklaring van oordeel is dat het beroep kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is ⁽²⁵¹⁾;
- wanneer de auditeur alleen al op grond van een onderzoek van het beroep tot nietigverklaring van oordeel is dat het beroep kennelijk gegrond is ⁽²⁵²⁾.

In de twee laatstgenoemde gevallen wordt onmiddellijk een rechtsdag bepaald met het oog op het mondeling horen der partijen waarbij dus niet de normale weg van de uitwisseling van memories wordt gevolgd. Wanneer de Raad van State het niet eens is met de auditeur, met andere woorden wanneer de Raad niet van oordeel is dat er een "voor de hand liggende" oplossing bestaat, wordt de zaak verder afgedaan volgens de normale procedure.

68. De voormelde mechanismen lijken te werken, aangezien ze vaak worden gebruikt.

Dat moge blijken uit de volgende gegevens, betreffende de arresten die in 1998-99 zijn gewezen ⁽²⁵³⁾ :

- eindarresten, gewezen volgens de normale procedure :	1.565
- art. 14bis procedureregeling :	527
- art. 14quater procedureregeling :	513
- art. 15bis K.B. 5 december 1991 :	65
- art. 15ter K.B. 5 december 1991 :	921
- art. 93 procedureregeling :	419
- art. 94 procedureregeling :	95
- bijzondere procedure (verzekeringen) :	<u>8</u>
Totaal :	4.113

⁽²⁵¹⁾ Artikel 30 (weldra artikel 30, § 2) van de gecoördineerde wetten, en artikel 93 van de procedureregeling.

⁽²⁵²⁾ Artikel 30 (weldra artikel 30, § 2) van de gecoördineerde wetten en artikel 94 van de procedureregeling.

⁽²⁵³⁾ Zie de voorgaande voetnoten, wat betreft de betekenis van de verwijzingen naar de procedureregeling en het koninklijk besluit van 5 december 1991.

69. Zaken die volgens een verkorte procedure worden behandeld, komen in principe voor een alleensprekende rechter.

De gecoördineerde wetten bepalen dat hetzelfde geldt voor alle vreemdelingenzaken, dus niet alleen voor vorderingen tot schorsing, maar ook voor beroepen tot nietigverklaring⁽²⁵⁴⁾.

Deze specifieke bepaling is aangevuld met een bepaling van de vreemdelingenwet, waarbij de Koning ertoe gemachtigd wordt om voor vreemdelingenzaken bijzondere regels vast te leggen inzake termijnen en procedures⁽²⁵⁵⁾. Het Arbitragehof heeft geoordeeld dat die mogelijkheid om af te wijken van de gewone regels geen schending vormt van de beginselen van gelijkheid en non-discriminatie, gelet op de specifieke kenmerken, de toename van het aantal en de spoedeisende aard van de zaken die door vreemdelingen worden ingediend⁽²⁵⁶⁾.

De Koning heeft van de hem opgedragen bevoegdheid gebruik gemaakt. In principe voorziet de procedureregeling voor vreemdelingenzaken in een bijzondere procedure voor vorderingen tot schorsing, die zelfs nog korter is dan voor gewone zaken. Wat vreemdelingen soms over het hoofd zien, is dat zij persoonlijk aanwezig dienen te zijn op de terechtzitting⁽²⁵⁷⁾.

70. Tot slot behoort te worden vermeld dat de Raad van State in bepaalde omstandigheden geweigerd heeft een wettelijke verplichting na te komen als zulks tot een te grote vertraging in de rechtsgang zou leiden.

Dit is het geval geweest met de formele verplichting om het Arbitragehof een prejudiciële vraag te stellen over de grondwettigheid van een wet. In enkele gevallen heeft de Raad van State die verplichting naast zich neergelegd op de grond dat het met het vereiste van de redelijke termijn strijdig zou zijn als de Raad van State het onderzoek van de zaak uit zou stellen in afwachting van het oordeel van het

(254) Artikel 90, § 1, tweede lid, 1/, van de gecoördineerde wetten.

(255) Artikel 70 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. Bij een wet die recentelijk door het parlement is aangenomen, doch nog niet in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt, wordt die bepaling opgeheven maar wordt de inhoud ervan in een gewijzigde versie opgenomen in artikel 30, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

(256) Arbitragehof, 14 juli 1994, nr. 61/94, Belgisch Staatsblad, 9 augustus 1994.

(257) Zie het koninklijk besluit van 22 juli 1981 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State in geval van beroep tegen de beslissingen bedoeld in de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

Arbitragehof, wanneer dat oordeel in feite niet relevant zou zijn voor de beslechting van de zaak ⁽²⁵⁸⁾.

2. Bestuur van de Raad van State

71. In 1996 heeft de wetgever een aantal maatregelen uitgevaardigd teneinde het bestuur van de Raad van State, en in het bijzonder van de afdeling administratie, te verbeteren.

Een van die maatregelen was het instellen van het ambt van beheerder. Deze persoon, die geen rechterlijk ambt bekleedt, is belast met het administratief beheer van de Raad van State en van de infrastructuur van de Raad ⁽²⁵⁹⁾.

Krachtens een andere maatregel is de Raad van State ertoe verplicht een vierjarenplan op te stellen met daarin maatregelen die de Raad wenst te treffen om de achterstand weg te werken. Gedurende de periode van vier jaar die dat plan bestrijkt, moet de Raad bovendien jaarlijks een verslag indienen over de tenuitvoerlegging van dat plan, gebaseerd op de beoordeling ervan door de beheerder⁽²⁶⁰⁾. Tot nog toe is één plan opgesteld, dat op 15 december 1997 door de algemene vergadering van de Raad van State is aangenomen. Volgens een voortgangsverslag van 15 december 1998 verliep de tenuitvoerlegging ervan tijdens het eerste jaar naar wens. Volgens het voortgangsverslag van 10 januari 2000 echter waren de doelstellingen niet langer gehaald, vooral doordat het aantal ingekomen zaken was toegenomen en de griffie moeite had om al die zaken te verwerken. Aangezien het aantal ingekomen zaken ook tijdens de jongste maanden aanzienlijk is toegenomen, lijkt het waarschijnlijk dat ook het volgende voortgangsrapport tot de slotsom zal leiden dat het vierjarenplan niet met de werkelijkheid kan overeenstemmen.

IV. Conclusies

72. Op het eerste gezicht zijn de gevolgen van artikel 6, lid 1, EVRM voor de activiteiten van de Raad van State vrij beperkt. In een tijdvak van meer dan tien jaar zijn er slechts enkele gevallen geweest waarin artikel 6, lid 1, geacht werd van toepassing te zijn en waarin de toepasselijkheid ervan duidelijke gevolgen heeft gehad.

Het is ooit anders geweest. In de jaren '80, toen het Europees Hof voor de Rechten van de Mens worstelde met het begrip "geschil omtrent burgerlijke rechten en verplichtingen", heeft ook de Raad van State bijgedragen tot de verduidelijking van de betekenis van dat begrip. In verband met zaken betreffende de rechten van overheidspersoneel heeft de Raad van State zelfs gekozen voor een aanpak die, zowat vijftien jaar later, ook door het Europees Hof zou worden gevolgd, nadat dit jaren lang anders had beslist.

⁽²⁵⁸⁾ Raad van State, 13 maart 1990, De Ridder, nr. 34.348; Raad van State, 15 mei 1990, De Ridder, nr. 34.891; Raad van State, 1 april 1999, vzw "Comité de quartier Rue de Ruysbroeck-Sablon", nr. 79.745.

⁽²⁵⁹⁾ Artikel 102bis van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

⁽²⁶⁰⁾ Artikel 120 van de gecoördineerde wetten.

Blijkbaar is de situatie opgeklaard zodra de Raad van State beseft dat hijzelf, als een rechtscollege dat de wettigheid van bestuurshandelingen toetst, een bevoegdheid bezit die ruim genoeg is om zonder meer te kunnen worden aangemerkt als de "rechterlijke instantie" waarvan sprake is in artikel 6, lid 1. Sedertdien hoeft niet meer te worden nagegaan of artikel 6 van toepassing is : elke tekortkoming in de procedures voor administratieve instanties wordt hoe dan ook "gedekt" door de rechtsgang bij de Raad van State.

73. Het is een feit dat het aantal gevallen waarin beweerdelijk artikel 6, lid 1, EVRM in de procedure voor de Raad van State geschonden is, vrij laag is. Dat kan aansluiten bij het gevoel dat de organisatie van de Raad van State en de procedures bij die Raad in het algemeen gesproken voldoen aan de vereisten van een goede rechtsbedeling.

Het vereiste van de redelijke termijn blijft echter een hindernis, die blijkbaar niet altijd kan worden overwonnen. Hoewel artikel 6, lid 1, EVRM geen belangrijke rol speelt in het debat over manieren om de behandeling van zaken bij de Raad van State te verbeteren, is het duidelijk dat het aanwezig is in het gemoed van degenen die de toestand ontleden en maatregelen bedenken.

Welk oordeel kunnen we vellen over de maatregelen die tot dusver getroffen zijn om de achterstand te verkleinen ?

Ze dragen in elk geval bij tot het beperken van de gevolgen van de - haast exponentiële - toename van het aantal zaken. Die maatregelen lijken echter niet efficiënt genoeg om de bestaande achterstand te verkleinen.

Misschien zijn radicalere maatregelen nodig. Enkele jaren geleden heeft een werkgroep onder leiding van de heer Tapie, Eerste Voorzitter van de Raad van State, een verslag opgemaakt over de mogelijkheid administratieve rechtbanken van eerste aanleg op te richten⁽²⁶¹⁾. Misschien is de tijd gekomen om voorstellen in die zin opnieuw onder ogen te nemen en na te gaan in hoeverre daarmee een betere naleving van artikel 6, lid 1, EVRM tot stand kan worden gebracht.

⁽²⁶¹⁾ Anderen hebben gesteld dat de Raad van State en de overige administratieve rechtscolleges het best geïntegreerd zouden worden in het gewone rechtsbestel.